

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ PROGRAMI**

**KARANLIK ÜÇLÜ ÖLÇEĞİ'NİN GELİŞTİRİLMESİ
VE PSİKOMETRİK ÖZELLİKLERİNİN KLİNİK
BAĞLAMDA İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BERRA BEKİROĞLU

İSTANBUL, 2020

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ PROGRAMI**

**KARANLIK ÜÇLÜ ÖLÇEĞİ'NİN GELİŞTİRİLMESİ
VE PSİKOMETRİK ÖZELLİKLERİNİN KLİNİK
BAĞLAMDA İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**BERRA BEKİROĞLU
(180131002)**

**Danışman
Doç. Dr. ARKUN TATAR**

İSTANBUL, 2020

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı'nda **180131002** numaralı **BERRA BEKİROĞLU**'nun hazırladığı "**Karanlık Üçlü Ölçeği'nin Geliştirilmesi ve Psikometrik Özelliklerinin Klinik Bağlamda İncelenmesi**" konulu **Yüksek Lisans Tezi** ile ilgili **TEZ SAVUNMA SINAVI**, 13/07/2020 Pazartesi günü saat 13:00'da Çevrimiçi Video Görüşmesi ile yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **KABULÜNE/REDDİNE/DÜZELTİLMESİNE*** **OYBİRLİĞİ/OYÇOKLUĞUYLA** ile karar verilmiştir.

Düzeltilme verilmesi halinde:

Adı geçen öğrencinin Tez Savunma Sınavı .../.../20... tarihinde, saat da yapılacaktır.

Tez adı değişikliği yapılması halinde:

Tez adının

.....
..... şeklinde değiştirilmesi uygundur.

JÜRİ ÜYESİ	KANAATİ (*)	İMZA
Doç. Dr. Arkun Tatar	KABUL	
Doç. Dr. Gaye Saltukoğlu	KABUL	
Dr. Öğr. Üyesi Dalga Derya Teoman	KABUL	

BEYAN / ETİK BİLDİRİM

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bağlı olduğum üniversite veya bir başka üniversitedeki başka bir çalışma olarak sunulmadığını beyan ederim.

Berra BEKİROĞLU
İmza

TEŞEKKÜR

Öncelikle, çocukluğumdan itibaren bana merak etmeyi, sorgulamayı, araştırmayı, öğrenmeyi ve bilimi aşılayan, akademik eğitimimi ilerletmem konusunda beni daima teşvik eden ve bu konuda bana her zaman rol model olan değerli halalarım Dilneva Aşıyan BEKİROĞLU ve Fatma BEKİR'e minnetle teşekkür ederim.

Bütün bu süreç boyunca, beni her koşulda destekleyen, tıkanığımı, tezin bitemeyeceğini düşündüğüm anlardaki bütün olumsuz ruh hallerime ve davranışlarıma katlanan sevgili anneme ve babama, özellikle veri toplama aşamasında kendi teziymiş gibi çabalayarak bana yardım eden kız kardeşim Erva BEKİROĞLU ve arkadaşlarına teşekkür ederim.

Ayrıca, lisans ve yüksek lisans hayatım boyunca hep yanımda olup gerek maddi-manevi gerekse akademik bilgi ve eleştirileriyle bana yardımcı olan, karşılaştığımız zorlukları birlikte aştığımız, meslektaşlarım demekten gurur duyduğum, sevgili arkadaşlarım Hüdanur ÖZDEMİR, Behmen ÇELİKBAŐ, Sami ÇAMKERTEN ve Merve ÖZBOĞAN'a teşekkür ederim.

Son olarak, akademik eğitimim boyunca bana kattığı bilgilerle bu aşamaya kadar gelmemde büyük emeği olan, süreç boyunca mesleki hassasiyetleriyle benden desteklerini ve yardımlarını esirgemeyen başta tez danışmanım Doç. Dr. Arkun TATAR olmak üzere kıymetli hocalarıma teşekkür ederim.

Berra BEKİROĞLU
İmza

KARANLIK ÜÇLÜ ÖLÇEĞİ'NİN GELİŞTİRİLMESİ VE PSİKOMETRİK ÖZELLİKLERİNİN KLİNİK BAĞLAMDA İNCELENMESİ

Berra BEKİROĞLU

ÖZET

Bu araştırmada, karanlık üçlü olarak tanımlanan ve kişiliğin karanlık yönünü temsil eden özellikleri psiko-sözcüksel yaklaşımla ölçmeye yönelik bir kişilik ölçeğinin geliştirilmesi ve ölçeğin temel psikometrik özelliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bunun yanı sıra, hedef ölçekte yer alan her bir faktörün diğer klinik olgularla ilişkilerinin incelenmesi bu araştırmanın ikincil amacını oluşturmaktadır. Araştırma, madde havuzunun oluşturulması (birinci çalışma), madde seçme süreci (ikinci çalışma) ve geçerlik incelemesi (üçüncü çalışma) şeklinde üç ayrı çalışmadan oluşmaktadır. Birinci çalışmada, madde havuzu oluşturma işlemleri yürütülmüş, uzman görüşleri alınmış ve ön uygulama formu hazırlanmıştır. İkinci çalışmada (n = 529), ön uygulaması yapılan madde havuzundan faktör analizi ve madde analizi yöntemleri kullanılarak 55 madde seçilmiştir. Son formu “K3 Ölçeği” olarak isimlendirilen ölçekte, faktör analizi ile toplam varyansın % 39,527’lik kısmını açıkladığı görülen üç faktör elde edilmiştir. Faktörlerin iç tutarlılık güvenilirlik katsayıları ise “Makyavelyanizm” için 0,926, “Narsisizm” için 0,898 ve “Psikopati” için 0,894 olarak hesaplanmıştır. Üçüncü çalışmada (n = 372), ölçeğin yapı geçerliğinin test edilmesi için Doğrulamalı Faktör Analizi, ayırt edici geçerlik için uç grupların karşılaştırması, kriter ve ayırt edici geçerlik için Pearson korelasyon analizi yapılmıştır. Araştırmanın ikincil amacı doğrultusunda, karanlık üçlü yapıları ile klinik olgular arasındaki ilişkileri incelemek için geliştirilen ölçeğin faktörleri ile Belirti Tarama Listesi-90-R alt boyutları arası korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Son aşamada ise araştırmada geliştirilen ölçek için başka bir geçerlik işlemi olarak Farklı

Gruplar için t-testi analiziyle sosyo-demografik gruplar karşılaştırılmıştır. Elde edilen sonuçlar ilgili alan yazın doğrultusunda tartışılmış ve geliştirilen ölçeğin başka geçerlik işlemlerine ihtiyaç duyduğu, ancak büyük oranda temel psikometrik özellikleri karşıladığı görülmüştür.

Anahtar kelimeler: *karanlık üçlü, makyavelyanizm, narsisizm, psikopati*

DEVELOPMENT OF A DARK TRIAD SCALE AND INVESTIGATION OF ITS PSYCHOMETRIC PROPERTIES IN CLINICAL CONTEXT

Berra BEKİROĞLU

ABSTRACT

In this study, it was aimed to develop a personality scale to measure the characteristics defined as dark triad that represents the dark aspect of personality based on psycho-lexical approach, and to examine the basic psychometric properties of the scale. Furthermore, examining the relations of each factor in target scale with some other clinical phenomena constitutes the secondary purpose of this research. The research consists of three separate studies, respectively generation of the item pool (first study), the process of selecting items (second study), and examination of the validity (third study). In the first study, the item pool generation processes were carried out, expert opinions were gathered, and a preliminary administration form was prepared. In the second study (n = 529), 55 items were selected from the pre-administered item pool using factor analysis and item analysis methods. In the scale, the final form of which was named as "K3 Scale", three factors were obtained that found to be explaining 39.527 % of the total variance by factor analysis. The internal consistency reliability coefficients of the factors were calculated as 0.926 for "Machiavellianism", 0.898 for "Narcissism", and 0.894 for "Psychopathy". In the third study (n = 372), Confirmatory Factor Analysis was performed to test the construct validity of the scale, comparisons of the groups in the extreme tails of the distribution were made for differential validity, and Pearson correlation analysis was performed for criterion and differential validity. For the secondary purpose of the study, the correlation coefficients between the factors of the developed scale and the Symptom Check List-90-R sub-dimensions were calculated in order to examine the

relationships between the dark triad structures and clinical phenomena. Finally, as another validity testing process for the scale developed in this research, socio-demographic groups were compared using Independent Samples t-Test. The results obtained were discussed in line with the relevant literature and it was observed that although the developed scale mostly met the basic psychometric features, it needs other validity studies.

Keywords: *dark triad, machiavellianism, narcissism, psychopathy*

ÖNSÖZ

Bu araştırmada, kişilik alan yazınında karanlık üçlü (makyavelyanizm, narsisizm ve psikopati) şeklinde tanımlanan kişilik özelliklerini psiko-sözcüksel yaklaşımla değerlendirmeye yönelik bir ölçeğin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bununla birlikte, geliştirilen ölçeğin psikometrik özelliklerinin incelenmesi araştırmanın ikincil amacını oluşturmaktadır. Araştırmanın ortaya çıkmasındaki temel etken ise ilgili alan yazında, karanlık üçlü kişilik özelliklerini ölçmeye yönelik çeviri ölçekler bulunmasına karşın Türkçe bir ölçüm aracının yer almamasıdır. Dolayısıyla, geliştirilen ölçeğin karanlık üçlü kişilik özelliklerinin daha iyi anlaşılmasına ve değerlendirilmesine katkı sağlayacağı düşünölmektedir.

Madde havuzunun oluşturulması, madde seçme süreci ve geçerlik incelemesi şeklinde üç çalışmadan oluşan araştırmada, birden fazla veri toplama işlemi gerçekteştirilmiştir. Elde edilen veriler her çalışma sonucunda analiz edilmiş ve ölçek, analiz sonuçları doğrultusunda şekillendirilmiştir. Geçerlik çalışmasında ise karanlık üçlü kişilik özelliklerinin hem ilgili yapılarla hem de klinik olgularla ilişkileri incelenmiştir.

Bu süreçte çeşitli zorluklar ve aksiliklerle karşılaşmama rağmen süreci başarılı bir şekilde tamamlamamı sağlayan, yardımlarını hiç eksik etmeyen danışmanıma, arkadaşlarıma ve aileme içtenlikle teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vi
ÖNSÖZ.....	viii
TABLolar LİSTESİ.....	xi
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	3
1. KARANLIK ÜÇLÜ	3
1.1. MAKYAVELYANİZM	4
1.2. NARSİSİZM	8
1.2.1. Patolojik / Klinik ve Subklinik Narsisizm	11
1.3. PSİKOPATİ	14
1.3.1. DSM ve Psikopati.....	19
1.3.2. Birincil ve İkincil Psikopati	21
1.3.3. Klinik ve Subklinik Psikopati	24
1.4. GEÇERLİK ÇALIŞMASI KAPSAMINDA KARANLIK ÜÇLÜ İLE İLGİLİ YAPILAR.....	26
1.4.1. Empati ve Karanlık Üçlü	26
1.4.2. Saldırganlık ve Karanlık Üçlü.....	30
1.4.3. Kişilik ve Karanlık Üçlü.....	33
1.4.3.1. Beş Faktör Kişili Modeli ve Karanlık Üçlü	34
1.4.3.2. HEXACO ve Karanlık Üçlü	37
1.5. KARANLIK ÜÇLÜNÜN ÖLÇÜMÜ	39
1.5.1. Karanlık Üçlünün Yapılarının Ayrı Ayrı Ölçümü	40
1.5.1.1. Makyavelyanizmin Ölçümü.....	40
1.5.1.2. Subklinik Narsisizmin Ölçümü.....	42
1.5.1.3. Subklinik Psikopatinin Ölçümü	45
1.5.2. Karanlık Üçlünün Bileşik / Kompozit Ölçümü.....	48
1.6. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	53
İKİNCİ BÖLÜM	56

2. YÖNTEM.....	56
2.1. MADDE HAVUZUNUN OLUŞTURULMASI.....	56
2.2. BİRİNCİ ÇALIŞMA	56
2.2.1. Katılımcılar	56
2.2.2. Araç-Gereç	57
2.2.3. Uygulama.....	57
2.2.4. Verilerin Analizi	57
2.2.5. Sonuçlar	57
2.3. İKİNCİ ÇALIŞMA	58
2.3.1. Katılımcılar	58
2.3.2. Araç-Gereç	58
2.3.3. Uygulama.....	59
2.3.4. Verilerin Analizi	59
2.3.5. Sonuçlar	59
2.4. ÜÇÜNCÜ ÇALIŞMA	67
2.4.1. Katılımcılar	67
2.4.2. Araç-Gereç	67
2.4.3. Uygulama.....	71
2.4.4. Verilerin Analizi	72
2.4.5. Sonuçlar	73
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	96
3. TARTIŞMA	96
SONUÇLAR VE ÖNERİLER	124
KAYNAKÇA	127
EKLER.....	146
Ek 1. Ön Uygulama İçin Seçilen Madde Havuzu	146
Ek 2. Birinci Çalışmada Uygulanan Madde Havuzu Formu.....	148
Ek 3. Geliştirilen K3 Ölçeği Son Formu	151
Ek 4. K3 Ölçeği Puanlama Anahtarı	152

TABLULAR LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Tablo 1. Seçilen Maddeler için Açıklayıcı Faktör Analizi Sonuçları	61
Tablo 2. Makyavelyanizm Faktörü için Madde Analizi Sonuçları	63
Tablo 3. Narsisizm Faktörü için Madde Analizi Sonuçları	64
Tablo 4. Psikopati Faktörü için Madde Analizi Sonuçları	65
Tablo 5. İkinci Çalışmada K3 Ölçeği'nin Faktörleri için Betimleyici İstatistikler ve İç Tutarlılık Güvenirlik Analizi Sonuçları	66
Tablo 6. İkinci Çalışmada K3 Ölçeği Faktörleri Arası Korelasyon Analizi Sonuçları	66
Tablo 7. Sosyo-demografik Değişkenlerin Sayı ve Yüzde Dağılımları	73
Tablo 8. Kriter Olarak Kullanılan Ölçeklerin Betimleyici İstatistikleri	75
Tablo 9. Kriter Olarak Kullanılan Ölçeklerin İç Tutarlılık Güvenirlik Analizi Sonuçları	77
Tablo 10. Üçüncü Çalışmada K3 Ölçeği için Betimleyici İstatistikler ve İç Tutarlılık Güvenirlik Analizi Sonuçları	78
Tablo 11. K3 Ölçeği Makyavelyanizm Faktörü için Madde Analizi Sonuçları	79
Tablo 12. K3 Ölçeği Narsisizm Faktörü için Madde Analizi Sonuçları	80
Tablo 13. K3 Ölçeği Psikopati Faktörü için Madde Analizi Sonuçları	81
Tablo 14. K3 Ölçeği Faktörleri Arası Korelasyon Analizi Sonuçları	82
Tablo 15. K3 Ölçeği için Doğrulayıcı Faktör Analizi Uyum İyiliği İstatistikleri	83

Tablo 16. K3 Ölçeği Faktörleri Toplam Puan Ortalamalarının Makyavelyanizm, Narsisizm ve Psikopati Uç Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi Analizi Karşılaştırma Sonuçları.....	84
Tablo 17. K3 Ölçeği ve Kriter Olarak Alınan Diğer Karanlık Üçlü Ölçeklerinin Faktörleri Arası Korelasyon Analizi Sonuçları.....	85
Tablo 18. K3 Ölçeği ile Kriter Olarak Alınan Empati, Saldırganlık ve Kişilik Ölçekleri Arası Korelasyon Analizi Sonuçları.....	87
Tablo 19. K3 Ölçeği ile Kriter Olarak Alınan Belirti Tarama Listesi-90-R Arası Korelasyon Analizi Sonuçları	89
Tablo 20. Cinsiyet Gruplarının K3 Ölçeği Faktör Toplam Puanları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması.....	91
Tablo 21. Yaş Gruplarının K3 Ölçeği Faktör Toplam Puanları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması.....	92
Tablo 22. Eğitim Düzeyi Gruplarının K3 Ölçeği Faktör Toplam Puanları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması	93
Tablo 23. Gelir Durumu Gruplarının K3 Ölçeği Faktör Toplam Puanları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması	94
Tablo 24. Medeni Durum Gruplarının K3 Ölçeği Faktör Toplam Puanları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması	94

GİRİŞ

Geleneksel kurallar çerçevesinde istenmeyen özellikler olarak tanımlanan karanlık üçlüye (makyavelyanizm, narsisizm ve psikopati) yönelik çalışmalar son yıllarda kişilik ile ilgili alan yazında gittikçe artan sayıda araştırmacının odağı haline gelmiştir (Jonason, Duineveld ve Middleton, 2015). Alandaki araştırmalar da bu özelliklerin empati, yalnızlık, duygusal zeka, iyi oluş gibi psikolojik yapılarla, kişilik bozukluklarıyla ve çeşitli kişilik modelleriyle olan ilişkilerini ortaya koymaktadır (Aghababaei ve Blachnio, 2015; Kowalski, Kwiatkowska, Kwiatkowska, Ponikiewska, Rogoza ve Schermer, 2018; Lee ve Ashton, 2005; Miller, Dir, Gentile, Wilson, Pryor ve Campbell, 2010; Russell, 1985; Zhang, Zou, Wang ve Finy, 2015; Wai ve Tiliopoulos, 2012).

Her ne kadar birbirinden bağımsız yapılar oldukları belirtilse de bu üç kişilik özelliğinin ortak bir çekirdeği paylaştığı ifade edilmektedir (Vize, Collison, Miller ve Lynam, 2018). Makyavelyanizmin siyaset bilimi alanından, narsisizm ve psikopatinin ise klinik psikoloji alanından aktarılan ve kişilik araştırmalarında sıklıkla yer verilen yapılar olmalarına karşın, karanlık üçlü modeli çerçevesinde narsisizm ve psikopatinin subklinik boyutu ele alınmaktadır. Bu bağlamda, bu üç özelliğın genel olarak toplumdaki her bireyde az ya da çok var olduğu belirtilmektedir (Furnham, Richards ve Paulhus, 2013). Karanlık üçlüyü ölçmeye yönelik geliştirilen bazı ölçekler ve bu ölçeklerin Türkçe çevirileri bulunmasına karşın Türkçe olarak geliştirilmiş bir ölçeğın olmadığı görülmüştür. Ayrıca özellikle bu ölçeklerin Türkçe alan yazında yaygın olarak endüstri alanında kullanıldığı dikkat çekmektedir (Aydoğan ve Serbest, 2016; Özsoy ve Ardıç, 2017; Yaşlıoğlu ve Atılgan, 2018). Bütün bunlar göz önünde bulundurulduğunda, Türkçe geliştirilmiş bir ölçeğe ihtiyaç duyulmaktadır. Bu araştırmada da Türkçe karanlık üçlü ölçeğının geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda, ölçeğın psiko-sözcüksel (psycho-lexical)

yaklaşım temel alınarak geliştirilmesinin psikolojinin çeşitli alanlarında uygulama kolaylığı sağlayacağı düşünülmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KARANLIK ÜÇLÜ

Kişiliğin karanlık ve yıkıcı tarafı son yıllarda birçok araştırmmanın ilgi odağı olmuştur (Jonason ve Webster, 2010). İlk olarak Paulhus ve Williams (2002) tarafından ayrı bir kümelenme şeklinde tanımlanan “karanlık üçlü (dark triad)”, kavramsal olarak birbirinden farklı olmakla beraber, ortak bir çekirdeği paylaşan kişilik değişkenlerini içermektedir (Furnham, Richards ve Paulhus, 2013). Kişiliğin karanlık doğasını temsil ettiği düşünülen bu üç üst düzey kişilik yapısı makyavelyanizm (machiavellianism), subklinik (subclinical) narsisizm (narcissism) ve subklinik psikopatiden (psychopathy) oluşmaktadır (Jakobwitz ve Egan, 2006). Özellikle kişilik bozukluklarına yönelik alan yazında klinik ve subklinik terimlerin, farklılıkları belirlemek amacıyla sıklıkla karşılaştırıldıkları ifade edilmektedir. Bu bağlamda, klinik terimler herhangi bir nedenden klinik veya adli denetim altında tutulan bireyler için kullanılırken, subklinik terimler genel olarak böyle bir denetim altında bulunmayan daha geniş bir örneklem içerisindeki bireylere yönelik kullanılmaktadır. Dolayısıyla subklinik örneklem, klinik örnekleme kıyasla daha fazla vakayı içermektedir. Her ne kadar narsisizm ve psikopati klinik yazında ortaya çıkmış ve Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı’nda (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders-DSM) kişilik bozuklukları şeklinde tanımlanmış olsalar da karanlık üçlü, normal popülasyon içindeki klinik olmayan düzeyde makyavelyanizm, narsisizm ve psikopati ile ilgilenmektedir (Aghababaei ve Blachnio, 2015; Furnham, Richards ve Paulhus, 2013). Bu üç boyutun ise değişen derecelerde büyüklük, hilekarlık, duyarsızlık ve saldırganlıkla ilişkili olduğu bildirilmektedir (Kowalski, Kwiatkowska, Kwiatkowska, Ponikiewska, Rogoza ve Schermer, 2018).

1.1. MAKYAVELYANİZM

Karanlık üçlü içerisinde yer alan diğer yapılar ile kıyaslandığında klinik bağlamdan görece daha uzak bir yapı olduğu düşünülen Makyavelyanizm (Machiavellianism), Rönesans dönemi filozoflarından olan ve modern siyaset felsefesinin kurucusu olarak görülen Niccolo di Bernardo Machiavelli'nin özellikle "Prens" (Il Principe) adlı kitabında ortaya koyduğu öğretiler temelinde açıklanan psikolojik bir kavram olarak kullanılmaktadır (Roeckelein, 2006). Machiavelli, güçlü bir devletin kurulması ve sosyal düzenin korunması için yasa koyma ediminde mutlak irade sahibi olan bir yöneticiye ihtiyaç duyulduğunu, politik gücü elinde tutan bu yasa koyucunun da insanların bireysel çıkarlar doğrultusunda hareket ettiği bozuk bir toplumda reform gerçekleştirebilmesi için ahlak dışı stratejiler kullanmasının gerekli olduğunu savunmuştur (Cevizci, 2015; 2017; Ferrero, 1939; O'Boyle, Forsyth, Banks ve McDaniel, 2012; Runes, 1942). Diğer bir ifadeyle, Machiavelli, hukukun ve ahlakın yaratıcısı olan egemenin, ortak iyiyi / faydayı önceleyen erdemli bir toplum düzeni kurarken kendini yasalarla sınırlandırmaması gerektiğini ve bu amaç doğrultusunda işlevsel olan her türlü eylemde bulunabileceğini ileri sürmüştür (Cevizci, 2015). Manipülatif politik davranışın gerekliliğini savunan Machiavelli'nin ortaya koyduğu bu liderlik yaklaşımı, 1960'lı yılların sonlarına doğru psikoloji alanında yürütülen araştırmalara temel oluşturmuştur. Christie ve Geist (1970) tarafından Machiavelli'nin öğretileri temel alınarak geliştirilen kişilik ölçeği ile birlikte bu politik tutumun yalnızca siyasi figürlerde değil, gündelik yaşam içerisindeki bireylerin davranışlarında da görüldüğü sonucuna ulaşılmıştır (Furnham, Richards ve Paulhus, 2013).

Diğer insanların / toplumun, çeşitli ahlak dışı stratejiler kullanılarak bireysel çıkarlar doğrultusunda yönlendirilmesini ifade eden ve fırsatçılık (opportunism), aldatıcılık (deceptiveness), hilekarlık (deviousness) gibi kişilik özelliklerini işaret eden bu olgu, psikoloji alanında Makyavelyanizm (Machiavellianism) olarak kavramsallaştırılmıştır (Roeckelein, 2006). Buna karşın politik bir olgu olarak kullanılan Makyavelizm ile psikoloji alanında kullanılan Makyavelyanizm arasındaki ayrımın Türkçe alan yazında yapılmadığı ve kavramın Türkçeye çevirisinin yaygın olarak Makyavelizm şeklinde yapıldığı görülmektedir (Ermiş, Şahin ve Demirus,

2018; Özdoğ ve Ardiç, 2017; Yaşlıoğlu ve Atılgan, 2018). Dilbilimsel açıdan incelendiğinde, her iki kelime de gerçekte var olan bir kişinin adının sonuna ek konulması yoluyla (suffixation) türetilen birer eponim (eponym) olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, Makyavelizm (Machiavelli-(i)sm) kelimesi, Budizm (Buddhism) ya da Darwinizm (Darwinism) örneklerinde de olduğu gibi, bir doktrini, prensipi veya pratiği ifade eden "-ism" morfemi dolayısıyla, Machiavelli doktrinleri anlamını taşımakta olan bir isimdir. Diğer taraftan, Makyavelyanizm (Machiavelli-(i)an-ism) kelimesi, Machiavelli isminin sonuna birden fazla sonek getirilmesi yoluyla oluşturulmuştur. İlk aşamada, Freudyen (Freudian) ya da Kartezyen (Cartesian) örneklerinde olduğu gibi, Machiavelli isiminin sonuna “-(i)an” eki getirilerek Makyavelyan (Machiavellian) sıfatı elde edilmiş, ikinci aşamada ise Makyavelyan sıfatının sonuna “-ism” soneki getirilerek Makyavelyanizm (Machiavellianism) ismi elde edilmiştir (Bejan, 2017). Makyavelyanizm ismi, Machiavelli prensipleri doğrutusunda ortaya konulan psikolojik ilkeleri ifade etmektedir (Roeckelein, 2006). Bu nedenle bu çalışmada politik bir olguyu ifade eden Makyavelizm kavramı (Berki, 1971; Harris, 1948; Roeckelein, 2006) yerine, psikolojik bir olguyu ifade eden Makyavelyanizm kavramı (Christie ve Geist, 1970; Jonason ve Webster, 2010; Jones ve Paulhus, 2014; Paulhus ve Williams, 2002) tercih edilmiştir.

Genel olarak makyavelyanizm, kişisel başarıya çok önem verme, bireysel çıkarları her şeyden önemli tutma, ilkesizlik, manipülasyon, ikiyüzlülük, duygusal olarak soğukluk ve çıkar için kişilerarası stratejileri kullanma ile karakterizedir (O’Connor ve Athota, 2013; Wai ve Tiliopoulos, 2012). Bu çerçevede, makyavelyanist karaktere sahip olan bireylerin, geleneksel ahlak anlayışından yoksun olmanın yanında, kişisel çıkarları için manipülatif stratejileri kullanma eğilimlerinin bulunduğu bildirilmektedir. Ayrıca makyavelyanistler, çevrelerindeki kişileri kolayca etkileri altına alabilmektedirler (Kowalski, Kwiatkowska, Kwiatkowska, Ponikiewska, Rogoza ve Schermer, 2018). Her ne kadar makayavelyanistler, dışadönük özelliklere sahip gibi görünseler de bu bireylerin kurdukları ilişkilerin yüzeysel boyutta kaldığı ve genellikle ikiyüzlü bir tutum sergiledikleri görülmektedir (Carter, Campbell ve Muncer, 2013).

Makyavelyanistler kötü performanslarını gizlemek ve başkaları pahasına da olsa hedeflerine ulaşmak için çeşitli sosyal stratejiler geliştirmektedirler (Wai ve Tiliopoulos, 2012). Bu bireylerin sahip oldukları alaycı dünya görüşü, kendilerine tehdit olarak algıladıkları insanları devre dışı bırakmak amacıyla, sosyal normları herhangi bir cezaya maruz kalmadan ihlal edebileceklerine yönelik bir inanç geliştirmelerine neden olmaktadır (Jones ve Paulhus, 2014). Makyavelyanistleri daha iyi anlamaya yönelik yapılan bir beyin görüntüleme araştırmasında, makyavelyanizmin farklı düzeyleri için bazal ganglionlarda, sol prefrontal kortekste, çift taraflı olarak insulada, sağ hipokampusta ve sol parahippokampal girusta anlamlı farklılıklar bulunduğu bildirilmektedir. Bu beyin bölgelerinin ise ödül elde etme, tehdit olarak görülen insanları yenmek için planlar yapma, olumsuz duyguları düzenleme, hayal kırıklıklarını bastırma, öğrenme ve içeriksel bilgi işleme gibi faaliyetlerde etkili olduğu ileri sürülmektedir. Dolayısıyla bütün bu alanların makyavelyanların geliştirdikleri stratejilerle ilişkili olduğu belirtilmektedir (Verbeke, Rietdijk, van den Berg, Dietvorst, Worm ve Bagozzi, 2011).

Makyavelyanistlerin başkalarını manipüle etme yeteneklerinden ötürü stratejik manipülatörler olarak tanımlandıkları ifade edilmektedir. Söz konusu bu manipülasyon yeteneklerinin ise bu kişilerin yüksek entelektüel becerilerinden kaynaklanabileceğine yönelik bir öngörü bulunmaktadır. Buna karşın makyavelyanizm ile zeka arasındaki çalışmaların sonuçları, belirtilen öngörü ile tutarsızlık göstermekte ve makyavelyanizmin bilişsel yeteneklerle veya genel zeka ile ilişkisinin olmadığını bildirmektedir (O'Boyle, Forsyth, Banks ve Story, 2013; Paulhus ve Williams, 2002). Bu sonuçlardan yola çıkarak, "şeytani zeka" olarak da tanımlanan hipotezin, yani akıllı insanların sosyal olarak sömürücü eğilimler gösterme ihtimallerinin yüksek olduğu görüşünün, gerçeğin bir yanılsaması olabileceği belirtilmektedir (Kowalski, Kwiatkowska, Kwiatkowska, Ponikiewska, Rogoza ve Schermer, 2018). Diğer bir açıklama ise makyavelyanistlerin, sahip oldukları zekadan bağımsız olarak, insanları manipüle etmeye yönelik isteklerinden dolayı manipülasyon yeteneklerinin gelişmiş olabileceği şeklindedir. Bunun yanı sıra, manipülatif becerilerin, bilişsel yeteneklerden ziyade üstün dürtü kontrolü ile de

ilişkili olabileceği bildirilmektedir (Jones ve Paulhus, 2014; Paulhus ve Williams, 2002).

Özellikle iş yaşantısında, makyavelyanist kişilerin iyi bir performans göstermek ve maddi gelir elde etmek için güç ve statü odaklı olmalarının, manipülasyon yeteneklerinin, kolay ilişki kurmalarının ve kişisel çıkarları doğrultusunda hareket etmelerinin kısa vadede başarıya ulaşmalarına katkı sağlayacağı bildirilmektedir. Bununla birlikte, uzun vadede makyavelyanistlerin sergiledikleri davranışların ve kurdukları duygusuz, sosyal anlayıştan yoksun ilişkilerin, bu kişiler açısından olumsuz sonuçlar doğurabileceği belirtilmektedir. Ayrıca makyavelyanistlerin, güç ve statü elde etme yarışında kendilerine tehdit olarak gördükleri kişilere karşı güvensizlik geliştirmelerinin, olumsuz sonuçlara katkı sayılabilecek diğer bir faktör olabileceği ifade edilmektedir (Aydoğan ve Serbest, 2016; Kessler, Bandelli, Spector, Borman, Nelson ve Penney, 2010).

Diğer taraftan, makyavelyanist bireylerin iş yaşantısına yönelik alan yazın detaylı incelendiğinde, bulgular değişiklik göstermektedir. Makyavelyanistlerin yalnızca kendi çıkarlarına yönelik hareket etmedikleri, bu nedenle buldukları organizasyon ve çalıştıkları ortamdaki insanlar için de faydalı olabilecekleri bildirilmektedir. Bu bağlamda makyavelyanist bireylerin iş yaşantısında, etkili sosyal becerilere sahip olma davranışlarından uyumsuz kişilik özelliklerine kadar oldukça geniş bir yelpazede tanımlandıkları görülmektedir (Bagozzi, Verbeke, Dietvorst, Belschak, van den Berg ve Rietdijk, 2013). Makyavelyanistlerin, iş yaşantısında ifade edilen bu başarılarını açıklamaya yönelik bir girişim, zihin teorisi (theory of mind) çerçevesinde yapılmıştır. Makyavelyanistlerin, başarılı olmalarının kısmen, etkileşimde buldukları kişilerin düşüncelerini okuyabilme becerilerinden kaynaklandığı belirtilmektedir. Buradaki temel argüman, “başkalarının zihinlerinden geçeni kolay bir şekilde anlayabilenlerin, zihin okuma becerisi zayıf olanlara kıyasla, insanları kişisel hedeflerine ulaşmak için daha etkili bir şekilde kullanabilecekleri” şeklinde tanımlanmaktadır (Paal ve Bereczkei, 2007). Ancak zihin teorisine yönelik yapılan araştırma sonuçlarının bu argümanı desteklemediği görülmektedir. Bulgular genel olarak makyavelyanizm ile zihin okuma becerisi arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığını veya zayıf düzeyde negatif bir ilişki bulunduğunu ortaya koymaktadır

(Al Ain, Carre, Fantini-Hauwel, Baudouin ve Besche-Richard, 2013; Bagozzi, Verbeke, Dietvorst, Belschak, van den Berg ve Rietdijk, 2013).

1.2. NARSİSİZM

Köklerini mitoloji ve psikanalizden alan narsisizm kavramı, Ovidius'un "Dönüşümler (M. S. 8. yüzyıl)" adlı kitabındaki "Narcissus" efsanesine dayanmaktadır (Ackerman, Witt, Donnellan, Trzesniewski, Robins ve Kashy, 2011; Russell, 1985). Kavramın psikoloji bağlamındaki en eski referansının ise İngiliz seksolog Havelock Ellis tarafından yapıldığı belirtilmektedir (Campbell ve Foster, 2007; Raskin ve Terry, 1988). Ellis, başka bir kişiden gelen herhangi bir uyarın olmaksızın ortaya çıkan cinsel duygu anlamında tanımladığı oto-erotizm (auto-erotism) olgusunu açıklarken, "Narcissus like" benzeri bir eğilimden bahsetmiştir. Burada Yunan mitolojisindeki efsaneye gönderme yaparak, Narcissus'un kendine duyduğu aşkla tükenip gitmesi ile oto-erotizm olgusundaki kendine yönelik yoğun hayranlık ve cinsel arzuyu ilişkilendirmiştir (Ackerman, Witt, Donnellan, Trzesniewski, Robins ve Kashy, 2011; Ellis, 1989). Alman psikiyatrist Paul Nacker ise Ellis'in yazmış olduğu makaleyi Almancaya çevirmekle birlikte, bu makalede, cinsel sapkınlıkları ifade etmek ve söz konusu eğilimi terim haline getirmek amacıyla narsisizm (narcissism) kelimesini türetmiştir (Grenyer, 2013). Daha sonraki yıllarda ise narsisizm kavramı, Freud, Kohut ve Kernberg gibi alanında önde gelen Psikanalitik yazarların dikkatini çekmiş ve yazarların her biri kavramın patolojik boyutuna yönelik kuramsal modeller öne sürmüştür (Miller ve Campbell, 2008; Thomas, Hashmi, Chung, Morgan ve Lyons, 2013).

Narsisizmi libido teorisinin bir parçası olarak kabul eden Freud'un, daha önceki çalışmalarında da narsisizmden bahsedilmesine karşın, Narsisizm Üzerine Bir Giriş (On Narcissism: An Introduction) adlı makalesiyle, kavramı daha karmaşık ve kapsamlı hale getirdiği ifade edilmektedir (Campbell ve Foster, 2007; Cratsley, 2016). Freud temelde narsisizmi, libidonun dış dünyadan çekilerek egoya (benlik) yöneldiği bir durum olarak tanımlamakta, birincil ve ikincil olmak üzere iki tür narsisizmden bahsetmektedir (Freud, 1957; Grenyer, 2013). Gelişimin normal bir süreci olarak kabul edilen birincil narsisizm, yaşamın ilk yıllarında çocuğun nesneyle bir ilişkisinin olmaması sonucunda, libidinal enerjisini ve dikkatini kendi benliğine

yöneltmesi olarak tanımlanmaktadır. Narsisizmin bu ilkel aşamasında libidonun tamamen egoya yönelik olduğu belirtilmektedir. Çocuğun büyümeye başlamasıyla beraber bakım verenin önemi ortaya çıkarken, libidinal enerji bir nesne olarak kabul edilen bakım verene yönlendirilmektedir. Olgunlaşmayla birlikte ortaya çıkan bu sürecin, sağlıklı nesne sevgisinin başlangıcı olduğu ifade edilmektedir. İlk nesneyle kurulan bu sağlıklı ilişkiyle birlikte, nesne kateksisi yoluyla çocuğun nesne sevgisini diğer yetişkinlere de yönlendirmesi beklenmektedir. Nesne sevgisinin zıttı olarak tanımlanan ikincil narsisizm, libidinal enerjinin ve dikkatin yönlendirildiği nesneyle ilgili, gerçek veya algılanan travmaların yaşanmasıyla ortaya çıkan patolojik bir gerilemeyi ifade etmektedir. Bu durumda nesneye aktarılan libidinal enerji geri çekilmekte ve tekrar egoya (benliğe) yönlendirilmektedir (Cratsley, 2016; Crockatt, 2006; Freud, 1957; Russell, 1985).

Genel olarak sınır kişilik bozukluğu olan hasta grubuyla çalışan Otto Kernberg, tam anlamıyla sınır kişilik bozukluğu özelliklerini taşımayan ancak bu duruma çok benzer özelliklere sahip olan bir hasta grubu tanımlamış ve bunları narsisistik yapıdaki hastalar olarak nitelendirmiştir. Sınır yapılarda nesne temsillerinin “tamamıyla iyi” veya “tamamıyla kötü” olarak tanımlandığı ve bu temsillerin bir bütün içerisinde algılanmadığı görülmektedir. Diğer taraftan narsisistik kişilikte, nesne temsillerinin “iyi” ve “kötü” yönlerinin gelişip bütünleştiği ancak bu sürecin patolojik bir gelişim gösterdiği belirtilmektedir. Söz konusu bu durumun, iki tanı grubunu birbirinden ayıran en önemli farkı oluşturduğu ifade edilmektedir. Bununla birlikte, her iki hasta grubunun da çocukluklarında, bakım veren tarafından ihtiyaçlarının karşılanmadığı belirtilmektedir. Bu durumun bir sonucu olarak da sınır yapılarda, bakım verenin bir bütün olarak algılanmadığı, narsisistik yapılarda ise bir savunma düzeneği olarak “büyüklenmeci kendiliğin” geliştiği bildirilmektedir (Akhtar ve Thomson, 1982; Anlı, 2017; Anlı ve Bahadır, 2007; Kernberg, 2012). Narsisizmi kendiliğe yapılan libidinal yatırım olarak kabul eden Kernberg, normal ve patolojik narsisizmi birbirinden ayırmaktadır. Normal narsisizmde, kendiliğe yapılan libidinal yatırımın artmasıyla paralel olarak, dış nesnelere ve bu nesnelere içsel temsillerine yapılan libidinal yatırımın da artacağı ve daha mutlu bir kendilik temsiline ulaşacağı belirtilmektedir. Bu süreç, dış nesnelere

olan bağları pekiştirmekte ve nesnelere yönelik nefret, çözülmüş veya bölünmüş sevgi gibi durumların üstesinden gelmeyle ilişkilendirilmektedir. Normal narsisizm, temelde kendiliğin ve kendilikle ilişkili tüm içsel yapıların bütünleşmesiyle birlikte, bu yapılar arasındaki ilişkilerde libidinal ve saldırgan dürtü türevlerinin denge durumu olarak tanımlanmaktadır. Patolojik narsisizmde de benzer olarak kendiliğe libidinal bir yatırımdan söz edilmektedir. Ancak normal narsisizmden farklı olarak burada, patolojik bir kendilik yapısının olduğu belirtilmektedir. Bu patolojik kendiliğin, ilkel kendilik ve nesne temsillerine yönelik yapılan libidinal ve saldırgan yatırımlara karşı bir savunma düzeneği olarak işlev gördüğü ifade edilmektedir. Ayrıca, patolojik narsisizmde, ben (ego) ile üstben (süperego) arasında patolojik nesne ilişkilerine bağlı olarak bir bütünleşme eksikliğinin söz konusu olduğu belirtilmektedir. Normal narsisizmde libidinal ve saldırgan yatırım yapılan nesne temsillerinin bir bütünleşmesi söz konusu iken patolojik narsisizmde bu nesne temsillerinin patolojik bir gelişiminden bahsedilmektedir (Karaaziz ve Atak, 2013; Kernberg, 2012).

Narsisizmi kendilik psikolojisi içerisinde çalışan Kohut'un, narsisistik patolojiyi "kendilik bozukluğu" şeklinde ele aldığı belirtilmektedir. Kohut, Kernberg'den farklı olarak narsisizmi, sağlıklı gelişimin normal bir süreci olarak ele almakta (Freud'a benzer olarak) ve patolojik narsisizmi bu süreçteki bir duraksama olarak değerlendirmektedir. Kohut, narsisizmi, "büyüklenmeci kendilik (grandiose self)" ve "ideal ebeveyn imagosu (idealized parent imago)" olarak tanımladığı iki ayrı gelişim hattı üzerinden açıklamaktadır (Akhtar ve Thomson, 1982; Anlı ve Bahadır, 2007). Çocuğun ihtiyaçları bakım veren tarafından döneme uygun bir şekilde karşılanmadığında gelişimsel duraksamaların ortaya çıktığı belirtilmektedir. Büyüklenmeci kendilik hattında ortaya çıkan bir duraksama, çocuğun büyüklenmeci ihtiyaçlarının (mükemmel olduğu ve hayran olunması gerektiği) bakım veren tarafından aynalanamamasıyla (uygun bir biçimde çocuğa geri yansıtılmaması) oluşmaktadır. Bunun sonucunda ise bireyin, yüzeyde yaşadığı abartılı bir kendilik değeri ile içsel olarak hissettiği aşağılık duyguları arasında gidip gelen narsisistik kişilik özellikleri gösterebileceği belirtilmektedir. İdealleştirilmiş ebeveyn imagosu hattında çocuk, annesini ve babasını idealize etmekte ve onları mükemmel bir güç

kaynağı olarak görmektedir. Bu hatta meydana gelen bir duraksama, idealleştirilen ebeveynin, çocuğun sakinleştirilme ve korunma gibi ihtiyaçlarına cevap vermemesi sonucunda ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla bireyin idealleştirilmiş ebeveyni içselleştirememesi, her şeye gücü yeten nesne arayışının devam etmesine neden olmaktadır. Bu kişiler kendilerini sakinleştirecek, koruyacak kaynaklar aramakta ve yüceltilmiş dış kaynaklara bağımlı kalabilmektedir. Duygusal olarak kurdukları ilişkilerde de benzer bağımlılık örüntülerinin görülebileceği belirtilmektedir (Anlı, 2017; Kohut, 2004).

1.2.1. Patolojik / Klinik ve Subklinik Narsisizm

Patolojik narsisizmi tanımlamaya yönelik birbirinden farklı birçok görüş bulunmaktadır. Narsisizmin tanımlanmasına yönelik farklı bakış açılarının olması, benzer şekilde patolojik narsisizmin tanımlanması konusunda da ortak bir fikir birliğine varılmasını güçleştirmektedir. Bununla birlikte DSM-III'ün yayınlanmasıyla narsisizm, ilk kez resmi şekilde zihinsel bir hastalık olarak kabul edilmiştir (American Psychiatric Association, 1980; Miller ve Campbell, 2008). Günümüzde ise narsisistik kişilik bozukluğunun en güncel tanımlaması, DSM-V'te B kümesi kişilik bozuklukları altında yer almakta ve bu bozukluk erken yetişkinlik döneminde başlayan büyüklenmecilik / görkemlilik, empati eksikliği ve hayranlık ihtiyacı şeklinde bir örüntüyle ilişkilendirilmektedir (American Psychiatric Association, 2013).

Narsisistik kişilik bozukluğu olan bireylerin, kendilerini aşırı beğendikleri, diğerlerinin onayına, ilgisine ve hayranlığına ihtiyaç duydukları belirtilmektedir. Bu kişiler, her zaman için her şeyin en iyisini hak ettiklerini düşünmekte ve kendilerine karşı ayrıcalıklı davranılmasını beklemektedirler. Diğer taraftan, gerçeklikten uzak bu beklentilerin karşılanamamasının, hayal kırıklığı ve incinmeyle sonuçlanabileceği de bildirilmektedir. Benlik saygıları dışarıdan gelen geri bildirimlerle şekillenen bu bireylerin, eleştiriye karşı son derece duyarlı oldukları, sürekli olarak çevrelerinden takdir, onay ve övgü bekledikleri ifade edilmektedir (American Psychiatric Association, 2013; Öztürk ve Uluşahin, 2016).

Genel popülasyonda var olan narsisistik kişilik özelliklerini ifade eden subklinik narsisizm yapısının, Raskin ve Hall'ın (1979) geliştirdiği Narsisistik Kişilik Envanteri (Narcissistic Personality Inventory-NPI) ile ortaya çıktığı ve bu ölçek sayesinde narsisizmin, klinik olmayan popülasyonda ölçülebilir hale geldiği belirtilmektedir (Ackerman, 2016; Paulhus ve Williams, 2002). Narsisizmdeki bireysel farklılıkların kişilik özelliği şeklinde ölçülmesinden yola çıkarak hazırlanan ölçek, DSM-III'teki narsisistik kişilik bozukluğu kriterlerinin subklinik bir versiyonunu tanımlama girişiminden oluşmaktadır. Ölçek, (a) büyüklenmeci bir kendine önem verme ve eşsizlik duygusu, (b) sınırsız güç, başarı, güzellik, yakışlılık ve ideal aşk fantezileriyle meşgul olma, (c) teşhircilik, (d) eleştiriye ve ilgisizliğe aşırı duyarlı olma, (e) hak sahibi olduğu inancı (entitlement) ve ayrıcalıklı muamele görme beklentisi, (f) diğerlerini sömürme, (g) ilişkileri aşırı idealleştirme veya devalüe etme ve (h) empati eksikliği şeklinde DSM-III'te belirtilen (American Psychiatric Association, 1980) ve narsisistik kişilik bozukluğunu tanımlayan kriterlere dayanmanın yanı sıra, bu kriterlerin aşırı tezahürlerinin patolojik narsisizmi ifade ettiği ancak daha az dışavurumlarında ortaya çıkan örüntünün narsisistik kişiliği yansıttığı şeklinde bir varsayımdan yola çıkarak geliştirilmiştir. Subklinik narsisizm olarak tanımlanan narsisizmin bu biçiminin ölçülebilmesi, normal popülasyonda narsisizmi ölçmek anlamına geldiğinden narsisizm çalışmalarına yeni bir bakış açısı getirmiştir (Emmons, 1987).

Bununla birlikte narsisizm üzerine yapılan araştırmalarda hem çağdaş narsisizm teorisyenleri hem de kişilik patolojisinde uzman teorisyenler yapıyı büyüklenmeci / görkemli (grandiose) ve kırılgan (vulnerably) narsisizm olmak üzere en az iki alt boyutta kavramsallaştırmaktadır. Bunlardan ilki olan büyüklenmeci narsisizm, teşhircilik, görkemlilik, kişiler arası ilişkilerde baskınlık, üstünlük, küstahlık, saldırganlık, benmerkezcilik gibi özelliklerle ilişkilendirilmektedir (Furnham, Richards, Palhaus; 2013; Vize, Collison, Miller ve Lynam, 2018; Vize, Lynam, Collison ve Miller, 2018). Kendilerinden son derece emin bir şekilde davranan büyüklenmeci narsisistler, kendi zayıflıklarını reddederek, benlik saygılarını tehdit eden insanları değersizleştirerek, karşılanmayan beklentileri doğrultusunda öfke tepkileri sergileyerek yüksek olan öz güvenlerini koruma

eğilimindedirler (Egan, Chan ve Shorter, 2014; Dickinson ve Pincus, 2003). Diğer taraftan yetersizlik duyguları ve negatif duygulanımı gizleyen kırılğan narsisizm, aşırı alçakgönüllülük, kendini engelleme (self-inhibited), güvensizlik, çekingenlik, eleştiriye duyarlılık, ilgi ve tanınma ihtiyacı gibi özelliklerle karakterizedir. Kırılğan narsisistlerin dışarıya yönelik çizmiş oldukları bu görüntünün altında da kendilerine ve diğerlerine yönelik büyüklenmeci beklentileri bulunmaktadır. Ancak benlik algısının düzenlenmesinde genellikle diğer insanlardan gelen geribildirimlere güvenmek zorunda olan kırılğan narsisistler, benlik saygısını arttırmaya yönelik kendini yüceltme (self-enhancement) stratejilerini kullanmak için yeterli donanıma sahip değillerdir. Bu bağlamda kırılğan narsisistlerin sahip oldukları savunmacı / güvensiz büyüklenmeciliğin, sosyal ortamlarda pasif kalmalarına ve kişiler arası ilişkilerde sorun yaşamalarına neden olabileceği belirtilirken, büyüklenmeci narsisistlerin ise son derece etkileyici liderler olabilecekleri ifade edilmektedir (Dickinson ve Pincus, 2003; Egan, Chan ve Shorter, 2014; Eldoğan, 2016; Miller, Hoffman, Gaughan, Gentile, Maples ve Campbell, 2011).

Narsisistik Kişilik Envanteri'yle birlikte ortaya çıkan subklinik narsisizm tanımlamasının, büyük ölçüde klinik tanımlamayla uyumlu olduğu belirtilmektedir. Bununla birlikte Narsisistik Kişilik Envanteri'nin, narsisizmin büyüklenmeci boyutunu kapsamasına karşın, kırılğanlık boyutunu yakalayamadığı ifade edilmektedir (Furnham, Richards, Palhaus; 2013). Bu bağlamda, kısmen narsisizmin en belirgin ölçümünü verdiği ileri sürülen Narsisistik Kişilik Envanteri'nin, temelde büyüklenmeci narsisizmin özelliklerini ölçmesi nedeniyle, narsisizm üzerine yapılan araştırmaların birçoğu büyüklenmeci boyuta odaklanmıştır (Vize, Lynam, Collison ve Miller, 2018). Benzer şekilde, karanlık üçlü çalışmalarının çoğu narsisizmin ölçümü olarak Narsisistik Kişilik Envanteri'ni kullandığından, karanlık üçlü içerisinde ele alınan subklinik narsisizm, esasen narsisizmin büyüklenmeci boyutu temel alınarak kavramsallaştırılmıştır (Gleen ve Sellbom, 2015; Miller, Dir, Gentile, Wilson, Pryor ve Campbell; 2010; Pailing, Boon ve Egan, 2014; Vize, Collison, Miller ve Lynam, 2018; Vize, Lynam, Collison ve Miller, 2018). Buna paralel olarak, narsisizmin kırılğanlık boyutunun, karanlık üçlünün bir parçası olan subklinik narsisizmden ziyade klinik çerçeveye yönelik araştırmalar kapsamında ele alındığı ifade edilmektedir (Vize, Lynam, Collison ve Miller, 2018). Diğer taraftan

karanlık üçlünün değerlendirilmesine yönelik kullanılan farklı ölçüm araçlarının, narsisizm yapısının farklı varyans alanlarını ölçtüğü ileri sürülmektedir. Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği'nin (The Short Dark Triad (SD3) Scale) narsisizmin büyüklenmeci boyutunu ele aldığı belirtilirken Kirli Düzine Ölçeği'nin (The Dirty Dozen Scale-DD), yapının hem kırılğan hem de büyüklenmeci boyutunu yakalayabildiği ifade edilmektedir (Maples, Lamkin ve Miller, 2014).

1.3. PSİKOPATİ

Psikiyatri alanında tanımlanmış ilk kişilik bozukluklarından biri olan psikopatinin tarihsel kökenleri, klasik ve orta çağ metinlerinde yer alan anlatılara kadar uzanmaktadır (Arrigo ve Shipley, 2001; Hare, Clark, Grann ve Thornton, 2000). Zaman içerisinde psikopati kavramının semantik olarak dönüşüm geçirdiği ve kavramın, (a) herhangi bir psikopatolojiye sahip olan bireyleri, (b) psikoz ile açıklanamayan ve psikotik bozukluk (şizofreni, sanrısız bozukluk vb.) tanımlaması dışında kalan çeşitli patolojik belirtiler gösteren bireyleri ya da (c) etik / ahlaki açıdan uygun olmayan davranışlar sergileyen bireyleri tanımlamak amacıyla farklı kullanımlarının olduğu görülmektedir (Andrade, 2008; Millon, Simonsen ve Birket-Smith, 1998). İlk olarak yaklaşık 200 yıl önce Fransız psikiyatrist Philippe Pinel, dürtüsel davranışlar sergileyen, aşırı şiddet örüntüleri gösteren ve kendine zarar veren bazı hastaları olduğunu ve bu kişilerin, sergiledikleri davranışların mantıksızlığının bilincinde olduklarını belirtmiştir. Ayrıca söz konusu belirtileri, psikoz olarak tanımlamak için herhangi bir kanıtın bulunmadığını ve bu hastaların, akıl yürütme yeteneklerinde bozulmanın olmadığını ifade etmiştir. Pinel, daha çok duygulanım yetilerinde hasar bulunan ve yoğun bir öfkenin baskın olduğu bu hasta gurubunu “manie sans delire (insanity without delirium)” olarak tanımlamış ve hukuk, felsefe, psikoloji, psikiyatri alanlarında, psikopatik bozukluklarla ilgili tartışmalara öncülük etmiştir (Arrigo ve Shipley, 2001; Kirkman, 2002).

Pinel'in tanımlamasından kısa bir süre sonra Amerikalı psikiyatrist Benjamin Rush, düşünsel süreçlerde bozulma olmamasına karşın, ahlaki açıdan toplumsal normlardan sapmış davranışlar sergileyen hastalar üzerinde yaptığı gözlemleri sonucunda, söz konusu davranışların organik kökenlerine dikkat çekerek, bu hastaların, sergiledikleri suça yönelik davranışlardan hukuki açıdan sorumlu

tutulmamaları gerektiğini ileri sürmüştür. Bu bağlamda belirtilen hasta grubu içerisinde suçlu bulunanların, hapishaneler yerine daha iyi tıbbi yardım alabilecekleri yerlerde tedavi edilmeleri gerektiğini savunmuştur (Andrade, 2008; Arrigo ve Shipley, 2001). İngiliz hekim J. C. Prichard ise Pinel'in, görüşlerinin büyük bir bölümüne katılmakla birlikte, belirtilen hasta grubuyla ilgili ahlaki açıdan tarafsız görüşlerini reddederek “ahlaki delilik (moral insanity)” terimini önermiş ve bu bireylerin entelektüel yetilerinde belirgin bir hasar olmamasına karşın zihinsel bir karmaşa içinde olduklarını bildirmiştir. Prichard, ayrıca söz konusu zihinsel karmaşanın, ahlaki ilkeleri saptırmaya yol açacağını ve bu bireylerin doğru ile yanlış arasındaki ayrımı bilmelerine karşın altta yatan mekanizmalardaki (duygular, eğilimler, kişilik özellikleri, alışkanlıklar, dürtüler vb.) hasarın uygun olmayan davranışlara neden olacağını ifade etmiştir (Arrigo ve Shipley, 2001; Moreira, Almeida, Pinto, ve Favero, 2014).

Psikopati kavramına yönelik diğer bir tanımlama ise 1891 yılında Alman psikiyatrist J. L. Koch tarafından ortaya konulmuştur. Koch, Prichard'ın “ahlaki delilik” tanımlamasının yerine, temelde kalıtıma bağlı olarak anormal davranışlarda bulunan, ancak mani veya psikoz gibi belirgin bir hastalık belirtisi göstermeyen bireyleri tanımlamak için “psikopatik aşağılık (psychopathic inferiority)” ifadesini kullanmıştır. Koch'un, “ahlaki delilik” etiketinin getirmiş olduğu toplumsal kınamaların önüne geçme çabası doğrultusunda, alternatif olarak ortaya koyduğu psikopatik aşağılık kavramı, her ne kadar toplumsal açıdan daha ılımlı bir tanımlama olarak görünse de küçük düşürücü olma özelliğini sürdürmüştür. Koch, ayrıca olguyu tanımlarken doğuştan gelen faktörlerin (congenital) önemi üzerinde durmuş ve kavramın kapsamını, bireyin içsel dünyasını ve kişilik özelliklerini de yansıtacak şekilde genişletmiştir (Andrade, 2008; Arrigo ve Shipley, 2001; Millon, Simonsen ve Birket-Smith, 1998).

Diğer taraftan, Emil Kraepelin (1915), Koch tarafından ortaya konulan “psikopatik aşağılık” kavramını genişleterek psikopatları, morbid kişilik özelliklerine sahip olanlar ve alışılmamış / tuhaf kişilik özellikleri sergileyenler olmak üzere iki başlık altında sınıflandırmıştır. Obsesif, dürtüsel ve cinsel açıdan sapkın olan bireyler ilk başlık altında gruplandırılmaktadır. Bununla birlikte, alışılmamış / tuhaf kişilik

özellikleri sergileyenler, kolay heyecanlanan (exitable), dengesiz / tutarsız (unstable), dürtüsel (impulsive), acayip (eccentric), yalancı ve dolandırıcı (liar and swindler), antisosyal (antisocial), geçimsiz / kavgacı (quarrelsome) olmak üzere yedi alt grupta yer alacak şekilde kategorize edilmiştir (Arrigo ve Shipley, 2001; Ellard, 1988; Kraepelin, 1915; Millon, Simonsen ve Birket-Smith, 1998; Schulsinger, 1972). Kraepelin tarafından kavramsallaştırılan psikopati olgusu ve bu doğrultuda ortaya konulan sınıflama sistemi, belirli bir kişilik tipini tanımlamak yerine, patolojik olarak nitelendirilen çeşitli kişilik özelliklerini betimlemektedir. Ayrıca, yapılan bu tanımlama, bugünkü antisosyal kişilik bozukluğu ve psikopati tanımlaması ile büyük oranda benzerlik göstermektedir. Bu bağlamda, özellikle, yalancı ve dolandırıcı, antisosyal, geçimsiz / kavgacı gibi kişilik özelliklerinin, günümüzdeki antisosyal kavramıyla örtüşme gösterdiği ifade edilmektedir. Kraepelin'in kavramsallaştırdığı haliyle, ahlaki unsurların körelmesi ile karakterize edilen antisosyal kişilik bozukluğuna sahip bireylerin, çoğunlukla yıkıcı ve tehdit edici davranışlar sergiledikleri, duygulanımda küntleşme yaşadıkları, derin duygusal tepkiler vermede güçlük çektikleri ve okul ortamında sorun yaratmaya (örn. okuldan kaçma, derslere katılmama vb.), yaşamın erken dönemlerinde hırsızlık yapmaya ve çeşitli suçlar işlemeye eğilimli oldukları belirtilmektedir (Andrade, 2008; Millon, Simonsen ve Birket-Smith, 1998; Partridge, 1930).

Psikopati olgusunun modern klinik anlamdaki tanımı ise Cleckley tarafından 1941 yılında yazılmış olan "Akıl Sağlığı Maskesi (The Mask of Sanity)" isimli çalışmaya dayandırılmaktadır. Akıl hastanesinde yatılı olarak tedavi gören beyaz, orta sınıf erkek hastalar üzerinde yaptığı gözlemler sonucunda Cleckley, önceki çalışmalarda yapılan psikopati kavramlaştırılmalarının karmaşıklığını göz önünde bulundurarak temelde psikopatik kişiliği yansıtan 16 özellik tanımlamıştır. Bunlar:

(1) yüzeysel cazibe ve ileri düzeyde "zeka" (superficial charm and good "intelligence"),

(2) hezeyan ve mantıksız düşüncelerin yokluğu (absence of delusions and other signs of irrational thinking)

(3) gerginliğin veya psikonörotik tabloların olmayışı (absence of “nervousness” or psychoneurotic manifestations),

(4) güvenilmezlik (unreliability),

(5) yalancılık ve samimiyetsizlik (untruthfulness and insincerity),

(6) pişmanlığın veya utancın olmaması (lack of remorse or shame),

(7) antisosyal davranışlar (inadequately motivated antisocial behavior),

(8) zayıf muhakeme ve deneyimden ders alamama (poor judgment and failure to learn by experience),

(9) patolojik benmerkezcilik ve sevme kapasitesinde yetersizlik (pathologic egocentricity and incapacity for love),

(10) majör duygusal tepkilerde yetersizlik (general poverty in major affective reactions),

(11) özgül içgörü yokluğu (specific loss of insight),

(12) kişilerarası ilişkilerde tepkisizlik (unresponsiveness in general interpersonal relations),

(13) alkol alındığında (bazen de alınmadığında) garip ve incelikten yoksun davranışlar (fantastic and uninviting behavior with drink and sometimes without),

(14) nadir intihar davranışı (suicide rarely carried out),

(15) bağlılığın olmadığı, sıradan, yeterince bütünleşmemiş cinsel yaşam (sex life impersonal, trivial, and poorly integrated) ve

(16) gerçekçi uzun dönem hedeflerinin olmamasıdır (failure to follow any life plan) (Cleckley, 1988; Arrigo ve Shipley, 2001; Kılıç ve Balcıoğlu, 2012). Bununla birlikte, Cleckley yaptığı psikopat tanımlamasında, bütün psikopatların bu 16 özelliğin hepsini taşıyor olabileceğini ifade etmiştir (Moreira, Almeida, Pinto, ve Favero, 2014). Cleckley, psikopatik özelliklere sahip bireylerin bir kısmının, psikopatinin patolojik görünümünü başarılı bir şekilde maskeleyebildiğini ve toplumda normal bir işlevsellik gösterdiğini gözlemlemiştir (Lyons, 2019). Ayrıca, psikopatinin yalnızca suçlulara yönelik bir kavram olmadığını belirtmiş ve bu

bağlamda, psikopatinin tespiti için bireyin kriminal geçmişini kriter olarak almak yerine, tanımlamış olduğu bu 16 özellekle, temelde içsel (intrapersonal) süreçlere odaklanmıştır (Arrigo ve Shipley, 2001; Lee ve Salekin, 2010).

Psikopatinin suçlulara özgü bir kavram olmadığını ileri sürerek suçluluğun, yapının gerekli ve hatta merkezi bir unsuru olmadığını belirten Cleckley, birçok psikopatın muhtemelen hiçbir zaman cezai adalet sistemine dahil olmayacağını ileri sürmüştür (Forth, Brown, Hart ve Hare, 1996; Lee ve Salekin, 2010; Salekin, Trobst ve Krioukova, 2001). Yüksek sözel kapasiteye sahip olan bu psikopatların, iş dünyasında veya diğer girişim alanlarında (özellikle maddi kazanım sunan kariyerlerde) başarılı olabileceklerini belirtmiştir. Bu psikopatlar ile psikiyatrik hastaneler veya cezaevinde kalan psikopatlar arasındaki en önemli farkın ise topluma karışan psikopatların, “normallığı” yansıtan çok daha tutarlı ve iyi bir dış görünümü sürdürebilmelerinden kaynaklandığını ifade etmiştir. Psikopatiyi kapsamlı bir şekilde ele alan Cleckley, akıcı konuşma, yüzeysel cazibe, pişmanlık veya suçluluk eksikliği, duygusal kayıtsızlık gibi özelliklerin, suçla ilgili olan veya olmayan başarılı kariyerler elde edebilmek için kullanılabilirliğini gözlemlemenin yanı sıra, dürtüsel davranışların, birey açısından uzun vadede olumsuz sonuçlara yol açacağını belirtmiştir. Ayrıca, sahip oldukları rasyonaliteye rağmen psikopatların, mantıklı bir kişinin katılmayacağı yüksek riskli davranışlara sıklıkla katıldıklarını, deneyimlerden ders çıkarma becerilerinin olmadığını, uzun vadeli bir yaşam planı geliştiremediklerini, diğerlerinin hislerini ve duygulanımlarını görme yeteneğinden yoksun olduklarını bildirmiştir (Arrigo ve Shipley, 2001; Buzina, 2012; Cleckley, 1988).

Robert D. Hare ise standart ve klinik bir psikopati ölçüsü geliştirmek amacıyla, Cleckley’in psikopati kavramsallaştırmasını ve tanımlamış olduğu 16 kriteri başlangıç noktası olarak kullanmış ve bu formülasyonu genişletmiştir. Bu doğrultuda geliştirilen Psikopati Kontrol Listesi’nin (The Psychopathy Checklist; PCL) ve daha sonrasında yayınlanan gözden geçirilmiş versiyonunun (The Psychopathy Checklist-Revised; PCL-R) yapının değerlendirilmesinde merkezi bir öneme sahip olduğu ifade edilmektedir (Lyons, 2019; Southard ve Zeigler-Hill, 2016; Vien ve Beech, 2006). Bununla birlikte bu ölçüm araçları, yapıyı adli veya

linik popülasyonlarda değerlendirmek için tasarlanmışlardır. Ancak Cleckley'in de belirttiği gibi psikopati genel popülasyon içinde de görülebilen bir özellik olarak kavramsallaştırılmaktadır. Bu doğrultuda bazı araştırmacılar, yapıyı subklinik grupta değerlendirmek amacıyla çeşitli ölçekler geliştirmeye odaklanmışlar ve psikopatiji bir özellik olarak genel nüfusta inceleyen alan yazının ortaya çıkmasına öncülük etmişlerdir (Arrigo ve Shipley, 2001; Jakobwitz ve Egan, 2006; Lee ve Salekin, 2010; Shipley ve Arrigo, 2001; Southard ve Zeigler-Hill, 2016).

1.3.1. DSM ve Psikopati

Psikopatinin DSM içindeki konumunun problemlili ve bazen tartışmalı olduğu belirtilmekle birlikte, yapının ilk olarak DSM-I'de, Sosyopatik Kişilik Bozukluğu şeklinde yer aldığı görülmektedir (American Psychiatric Association, 1952; Crego ve Widiger, 2014). Psikopatinin bu şekilde isimlendirilmesi, vurgunun psikososyal etkenlere kaymasına neden olmuş ve olgu, sadece iç sapkınlıklar yaşayan izole bir bireyi değil, aynı zamanda bu bireyin parçası olduğu grubu kapsayacak şekilde genişletilmeye çalışılmıştır. Bununla birlikte, eylemlerin bireyin içinde bulunduğu grubun sosyal ve yasal sınırlarını ihlal ettiği sürece anormal sayılabileceği görüşü, çeşitli suçluları (hırsızlar, tecavüzcüler vb.) aynı kategoriye sokması (Sosyopatik Kişilik Bozukluğu) açısından eleştirilmiştir. Bu dönem içerisinde psikopati kavramı, anormal içsel süreçlerden ziyade genelleyci ve aşırı kapsayıcı sapkın davranışları içerecek şekilde değişim göstermiştir. Ayrıca, DSM'in ilk versiyonunda yer alan Sosyopatik Kişilik Bozukluğu tanı kriterlerinin, Cleckley'in tanımladığı psikopatik kişilik özelliklerinden birçoğunu içerdiği ifade edilmektedir (Arrigo ve Shipley, 2001). DSM-I'de tanı, antisosyal ve dissosyal reaksiyonlar olarak ayrılmış ancak bir sonraki versiyon olan DSM-II'de, dissosyal reaksiyon ayrımı ortadan kaldırılmıştır. Antisosyal reaksiyon terimi, kronik olarak antisosyal olan, cezadan veya deneyimden ders almayan, herhangi bir kişiye veya gruba gerçek bir bağlılık gösteremeyen ve sorumluluk duygusundan yoksun olan bireyleri ifade etmektedir. Bu bireylerin, duygusal anlamda olgunlaşmadıkları ve sıklıkla hedonist ve duygusuz olarak tanımlandıkları bildirilmektedir (American Psychiatric Association, 1952; Arrigo ve Shipley, 2001; Buzina, 2012). DSM-II'de ise antisosyal reaksiyon teriminin, antisosyal kişilik olarak isimlendirilip genişletildiği görülmektedir. DSM'nin bu

versiyonunda, antisosyal kişilik, aşırı derecede duygusuz, bencil, dürtüsel, suçluluk hissetmeyen ve deneyimlerden ders çıkarmayan bireyleri tanımlamaktadır. Düşük engellenme toleransına sahip, ortaya çıkan sorunlardan ötürü diğerlerini suçlama ve davranışlarını rasyonelleştirme eğilimde olan bu kişilerin, toplumla tekrarlayan bir çatışma içinde oldukları belirtilmiştir (American Psychiatric Association, 1968; Crego ve Widiger, 2014). Diğer taraftan, DSM-II'yi bozukluk için özgül tanı kriterlerini karşılayamadığı yönünde eleştirenler de bulunmaktadır. DSM-III ve DSM-III-R'nin yayınlanmasıyla tanı ölçütlerindeki karışıklığın çözüldüğü belirtilmektedir (Arrigo ve Shipley, 2001). DSM'nin bu versiyonlarında (ve daha sonraki versiyonlarda) psikopati, Antisosyal Kişilik Bozukluğu (ASKB) olarak adlandırılmış ve yapının değerlendirilmesi, kişilik özelliklerine odaklanmak yerine, davranışsal kriterleri vurgulayacak şekilde değiştirilmiştir (Hare, 1996). Bu yeni formülasyonda, ASKB tanı kriterleri, 15 yaşından önce başlayan yalan söyleme, okuldan kaçma, hırsızlık, kavga etme gibi çeşitli davranış bozukluklarından üçünün bulunmasını içermektedir (American Psychiatric Association, 1980). Bununla birlikte, bu versiyonda tanımlanan ASKB kriterleri, teşhis için suça yönelik olduğu ve cezai davranışlara çok önem verdiği, klasik psikopati resmine uyan ancak adalet sisteminden kaçınmayı başaran kişileri tanımlamakta zorlandığı ve aşırı kapsayıcı olduğu yönünde eleştirilmiştir (Arrigo ve Shipley, 2001; Crego ve Widiger, 2014; Shipley ve Arrigo, 2001). DSM'nin ASKB teşhisine yönelik yapılan eleştiriler DSM-IV'teki teşhis kriterlerinde bir takım değişikliklere neden olmuştur (Arrigo ve Shipley, 2001). DSM'nin dördüncü versiyonunda ASKB, çocukluk ya da erken ergenlik döneminde başlayan ve yetişkinliğe kadar devam eden başkalarının haklarına saygısızlık ve bu hakların ihlalini içeren yasal davranışlara ilişkin sosyal normlara uymama, tekrar eden yalan söyleme davranışı, dürtüsellik, sinirlilik ve saldırganlık, güvenliğe yönelik umursamazlık, sorumsuzluk ve pişmanlık eksikliği kriterlerinden en az üçünün bulunmasını içermektedir. Bununla birlikte, DSM-IV'te ASKB'nin, psikopati, sosyopati veya dissosyal kişilik bozukluğu olarak da ifade edilebileceği belirtilmiştir (American Psychiatric Association, 1994). Bu durumun ise psikologlar ve psikiyatristler açısından, psikopati tanısının değerlendirilmesinde ve tartışılmasında kolaylık sağlamasına karşın, ASKB ve psikopati arasındaki ilişkide daha fazla karışıklığa neden olduğu ileri sürülmektedir (Arrigo ve Shipley,

2001). DSM'nin son versiyonunda (DSM-V) ise psikopati, ilk kez açık bir şekilde ASKB için ek bir belirleyici olarak yer almıştır (American Psychiatric Association, 2013; Vize, Lynam, Collison ve Miller, 2018;). Özetle, DSM içerisinde psikopati, ASKB ile eş anlamlı olarak kullanılmakta ve suça yönelik davranışlara yapılan vurguyla, çoğunlukla davranışsal kriterler göz önünde bulundurularak değerlendirilmektedir. Söz konusu bu durum, ASKB kriterlerinin, psikopatiye göre daha kapsayıcı olduğu ve buna bağlı olarak, ASKB teşhisi konulan birçok kişinin psikopatik olmayabileceği şeklinde eleştirilmektedir (LeBreton, Binning ve Adorno, 2006; Shipley ve Arrigo, 2001).

Psikopati genel olarak, sahtekarlık, benmerkezcilik, manipülatiflik, yüzeysel çekicilik, risk alma davranışı, “normallik” görünümünün altında gizlenmiş empati ve suçluluk eksikliği ile kavramsallaştırılan kişilik özellikleri ve bu özelliklerle ilgili davranışları içeren bir yapı olarak tanımlanmaktadır. Psikopati her ne kadar başkalarının haklarını ve sosyal normları kronik olarak ihlal etme ve yaşam boyu süren bir manipülasyon davranışıyla tanımlanan ASKB teşhisi ile ilişkili olsa da, yapının ASKB ile eş anlamlı olmadığı belirtilmektedir. Bu çerçevede, ASKB tanısı için gerekli olan antisosyal ve cezai davranışların, psikopatik bireylerde zorunlu olarak bulunması gerekmediği, ASKB'nin büyük ölçüde açık davranışla değerlendirilmesine karşın, psikopatinin daha çok kişilik özellikleri ile tanımlandığı ve iki yapının orta dereceli bir korelasyon gösterme eğiliminde olduğu ifade edilmektedir (Berg, Smith, Watts, Ammirati, Green ve Lilienfeld, 2013; Smith ve Lilienfeld, 2013).

1.3.2. Birincil ve İkincil Psikopati

Narsisizme benzer bir şekilde çok boyutlu bir yapı olan psikopatinin, geleneksel olarak iki alan içerisinde kategorize edildiği ifade edilmektedir (Lyons, 2019; Southard ve Zeigler-Hill, 2016; Wai ve Tiliopoulos, 2012). Birincil ve ikincil psikopati şeklinde isimlendirilen bu iki alt grup, bazı araştırmacılar tarafından biyolojik kökenli psikopati (birincil) ile genetik ve çevresel etkilerin bir kombinasyonundan kaynaklanan psikopati (ikincil) arasında ayırım yapmak için kullanılmaktadır. Psikopatinin bu alt tipleri, ilk olarak Karpman (1941) tarafından, fenotipik olarak benzer olsalar da genetik yapı ve motivasyon açısından farklı

oldukları görüşüyle ileri sürülmüştür. Bu çerçevede, birincil psikopatların duygu bakımından yapısal eksikliklere sahip oldukları, ikincil psikopatların ise çevresel olaylara bağlı olarak gelişen nevrotik veya anksiyöz eğilimler sergiledikleri bildirilmektedir. Diğer bir ifadeyle, birincil psikopatinin duygusal eksikliklere karşı genetik bir savunmasızlık olarak ortaya çıkabileceği ve ikincil psikopatinin ise çevresel bir adaptasyonu yansıtabileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda psikopatinin, iki ayrı gelişimsel yolun sonucu oluşabileceği belirtilmektedir (Lee ve Salekin, 2010).

Psikopati, kişilerarası yönü kibirlilik, görkemlilik, duygusuzluk, yüzeysellik, manipülatiflik özelliklerini, duygusal yönü empati, suçluluk veya pişmanlık hissiden yoksun olma, çabuk sinirlenme, başkalarıyla güçlü duygusal bağlar kuramama unsurlarını ve davranışsal yönü dürtüsellik, sorumsuzluk, sosyal ve yasal normları ihlal etme eğilimlerini içeren bir yapı olarak kavramsallaştırılmaktadır (Arrigo ve Shipley, 2001). Bu doğrultuda, birincil psikopati suçluluk / empati eksikliği, kişilerarası sömürü ve sığ duygulanımla, ikincil psikopati ise suça yönelik eğilimler, gelişigüzel cinsellik, erken davranış problemleri ve dengesiz / antisosyal yaşam tarzı gibi davranışsal özelliklerle tanımlanmaktadır (Southard ve Zeigler-Hill, 2016). Birincil psikopati soğukluk, bencillik, aldatma, katı-duygusuz manipülasyon gibi kişilerarası ve duygusal bileşenleri yansıtırken ikincil psikopati dürtüsel, riskli ve antisosyal davranışlarla ilgilidir (Lyons, 2019; Rogoza ve Ciecuch, 2018). Ayrıca, birincil psikopatların korkusuzluk ve stres bağıışıklığı gibi özellikler sergiledikleri, ikincil psikopatların ise kaygıya, olumsuz duygulanıma ve saldırganlığa eğilimli oldukları belirtilmektedir (Berg, Smith, Watts, Ammirati, Green ve Lilienfeld, 2013; Johnson, Beehr ve O'Brien, 2015). Bu bağlamda, ikincil psikopatların, birincil psikopatlarda gözlemlenen sakin tavırlardan yoksun oldukları ve birincil psikopatların, psikopati özellikleri taşımayan bireylerle kıyaslandıklarında, itici uyarıcılara daha düşük korku ve ürkme tepkileri verdikleri bildirilmektedir (Berg, Smith, Watts, Ammirati, Green ve Lilienfeld, 2013). Kısacası, birincil psikopatlar, soğukkanlılıklarını sürdürerek ahlakın göreceli yokluğundan beslenen planlı davranışlarını dikkatli bir şekilde uygularken ikincil psikopatlar, olumsuz duygulanıma tepki olarak başkalarına zarar verebilecek dürtüsel ve antisosyal

davranışlar sergilemektedirler (Wai ve Tiliopoulos, 2012). Bu iki alt tipte ilgili olarak dikkat çekilen diğer bir önemli nokta ise bu tiplerin birbirini dışlamıyor olabileceğidir. Başka bir ifadeyle, birçok psikopat, hem birincil hem de ikincil psikopatiye özgü özellikleri taşıyabilmektedir (Berg, Smith, Watts, Ammirati, Green ve Lilienfeld, 2013).

Çeşitli araştırmalar psikopatinin bu iki alt tipinin varlığına dair destek olduğunu göstermektedir. Elde edilen sonuçlar kapsamında, birincil psikopatlar, düşük stres ve anksiyete düzeyine sahip, duygusal açıdan stabil psikopatlar olarak tanımlanırken ikincil psikopatlar, yüksek saldırganlık ve anksiyete düzeyine sahip, saldırgan psikopatlar olarak tanımlanmaktadır (Hicks, Markon, Patrick, Krueger ve Newman, 2004; Lee, Salekin ve Iselin, 2010). Psikopatinin “altın standart” ölçüsü olarak kabul edilen Gözden Geçirilmiş Psikopati Kontrol Listesi’nin, üç faktörlü modeli kullanılarak yapılan bir araştırmada, ikincil psikopatların, birincil psikopatlardan daha yüksek kaygı ve olumsuz duygulanım puanına sahip oldukları, duygusal ve kişilerarası özellikleri yansıtan boyutlardan, psikopatik olmayan gruptaki bireylerin puanlarına benzer şekilde, birincil psikopatlardan daha düşük puan elde ettikleri görülmektedir (Swogger ve Kosson, 2007). Bu durum, ikincil psikopatların, birincil psikopatlardan daha fazla suçluluk ve pişmanlık duygularına sahip oldukları görüşüyle desteklenmektedir (Blackburn, 1975). Bununla birlikte, söz konusu çalışmada birincil psikopatların, davranışsal özellikleri yansıtan boyuttan orta dereceli, ikincil psikopatların ise aynı boyuttan yüksek puanlar elde ettikleri bildirilmektedir. Ayrıca, ikincil psikopatların, birincil psikopatlardan daha fazla alkol ve madde kullanım problemleri yaşadıkları ileri sürülmektedir (Swogger ve Kosson, 2007).

İki alt tipi tanımlamaya yönelik bir diğer ayırım ise “başarılı” ve “başarısız” psikopatlar şeklinde ele alınmaktadır. Birincil psikopatinin içinde yer alan suçluluk / pişmanlık hissinden yoksun olma ve empati eksikliği gibi özelliklerin, toplumda güç elde etmek için uygun araçlar olabileceği belirtilmekte ve bu tür özellikler sergileyen psikopatların “başarılı” psikopatlar olarak adlandırılacakları ifade edilmektedir. Diğer taraftan, ikincil psikopatların sergiledikleri dürtüsel, antisosyal ve riskli davranışları içeren eğilimlerle, psikopatinin “başarısız” yönünü yansıttıkları ve siyasi

bir kariyer yapmaktan ziyade suça yönelik, hapis cezası içeren kariyerlere sahip olmalarının daha olası olduğu belirtilmektedir (Lyons, 2019).

1.3.3. Klinik ve Subklinik Psikopati

Psikopati kavramı, oldukça uzun bir süre yalnızca adli ve / veya klinik popülasyonda çalışılmış olmasına karşın, Cleckley tarafından, klinik bir psikopatın temel özelliklerine sahip olan ancak sık sık tutuklanma veya ıslah evine kapatılmaya yol açacak şekilde davranmayan psikopatik bireylerin tanımlanmasıyla, subklinik psikopati teriminin kökenleri atılmış ve psikopati, genel popülasyonda da çalışılan bir kavram olmaya başlamıştır (Cleckley, 1988; Southard ve Zeigler-Hill, 2016). Bu bağlamda, psikopati olgusunun, cezai kurumlarda bulunan veya suça yönelik davranışlar sergileyen popülasyonla sınırlı olmadığı, aksine genel popülasyon içerisinde de bulunabildiği ileri sürülmüştür. Bu görüşe paralel olarak, toplum içinde iş adamları, doktorlar, politikacılar, avukatlar gibi bireylerin bile psikopati özellikleri taşıyabileceği ve bu bireylerin, sahip oldukları iyi sosyal beceriler, yüksek zeka ve sosyo-ekonomik statüyle, cezai kurumlardan kaçarak resmi bir şekilde yasadışı eylemlerde bulunmadan başkalarından yararlanabilecekleri ifade edilmektedir (Salekin, Trobst ve Krioukova, 2001)

Subklinik psikopatları, klinik psikopatlardan açık bir şekilde ayıran temel özelliklerden biri, subklinik psikopatların, psikopatik davranışların çoğunu sergilemelerine karşın ciddi antisosyal davranışlardan kaçınarak hapisane veya ıslah evi gibi kurumlarda bulunmamalarıdır. Bu tür bir psikopat, başkalarını (aile bireyleri, arkadaşlar, iş arkadaşları) göz ardı ederek kişisel ve mesleki başarılar elde edebilmek amacıyla sosyal normları ve diğerlerinin haklarını ihlal eden davranışlarda bulunabilmektedir. Ancak bu ihlallerin mutlaka yasadışı olmadığı belirtilmektedir. Bu açıdan subklinik psikopati, bazı alanlara iyi bir şekilde adapte edilebildiğinden “başarılı psikopati” terimiyle eş anlamlı olarak kullanılmaktadır (Hall ve Benning, 2006). Bununla birlikte, subklinik psikopatlar ile klinik psikopatlar arasındaki ayırmda dikkat edilmesi gereken iki önemli nokta bulunmaktadır. Öncelikle, subklinik psikopatların, klinik psikopatlardan önemli ölçüde daha az antisosyal oldukları ifade edilmektedir. Buna karşın, düşük antisosyal eğilimi, subklinik psikopatların hiç bir zaman şiddete yönelmediği anlamını taşımamaktadır. Diğer bir

önemli nokta ise klinik veya başarısız psikopat tanımlaması yaparken kişinin, yalnızca şu anda bulunduğu konumuna bakmanın yeterli olmayacağını ifade edilmesidir. Başka bir deyişle, böyle bir tanımlamanın, bireyin suç ve klinik geçmişi gibi bilgileri dikkate almayı gerektirdiği bildirilmektedir. Dolayısıyla, geçmişinde birkaç suçtan hüküm giymiş ancak şu anda topluma karışan bir psikopatın, subklinik psikopat olarak kabul edilmediği belirtilmektedir (Gao ve Raine, 2010).

Subklinik psikopati ile klinik psikopati arasındaki temel fark, davranış, duygu, kişilerarası ilişkiler veya rasyonalizasyon kategorileriyle değil bu davranışların ve bilişlerin sıklığı veya büyüklüğüyle ilgilidir. Bu doğrultuda, subklinik psikopatların, deneyimleri açısından klinik psikopatlardan niteliksel olarak farklı olmadıkları ancak sergiledikleri örüntünün nicel olarak (yoğunluk, sıklık veya seviye) farklılık gösterdiği ileri sürülmektedir. Genel nüfusun % 1'inden az bir yaygınlığa sahip olduğu bildirilen klinik psikopati, bireyin hayatının çeşitli alanlarına nüfuz eden anormal ve işlevsiz davranış, duygu ve bilişin her yönünü kapsamaktadır. Yerleşmiş bir işlevsizliğe sahip olan bu bireylerin, çoğunlukla genel toplum içinde yaşayamadıkları, ceza veya psikiyatri kurumlarına kapatıldıkları belirtilmektedir. Diğer taraftan, genel popülasyondaki yaygınlığının % 5 ile 15 arasında değiştiği ileri sürülen subklinik psikopatının da klinik psikopatiyle aynı işlevsiz davranış, duygu ve biliş kalıplarını içerdiği belirtilmektedir. Ancak subklinik psikopatide işlev bozukluğunun, yaygınlık ve seviye açısından klinik psikopatide gözlemlendiği kadar aşırı olmadığı ifade edilmektedir. Bu doğrultuda, subklinik psikopatların semptomları, klinik psikopatlardan daha düşük bir oranda ve seviyede ortaya çıkmaktadır. İdeal olmayan bir çalışan, arkadaş, eş veya ebeveyn olarak nitelendirilen subklinik psikopatların, sosyal ve duygusal açıdan yetersiz olmalarına karşın diğerleriyle ilişkilerini sürdürebildikleri belirtilmektedir. Bununla birlikte, kurulan bu ilişkilerin, psikolojik olarak sağlıklı, dengesiz, tek taraflı ve başkaları için sinir bozucu olma eğilimi taşıdıkları ifade edilmektedir (LeBreton, Binning ve Adorno, 2006).

1.4. GEÇERLİK ÇALIŞMASI KAPSAMINDA KARANLIK ÜÇLÜ İLE İLGİLİ YAPILAR

1.4.1. Empati ve Karanlık Üçlü

Sosyal etkileşimlerin ve ilişkilerin temel bir unsuru olan empati, başkalarının duygularını, düşüncelerini ve davranışlarını algılamayı, anlamayı, hissetmeyi, bunlara uygun yanıtlar vermeyi yansıtan karmaşık ve çok boyutlu bir yapı olmanın yanı sıra, karanlık üçlü kişilik özelliklerinin altında yatan kritik faktörlerden biri olarak kabul edilmektedir (Ali, Amorim ve Chamorro-Premuzic; 2009; Derntl, Finkelmeyer, Voss, Eickhoff, Kellermann, Schneider ve Habel, 2012; Grünh, Rebucal, Diehl, Lumley ve Labouvie-Vief, 2008; Jonason ve Krause, 2013; Spreng, McKinnon, Mar ve Levine, 2009; Turner, Foster ve Webster, 2019). Empatinin çok boyutlu yapısına yönelik birçok kuramsal çalışma bulunmakla birlikte, yapının genel olarak duygusal (affektive) ve bilişsel (cognitive) olmak üzere iki boyutta ele alındığı görülmektedir (Baron-Cohen ve Wheelwright, 2004; Cerami, Dodich, Canessa, Crespi, Marcone, Cortese, Chierchia, Scola, Falini ve Cappa, 2014). Bilişsel empati, başkalarının zihinsel durumlarını anlama ve tanımlama kapasitesini ifade ederken duygusal empati, başkalarının duygusal deneyimlerini paylaşabilme ve bu deneyimlere uygun duygusal tepkiler verebilme yeteneğini olarak tanımlanmaktadır (Allison, Baron-Cohen, Wheelwright, Stone ve Muncer, 2011; Domes, Spenthof, Radtke, Isaksson, Normann ve Heinrichs, 2016; Turner, Foster ve Webster, 2019). Diğer bir ifadeyle, empatinin bilişsel boyutunda birey, empatik bir hayal gücü kullanarak kendisini, başka bir kişinin yerine koyabilir ve o kişinin duygularını, düşüncelerini, eylemlerini anlayabilir. Duygusal boyutta ise gözlemcinin, başka bir kişinin duygusal durumunu hissetmesi ve buna uygun duygusal bir yanıt vermesi gerekmektedir (Mehrabian ve Epstein, 1972; Morrison, Mateen, Brozovich, Zaki, Goldin, Heimberg ve Gross, 2016; Schreiter, Pijnenborg ve Ann Het Rot, 2013; Stotland, 1969). Normal toplumsal işlevselliğin önemli bir parçası olan empati, ahlaki gelişimde de kilit bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda, empati eksikliğinin veya sürecin herhangi bir aşamasındaki bozulmanın, saldırgan ve antisosyal davranışlarla ilişkili olabileceği belirtilmektedir (Baron-Cohen ve Wheelwright, 2004; Bragado-

Jimenez ve Taylor, 2012; Jolliffe ve Farrington, 2006; Turner, Foster ve Webster, 2019).

Karanlık üçlünün ortak olarak paylaştığı çekirdeği incelemeye yönelik çalışmalar, genel bir empati eksikliğinin, makyavelyanizm, narsisizm ve psikopati için temel bir özellik olduğunu ortaya koymaktadır (Book, Visser ve Volk, 2015; Jonason ve Krause, 2013; Paulhus, 2014). Bununla birlikte, narsisizm ile empati arasında pozitif yönde bir ilişkinin var olduğunu gösteren bulgular da bildirilmektedir. Özellikle narsisistik bireyler için empatinin yüksek olmasının avantajlı bir durum olabileceği belirtilmektedir. Narsisistik birey, ego ihtiyaçlarının diğerleri tarafından karşılanmasına gereksinim duymaktadır. Buna bağlı olarak, narsisistik birey, çevresindekilerin duygularını ve ihtiyaçlarını anlayarak bu bilgiyi, başkaları tarafından karşılanmasını istediği ihtiyaçlarının giderilmesi için kullanabilmektedir. Narsisistik bireyin kullandığı sosyal stratejilerde, diğerlerinin neyi sevdiği veya onları neyin sıkıntıya soktuğunu bilmenin, faydalı bir yöntem olabileceği belirtilmektedir. Bir anlamda bu bireyler için empati, onların ego gereksinimlerine hizmet eden bencilce bir araç olarak kullanılmaktadır. Bu bakış açısına karşın, narsisizm ile empati arasında elde edilen bu pozitif yönlü ilişkinin, narsisizmin ölçülmesinde kullanılan ölçüm aracından kaynaklanıyor olabileceğine de dikkat çekilmektedir (Jonason ve Kroll, 2015).

Diğer taraftan, empati eksikliği, psikopatinin işevuruk tanımının önemli bir bölümünü yansıtmakta ve psikopatik bireylerin sergiledikleri yıkıcı davranış örüntüleri (saldırganlık, sınırlı öz-denetim, sömürücü kişilerarası ilişkiler vb.) için gerekli bir koşul olarak kabul edilmektedir. Aksi durumda, bu bireylerin başkalarına verdikleri zarar ve acının, kendilerinde derin bir rahatsızlık hissine yol açacağı bildirilmektedir (Ali, Amorim ve Chamorro-Premuzic; 2009; Pajevic, Vukosavljevic-Gvozden, Stevanovic ve Neumann, 2018). Bir başka ifadeyle, empatinin ve diğerlerine karşı duyulan ilginin, şiddet eğilimi ve buna bağlı olarak ortaya çıkan davranışlar açısından caydırıcı bir faktör olduğu düşünülmektedir (Flight ve Forth, 2007). Konuyla ilgili yapılan çalışmalar da psikopati ile empati arasında negatif yönde bir ilişkinin varlığını destekler niteliktedir (Ali, Amorim ve Chamorro-Premuzic; 2009; Flight, 2007; Jonason, Lyons, Bethell ve Ross, 2013; Wai, 2012).

Bununla birlikte, psikopatinin çok boyutlu yapısı, birincil (yüzeysel duygulanım, soğukluk, bencillik, pişmanlık hissetmeme, katı / duygusuz manipülasyon gibi psikopatinin kişilerarası ve duygusal yönleri) ve ikincil psikopati (düşmanlık, dürtüsellik, hayal kırıklığına tahammülsüzlük, antisosyal davranışlar gibi psikopatinin sosyal olarak manipülatif ve sapkın yönleri) olarak ele alındığında, empati ile psikopati arasındaki söz konusu ilişkinin, birincil psikopatiden kaynaklandığı belirtilmektedir (Jonason, Lyons, Bethell ve Ross, 2013).

Empati eksikliği ve / veya duygusal kopukluk (emotional disconnection), psikopati ile benzer şekilde, çıkarıcı davranışlar, samimiyetsizlik, duyarsızlık gibi özelliklerle nitelendirilen makyavelyanizm için de tanımlayıcı unsurlar olarak kabul edilmektedir (Ali ve Chamorro-Premuzic, 2010; Wastel ve Booth, 2003; Zhang, Zou, Wang ve Finy, 2015). Makyavelyanist, “hedefe giden her yol mubahtır” felsefesiyle, çeşitli sosyal stratejiler kullanmaktadır (Christie ve Geis, 1970; Lau ve Marsee, 2013). Bireyin bu manipülatif sosyal stratejileri sürdürebilmesinde ise düşük empati düzeyinin, etkili bir faktör olabileceği belirtilmektedir (Jonason, Lyons, Bethell ve Ross, 2013). Dolayısıyla, makyavelyanistlerin, manipüle ettikleri kişiler üzerindeki etkilerinin farkında olmadıkları ifade edilmektedir (Wastel ve Booth, 2003). İki kavram arasındaki ilişkilerin incelendiği çalışmalar da makyavelyanizm ile empati arasındaki negatif yönlü ilişkiyi ortaya koymaktadır (Al Ain, Carre, Fantini-Hauwel, Baudouin ve Besche-Richard, 2013; Ali ve Chamorro-Premuzic, 2010; Barnett, 1985; Jonason ve Krause, 2013).

Bununla birlikte farklı empati türleri arasında ayırım yapan çalışmalar incelendiğinde, sonuçlar farklılık göstermektedir. Bir çalışmada, karanlık üçlü kişilik özelliklerinin bilişsel empatiden çok duygusal empatiyle ilişkili olduğu bildirilmektedir. Diğer bir ifadeyle, makyavelyanizm, narsisizm ve psikopatideki empati yetersizliğinin, empatinin duygusal boyutuyla ilişkili olduğu ifade edilmektedir. Karanlık üçlüdeki duygusal empati eksikliği ise bu bireylerin, diğerlerine verdikleri zararı görmezden gelmelerine yol açabilmektedir. Bununla birlikte aynı çalışmada, narsisizm ile bilişsel empatinin pozitif yönde ilişkili olduğu bildirilmektedir. Bu sonuca yönelik muhtemel bir açıklama, narsisistlerin büyüklenmeci tabiatlarından dolayı diğerlerinin duygularını okuma ve anlama

yeteneklerini abarttıkları şeklindedir. Bunun dışında, narsisistlerin diğerlerinin geribildirimlerine duydukları ihtiyaç, başkalarının onları nasıl gördüğünü daha iyi anlamalarını gerektirebilmektedir. Bu bağlamda narsisist bireylerin, ortalamanın üstüne bir bilişsel empatiye sahip olmalarının mümkün olduğu da ifade edilmektedir (Wai ve Tiliopoulos, 2012). Benzer bir çalışmada narsisizmin, bilişsel empati için pozitif bir öngörücü olduğu bildirilmiştir. Ancak söz konusu çalışmada, empatiyi ölçmek için öz-bildirim ve performans türü iki ayrı ölçüm aracı kullanılmıştır. Çalışma sonuçları narsisistlerin, öz-bildirim türü ölçeklerde ortaya koydukları yüksek bilişsel empatinin, performans ölçekleriyle desteklenmediğini göstermiştir. Dolayısıyla, narsisistik bireylerin bilişsel empati yeteneklerinin, şişirilmiş güven duygusuyla ilişkili olduğu belirtilmektedir. Yine bu çalışmada, narsisizmin, duygusal empatinin negatif bir yordayıcısı olduğu görünmektedir. Bu durum, narsisistlerin, başkalarının duygusal deneyimlerini paylaşmadan, nasıl hissettiklerini anlamalarına olanak tanıyan empatik bir anlayışa sahip oldukları şeklinde yorumlanmaktadır (Pajevic, Vukosavljevic-Gvozden, Stevanovic ve Neumann, 2018). Diğer taraftan, daha önceki bulgularla benzer olarak (Wai ve Tiliopoulos, 2012) karanlık üçlü kişilik özellikleri, duygusal empatiyle negatif yönde ilişkili bulunmuştur. Buna karşın, diğer bulgulardan farklı olarak makyavelyanizm ve psikopati ile bilişsel empati arasında negatif yönde bir ilişkinin var olduğu ve makyavelyanizmin bilişsel empatiyi negatif yönde öngördüğü de bildirilmektedir (Pajevic, Vukosavljevic-Gvozden, Stevanovic ve Neumann, 2018).

Konuyla ilgili bir başka çalışmada ise karanlık üçlü kişilik özelliklerinin, bilişsel empati düzeyinde azalmayla ilişkili olduğu belirtilmektedir. Yine aynı çalışmada, makyavelyanizm, psikopati ve narsisizm zayıf duygusal empati ile ilişkilendirilmektedir. Ayrıca, yapılan çok yönlü regresyon analizinde, karanlık üçlü içerisinde duygusal yetersizliklerle (emotional deficiencies) en güçlü ilişkilere sahip olan psikopatinin, bilişsel ve duygusal empatiyi öngören tek özellik olduğu belirtilmektedir (Jonason ve Krause, 2013). Bu sonuçlar, duygusal empatinin tek öngörücüsünün (negatif) birincil psikopati olduğu çalışmanın sonuçlarını genişletmektedir (Wai ve Tiliopoulos, 2012). Bunun yanı sıra, oldukça geniş bir örneklem kullanılarak yapılan bir çalışmada da alan yazındaki araştırmaların çoğuyla

tutarlı olarak karanlık üçlü kişilik özelliklerinin hepsinin düşük duygusal empatiyle ilişkili olduğu ve bu ilişkinin, makyavelyanizm ve psikopatiye göre narsisizm açısından belirgin şekilde daha zayıf olduğu bildirilmektedir. Ek olarak, araştırma sonuçları psikopatinin bilişsel empatiyle ilişkili olmadığını ortaya koymaktadır. Buna bağlı olarak, psikopatik kişilik özelliklerine sahip olan bireylerin, başkalarını sömürmek ve istediklerini elde etmek için bilişsel empati gerektiren stratejiler yerine, yıldırma ve baştan çıkarma gibi stratejileri kullandıkları belirtilmektedir. Diğer taraftan, narsisizm ve makyavelyanizm ile bilişsel empati pozitif yönde ilişkili görünmektedir. Bu doğrultuda, narsisist ve makyavelyanist bireylerin, başkalarının duygularını anlayabildikleri ve bu girdiyi utanç ve / veya suçluluk gibi duygusal bir çıktı yaşamadan, diğerlerini manipüle etmek için kullandıkları ifade edilmektedir (Turner, Foster ve Webster, 2019).

1.4.2. Saldırganlık ve Karanlık Üçlü

Karanlık üçlü kişilik özellikleri, sosyal olarak istenmeyen davranışsal örüntülerle ilişkilendirilmenin yanı sıra, kişilerarası ilişkilerde olumsuz sonuçlara neden olabilen sosyal hastalıklar olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda, özellikle saldırganlık eğilimlerinin, karanlık üçlü kişilik özelliklerine sahip bireylerin davranışlarında, kritik bir rol oynadığı bildirilmektedir (Koehn, Okan ve Jonason, 2019; Webster, Gesselman, Gesselman, Brunell, Jonason, Hadden ve Smith, 2016). Üç yapının (narsisizm, makyavelyanizm ve psikopati) ortak olarak paylaştığı katılık / duygusuzluk / duyarsızlık (callousness) ve manipülasyon gibi karakteristiklerin, bu bireylerin saldırgan olma ihtimalini arttırdığı ifade edilmektedir (Jones ve Neria, 2015; Paulhus, Curtis ve Jones, 2018). Diğer taraftan, karanlık üçlü kişilik özellikleri, saldırganlık davranışının habercisi olarak görülmekle birlikte, saldırganlık türlerinin dışavurumunda farklılıklar göstermektedirler. Başka bir ifadeyle, karanlık üçlü yapılarına bağlı gözlenen saldırganlık davranışları farklı nedenlere dayanmaktadır (Jonason ve Webster, 2010; Jones ve Paulhus, 2010; Koehn, Okan ve Jonason, 2019; Paulhus, Curtis ve Jones, 2018).

Hak sahipliği / hak iddia etme / ayrıcalıklılık (entitlement), kibirlilik ve büyüklenmecilik duygularını içeren narsisizm ile saldırganlık arasındaki ilişkiye yönelik çalışmalar, narsisist bireylerin, saldırgan davranışlar sergilemeden önce ego

tehdidine yönelik bir provokasyona (engellenme, kışkırtılma vb.) ihtiyaç duyduğunu göstermektedir (Baughman, Dearing, Giammarco ve Vernon, 2012; Jones ve Neria, 2015; Koehn, Okan ve Jonason, 2019). Narsisist bireyler övüldüklerinde, ödüllendirildiklerinde ve / veya olaylara / durumlara dahil edildiklerinde saldırgan davranışlar sergilemezler. Bunun yerine, narsisizmdeki saldırganlık, bu bireylerin dışlandıkları, hakarete uğradıkları ve / veya bir şeylerden mahrum bırakıldıkları durumlarda ortaya çıkmaktadır (Jones ve Neria, 2015; Jones ve Paulhus, 2010). Diğer bir ifadeyle, yapay olarak şişirilmiş bir benlik duygusu ve başkalarından daha üstün hissetme şeklindeki narsisizmin büyülenmeci doğası, diğerlerinin onlara hayran olduğuna dair bir algı oluşturmaktadır. Ancak bu algının zedelenmesi durumunda, yani bu inançlar tehdit edildiğinde narsisist bireyler, saldırgan davranışlar sergilemektedirler (Paulhus, Curtis ve Jones, 2018; Webster, Gesselman, Gesselman, Brunell, Jonason, Hadden ve ark., 2016). Bu bağlamda, narsisizmin, eğilimsel saldırganlık (dispositional aggression) ile ilgili olmadığı ancak ego tehdidi karşısında saldırgan bir şekilde tepki vermeye yol açtığı ileri sürülmektedir. Dolayısıyla narsisistik bireylerin, büyülenmeci algıları zarar görmediğinde saldırgan olmalarının gerekmediği bildirilmektedir (Jones ve Neria, 2015). Diğer taraftan, narsisizm ile saldırganlık arasında ego tehdidine bağlı olmayan doğrudan bir ilişkinin olduğu da ifade edilmektedir (Donnellan, Trzesniewski, Robins, Moffitt ve Caspi, 2005; Rosenthal, Montoya, Ridings, Rieck ve Hooley, 2011; Webster, Gesselman, Gesselman, Brunell, Jonason, Hadden ve ark., 2016). Bu tutarsızlığın ise saldırganlığın nasıl ölçüldüğüne ve söz konusu ilişkide diğer karanlık üçlü kişilik özelliklerinin (makyavelyanizm ve psikopati) kurulan modele dahil edilip edilmediğine bağlı olduğu düşünülmektedir (Webster, Gesselman, Gesselman, Brunell, Jonason, Hadden ve ark., 2016).

Dürtüsel bir davranış tarzı, kibirli, aldatıcı kişiler arası ilişkiler, yetersiz duygusal deneyim ve antisosyal davranışlar ile tanımlanan psikopati, saldırganlık ve suça yönelik davranışı öngörmede uzun bir geçmişe sahiptir (Jones ve Neria, 2015; Pabian, De Backer ve Vandebosch, 2015). Her ne kadar psikopatik saldırganlığın büyük bir kısmı adli ortamlardan elde edilen verilere dayansa da son araştırmalar, benzer örüntülerin subklinik (klinik ve adli ortam dışındaki) psikopatlerde da

gözlendiğini ortaya koymaktadır (Jones ve Paulhus, 2010). Psikopatik bireylerin, dürtüsel arzularına engel olamamanın yanı sıra dikkat ve hedefe yönelik davranış kontrolüne bağlı problemler yaşadıkları da belirtilmektedir. Psikopatinin bu yönlerinin ise söz konusu bireyleri, saldırganlığa yatkın hale getirdiği ifade edilmektedir (Jones ve Neria, 2015). Bu bağlamda psikopatinin, karanlık üçlü içerisinde saldırganlık eğilimlerini ve saldırganlığı en iyi öngören yapı olduğu ileri sürülmektedir (Jones ve Olderbak, 2014; Paulhus, Curtis ve Jones, 2018). Niteliksel olarak farklı saldırganlık mekanizmalarından etkilenen karanlık üçlü kişilik özelliklerinde, narsisist bireyler ego tehdidine, psikopatik bireyler ise fiziksel tehdide karşı saldırgan davranışlar sergilemektedir (Jones ve Paulhus, 2010; Paulhus, Curtis ve Jones, 2018). Bununla birlikte, hem öz-bildirim ölçekleri hem de deneysel paradigma kullanılarak yapılan çalışmalar, psikopatinin, yalnızca provokasyona tepki vermediğini aynı zamanda doğrudan ve provoke edilmemiş saldırganlıkla da ilişkili olduğunu bildirilmektedir (Jones ve Neria, 2015; Reidy, Zeichner ve Martinez, 2008; Reidy, Zeichner ve Seibert, 2011).

Başkalarını kişisel kazanç için manipüle etme ve aldatma eğilimini ifade eden makyavelyanizmin, diğer karanlık üçlü kişilik özellikleriyle kıyaslandığında, doğrudan saldırganlıkla oldukça zayıf bir ilişkiye sahip olduğu belirtilmektedir (Baughman, Dearing, Giammarco ve Vernon, 2012; Jones ve Paulhus, 2010). Psikopatik bireylerin aksine makyavelyanist bireyler, dürtüsel veya dengesiz değillerdir. Bu bireyler stratejiktir ve kuralları bozduklarında bile olumsuz sonuçlardan kaçınmak için oldukça temkinli davranırlar. Makyavelyanistlerin sahip oldukları bu özellikler, onların ego tehdidine veya fiziksel provokasyona karşı saldırgan tepkilerde bulunmamalarını anlaşılır kılmaktadır. Bir başka ifadeyle makyavelyanist, saldırganlığını kendisine fayda sağlayan, yakalanma ve / veya cezalandırılma riski olmayan durumlarla sınırlandırmaktadır (Jones ve Neria, 2015; Jones ve Paulhus, 2010). Diğer taraftan makyavelyanist bireyler, bazen başkalarını manipüle etmek için saldırganlığı kullanabilmektedirler (Jonason ve Webster, 2010). Bu bağlamda makyavelyanizmin, bir kazanç elde etme ve / veya amaca ulaşmak için kasıtlı ve planlı olarak saldırgan davranışlarda bulunma anlamına gelen proaktif saldırganlıkla ilişkili olduğu varsayılmaktadır (Calvete, Orue, Estevez, Villardon ve

Padilla, 2010; Dinic ve Wertag, 2018). Bunun yanı sıra, makyavelyanist bireylerin, tedbirli ve ölçülü olmalarına karşın ego tükenmesi durumunda psikopatik bireylere benzer biçimde davranabilecekleri (dürtüsel, kısıktıcı, düşüncesiz vb.) ifade edilmektedir (Furnham, Richards ve Paulhus, 2013). Bu duruma paralel olarak, makyavelyanizmin, psikopati gibi hem proaktif hem de provokasyona karşı tepki olarak ortaya çıkan reaktif saldırganlıkla ilişkili olduğu bildirilmektedir (Barlett, 2016; Fanti, Frick ve Georgiou, 2009).

Karanlık üçlü kişilik özelliklerinin hepsinin saldırganlıkla ilişkili oldukları bildirilmesine karşın bu üç özellik, saldırganlığı ifade ediş şekilleri açısından (öfke, düşmalık, sözel ve fiziksel saldırganlık) farklılık göstermektedir (Barlett, 2016; Douglas, Bore ve Munro, 2012; Jonason ve Webster, 2010; Koehn, Okan ve Jonason, 2019). Buna bağılı olarak, makyavelyanizmin ve narsisizmin düşmanlıkla, psikopatinin ise fiziksel saldırganlıkla ilişkili olduğu ifade edilmektedir. Makyavelyanizm, açık ve doğrudan bir saldırganlık yerine karanlık dünya görüşünü yansıtan düşmanlığı pozitif yönde öngörmektedir. Narsisizme bağılı saldırganlığın ise durumsal olarak değıştığı ve narsisistlerin, yalnızca kışkırtıldıklarında saldırganlaştıkları ileri sürölmektedir. Ayrıca, narsisizmin düşmanlığı negatif yönde öngördüğü bildirilmektedir. Diğer taraftan psikopati ile fiziksel saldırganlık arasında doğrudan bir bağılantı bulunduğu ve psikopatinin fiziksel saldırganlığın pozitif bir yordayıcısı olduğu belirtilmektedir (Jones ve Neria, 2015). Buna karşın başka bir çalışmada, makyavelyanizm, düşmanlığın yanı sıra sözel ve fiziksel saldırganlıkla da pozitif yönde ilişkilendirilmektedir. Narsisizm ile düşmanlık arasında ise pozitif yönlü bir ilişkinin var olduğu belirtilmektedir. Psikopatinin ise yalnızca fiziksel değıl sözel saldırganlıkla da pozitif yönde ilişkili olduğu, bununla birlikte karanlık üçlü kişilik özellikleri ile öfke arasında anlamlı bir ilişki kurulamadığı bildirilmektedir (Jonason ve Webster, 2010).

1.4.3. Kişilik ve Karanlık Üçlü

Karanlık üçlü kişilik özellikleriyle ilgili çalışmaların birçoğu, bu üç yapının özünde paylaştıkları temel unsurun ne olduğu sorusuna cevap aramaya yönelmiştir. Bu bağlamda yapılan çalışma sonuçları çeşitlilik göstermekle birlikte, uyumsuzluk / geçimsizliğin ((disagreeableness) uyumluluk faktörünün karşıtı), düşük dürüstlük-

alçakgönüllülüğün (honesty-humility), katılık-duygusuzluğun (callousness) ve kişilerarası antagonizmin (interpersonal antagonism) karanlık üçlünün özünü yansıtan en güçlü olgular oldukları ifade edilmektedir (Stead ve Fekken, 2014). Bununla birlikte, söz konusu çekirdeği aramaya yönelik çalışmaların bir kısmı, bu üç kişilik özelliğinin, Büyük Beş (Big Five) veya Beş Faktör Kişilik Modeli (Five Factor Model of Personality) gibi teoriler çerçevesinde, kişilik yapısı içerisindeki konumunu anlamaya çalışmaktadır (Lee ve Ashton, 2005). Dolayısıyla çalışmaların bir kısmı, Beş Faktör Kişilik Modeli ile karanlık üçlü arasındaki ilişkileri keşfetmeye odaklanmıştır (O'Boyle, Forsyth, Banks, Story ve White, 2015).

1.4.3.1. Beş Faktör Kişili Modeli ve Karanlık Üçlü

Beş Faktör Kişilik Modeli, birbirini tamamlayıcı veya birleştirici bir yapı seti olarak, dilde çeşitli şekillerde kodlanmış bireysel farklılıkların belirgin üst düzey boyutlarını temsil etmesine karşın, karanlık üçlü kişilik özellikleri, bir noktada kendi içlerinde benzerlik gösteren kötü niyetli psikolojik eğilimleri ve davranış stratejilerini içermektedir (O'Boyle, Forsyth, Banks, Story ve White, 2015; Paunonen ve Jackson, 2000). Bu temel ayrımla birlikte, karanlık üçlü kişilik özelliklerinin ortaya çıkması, Beş Faktör Kişilik Modeli'nin kapsayıcılığına yönelik iddiaların tekrar sorgulanmasına yol açmıştır. Bu bağlamda, Beş Faktör Kişilik Modeli, özellikle değerlendirici terimleri (evaluative terms), geçici halleri açıklayan kelimeleri (words describing temporary states), seyrek kullanılmakta olan ortak dil sıfatlarını (common-language adjectives that were being infrequently employed) ve kaba sayılan ifadeleri (terms considered impolite) dikkate almadığı şeklinde eleştirilmiştir. Konuyla ilgili olarak, Beş Faktör Kişilik Modeli'nde önemli özelliklerin eksik olup olmadığını belirlemek için yapılan bir çalışmada, daha ılımlı bir kesme puanı kullanıldığında, öncesinde modele dahil edilmemiş olan manipülatiflik (manipulativeness), kışkırtıcılık (seductiveness), risk alma (risk-taking), bencillik (egotism) gibi genellikle sosyal olarak olumsuz kabul edilen kişilik özelliklerini içeren on geniş boyutun ortaya çıktığı ifade edilmektedir. Elde edilen sonuçlar göz önüne alındığında ise Beş Faktör Kişilik Modeli'nin, antisosyal özelliklerdeki bireysel farklılıkları yeterince açıklayamıyor olabileceğine dikkat çekilmektedir

(Book, Visser ve Volk, 2014; Paunonen ve Jackson, 2000; Veselka, Schermer ve Vernon, 2012).

Diğer taraftan, Beş Faktör Kişilik Modeli'nde yer alan beş kişilik boyutu ile karanlık üçlü kişilik özellikleri arasındaki ilişkiler incelendiğinde, birçok çalışmada özellikle uyumluluk (agreeableness) faktörünün tüm karanlık üçlü kişilik özellikleriyle negatif yönde ilişkili olduğu ifade edilmektedir (Jakobwitz ve Egan, 2006; Paulhus ve Williams, 2002; Stead ve Fekken, 2014; Veselka, Schermer ve Vernon, 2012). Karanlık üçlü kişilik özelliklerine sahip bireylerin etkileşimlerinde şefkat, işbirliği ve güven eksikliği gibi özellikler sergiledikleri ve başkaları tarafından geçimsiz / uyumsuz olarak algılanma eğiliminde oldukları görülmektedir. Karanlık üçlünün aksine uyumluluk faktörü, olumlu kişilerarası ilişkiler ve sosyal davranış için bir çeşit tutkal görevi gören, güvenilirlik, yumuşak başlılık, dürüstlük, elseverlik, merhametlilik ve alçakgönüllülük özelliklerini içermektedir (Costa, McCrae ve Dye, 1991; Muris, Merckelbach, Otgaar ve Meijer, 2017; Somer, Korkmaz ve Tatar, 2002). Bu çerçeveden bakıldığında ise karanlık üçlü kişilik özellikleri ile uyumluluk faktörü arasındaki negatif yönlü ilişki makul bir sonuç olarak kabul edilmektedir (Stead ve Fekken, 2014). Bu bağlamda, karanlık üçlünün büyük bir genel faktöre indirgenmediği (uyumluluk) ve kişiliğin karanlık tarafının genel popülasyon içinde düşük uyumluluk faktörüyle açıklanabileceği bildirilmektedir (Jakobwitz ve Egan, 2006). Faktör içeriği daha detaylı incelendiğinde ise uyumluluk faktörünün altında yer alan güven, elseverlik, uyma / itaat, dürüstlük ve merhametlilik özelliklerinin eksikliği, makyavelyanizmle ilişkilendirilirken, alçakgönüllülüğün ve dürüstlüğün eksikliği, psikopati ve narsisizm ile ilişkilendirilmektedir. Yani, düşük uyumluluğun, psikopati ve narsisizm yerine makyavelyanizmle daha güçlü bir bağlantıya sahip olduğu bildirilmektedir. Başka bir ifadeyle, düşük uyumluluk faktöründe somutlaştırılan uyumsuz kişilerarası tutum ve stratejilerin, karanlık üçlünün çekirdeğini oluşturmaktan ziyade başkalarını manipüle etme, ahlaksızlık, ikiyüzlülük gibi özelliklerle karakterize edilen makyavelyanizmle ilişkili olduğu düşünülmektedir (Stead ve Fekken, 2014). Özetle, makyavelyanizmin, uyumluluk özelliğinin düşük ucunu / tersini yansıttığı ifade edilmektedir. Uyumluluk faktöründe yüksek puan alan birey, temelde fedakar olarak tanımlanmaktadır. Böyle

bir özelliğe sahip olan bireyler, başkalarına yardım etmeye heveslidir ve başkalarının da kendisine benzer şekilde, ilişkilerinde yardımsever olduğuna inanmaktadırlar. Bunun tersine makyavelyanist bireyler, ben merkezli, işbirliğine yatkınlıktan çok rekabetçi, amaçlarına ulaşmak için bilinçli, istekli bir şekilde ilişkileri ve ahlaki ilkeleri göz ardı eden ve başkalarının niyetlerine şüpheyle yaklaşan özellikler göstermektedirler (O'Boyle, Forsyth, Banks, Story ve White, 2015). Ayrıca makyavelyanistlerin, diğerleriyle etkileşimlerinde uyumsuz kişiler arası inançlara sahip olmaları, başkalarını güvenilmez, aldatıcı olarak algılamaları ve duygusal etkileşimlerinde oldukça sık olmaları, manipülatif kişiler arası tarzı kullanmalarını kolaylaştırmaktadır. Bu durum ise makyavelyanizm ile uyumluluk faktörü arasındaki negatif yönlü ilişkiyi desteklemektedir (Stead ve Fekken, 2014).

Gösteriş peşinde olma, şişirilmiş bir benlik imgesi ve bu imgenin başkaları tarafından güçlendirilmesini sağlama arzusuyla ilişkili olan narsisizmin, makyavelyanizm ile benzer şekilde bencillik davranışlarını içermesinden dolayı uyumluluk faktörü ile ters yönde bir ilişkiye sahip olduğu belirtilmektedir. Bunun yanı sıra, narsisist birey diğerleriyle etkileşim kurarken oluşturduğu ilk izlenimde, büyüleyici ve sosyal olarak algılanma eğilimindedir. Bu çerçevede, narsisizm ile dışadönüklük (ekstraversiyon) faktörü pozitif yönde ilişkilendirilmiştir. Ayrıca daha az belirgin olmakla birlikte, narsisizm ile deneyime açıklık (openness to experience) arasında pozitif yönde bir ilişkinin elde edildiğinden bahsedilmektedir. Söz konusu bu ilişki ise narsisistik bireylerin yüksek yaratıcılık kapasitesine sahip olmalarına atfedilmiştir. Duygusal yüzeysellik, düşük dürtü kontrolü, başkalarının duygularına kayıtsızlık, zarar verici eylemlerden pişmanlık duymama ve sosyal manipülatiflik ile bağlantılı olan psikopatının ise beş faktör kişilik özelliklerinden uyumluluk ve öz denetim / sorumluluk (conscientiousness) faktörleriyle negatif yönde ilişkili olduğu bildirilmiştir (Muris, Merckelbach, Otgaar ve Meijer, 2017; O'Boyle, Forsyth, Banks, Story ve White, 2015; Paulhus ve Williams, 2002).

Davranışsal genetik bir çalışmada, karanlık üçlü kişilik özelliklerinin her biri ile büyük beş boyutlarının bazıları arasında anlamlı fenotipik ilişkiler olduğu gözlenmiştir. Bu ilişkiler, makyavelyanizm ile duygusal tutarsızlık (neuroticism) arasında pozitif, öz denetim / sorumluluk arasında negatif, narsisizm ile

dışadönüklük arasında pozitif, psikopati ile öz denetim / sorumluluk arasında negatif ve tüm karanlık üçlü kişilik özellikleri ile uyumluluk arasında negatif yönde ortaya çıkmıştır. Yani, daha yüksek düzeyde karanlık üçlü kişilik özelliklerine sahip olan bireyler, daha fazla uyuşmazlık / geçimsizlikle (düşük uyumluluk), daha fazla kaygıyla (duygusal tutarsızlık) ve daha fazla kayıtsızlık / ihmalkarlıkla (düşük öz denetim / sorumluluk) ilişkilendirilmiştir. Ayrıca çok değişkenli davranışsal genetik analizler, bu değişkenlerin fenotipik düzeydeki ilişkilerinin, büyük ölçüde ortak genetik faktörlere ve daha az oranda ortak olmayan çevresel faktörlere atfedilebileceğini göstermiştir. Bu bağlamda, karanlık üçlü kişilik özellikleri ile Beş Faktör Kişilik Modeli'ndeki boyutların birlikte veya aynı anda ortaya çıkmasına neden olan genlerde önemli bir çakışma olabileceği düşünülmektedir (Veselka, Schermer ve Vernon, 2012).

Bir meta analiz çalışmasında ise karanlık üçlü kişilik özelliklerinin standart ölçüm araçlarıyla (MACH-IV Ölçeği, Narsisistik Kişilik Envanteri, Öz-bildirim Psikopati Ölçeği-III) komposite ölçüm araçları (Kısaltılmış Karanlık Üçlü (KK3) Ölçeği, Kirli Düzine (KD) Ölçeği) karşılaştırılmıştır. Söz konusu çalışmada, KK3 ve KD'nin standart ölçeklerle kıyaslandığında, karanlık üçlü kişilik özelliklerinin tüm yönlerini değerlendirme yeteneğinin olmadığına vurgu yapılmıştır. Bununla birlikte, bu çalışmada, KK3 kullanılarak yapılan ölçümlerde makyavelyanizm, narsisizm ve psikopati ile duygusal tutarsızlık arasında zayıf ancak istatistiksel olarak anlamlı negatif ilişkilerin bulunduğu bildirilmiştir. Bu doğrultuda, KK3 tarafından ölçülen karanlık üçlü kişilik özelliklerinin, olumsuz duyguları deneyimle eğilimlerinin zayıf olabileceği ileri sürülmüştür (Muris, Merckelbach, Otgaar ve Meijer, 2017).

1.4.3.2. HEXACO ve Karanlık Üçlü

Bunların yanı sıra, karanlık üçlü kişilik özellikleriyle güçlü bir kavramsal benzerlik gösteren daha yeni bir kişilik modeli olan HEXACO ile bu özelliklerin (makyavelyanizm, narsisizm ve psikopati) ilişkileri incelendiğinde, HEXACO modeli içerisinde yer alan dürüstlük-alçakgönüllülük (honesty-humility) faktörünün, her üç yapının merkezi unsurunu oluşturduğu ileri sürülmektedir (Aghababaei, Mohammadtabar ve Saffarinia, 2014; Book, Visser ve Volk, 2014; Dinic ve Wertag; 2018 Lee ve Ashton, 2005; Lee ve Ashton, 2014). Beş faktör modelinden farklı

olarak HEXACO modelinde yer alan dürüstlük-alçakgönüllülük faktörü tipik olarak, bir uçta samimiyet, dürüstlük, alçak gönüllülük, adalet diğer uçta ise hilekarlık, açgözlülük, gösterişçilik, ikiyüzlülük, kurnazlık gibi özelliklerle tanımlanmaktadır. Dolayısıyla bu faktörün kapsadığı içeriğin, büyük ölçüde karanlık üçlü kişilik özellikleriyle benzer olduğu ifade edilmektedir. Beş faktör modelinde ise söz konusu faktörün doğrudan bir karşılığı bulunmamakla birlikte, dürüstlük-alçakgönüllülük faktörünün sadece bir kısmının, beş faktör modelindeki uyumluluk faktörüyle ve daha az oranda öz denetim / sorumluluk faktörüyle temsil edildiği bildirilmektedir (Lee ve Ashton, 2005; Tatar, 2018b). Karanlık üçlü kişilik özelliklerinin hepsi bencil kazanımlar için başkalarını aldatma, manipüle etme ve sömürme eğilimlerini içerdiğinden, bu özelliklerin dürüstlük-alçakgönüllülük faktörünün düşük kutbuyla güçlü bir şekilde ilişkili olduğu görünmektedir (Lee, Ashton, Wiltshire, Bourdage, Visser ve Gallucci, 2013).

Beş faktör modeli ile HEXACO modelinin karşılaştırıldığı bir çalışmada, psikopati ile makyavelyanizmin, beş faktör modelindeki uyumluluk faktörüyle negatif yönde ilişki gösterdiği ancak narsisizmin bu faktörle ilişkili olmadığı bildirilmektedir. Bununla birlikte, narsisizm hem beş faktör hem de HEXACO modelindeki dışadönüklükle pozitif yönde ilişkilendirilmiştir. Ayrıca söz konusu çalışmada, karanlık üçlü kişilik özelliklerinin hepsiyle ters yönde ilişkiye sahip olan dürüstlük-alçakgönüllülük faktörü detaylı olarak analiz edilmiş ve bu faktörün dört temel boyutuyla (doğruluk (fairness), içtenlik (sincerity), hırstan kaçınma (greed avoidance), tevazu (modesty)), karanlık üçlü kişilik özellikleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Sonuçlara göre, psikopati, makyavelyanizm ve narsisizm, dört boyutun hepsi ile negatif korelasyon göstermiştir. Ancak psikopati için elde edilen korelasyonların, makyavelyanizm ve narsisizm göre daha güçlü olduğu belirtilmektedir. Bununla birlikte narsisizmin, doğruluk ve içtenlik boyutlarıyla düşük bir ilişkiye sahip olduğuna dikkat çekilmekte ve faktörün dürüstlük kısmından ziyade alçakgönüllülük kısmıyla daha güçlü bir ilişkiye (negatif yönde) sahip olduğu vurgulanmaktadır (Lee ve Ashton, 2005).

Benzer bir çalışma, karanlık üçlü kişilik özelliklerinin, diğer kişilik yapılarından farklı olmadığını ve makyavelyanizm, psikopati ve narsisizmin

varyansının, büyük ölçüde HEXACO modelinin dürüstlük-alçakgönüllülük faktörüne denk geldiğini ileri sürmektedir. Hem öz-bildirim (self-report) hem de akran (peer-report) değerlendirme verilerine göre, “karanlık” ve “aydınlık” kişilik özelliklerinin farklı olabileceği görüşünün aksine, karanlık üçlü kişilik özelliklerinin ve dürüstlük-alçakgönüllülük faktörünün altında yatan ortak unsurların kutupsal karşıtlıklar (ortak bir boyutun iki ucu) olduğu görüşü de bildirilmektedir (Hodson, Book, Visser, Volk, Ashton ve Lee, 2018). Karanlık üçlü kişilik özelliklerinin ortak ve özgül / artık (residual) (yapının genel üst düzey faktör tarafından açıklanamayan kısmı, yani yapının içerisinden ortak faktörün izole edilmesi) varyanslarının, HEXACO modelinin faktör alanı ile ilişkilerini incelemek için yapısal eşitlik modeli kullanılarak yapılan bir çalışmada da üç kişilik özelliğinin ortak faktörünün, dürüstlük-alçakgönüllülük faktörü ile oldukça güçlü bir şekilde ilişkili olduğu görülmektedir. Aynı çalışmada, karanlık üçlü kişilik özelliklerini değerlendirmek için iki farklı ölçüm aracı (KK3 ve KD) ve değerlendirme verisi (öz-bildirim ve akran değerlendirmesi) kullanılması, farklı sonuç desenlerini ortaya çıkarmıştır. KK3 kullanılarak yapılan ölçümlerde, makyaveyanizmin artık varyansının, HEXACO uyumluluk ve dışadönüklük faktörleriyle negatif, narsisizmin artık varyansının, dışadönüklük faktörüyle pozitif ve psikopatinin artık varyansının, duygusallık, sorumluluk ve uyumluluk faktörleriyle negatif korelasyonlar gösterdiği gözlenmiştir. Ölçme aracı olarak KD kullanıldığında, sonuç deseninin farklılaştığı görülmekte, narsisizmin artık varyansı ile dışadönüklük arasında pozitif (yalnızca akran değerlendirmelerinden elde edilen veri setinde) ve psikopatinin artık varyansı ile duygusallık arasında negatif yönde bir ilişki bildirilmektedir (Lee, Ashton, Wiltshire, Bourdage, Visser ve Gallucci, 2013).

1.5. KARANLIK ÜÇLÜNÜN ÖLÇÜMÜ

Herhangi bir bilim dalında kayda değer ilerlemeler kaydetmek ve alanda çalışan araştırmacıların hepsinin “aynı dili konuşmasını” sağlamak için yapılması gereken ilk görevin, standart ölçme araçlarını elde etmek olduğu söylenmektedir. Bununla beraber, karanlık üçlü dahil olmak üzere kişilik özelliklerini ölçmek için kullanılan araçlar, fazlasıyla çeşitlilik göstermektedir. Dolayısıyla, kişilik psikolojisi alanında standart ölçme araçlarının elde edilmesi kolay görünmemektedir (Jonason

ve Middleton, 2015). Karanlık üçlü kişilik özellikleriyle ilgili alan yazında, üç yapının ayrı ya da birlikte ölçülmesine yönelik önemli sayıda ölçek kullanılmıştır (Furnham, 2017; Lyons, 2019). Bu özellikleri incelemeye yönelik ilk çalışmalar, her bir özelliğin, yapılandırılmış ölçeklerini kullanmıştır. Karanlık üçlü araştırmalarında kullanılan bu geleneksel enstrümanların, makyavelyanizm için MACH-IV (Christie ve Geis, 1970), narsisizm için Narsisistik Kişilik Envanteri (Narcissistic Personality Inventory-NPI; Raskin ve Hall, 1979) ve psikopati için Öz-bildirim Psikopati Ölçeği-III (Self-Report Psychopathy Scale-Version III, SRP-III; Paulhus, Neumann ve Hare, 2009; Williams, Paulhus ve Hare, 2007) olduğu belirtilmektedir. Diğer taraftan, bu ölçeklerin en kısa versiyonları kullanılsa bile toplam madde sayısının 65'e kadar çıkabileceği görülmektedir. Dolayısıyla bu durum, yeterli uygulama zamanı olmayan birçok araştırmacı için engel oluşturmuş ve son araştırmalar, karanlık üçlü kişilik özelliklerinin bileşik ölçeklerini kullanmaya yönelmiştir (Jonason ve Middleton, 2015; Jones ve Paulhus, 2014; Paulhus ve Jones, 2015). Bu kadar çeşitli ölçme aracına sahip olmak, karanlık üçlü kişilik özellikleri üzerinde araştırma yaparken kullanılacak materyalin hangisi olacağını dikkatlice seçmeyi daha da önemli hale getirmektedir. Bu bağlamda, çalışma tasarımında zaman kısıtlamasının olmadığı durumlarda geleneksel ölçme araçlarının (MACH-IV, NPI, SRP-III) kullanılması önerilirken, tam tersi durumda bileşik (composite) ölçeklerin, daha uzun ve daha geleneksel olan enstrümanlara makul bir alternatif olacağı belirtilmektedir (Lyons, 2019).

1.5.1. Karanlık Üçlünün Yapılarının Ayrı Ayrı Ölçümü

1.5.1.1. Makyavelyanizmin Ölçümü

Yapının kişilik alan yazınına girmesi, daha önce de belirtildiği gibi filozof ve politik bir danışman olan Niccolo Machiavelli'nin öğretileri doğrultusunda tasarlanmış bir kişilik özelliğinin tanımlanmasıyla başlamıştır (Southard ve Zeigler-Hill, 2016). Makyavelyanizm kişiliğinin ampirik değerlendirilmesi ise Christie ve Geis'in (1970) çalışmalarına dayanmaktadır. Araştırmacılar, makyavelyan özelliklere sahip bireylerin, ikiyüzlü ve entrikacı doğasını yakalamak amacıyla MACH-I'den başlayıp MACH-V'e kadar ilerleyen beş ölçek geliştirmişlerdir. Bu ölçme araçlarını

kullanan alan yazının yakın tarihli bir incelemesinde, MACH-IV'ün en çok tercih edilen ölçek olduğu ve makyavelyanizm ölçümü için “altın standart” olarak kabul edildiği bildirilmektedir (Jones ve Paulhus, 2009; Lyons, 2019). 20 maddeden oluşan MACH-IV (örn. “İnsanları idare etmenin en iyi yolu, onlara duymak istediklerini söylemektir.”), alaycı dünya görüşü, geleneksel ahlak anlayışını göz ardı etme ve manipülatif taktikler gibi özellikleri ölçmeyi amaçlayan, beşli Likert tipinde, öz-bildirim türü bir ölçektir (Jones ve Paulhus, 2014; Southard ve Zeigler-Hill, 2016; Vize, Lynam, Collison ve Miller, 2018). Güvenirliği ve geçerliği kanıtlanmış bir araç olarak MACH-IV, her ne kadar makyavelyanizmin en yaygın ölçüsü olarak kabul görse de uzun süredir revize edilmemiş olması ve bazı madde içeriklerinin eski olduğu gerekçesiyle eleştirilmekte, ancak daha iyi bir alternatifin de henüz geliştirilmediği ifade edilmektedir (Lyons, 2019; Southard ve Zeigler-Hill, 2016). Bununla birlikte, yakın bir zaman diliminde, MACH-IV'ün kısa bir versiyonunu geliştirmek için madde-yanıt kuramı kullanılarak yapılan çalışmada, beş maddenin bir bireyin makyavelyanizm düzeyiyle ilgili bilgilerin çoğunu elde etmek için yeterli olduğu sonucuna varılmıştır. Özgün olarak “Trimmed Machiavellianism Scale (MACH*)” şeklinde isimlendirilen ve psikometrik özelliklerinin yeterli düzeyde olduğu bildirilen ölçek, alaycılığı (cynicism) ve insanları sevmemeyi (misanthropy) içeren beş maddeden oluşmaktadır (Rauthmann, 2013). Ancak ölçeğin henüz yaygın bir kullanım alanına sahip olmadığı belirtilmekte ve araştırmaların çoğunda MACH-IV'ün kullanılmaya devam ettiği bildirilmektedir (Lyons, 2019; Southard ve Zeigler-Hill, 2016). Makyavelyanizm yapısını daha iyi bir şekilde ölçmek için geliştirilen MACH-V'in ise puanlama sisteminin karmaşıklığı ve zorunlu seçim formatı nedeniyle nadir kullanıldığı görülmektedir (Paulhus ve Jones, 2015; Southard ve Zeigler-Hill, 2016).

Jones ve Paulhus (2009) tarafından yapılan incelemede, araştırmacılar makyavelyanizmi ele alırken Machiavelli'nin kurallarını, birinci yüzyıl askeri taktik uzmanı ve düşünür olan Sun Tzu'nunkilerle bütünleştirmiştir. Machiavelli'ye benzer temaların yanı sıra Sun Tzu'nun stratejisi, planlama, koalisyon oluşumu ve itibar kazanımı gibi unsurları içermektedir. Bu öğelerin ise psikopatyi, makyavelyanizmden ayırmada önemli oldukları belirtilmekte ve makyavelyanistlerin,

dürtüselden çok stratejik yönelimli oldukları ifade edilmektedir. Bu iddialar desteklenmiş ve makyavelyanizmin temel unsurlarının stratejik manipülasyon, katılık-duygusuzluk ve ittifak kurmadan oluştuğu belirtilmiştir (Jones ve Paulhus, 2014; Paulhus ve Jones, 2015). Makyavelyanizmi ölçmek amacıyla geliştirilen prototip bir ölçme aracı, yukarıda ifade edilen makyavelyanizm anlayışını yani stratejik manipülasyonu yeniden gözden geçirmek için tasarlanmıştır. Araştırmacılar, MACH-IV'ün kasıtsız bir dürtüsellik unsuru barındırmasının, makyavelyanizmin temel bir özelliği olan avantajlı veya tehditkar bir itibarın oluşturulması ve sürdürülmesi içeriğinin, göz ardı edilmesine neden olduğunu ileri sürmektedir. Bu doğrultuda, Jones ve Paulhus, bencilce hedeflere ulaşmak için daha temkinli ve stratejik bir yönelimi ölçmeye çalışan, 12 maddelik MACH-VI ölçeğini tanıtmışlardır. Ölçeğin, dürtüsellikle olan örtüşmeyi azalttığı belirtilmekle birlikte, diğer korelasyonların özgün MACH-IV ölçeği ile benzer oldukları bildirilmektedir. Daha sonra ölçek maddeleri, geliştirilen Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği'ne dahil edilmiştir (Furnham, Richards ve Paulhus, 2013; Jones ve Paulhus, 2009; Jones ve Paulhus, 2011; Paulhus ve Jones, 2015).

1.5.1.2. Subklinik Narsisizmin Ölçümü

Aşırı düzeyleri, psikiyatristler ve klinik psikologlar tarafından narsisistik kişilik bozukluğu olarak tanımlanan narsisizm yapısı, karanlık üçlü kişilik özellikleri içerisinde, abartılı bir görkemlilik hissi, kibirlilik, hak sahipliği duygusu ve kendine hayranlık duyma olarak kavramsallaştırılmaktadır. Narsisizm, her ne kadar klinik alan yazında ortaya çıkmış olsa da sosyal psikologlar ve kişilik psikologları narsisizmi, uyumsuz (maladaptive) ve uyumsal (adaptive) özelliklere sahip bir kişilik özelliği olarak görmektedir (Southard ve Zeigler-Hill, 2016). Karanlık üçlü ile ilgili alan yazında, narsisizm yapısını ölçmek için çeşitli ölçekler kullanılmakla birlikte, Narsisistik Kişilik Envanteri'nin (Narcissistic Personality Inventory-NPI) en popüler ölçme aracı olduğu belirtilmektedir (Furnham, Richards ve Paulhus, 2013; Southard ve Zeigler-Hill, 2016). Ölçeğin daha kısa versiyonları geliştirilmiş olsa da (Narcissistic Personality Inventory-16, NPI-16 ve Narcissistic Personality Inventory-13, NPI-13) en sık kullanılanın, 40 maddelik form olduğu bildirilmektedir (Lyons, 2019).

Narsisistik Kişilik Envanteri'nin ortaya çıkması, narsisizm araştırmalarındaki akışın, subklinik narsisizme kaynamasında kilit bir rol oynamıştır (Jones ve Paulhus, 2014). Narsisistik Kişilik Envanteri'nde ortaya konulan subklinik narsisizm anlayışı, büyük ölçüde klinik narsisizmle tutarlı olmanın yanı sıra, bu ölçekte birlikte narsisizm, kategorik bir kişilik bozukluğu yerine, hem laboratuvar hem de anket araştırmalarında değerlendirilebilen normal bir kişilik yapısına dönüştürülmüştür (Paulhus ve Jones, 2015). Genel örneklemede narsisizmi ölçmek amacıyla tasarlanan ölçęin temeli, DSM-III'deki narsisistik kişilik bozukluğu tanı kriterlerine dayanmaktadır. Narsisistik Kişilik Envanteri, maddelerin biri narsisistik ("İlgi merkezi olmaktan çok hoşlanırım.") diğeri ise daha mütevazı ("İlgi merkezi olmak beni rahatsız eder.") bir seçeneği ifade edecek şekilde, kişinin kendisini en iyi tanımlayan cümleyi seçmesini gerektiren zorunlu seçim formatında hazırlanmış öz-bildirim türü bir ölçme aracıdır (Lyons, 2019; Visser ve Campbell, 2018). Ölçek geliştirme çalışmalarına, narsisistik kişilik bozukluğu ile ilişkili temel unsurları yakalamak amacıyla 223 madde çiftinin hazırlandığı bir havuz ile başlanmış ve çalışmalar 80 maddeden oluşan bir Narsisistik Kişilik Envanteri'nin elde edilmesiyle sonuçlanmıştır (Raskin ve Hall, 1979). Daha sonrasında ise özgün 80 maddelik form, ilk önce iç tutarlılık analizleri sonucunda 54 maddeye, ardından faktör ve madde analizleriyle 40 maddeye indirilmiştir (Ackerman, 2016; Corry, Merritt, Mrug ve Pamp, 2008; Visser ve Campbell, 2018).

Narsisistik Kişilik Envanteri'nde kavramsallaştırılan subklinik narsisizm yapısındaki temel unsurun büyüklenmecilik (abartılı bir öz-önem duygusu) olduğu ifade edilmekte ve iki faktörlü çözümlenmelerde, bu faktörlerden biri liderlik veya otorite, diğeri ise sömürücü bir hak iddia etme olarak isimlendirilmektedir (Jones ve Paulhus, 2014; Paulhus ve Jones, 2015; Vize, Lynam, Collison ve Miller, 2018). Diğer taraftan, Narsisistik Kişilik Envanteri ile ölçülen narsisizmin, klinik narsisizmden en büyük farkı, bu ölçekte kırılğan bir bileşenin olmamasıdır. Yani bu ölçęin kırılğan narsisizm yapısını yakalayamadığı ileri sürülmektedir (Paulhus ve Jones, 2015). Bununla birlikte, karanlık üçlü de kavramsallaştırılan narsisizm yapısının, büyüklenmeci narsisizm olduğu belirtilmektedir (Jones ve Paulhus, 2014). Genel popülasyondaki narsisizmin standart ölçme aracı olarak kabul edilen

Narsisistik Kişilik Envanteri'nin, geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu yönünde kanıtlar bulunmasına karşın, ölçeğin faktör yapısının tartışmalı olduğu düşünülmektedir (Paulhus ve Jones, 2015; Southard ve Zeigler-Hill, 2016). Ölçeğin iki ile yedi arasında değişen faktöre sahip olabileceği bildirilmektedir (Corry, Merritt, Mrug ve Pamp, 2008). Faktör yapısında ortaya çıkan bu anlaşmazlığın, araştırmacıların Narsisistik Kişilik Envanteri'ni tek boyutlu bir araç olarak ele almalarına ve narsisizmi değerlendirirken sadece toplam puanı kullanma eğiliminde olmalarına neden olduğu ileri sürülmektedir. Faktör yapısının yanı sıra ölçek, bazı maddelerin tekrarlayıcı olduğu ve maddelerin çoğunun açık narsisizmi ölçtüğü, örtük narsisizmin yeterli düzeyde temsil edilmediği şeklinde, madde içeriği açısından da eleştirilmiştir. Madde içeriğine yönelik bir diğer eleştiri ise daha önce de belirtildiği gibi ölçeğin, narsisizmin kırılğan boyutunu göz ardı etmiş olabileceği yönündedir (Visser ve Campbell, 2018).

Narsisistik Kişilik Envanteri-16 (Ames, Rose ve Anderson, 2006) ve Narsisistik Kişilik Envanteri-13 (Gentile, Miller, Hoffman, Reidy, Zeichner ve Campbell, 2013) ise narsisizm yapısını değerlendiren daha kısa ölçme araçlarıdır. Narsisistik Kişilik Envanteri-16, kısa, amaca yönelik ve tek boyutlu bir ölçme aracı olarak tasarlanmıştır. Bu bağlamda araştırmacılar, Narsisistik Kişilik Envanteri'nin 40 maddelik formundan, kendini pazarlama (self-promotion), hak sahipliği (entitlement) ve görkemlilik-büyüklenmecilik (grandiosity) özelliklerini en iyi şekilde yansıtan maddeleri seçmiş ve hasetlik, kibir, girişkenlik, liderlik gibi özellikleri yansıtan maddeleri ölçek dışında bırakmışlardır. 16 maddelik bu versiyonun, psikometrik özelliklerinin yeterli ve narsisizmi değerlendirirken kısa bir formun kullanılmasını gerektiren karanlık üçlü araştırmaları için umut verici bir ölçme aracı olduğu belirtilmektedir. Diğer taraftan Narsisistik Kişilik Envanteri-13'te araştırmacılar, Narsisistik Kişilik Envanteri'nin maddelerini narsisizmin üç faktörlü yapısını (liderlik / otorite, büyüklenmeci teşhircilik ve sömürüclük / hak iddia etme) kapsayacak şekilde azaltmışlardır (Ackerman, Witt, Donnellan, Trzesniewski, Robins ve Kashy, 2011; Visser ve Campbell, 2018). Bu doğrultuda, narsisizmin ölçümde Narsisistik Kişilik Envanteri-13 kullanıldığında, Narsisistik Kişilik Envanteri'nin 40 maddelik formuna benzer şekilde, toplam puanın yanı sıra alt boyut

puanları da elde edilebilmektedir. Bu durumun, Narsisistik Kişilik Envanteri-13'ü, Narsisistik Kişilik Envanteri-16'dan ayıran en önemli özellik olduğu belirtilmektedir. Kısa bir ölçme aracı olarak geçerlik ve güvenilirliğinin kabul edilebilir düzeyde olduğu ifade edilen ölçeğin, özellikle narsisizmin değerlendirilmesinde alt boyut puanlarına ihtiyaç duyulan, katılımcının dikkatinin ve zamanın sınırlı olduğu çalışmalar için uygun bir seçenek olduğu ileri sürülmektedir (Gentile, Miller, Hoffman, Reidy, Zeichner ve Campbell, 2013; Visser ve Campbell, 2018)

1.5.1.3. Subklinik Psikopatinin Ölçümü

Cleckley'in çalışmalarına dayanan modern psikopati kavramının iki temel unsuru olan duygulanımda (katılık-duygusuzluk) ve öz-denetimde (dürtüsellik) eksikliğin, adli-klinik psikopatinin yanı sıra subklinik psikopatinin de merkezinde olduğu ileri sürülmektedir (Jones ve Paulhus, 2014; Paulhus ve Jones, 2015). Duygusal kayıtsızlık, dürtüsellik, düşüncesiz davranış ve suça eğilimli olma ile nitelendirilen psikopatinin değerlendirilmesi amacıyla farklı ölçekler kullanılmıştır (Furnham, 2017; Southard ve Zeigler-Hill, 2016). Kökleri klinik ve adli alan yazına dayanan psikopati, başlangıçta yalnızca bu popülasyonlarda çalışılmıştır. Bu bağlamda, klinik ve adli popülasyonda psikopatolojiyi ölçmek amacıyla ilk olarak Psikopati Kontrol Listesi (The Psychopathy Checklist-PCL; Hare, 1980) geliştirilmiş ve daha sonra bu ölçek revize edilmiştir. Ölçeğin gözden geçirilmiş formu olan Gözden Geçirilmiş Psikopati Kontrol Listesi'nin (The Psychopathy Checklist-Revised; Hare, 1991; 2003) geleneksel iki faktörlü yapıya uygun olduğu ve psikopati ölçümünde "altın standart" olarak kabul edildiği bildirilmektedir. Yapının iki faktörlü çözümlemesinde ortaya çıkan Faktör 1'in birincil psikopatolojiyi, Faktör 2'nin ise ikincil psikopati ölçtüğü ileri sürülmektedir (Furnham, Richards ve Paulhus, 2013; Jakobwitz ve Egan, 2006; Lyons, 2019). Bununla birlikte, öz-bildirim türü bir ölçek olarak tasarlanmamış olan Gözden Geçirilmiş Psikopati Kontrol Listesi, klinik görüşmeler ve psikiyatrik veri dosyaları birleştirilerek hesaplanan 20 kritere bağlı olarak puanlanmaktadır (Blais ve Ritchie, 2016; Southard ve Zeigler-Hill, 2016; Visser ve Campbell, 2018).

Diğer taraftan, bir grup sosyal psikolog ve kişilik psikoloğu, psikopatik eğilimleri olan bazı bireylerin, cezai adalet sistemine girmekten kaçınma

ihtimallerinin olabileceğini ve genel nüfusa karışarak yaşamlarına devam edebileceklerini ileri sürmüştür. Bu bağlamda, geçmiş davranışların klinik görüşmelerini ve incelemelerini gerektiren Gözden Geçirilmiş Psikopati Kontrol Listesi'nin, genel popülasyonda psikopatinin ölçümü için uygun bir araç olmadığı belirtilmiştir (Southard ve Zeigler-Hill, 2016). Bu nedenle, subklinik örnekleme psikopatik eğilimleri ölçen çeşitli öz-bildirim ölçekleri geliştirilmiştir. Geliştirilen ölçekler içerisinde popüler kullanımda olan üç öz-bildirim türü ölçme aracının, 64 maddelik Öz-bildirim Psikopati Ölçeği (Self-Report Psychopathy-SRP), 26 maddelik Levenson Öz-bildirim Psikopati Ölçeği (Levenson Self-Report Psychopathy Scale-LSRP) ve 187 maddelik Psikopatik Kişilik Envanteri (Psychopathic Personality Inventory-PPI) olduğu belirtilmektedir (Paulhus ve Jones, 2015). İlk versiyonu Hare (1985) tarafından geliştirilen ve Psikopati Kontrol Listesi'ne (The Psychopathy Checklist-PCL) dayanan Öz-bildirim Psikopati Ölçeği (Self-Report Psychopathy-SRP), günümüze kadar pek çok revizyon geçirmiştir (SRP-I, SRP-II, SRP-III-E, SRP-III ve SRP-IV). En güncel revizyonu Öz-bildirim Psikopati Ölçeği-IV olmakla birlikte, birçok karanlık üçlü araştırmasında psikopatinin temel ölçme aracı olarak hala Öz-bildirim Psikopati Ölçeği-III kullanılmaktadır (Furnham, Richards ve Paulhus, 2013; Visser ve Campbell, 2018; Vize, Lynam, Collison ve Miller, 2018; Zagon ve Jackson, 1994). Levenson Öz-bildirim Psikopati Ölçeği'nin karanlık üçlü araştırmalarında daha az, Psikopatik Kişilik Envanteri'nin ise nadiren kullanıldığı görülmektedir (Paulhus ve Jones, 2015).

Levenson Öz-bildirim Psikopati Ölçeği, Öz-bildirim Psikopati Ölçeği-II ile bezer şekilde, klinik olmayan popülasyonda, Gözden Geçirilmiş Psikopati Kontrol Listesi tarafından önerilen geleneksel iki faktörlü psikopati modelini ölçmek amacıyla tasarlanmıştır. 26 maddeden oluşan ölçekte, birincil psikopatiyi ölçen 16 ve ikincil psikopatiyi ölçen 10 madde bulunmaktadır (Levenson, Kiehl ve Fitzpatrick, 1995; Southard ve Zeigler-Hill, 2016). Karanlık üçlü kişilik özelliklerini değerlendirmede nadiren kullanılan Psikopatik Kişilik Envanteri (ölçeğin gözden geçirilmiş PPI-R ve kısa formu PPI-SF bulunmaktadır) (Lilienfeld ve Widows, 2005) ise subklinik popülasyonda psikopatiyi ölçmek için sekiz faktörlü bir kavramsallaştırmayla, oldukça geniş kapsamlı bir şekilde tasarlanmıştır. Bununla

birlikte, sonraki araştırmalarda, ölçeğin iki dikey faktöre (benmerkezci dürtüsellik (self-centered impulsivity), korkusuz hakimiyet (fearless dominance)) yüklendiği belirtilmektedir (Benning, Patrick, Hicks, Blonigen ve Krueger, 2003; Lilienfeld ve Widows, 1996; Visser ve Campbell, 2018). Bu üç ölçeğin karşılaştırıldığı bir çalışmada, Öz-bildirim Psikopati Ölçeği ve Psikopatik Kişilik Envanteri'nden elde edilen toplam puanların benzer yapıları ölçtükleri, buna karşın, Levenson Öz-bildirim Psikopati Ölçeği'nin antisosyal kişiliği ölçen araçlarla daha fazla ortak noktası bulunduğu bildirilmektedir (Furnham, Richards ve Paulhus, 2013; Hicklin ve Widiger, 2005).

Bütün bunların yanı sıra, Gözden Geçirilmiş Psikopati Kontrol Listesi'nin faktör yapısı bir süre sonra tartışmalı hale gelmiş, iki faktörlü modellemenin yerine üç ve dört faktörlü psikopati modelleri ileri sürülmüştür (Southard ve Zeigler-Hill, 2016). Üç faktörlü modellemede, antisosyal eğilimlerin psikopati yapısının temel bir unsuru olmadığı gerekçesiyle, Gözden Geçirilmiş Psikopati Kontrol Listesi'ndeki antisosyal özellikleri içeren maddeler çıkarılmış ve üst yapı olarak bir Psikopati faktörünün, kibirli ve aldatıcı kişilerarası eğilimleri, yetersiz duygusal deneyimi, dürtüsel ve sorumsuz davranış tarzını içeren alt bileşenlerden oluştuğu ileri sürülmüştür (Cooke ve Michie, 2001). Bununla birlikte yakın zamanda, Gözden Geçirilmiş Psikopati Kontrol Listesi ile ölçülebilen dört faktörlü modeller geliştirilmiştir. Bu modellerle, psikopatinin kişilerarası (interpersonal), duygusal (affective), antisosyal (antisocial) ve yaşam tarzı (lifestyle) özelliklerini içeren boyutlardan oluştuğu bildirilmiştir. Bunun yanı sıra, psikopatinin kişilerarası ve duygusal boyutunun Gözden Geçirilmiş Psikopati Kontrol Listesi'nin iki faktörlü modellemesinde yer alan Faktör 1'in altında, antisosyal ve yaşam tarzı boyutunun ise Faktör 2'nin altında yer aldığı belirtilmiştir. Psikopatinin bu dört faktörlü modeli, antisosyal davranışların psikopatinin doğal bir yönü olduğunu ileri sürmekte ve antisosyallığı ölçen Gözden Geçirilmiş Psikopati Kontrol Listesi maddelerini içermektedir (Hare ve Neumann, 2008; Neumann, Hare ve Newman, 2007; Southard ve Zeigler-Hill, 2016).

Gözden Geçirilmiş Psikopati Kontrol Listesi'nin faktör yapısındaki tartışmalarla birlikte, Öz-bildirim Psikopati Ölçeği'nin faktör yapısı da

sorgulanmıştır. Bu doğrultuda, Öz-bildirim Psikopati Ölçeği-II, Psikopati Kontrol Listesi kullanılan çalışmalarda tespit edilen dört faktörü, yeterli düzeyde yakalayacak bir öz-bildirim ölçeği tasarlamak amacıyla güncellenmiştir. Yapılan güncellemede, kaygı ile ilgili maddeler kaldırılmış, antisosyal davranışı ölçen maddeler eklenmiş ve Öz-bildirim Psikopati Ölçeği'nin deneysel bir versiyonu olan Öz-bildirim Psikopati Ölçeği-III-E (daha sonra SRP-III olarak isimlendirilmiş) ortaya çıkarılmıştır. Öz-bildirim Psikopati Ölçeği'nin bu gözden geçirme çalışmasında, faktör yapısının Gözden Geçirilmiş Psikopati Kontrol Listesi'nin dört faktörlü modeline benzediği bulunmuştur. Ayrıca, bu dört faktörün, kendi aralarında pozitif korelasyon gösterdiği saptanmış ve bu durumun psikopatinin altında yatan ortak bir faktörden kaynaklanıyor olabileceği ileri sürülmüştür. Öz-bildirim Psikopati Ölçeği-III'ün psikometrik temelini, dört spesifik faktörün altında yatan gizli bir üst düzey psikopati faktörüne dayandığı ve bu modelin, önceki üç faktörlü modelden daha iyi uyum indeksleri gösterdiği bildirilmiştir (Furnham, Richards ve Paulhus, 2013; Kardum, Hudek-Knezevic, Gracanin ve Mehic, 2017; Williams, Paulhus ve Hare, 2007). Kişilerarası manipülasyon (interpersonal manipulation), suça yönelik eğilimler (criminal tendencies), düzensiz yaşam tarzı (erratic lifestyle) ve katı-duyarsız duygulanım (callous affect) olarak etiketlenen dört faktör yapısının, en iyi şekilde adli örneklerde temsil edildiği bildirilmekle birlikte, genel popülasyonda da bu dört faktörün doğrulanabildiği görülmektedir (Mahmut, Menictas, Stevenson ve Homewood, 2011; Southard ve Zeigler-Hill, 2016; Williams, Paulhus ve Hare, 2007).

1.5.2. Karanlık Üçlünün Bileşik / Kompozit Ölçümü

Araştırmacılar, karanlık üçlünün bileşenlerini ölçerken kullanılan farklı ölçme araçlarının, çeşitli çalışmalardan elde edilen sonuçları karşılaştırmaya engel olduğunu ve her bir kişilik özelliğinin benzersiz katkısının belirlenebilmesi için bu üç özelliğin bir arada değerlendirilmesi gerektiğini ileri sürmüşlerdir (Furnham, 2017; Southard ve Zeigler-Hill, 2016). Bunun yanı sıra, karanlık üçlü yapılarını ölçmek amacıyla tasarlanan araçların göreceli uzunluğu, bu özelliklerin ele alındığı bir çalışmada, üç yapının hepsini değerlendirmeyi zorlaştırmaktadır. Geleneksel ölçekler "MACH-IV (20), Narsisistik Kişilik Envanteri (40) ve Öz-bildirim Psikopati

Ölçeği-III (64)” kullanıldığında, sadece üç yapının ölçülmesi için toplamda 124 maddelik bir değerlendirme bataryasına ihtiyaç duyulmaktadır (Maples, Lamkin ve Miller, 2014). Her hangi bir araştırma tasarımında, karanlık üçlü kişilik özelliklerini ölçen araçların yanına, konuyla ilgili bir veya daha fazla ölçek eklendiğinde ise geleneksel ölçme araçlarının en kısa versiyonları kullanıldığında bile hazırlanan formdaki madde sayısının kolaylıkla 100’ü geçebileceği belirtilmektedir (Jonason ve Webster, 2010; Jones ve Paulhus, 2014). Dolayısıyla, bu tarzda bir değerlendirme bataryasının, katılımcılarda yorgunluk, verimsizlik, formu yarıda bırakma gibi problemlere neden olabileceği ifade edilmektedir (Maples, Lamkin ve Miller, 2014).

Bununla birlikte daha uzun, geleneksel ölçme araçlarını kullanmak yerine, daha kısa ölçekleri tercih etmek, beraberinde yapı geçerliğine dair problemleri getirebilmektedir. Diğer bir ifadeyle, daha kısa ölçme araçlarındaki risk, bu ölçeklerin artık ölçmeleri gereken yapıyı ölçmüyor olabilecekleridir. Bu bağlamda, özellikle karanlık üçlü içerisindeki psikopati ve narsisizm gibi yapıların çok boyutlu doğalarının bir sorun oluşturabileceği ve kısa ölçeklerin bu yapıların detaylarını yakalayamıyor olabilecekleri ifade edilmektedir (Lyons, 2019; Maples, Lamkin ve Miller, 2014). Bu tür endişelere karşın, pratik kullanım için karanlık üçlünün geçerliği ve güvenilirliği kanıtlanmış kısa ölçme araçlarına ihtiyaç vardır (Jones ve Paulhus, 2014). Bu tarz ölçme araçlarının, yapının içeriğini ve ölçeğin özgün versiyonunu yeterince yansıttığı sürece, geçerlikten ödün vermeden, gereksiz maddeleri ortadan kaldırabileceği, zamandan ve emekten tasarruf etmeyi sağlayabileceği, katılımcının yorgunluğunu ve isteksizliğini azaltabileceği belirtilmektedir (Jonason ve Webster, 2010). Karanlık üçlüye yönelik artan ilgiyle beraber alan yazında ifade edilen bütün bu problemler (zaman kaybı, katılımcı yorgunluğu, verimsizlik vs.), konuyu ele alan birkaç araştırmacının, karanlık üçlü kişilik özelliklerinin hepsini aynı anda değerlendiren, kısa ölçekler üretmesine yol açmıştır (Lyons, 2019; Maples, Lamkin ve Miller, 2014; Southard ve Zeigler-Hill, 2016).

Alan yazında, karanlık üçlü içerisindeki yapıların hepsini bir arada değerlendiren birkaç ölçme aracı bulunmakla birlikte, içlerinde en yaygın kullanılanların, Kısaltılmış Karanlık Üçlü (KK3) Ölçeği (The Short Dark Triad

(SD3) Scale; Jones ve Paulhus, 2014) ve Kirli Düzine (KD) Ölçeği (The Dirty Dozen (DD) Scale; Jonason ve Webster, 2010) olduğu görülmektedir. Diğer taraftan “Karanlık Üçlü Tarama Ölçeği” (The Dark Triad Screening Measure) (MacNeil, Whaley ve Holden, 2007) ve “Kötülüğün Kısa İşaretçileri” (The Mini-Markers of Evil) (Harms, Roberts ve Kuncel, 2004) şeklinde isimlendirilen iki ölçme aracının ise yaygın kullanılmayan ölçekler olduğu ifade edilmektedir (Furnham, Richards ve Paulhus, 2013; Paulhus ve Jones, 2015).

Karanlık üçlünün kısa ölçme araçlarının geliştirilmesinde ortaya çıkan ilk ölçek olan KD Ölçeği, her bir karanlık üçlü yapısını dört maddeyle değerlendirmeye çalışan öz-bildirim türü bir ölçme aracıdır (Southard ve Zeigler-Hill, 2016). Ölçeğin geliştirilme çalışmasına, araştırmacılar tarafından ilgili yapıyı ölçtüğü düşünülen ve üç yapının geleneksel ölçme araçlarına dayanan, 22 maddeden oluşan bir havuzla başlanmıştır. Son formu 12 maddeden oluşan ölçek için yapılan açıklayıcı faktör analizleri sonucunda üç faktörlü bir yapının ortaya çıktığı görülmüştür (Paulhus ve Jones, 2015; Vize, Lynam, Collison ve Miller, 2018). Daha sonrasında ise yapılan doğrulayıcı faktör analizi, üç faktörlü bu modelin tesadüfen ortaya çıkmadığını doğrulamıştır. Bununla birlikte, araştırmacılar tarafından yapılan daha karmaşık bir yapısal analizde, bir ve üç faktörlü çözümlerin kullanılabilir olduğu ileri sürülmüştür (Paulhus ve Jones, 2015). Konuyla ilgili olarak, çeşitli araştırmacıların, karanlık üçlü içerisindeki yapıları birbirinin yerine geçebilir bir şekilde ele almak konusunda uyarılarda bulunduğu, ancak ölçeği geliştirenlerin, bazen üç yapıyı tek bir bileşik değişken halinde daralttıkları bildirilmektedir (Southard ve Zeigler-Hill, 2016). Ölçeğin iç tutarlılığının iyi olduğu buna karşın, üç yapıyı değerlendiren daha uzun ve geleneksel ölçme araçlarıyla olan yakınsak geçerliğinin ise nispeten zayıf olduğu belirtilmektedir (Lyons, 2019; Maples, Lamkin ve Miller, 2014). Ayrıca ölçek, psikopatyi değerlendirmek amacıyla seçilen maddelerin, yapının genişliğini ortaya koymak için yetersiz olduğu şeklinde eleştirilmiştir. Özellikle psikopati yapısının kavramsallaştırmasında önemli olan disinhibisyon ve kişilerarası antagonizm özelliklerinin ölçek tarafından yakalanamadığı ileri sürülmektedir (Visser ve Campbell, 2018). Ek olarak, KD, narsisizm ve makyavelyanizm arasındaki ilişkide, daha uzun ölçme araçları ve KK3 kullanılarak elde edilenlerden daha fazla örtüşme

gösterdiği için eleştirilmiştir. Buna karşın, araştırmacılar KD Ölçeği'nde, psikopatinin “öz yönelimli” (self-oriented) (örn. “Pişmanlık duymamaya eğilimliyim.”), makyavelyanizm ve narsisizmin ise “diğer yönelimli” (other-oriented) (sırasıyla örn. “İstediğimi elde etmek için başkalarını manipüle etmeye eğilimliyim.” ve “Başkalarının bana hayranlık duymasını istemeye eğilimliyim.”) maddelerle değerlendirildiğini fark etmişlerdir. Dolayısıyla, ifade edilen bu ötüşmenin, makyavelyanizm ve narsisizm maddeleri arasındaki kasıtsız bir benzerlikten kaynaklanabileceği ileri sürülmektedir (Lyons, 2019). Bütün bunların yanı sıra, KD Ölçeği'ni geliştirirken araştırmacıların, evrimsel bir bakış açısını benimsedikleri ve üç özelliği, aynı hızlı ve sömürücü yaşam stratejisinin farklı dışavurumları şeklinde yorumladıkları görülmektedir (Paulhus ve Jones, 2015). Bu bağlamda, karanlık üçlü kavramını alan yazına kazandıran Paulhus ve Williams'ın (2002) çalışmalarında ağırlıklı olarak üç yapının farklılıklarına odaklanılmasına karşın, KD Ölçeği'ni geliştiren araştırmacıların, bu yapıların benzerliklerine odaklanma eğiliminde oldukları belirtilmektedir (Visser ve Campbell, 2018).

Karanlık üçlü içerisindeki yapıları Jones ve Paulhus (2011) tarafından kavramsallaştırıldığı şekliyle yakalamak amacıyla, yakın zamanda tasarlanmış olan KK3 geliştirilirken araştırmacılar, yapıların teorik kökenlerine odaklanmaya ve her bir özelliğin uygun olan tüm yönlerini kapsamaya dikkat etmişlerdir (Jones ve Paulhus, 2014; Paulhus ve Jones, 2015). Ölçeğin geliştirme çalışmalarına 41 maddelik havuzla başlanmış ve madde sayısının azaltılması amaçlanırken her üç yapının temel özelliklerinin yeterince kapsıyor olmasına önem verilmiştir. Bu bağlamda, ölçek geliştirilirken psikopati, dürtüsellik, duygusuz manipölasyonu ve antisosyal davranışları, makyavelyanizm, sinizmi ve manipölasyon taktiklerini, narsisizm ise ben merkezliliği ve büyüklenmeciliği içeren maddelerle temsil edilmiştir. Çalışma sonunda KK3, her bir yapıyı ölçen dokuz madde içerecek şekilde toplamda 27 maddelik bir ölçme aracı haline getirilmiştir (Jones ve Paulhus, 2014; Paulhus ve Jones, 2015; Vize, Lynam, Collison ve Miller, 2018). Ölçeğin yapılarının iç tutarlılık güvenilirlik katsayılarının kabul edilebilir düzeyde oluşu ve doğrulayıcı faktör analiziyle üç faktörlü model için uyum sağlandığı bildirilmektedir (Paulhus ve Jones, 2015; Visser ve Campbell, 2018).

KK3 ve KD'nin, geçerliklerinin karşılaştırıldığı çalışmalar, KK3'ten elde edilen puanların, KD ile kıyaslandığında, karanlık üçlünün geleneksel ölçme araçlarıyla daha yüksek korelasyonlar gösterdiğini bildirmektedir (Lyons, 2019; Maples, Lamkin ve Miller, 2014; Southard ve Zeigler-Hill, 2016). Ayrıca, iki ölçek kullanılarak yapılan doğrudan karşılaştırmalarda, KK3'ün daha kapsamlı ve kesin bir yordama gücüne sahip olduğu ve her üç yapının ayrıntılarını yeterince yakalayabildiği, buna karşın, KD'nin sadece sınırlı bazı özellikleri yakaladığı ileri sürülmektedir (Egan, Chan ve Shorter, 2014; Lee, Ashton, Wiltshire, Bourdage, Visser ve Gallucci, 2013). Her iki ölçekte ele alınan psikopati yapısı değerlendirildiğinde, KD'nin yalnızca yapının katılık-duygusuzluk yönünü, KK3'ün ise katılık-duygusuzluğun yanı sıra riskli davranışları temsil eden yönü de kapsadığı ifade edilmektedir (Lyons, 2019). Diğer taraftan, iki ölçek narsisizm yapısı açısından incelendiğinde, KD'nin, KK3 ile kıyaslandığında, narsisizmin kırılğan ve büyüklenmeci doğasını yakalayabildiği, KK3'ün ise narsisizmin büyüklenmeci yönünü ölçmeye daha yatkın olduğu belirtilmektedir (Maples, Lamkin ve Miller, 2014; Visser ve Campbell, 2018).

1.6. ARAŞTIRMANIN AMACI

Kişilik psikolojisi alanında yaygın kabul gören Beş Faktör Modeli (dışadönüklük, duygusal denge, uyumluluk, sorumluluk, deneyime açıklık), kişiliğin kapsamlı bir çerçevesini sunmaktadır. Bununla birlikte, yapılan bu kişilik sınıflandırmasının olumsuz olarak nitelendirilen, sosyal olarak daha az arzulanan özelliklerdeki bireysel farklılıkları yakalama açısından zayıf kaldığı ileri sürülmektedir. Alandaki bu teorik ve ampirik boşluğu inceleyen, araştıran ve hızlı bir ivme kazanan çalışmalar, suç teşkil eden, saldırgan, norm ihlal eden davranışlarla ilgili üç kişilik özelliği (makyavelyanizm, narsisizm ve psikopati) üzerinde yoğunlaşmaktadır. Paulhus ve Williams (2002) tarafından, norm ihlal etme eyleminde kilit bir rol oynayan bu üç kişilik özelliği karanlık üçlü şeklinde isimlendirilmiştir (Jonason, Icho ve Ireland, 2016; Muris, Merckelbach, Otgaar ve Meijer, 2017). Birisi politik (makyavelyanizm), diğer ikisi klinik alan yazındaki (narsisizm ve psikopati) yapılardan türetilen bu üç kişilik özelliğinin, ortak bir uyumsuzluk çekirdeğini paylaştıkları ancak farklı yapılar oldukları ifade edilmektedir (Paulhus ve Williams, 2002). Bu bağlamda, temelde makyavelyanizmin manipülasyon ve sinizm, narsisizmin büyülenmecilik ve kendini yüceltme, psikopatinin ise duygusuzluk, antisosyal yaşam tarzı ve dürtüsellik ile ilişkili yapılar oldukları belirtilmektedir (Hodson, Book, Visser, Volk, Ashton ve Lee, 2018; Zhang, Zou, Wang ve Finy, 2015). Bunun yanı sıra, karanlık üçlü ile ilgili bir diğer önemli nokta ise özellikle klinik yazında ortaya çıkan narsisizm ve psikopati gibi yapıların normal popülasyonda incelenmesidir. Araştırmacılar özellik yaklaşımı çerçevesinde ele alınan bu yapıların, yalnızca klinik belirtiler gösteren popülasyonda bulunmadığına vurgu yapmakta ve bu üç özelliğin genel popülasyondaki bireysel farklılıklarına odaklanmaktadırlar (Anderson ve Cheers, 2018). Subklinik düzeyde bile bireyler arasında anlamlı farklılıkları tanımlayan bu üç kişilik özelliğinin, önemli duygusal, sosyal ve yasal problemlere yol açtıkları ifade edilmektedir (Book, Visser ve Volk, 2015; Hodson, Book, Visser, Volk, Ashton ve Lee, 2018).

Her ne kadar bu üç yapı subklinik popülasyonda inceleniyor olsa da bu yapıların, oldukça geniş bir yelpaze içinde çeşitli klinik olgularla ilişkili oldukları belirtilmektedir. Bu bağlamda, anksiyete duyarlılığı (Birkas, Lang, Martin ve Kallai,

2016; Sabouri, Gerber, Lemola, Becker, Shamsi, Shakouri, Bahmani, Kalak, Holsboer-Trachsler ve Brand, 2016), stres (Dane, Jonason ve McCaffrey, 2018; Lyons, Evans ve Helle, 2019), depresyon (Shih, Chi, Wu ve Wang, 2019), iyi-oluş, mutluluk (Aghababaei ve Błachnio, 2015; Egan, Chan ve Shorter, 2014), aleksitimi (Cairncross, Veselka, Schermer ve Vernon, 2013), saldırganlık (Barlett, 2016; Jonason ve Webster, 2010; Jones ve Neria, 2015), psikolojik, sosyal ve fiziksel sağlık (Jonason, Baughman, Carter ve Parker, 2015) gibi olgularla ilişkileri incelenen karanlık üçlünün, klinik yazında dikkat çeken bir alan haline geldiği ifade edilmektedir.

Klinik psikolojinin yanı sıra sosyal psikoloji, örgütsel psikoloji ve adli psikoloji gibi diğer disiplinler içinde de önem taşıyan yapılar haline gelen karanlık üçlü kişilik özelliklerine yönelik araştırmaların hız kazanmasıyla, bu üç yapıyı verimli bir şekilde değerlendiren ölçeklerin geliştirilmesine odaklanılmıştır. Başlangıçta her bir yapının standardize edilmiş ayrı ölçüm araçları (MACH-IV, Narsistik Kişilik Envanteri, Öz-bildirim Psikopati Ölçeği) kullanılmasına karşın, zamanla bu ölçeklerin uzunlukları araştırmalar için bir sınırlılık haline gelmiş ve araştırmacılar bu üç yapıyı bir arada değerlendiren ölçüm araçlarını geliştirmişlerdir. Bu doğrultuda, karanlık üçlü kişilik özelliklerini değerlendirmek amacıyla geliştirilen Kısaltılmış Karanlık Üçlü ve Kirli Düzine Ölçeklerinin araştırmalarda sıklıkla kullanılan ölçme araçları haline geldikleri belirtilmektedir (Jonason, Icho ve Ireland, 2016; Maples, Lamkin ve Miller, 2014). Bununla birlikte, gerek teori gerekse uygulama açısından güçlü bir araştırma alanının oluştuğu karanlık üçlü yapılarına yönelik artan ilgi dikkate alındığında, bu üç kişilik özelliğini değerlendirebilen Türkçe bir ölçüm aracına ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. İlgili yazında araştırmalarda kullanılmak üzere Türkçe ölçüm araçlarının sınırlı olması ve Türkçe geliştirilmiş bir ölçeğin bulunmaması bu araştırmanın temel odak noktasını oluşturmaktadır.

Bütün bu belirtilenler doğrultusunda bu çalışmada, birincil amaç olarak, kişiliğin açıklanmasında önemli bir yere sahip olan ve kişilik ölçümü bağlamında kapsamlı bir model oluşturan karanlık üçlü yapılarını ölçmeye yönelik bir ölçeğin, psiko-sözcüksel (psycho-lexical) yaklaşım temel alınarak geliştirilmesi

hedeflenmiştir. Kişilik araştırmalarında kullanılan soru / cümle temelli yaklaşımdan farklı olarak psiko-sözcüksel yaklaşım, kişilikteki bireysel farklılıkların tanımlayıcılarının, bireyin içinde yaşadığı toplumda kullanılan dildeki sözcüklerde bulunduğu ve genellikle bu farklılıkları açıklamak için tek bir sözcük kullanımının yeterli olduğu görüşünü temsil etmektedir (Tatar, 2018a; 2020). Böyle bir yaklaşımın sağlayacağı kelime çeşitliliğinin, özellikle kişiliğin karanlık tarafını tanımladığı ileri sürülen karanlık üçlü yapılarının belirlenmesi açısından kilit bir rol oynayacağı düşünölmektedir. Ayrıca ölçeğin psiko-sözcüksel yaklaşımla geliştirilmesinin, soru / cümle temelli ölçeklerle kıyaslandığında, uygulama ve tarama çalışmalarında kolaylık sağlayacağı, katılımcıda ortaya çıkabilecek yorgunluk, sıkılma, isteksizlik gibi olumsuz sonuçları ve hem katılımcı hem de araştırmacı açısından etkili bir faktör olan sınırlı zaman problemini en aza indirgeyeceği beklenmektedir. Bu amaca uygun olarak psiko-sözcüksel yaklaşımın temel alındığı bir madde havuzunun oluşturulması, madde seçimi, faktör yapısının belirlenmesi, oluşturulan yeni ölçeğin iç tutarlılık, kriter geçerliği ve ayırt edici geçerlik açısından test edilmesi aşamalarıyla, psikometrik özelliklerinin kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesi hedeflenmektedir. Bununla birlikte, karanlık üçlünün klinik alan yazındaki önemi göz önünde bulundurulduğunda, oluşturulan yeni ölçeğin geçerliğinin klinik yapılarla ilişkileri bakımından incelenmesi araştırmanın ikincil amacını oluşturmaktadır. Bunlara ek olarak yine geçerlik çalışması kapsamında farklı sosyo-demografik gruplar arasında karanlık üçlü kişilik özelliklerinde ortaya çıkan olası farklılıkları saptamak ve yapıları daha iyi anlayabilmek için cinsiyet, yaş, medeni durum, gelir durumu gibi sosyo-demografik grupların, ölçekten elde edilen puanlar açısından karşılaştırılması da planlanmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. YÖNTEM

2.1. MADDE HAVUZUNUN OLUŞTURULMASI

Bu araştırmada, öncelikle karanlık üçlü ölçeğinin geliştirilmesi için madde havuzunun oluşturulması işlemi yürütülmüştür. Bu amaçla psiko-sözcükcel yaklaşım teminde hazırlanması planlanan ölçek için Tatar (2020) tarafından yürütülen bir çalışmada, kişiliği tanımlayan terimleri belirlemek için çeşitli sözlüklerden seçilmiş isim, sıfat, sıfat tamlaması, fiil, zarf ve farklı dil yapılarından oluşturulan 4164 maddelik havuzdan, konuyla ilgili alan yazın taraması yapılarak ölçekte yer alması uygun görülen 197 kişilik tanımlayan ifade seçilmiştir. Sonrasında ise daha önce geliştirilmiş ve Türkçe'ye uyarlaması yapılan karanlık üçlü ölçekleri ile bu üç yapının her birini ayrı bir şekilde ele alan ölçeklerin maddeleri incelenmiş (Engeler, 2005; Ermiş, Şahin ve Demirus, 2018; Eraslan-Çapan, Satıcı, Yılmaz ve Kayış, 2015; Kızıltan, 2000; Özsoy, Rauthmann, Jonason ve Ardıç, 2017) ve araştırmacı tarafından ölçekte yer almasının uygun olduğu düşünülen 24 ifade daha eklenerek toplamda 221 maddelik bir havuz oluşturulmuştur. Madde havuzunun oluşturulmasında son olarak, oluşturulan bu havuzun uygunluğunun sınanması için uzman görüşlerine başvurulmuştur.

2.2. BİRİNCİ ÇALIŞMA

2.2.1. Katılımcılar

Araştırmanın bu aşamasında, seçilen madde havuzunun uygunluğunu değerlendirmek amacıyla 10 psikologtan oluşan grubun uzman görüşleri alınmıştır.

2.2.2. Araç-Gereç

Her bir kişilik tanımlayan ifadenin uygunluğunun üç faktör için ayrı ayrı değerlendirilmesi için 221 maddelik liste, beşli Likert tipinde cevaplanan form haline getirilmiş ve uzmanlara dağıtılmıştır.

2.2.3. Uygulama

Öncelikle araştırmacı tarafından yapılan bir sunum ile uzmanların konuya yönelik yetkinlikleri arttırılmıştır. Daha sonrasında ise 10 kişilik uzman grubuna eş zamanlı olarak dağıtılan formlar uzmanlar tarafından eş zamanlı olarak değerlendirilmiştir. Uzmanlardan 221 psiko-sözcüksel ifadenin her birini içerik geçerliğine (ilgili yapıyı ölçme derecesi) ve anlaşılabilirliğine göre 1 = Hiç Uygun Değil ile 5 = Çok Uygun arasında değerlendirmeleri istenmiştir.

2.2.4. Verilerin Analizi

Oluşturulan madde havuzunun uygunluğunu değerlendirmeleri istenen uzmanların verdikleri puanlar arasındaki uyumu belirlemek için Kendall Uyuşum Katsayısı (W) hesaplanmıştır.

2.2.5. Sonuçlar

Birden fazla değerlendirici arasındaki uyumu değerlendirmek amacıyla kullanılan Kendall Uyuşum Katsayısı 0 ile 1 arasında değerler alabilen bir katsayıdır. Bu katsayı, 1'e yaklaştıkça değerlendiriciler arasında uyumun yükseldiğini, 0'a yaklaştıkça ise azaldığını göstermektedir (Kendall ve Babington-Smith, 1939). Yapılan analiz sonucunda, 10 farklı uzmandan 221 psiko-sözcüksel ifade için alınan görüşler arasında anlamlı bir uyumun olmadığı bulunmuştur ($W = 0,374$; $Ki-kare(200) = 328,90$; $p < 0,001$). Bu doğrultuda uzmanların görüşleri de dikkate alınarak, oluşturulan 221 maddelik havuz yeniden düzenlenmiştir. Uzmanlar tarafından ilgili yapıyı ölçmediği düşünülen maddeler havuzdan çıkartılmış, yapılan öneriler doğrultusunda maddeler gözden geçirilmiş, ifadeler yeniden düzenlenmiş ve yeni maddeler eklenmiştir. Örneğin, oluşturulan ilk madde havuzda yer alan “canı tez”, “faydacıl”, “ahlakı bozuk” gibi maddeler “tez canlı”, “faydacı”, “bozuk ahlaklı” şeklinde yeniden düzenlenmiş, “ütopyacı”, “diğerkam”, “teskin edici” gibi maddeler

çıkarılmış ve “dik başlı”, “düzenbaz”, “kendini gizleyen” gibi maddeler eklenmiştir. Bütün bu işlemlerden sonra ilgili yapıyı ölçtüğü düşünülen toplamda 220 psiko-sözcüksel ifadeden oluşan bir havuz elde edilmiştir (Bkz. Ek 1).

Çalışmanın bu aşamasında öncelikle, yukarıda sunulanlar doğrultusunda, psiko-sözcüksel yaklaşım temel alınarak oluşturulan 220 ifadenin yer aldığı madde havuzu (örn. makyavelyanizm için çıkarıcı, narsisizm için eşsiz, psikopati için acımasız) beşli beşli Likert tipinde puanlanacak bir form düzeni haline getirilmiştir. Daha sonrasında ise oluşturulan bu formun uygulanmasıyla madde seçimi işlemleri yürütülmüştür.

2.3. İKİNCİ ÇALIŞMA

2.3.1. Katılımcılar

Madde seçme sürecinin katılımcıları, kolay örnekleme yöntemiyle ulaşılabilen ve çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden bireylerden oluşmaktadır. Çalışmanın bu aşamasında oluşturulan madde havuzu formu, yaşları 17-56 arasında değişen (ort. = 26,5 ± 7,54 yıl) 297’si (% 56,1) kadın ve 232’si (% 43,9) erkekten oluşan toplamda 529 katılımcıya uygulanmıştır. Katılımcıların 377’si (% 71,3) bekar, 146’sı (% 27,6) evli, 1’i (0,2) dul ve 5’i (% 0,9) boşanmış olduklarını bildirmişlerdir. Eğitim düzeyi dağılımına bakıldığında ise katılımcıların 8’inin (% 1,5) ilkokul, 31’inin (% 5,9) ortaokul, 132’sinin (% 25) lise ve 358’inin (% 67,7) üniversite düzeyinde eğitime sahip oldukları görülmüştür. Son olarak gelir durumu dağılımı incelendiğinde, 77 (% 14,6) kişinin gelir durumunu kötü, 321 (% 60,7) kişinin gelir durumunu orta düzey ve 131 (% 24,8) kişinin gelir durumunu iyi olarak değerlendirdiği belirlenmiştir.

2.3.2. Araç-Gereç

Birinci çalışma sonucunda son haline getirilen madde havuzu, yüksek puan yüksek düzeyde karanlık üçlü kişilik özelliklerini (yüksek makyavelyanizm, yüksek narsisizm ve yüksek psikopati) gösterecek şekilde “1 = Bana Hiç Uygun Değil” ve “5 = Bana Çok Uygun” arasında değerlendirilen beşli Likert tipinde bir form haline getirilmiştir. Bu çalışmada madde seçme süreci kapsamında, madde havuzunun yer

aldığı forma cinsiyet, yaş, medeni durumu gibi birkaç sosyo-demografik soru daha eklenerek düzenlenen form kullanılmıştır.

2.3.3. Uygulama

Madde seçme sürecinin uygulaması, iki haftalık bir süre içerisinde yürütülmüştür. Katılımcılar, internet üzerinden çevrimiçi olarak hazırlanan 220 maddenin yer aldığı beşli Likert tipinde değerlendirilen form ile sosyo-demografik anket formunu cevaplamışlardır. Çevrimiçi hazırlanan formda katılımcılara öncelikle bilgilendirilmiş gönüllü onam sunulmuş ve daha sonrasında öz-bildirim yoluyla formu doldurmaları istenmiştir.

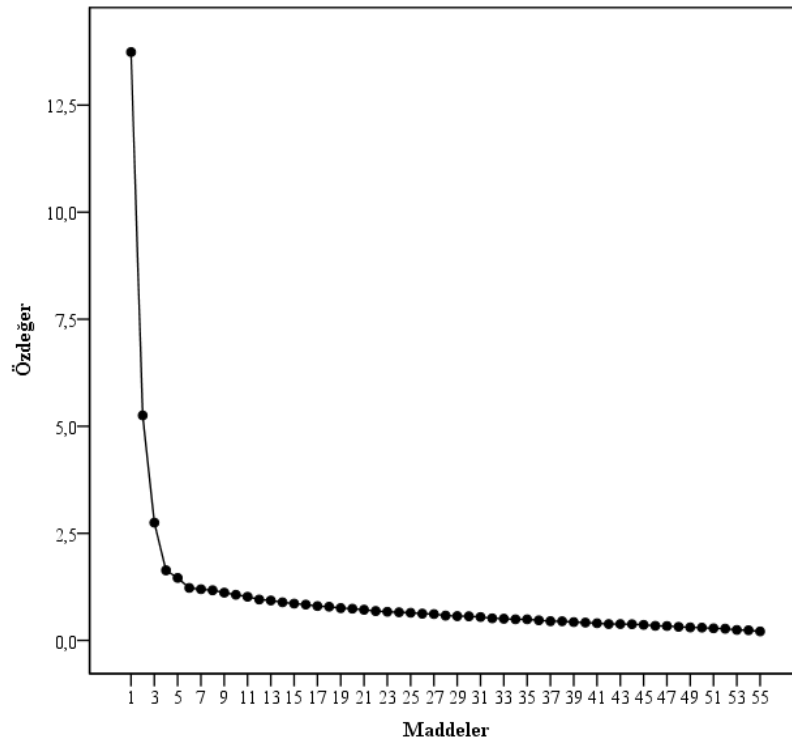
2.3.4. Verilerin Analizi

Bu çalışmada madde seçme ve ölçek yapısının incelenme süreci, Açıklayıcı Faktör Anlizi (AFA) ve klasik test kuramı ile madde analizi yöntemleri kullanılarak yürütülmüştür. Sonrasında ise geliştirilen ölçeğin faktör / boyut yapıları için iç tutarlılık güvenilirlik katsayıları hesaplanmış ve Pearson korelasyon analiziyle faktörler arası korelasyon katsayıları belirlenmiştir.

2.3.5. Sonuçlar

Oluşturulan madde havuzundan madde seçme süreci, AFA ve madde analizinin döngüsel bir düzen içinde birarada kullanılmasıyla gerçekleştirilmiştir. Öncelikli olarak, her bir faktör kendi içinde incelenmiş, faktör yükü 0,30'un altında olan maddeler atılmıştır. Daha sonrasında madde analizi yöntemiyle her bir faktörün maddeleri kendi içinde değerlendirilmiştir. Bu yöntemle ilk olarak, çıkarıldığında güvenilirlik katsayısını yükselten, sonrasında ise bulunduğu faktörde 0,30'un altında madde toplam puan korelasyonu gösteren maddeler atılmıştır. Bunlara ek olarak, farklı ifadelerle aynı içeriği tekrar eden maddeler faktörlerden çıkarılmıştır. Yapılan tüm bu işlemler, çıkarılan her maddeden sonra tekrarlanmış, faktör maddeleri kademeli olarak atılmış / seçilmiş ve her aşamada elde edilen yapıların korunup korunmadığı faktör analizleri ile test edilmiştir. Bununla birlikte, karanlık üçlü kişilik özellikleri, alan yazında da ifade edildiği gibi belirli bir oranda birbiriyle örtüşen yapılar olarak kabul edilmektedir (Paulhus ve Williams, 2002). Bu doğrultuda, faktör

analizi sürecinde birden fazla faktöre yüklenen ve faktör yük değeri 0,30'un üstünde olan maddelerden bazıları, ilgili kuramsal bilgi göz önünde bulundurularak yer aldıkları faktörler için ortak madde olarak kabul edilmişlerdir. Örneğin, madde 94'ün (acımasız) hem makyavelyanizimi hem de psikopatıyı ölçebilen bir ifade olduğu görülürken, madde 198'in (tehlikeli) her üç yapıyı da ölçen ortak bir ifade olduğu belirlenmiştir (Bkz. Tablo 1).

Şekil 1. Seçilen Maddeler için Yamaç Birikinti Grafiği

Madde havuzundan seçilen maddelerle oluşturulan ölçeğin AFA sonuçlarına göre, verinin faktör analizi yapmak ve faktör çıkarmak için uygun olduğu (KMO = 0,934, Barlett Küresellik Test sonucu Ki-kare (1485) = 12378,155; $p < 0,001$) görülmüştür. Seçilmiş maddelerin yer aldığı ölçek, AFA Varimaks döndürme yöntemiyle incelenmiş ve analiz sonucunda ölçek maddelerinin, özdeğer dikkate alındığında belirgin şekilde üç faktörde toplandığı görülmüştür (Bkz. Şekil 1).

Tablo 1. Seçilen Maddeler için Açıklayıcı Faktör Analizi Sonuçları

Maddeler	Faktör 1 (Makyavelyanizm)	Faktör 2 (Narsisizm)	Faktör 3 (Psikopati)
Madde 80	0,723		
Madde 72	0,707		
Madde 150	0,701		
Madde 187	0,697		
Madde 133	0,695		
Madde 189	0,679		
Madde 145	0,678		
Madde 208	0,675		
Madde 211	0,642		
Madde 123	0,639		
Madde 181	0,624		
Madde 129	0,592		
Madde 116	0,590		
Madde 205	0,569		
Madde 62	0,566		0,332
Madde 213	0,544		
Madde 56	0,541		
Madde 89	0,532		
Madde 94	0,456		0,406
Madde 183		0,754	
Madde 154		0,718	
Madde 202		0,672	
Madde 148		0,634	
Madde 19		0,626	
Madde 106		0,622	
Madde 180		0,616	
Madde 164		0,578	
Madde 186		0,561	
Madde 26		0,543	
Madde 25		0,519	
Madde 135		0,513	
Madde 109		0,507	
Madde 50		0,488	
Madde 188		0,485	
Madde 198	0,356	0,478	0,358
Madde 49		0,443	
Madde 10		0,364	
Madde 27			0,589
Madde 79			0,587
Madde 76			0,573
Madde 132			0,565
Madde 171			0,562
Madde 190		0,318	0,560
Madde 169			0,543
Madde 43			0,520
Madde 203			0,504
Madde 215			0,503
Madde 35			0,502

Maddeler	Faktör 1 (Makyavelyanizm)	Faktör 2 (Narsisizm)	Faktör 3 (Psikopati)
Madde 97		0,402	0,462
Madde 110	0,352		0,444
Madde 158		0,363	0,436
Madde 209	0,350		0,429
Madde 41			0,410
Madde 165			0,372
Madde 200		0,353	0,363
Özdeğer	13,738	5,253	2,748
Açıklanan Varyans (%)	24,978	9,552	4,997
Toplam Varyans (%)	24,978	34,530	39,527

*0,30'un altındaki faktör yükleri gösterilmemiştir.

Faktör çözümlenmelerine bakıldığında, tek faktörlü çözümlemede toplam varyansın % 24,978'lik kısmının, iki faktörlü çözümlemede toplam varyansın % 34,530'luk kısmının ve üç faktörlü çözümlemede ise toplam varyansın % 39,527'lik kısmının açıklandığı görülmektedir. Bu faktörlerdeki madde içerikleri incelenmiş ve alan yazındaki kuramsal bilgi doğrultusunda analiz sonucu elde edilen üç faktör sırasıyla “Makyavelyanizm (örn. çıkarıcı)”, “Narsisizm (örn. eşsiz)” ve “Psikopati (örn. ayarsız)” olarak isimlendirilmiştir. Bununla birlikte, 55 maddenin seçildiği ölçekte, dokuz maddeden dördünün (madde 62, 94, 110, 209) hem faktör 1 hem faktör 3 için diğer dördünün (madde 97, 158, 190, 200) hem faktör 2 hem faktör 3 için ve bir maddenin (madde 198) ise her üç faktör için ortak maddeler olduğu görülmüştür (Bkz. Tablo 1). Son olarak, seçilen 55 maddeden oluşan ölçeğe “K3 Ölçeği” adı verilmiştir.

Madde seçim süreci tamamlandıktan sonra çalışmanın sonraki aşamasında, ölçekte yer alan üç faktör için ayrı ayrı madde analizi yapılmıştır.

Tablo 2. Makyavelyanizm Faktörü için Madde Analizi Sonuçları

Maddeler (n = 529)	Madde Çıkarıldığında Ölçek Ortalaması	Madde Çıkarıldığında Ölçek Varyansı	Madde-Ölçek Toplam Puan Korelasyonu	Madde Çıkarıldığında Ölçek Alfa'sı
Madde 56	33,77	149,471	0,537	0,924
Madde 62	34,00	151,585	0,566	0,923
Madde 72	34,29	151,999	0,639	0,922
Madde 80	34,19	152,312	0,634	0,922
Madde 89	33,84	149,433	0,555	0,924
Madde 94	33,72	147,195	0,579	0,923
Madde 110	33,60	149,567	0,474	0,926
Madde 116	33,73	146,324	0,622	0,922
Madde 123	34,26	153,512	0,577	0,923
Madde 129	33,81	147,093	0,646	0,922
Madde 133	34,18	151,218	0,665	0,922
Madde 145	34,16	150,222	0,655	0,922
Madde 150	34,04	147,972	0,691	0,921
Madde 181	34,04	151,258	0,602	0,923
Madde 187	34,27	153,074	0,632	0,923
Madde 189	34,18	150,491	0,656	0,922
Madde 198	33,76	149,757	0,502	0,925
Madde 205	34,11	150,777	0,599	0,923
Madde 208	34,33	154,436	0,583	0,923
Madde 209	33,67	149,897	0,485	0,925
Madde 211	34,13	150,431	0,656	0,922
Madde 213	34,25	155,489	0,502	0,924

Yapılan madde analizi sonucunda, Makyavelyanizm faktörü için seçilen 22 maddenin 0,474 (madde 110) ile 0,691 (madde 150) arasında değişen madde ölçek toplam puan korelasyonları gösterdikleri belirlenmiştir. Madde içeriklerine bakıldığında ise madde 110'da yer alan "Alaycı" ifadesinin en düşük ve madde 150'de yer alan "Numaracı" ifadesinin en yüksek madde ölçek toplam puan korelasyona sahip maddeler oldukları görülmüştür (Bkz. Tablo 2).

Tablo 3. Narsisizm Faktörü için Madde Analizi Sonuçları

Maddeler (n = 529)	Madde Çıkarıldığında Ölçek Ortalaması	Madde Çıkarıldığında Ölçek Varyansı	Madde-Ölçek Toplam Puan Korelasyonu	Madde Çıkarıldığında Ölçek Alfa'sı
Madde 10	62,03	205,569	0,418	0,896
Madde 19	61,44	201,504	0,539	0,893
Madde 25	60,77	205,854	0,439	0,896
Madde 26	61,58	204,813	0,449	0,895
Madde 49	61,55	204,775	0,463	0,895
Madde 50	61,16	206,072	0,446	0,895
Madde 97	61,84	201,322	0,500	0,894
Madde 106	60,89	202,201	0,541	0,893
Madde 109	61,18	201,332	0,503	0,894
Madde 135	61,27	201,102	0,500	0,894
Madde 148	61,39	201,549	0,537	0,893
Madde 154	61,49	199,542	0,604	0,892
Madde 158	62,11	199,949	0,485	0,895
Madde 164	61,23	199,752	0,564	0,892
Madde 180	61,94	200,635	0,545	0,893
Madde 183	61,70	197,605	0,653	0,890
Madde 186	61,48	202,750	0,494	0,894
Madde 188	60,96	204,355	0,445	0,895
Madde 190	61,40	202,516	0,418	0,897
Madde 198	62,58	200,869	0,585	0,892
Madde 200	61,82	201,408	0,452	0,896
Madde 202	61,83	198,683	0,600	0,892

Yapılan madde analizi sonucunda, Narsisizm faktörü için seçilen 22 maddenin 0,418 (madde 10 ve madde 190) ile 0,653 (madde 183) arasında değişen madde ölçek toplam puan korelasyonları gösterdikleri belirlenmiştir. Madde içeriklerine bakıldığında ise madde 10 ve madde 190'da yer alan "Kendini beğenen" ve "Dik başlı" ifadelerinin en düşük ve madde 183'te yer alan "Göz kamaştırıcı" ifadesinin en yüksek madde ölçek toplam puan korelasyona sahip maddeler oldukları görülmüştür (Bkz. Tablo 3).

Tablo 4. Psikopati Faktörü için Madde Analizi Sonuçları

Maddeler (n = 529)	Madde Çıkarıldığında Ölçek Ortalaması	Madde Çıkarıldığında Ölçek Varyansı	Madde-Ölçek Toplam Puan Korelasyonu	Madde Çıkarıldığında Ölçek Alfa'sı
Madde 27	45,19	180,071	0,496	0,890
Madde 35	45,95	184,884	0,453	0,891
Madde 41	45,71	184,263	0,427	0,891
Madde 43	45,74	180,254	0,559	0,888
Madde 62	46,21	186,058	0,452	0,891
Madde 76	45,04	177,638	0,541	0,888
Madde 79	45,40	178,319	0,551	0,888
Madde 94	45,92	178,966	0,567	0,888
Madde 97	45,22	179,142	0,510	0,889
Madde 110	45,80	180,104	0,512	0,889
Madde 132	45,64	177,992	0,566	0,887
Madde 158	45,49	175,447	0,563	0,888
Madde 165	45,60	182,016	0,460	0,890
Madde 169	45,26	182,430	0,434	0,891
Madde 171	45,02	180,433	0,458	0,891
Madde 190	44,77	178,055	0,490	0,890
Madde 198	45,96	179,326	0,575	0,887
Madde 200	45,20	178,380	0,485	0,890
Madde 203	45,83	179,593	0,559	0,888
Madde 209	45,87	180,178	0,533	0,888
Madde 215	45,93	183,670	0,444	0,891

Yapılan madde analizi sonucunda, Psikopati faktörü için seçilen 21 maddenin 0,434 (madde 169) ile 0,575 (madde 198) arasında değişen madde ölçek toplam puan korelasyonları gösterdikleri belirlenmiştir. Madde içeriklerine bakıldığında ise madde 169'da yer alan "Muhalif" ifadesinin en düşük ve madde 198'de yer alan "Tehlikeli" ifadesinin en yüksek madde ölçek toplam puan korelasyona sahip maddeler oldukları görülmüştür (Bkz. Tablo 4).

İkinci çalışmanın son aşamasında, madde analizi işlemlerinden sonra ölçekte yer alan üç faktör için tüm grubun yanı sıra kadın ve erkek gruplarında ayrı ayrı Cronbach Alfa iç tutarlılık güvenirlik katsayılarının hesaplanma işlemleri yürütülmüştür. Sonrasında ise faktörler arasındaki korelasyon katsayılarını belirlemek amacıyla Pearson korelasyon analizi yapılmıştır.

Tablo 5. İkinci Çalışmada K3 Ölçeği'nin Faktörleri için Betimleyici İstatistikler ve İç Tutarlılık Güvenirlik Analizi Sonuçları

Faktörler	k	Tüm Grup (n = 529)		Kadınlar (n = 297)		Erkekler (n = 232)	
		Alfa	Ort.±s	Alfa	Ort.±s	Alfa	Ort.±s
Makyavelyanizm	22	0,926	35,63±12,834	0,912	32,00±10,363	0,923	40,28±14,151
Narsisizm	22	0,898	64,46±14,854	0,885	60,63±14,213	0,895	69,36±14,228
Psikopati	21	0,894	47,84±14,063	0,889	45,22±13,498	0,892	51,19±14,090

İkinci çalışma sonuçlarına göre, 22 maddelik Makyavelyanizm faktörünün Cronbach Alfa iç tutarlılık güvenirlik katsayısı tüm grupta 0,926, kadın grubunda 0,912 ve erkek grubunda 0,923 olarak belirlenmiştir. Bu faktörden elde edilen toplam puan ortalaması ise tüm grupta 35,63 (\pm 12,834), kadın grubunda 32,00 (\pm 10,363) ve erkek grubunda 40,28 (\pm 14,151) olarak hesaplanmıştır. Benzer şekilde 22 madde olan Narsisizm faktörünün Cronbach Alfa iç tutarlılık güvenirlik katsayısı ise tüm grupta 0,898, kadın grubunda 0,885 ve erkek grubunda 0,895 olarak belirlenmiştir. Narsisizm faktöründen elde edilen toplam puan ortalaması ise tüm grupta 64,46 (\pm 14,854), kadın grubunda 60,63 (\pm 14,213) ve erkek grubunda 69,36 (\pm 14,228) olarak hesaplanmıştır. Son olarak, 21 maddelik psikopati faktörünün Cronbach Alfa iç tutarlılık güvenirlik katsayısı tüm grupta 0,894, kadın grubunda 0,889 ve erkek grubunda 0,892 olarak belirlenmiştir. Psikopati faktöründen elde edilen toplam puan ortalaması ise tüm grupta 47,84 (\pm 14,063), kadın grubunda 45,22 (\pm 13,498) ve erkek grubunda 51,19 (\pm 14,090) olarak hesaplanmıştır (Bkz. Tablo 5).

Tablo 6. İkinci Çalışmada K3 Ölçeği Faktörleri Arası Korelasyon Analizi Sonuçları

n = 529	Narsisizm Faktörü	Makyavelyanizm Faktörü
Makyavelyanizm Faktörü	0,477***	
Psikopati Faktörü	0,629***	0,753***

***p < 0,001

İkinci çalışmada ölçeğin faktörleri arasındaki korelasyon katsayılarını hesaplamak için yapılan Pearson korelasyon analizi sonucunda, geliştirilen ölçeğin Makyavelyanizm faktörü ile Narsisizm faktörü arasında 0,477, Makyavelyanizm faktörü ile Psikopati faktörü arasında 0,753 ve Psikopati faktörü ile Narsisizm faktörü arasında 0,629 korelasyon katsayıları elde edilmiştir (Bkz. Tablo 6).

Çalışmanın bu aşamasında, daha önceki uygulamalarda 220 maddelik havuzdan madde seçimi işlemi yapılarak 55 maddeye indirilen ve faktör yapısının incelendiği ölçeğin, geçerlik işlemleri yürütülmüştür. Son aşamada ise geliştirilen ölçekte yer alan üç faktörden elde edilen toplam puanlar sosyo-demografik gruplar açısından karşılaştırılmıştır.

2.4. ÜÇÜNCÜ ÇALIŞMA

2.4.1. Katılımcılar

Geçirlik çalışması için kolay örnekleme yöntemiyle bilimsel bir çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 400 kişiye ulaşılmıştır. Ancak, bu 400 kişiden soruları yanıtlamayan ve / veya formu doldurmayı yarıda bırakan 28 kişinin verisi (% 7) değerlendirme dışı bırakılmıştır. Dolayısıyla bu çalışmanın katılımcıları, yaşları 17-75 arasında değişen (ort. = 31,43 ± 11,77 yıl) toplamda 372 kişiden oluşmaktadır.

2.4.2. Araç-Gereç

Çalışmanın bu kısmında, katılımcılara ikinci çalışmada geliştirilen ölçekle birlikte (K3 Ölçeği), Kirli Düzine Ölçeği, Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği, Gözden Geçirilmiş Kısa Form Altı Faktörlü Kişilik Envanteri, Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği, Empati Ölçeği Kısa Formu ve Belirti Tarama Listesi-90-Revize Edilmiş Formu uygulanmıştır. Ayrıca, katılımcıların sosyo-demografik özelliklerini belirlemek amacıyla uygulama formuna kısa bir sosyo-demografik anket formu eklenmiştir.

K3 Ölçeği: İkinci çalışmada beşli Likert tipinde hazırlanan ölçek, uygulama sırasında katılımcıların, cevap seçeneklerini ve seçenekler arasındaki farkı anlayamaz, komplike ve muğlak bulmaları gibi problemler nedeniyle bu uygulamada, üçlü Likert tipinde (1 = Bana Hiç Uygun Değil, 2 = Bana Biraz Uygun, 3 = Bana Çok Uygun) yeniden düzenlenmiştir. Ölçek karanlık üçlü yapılarını oluşturan üç faktörle (Makyavelyanizm, Narsisizm ve Psikopati) değerlendirilmektedir. Ölçekte ters yönlü kodlanan madde bulunmamaktadır ancak bazı ölçek maddeleri birden fazla faktörde yer almaktadır. Buna bağlı olarak 55 maddeden oluşan ölçekte, Makyavelyanizm faktörü 22, Narsisizm faktörü 22 ve

Psikopati faktörü 21 maddeyle değerlendirilmektedir. Ölçekten elde edilen puanlar Makyavelyanizm faktörü ve Narsisizm faktörü için 22-66 arasında, Psikopati faktörü için ise 21-63 arasında değişmekte ve faktörlerden alınan yüksek puanlar, bireylerin makyavelyanizm, psikopati ve / veya narsisizm düzeylerinin yüksekliğine işaret etmektedir.

Kirli Düziine (KD) Ölçeği (The Dirty Dozen (DD) Scale): Ölçek, Jonason ve Webster (2010) tarafından kişiliğin karanlık tarafını değerlendirmek amacıyla kısa ölçüm araçlarına ihtiyaç duyulması üzerine geliştirilmiştir. Birden fazla Türkçe çeviri ve uyarlama çalışması bulunan ölçeğin Türkçe formlarının, temel psikometrik özellikleri taşıdıkları bildirilmektedir (Eraslan-Çapan, 2015; Özsoy, 2017; Yaşlıoğlu, 2018). Beşli veya dokuzlu olmak üzere iki farklı Likert tipinde derecelendirme yöntemi kullanılan ölçeğin, bu çalışmada, Özsoy, Rauthmann, Jonason ve Ardiç (2017) tarafından Türkçeye uyarlanan ve “1 = Kesinlikle Katılmıyorum” ile “5 = Kesinlikle Katılıyorum” arasında beşli Likert tipinde derecelendirme yöntemiyle puanlanan formu tercih edilmiştir. Karanlık üçlü yapılarının her birini dörder maddeyle değerlendiren toplamda 12 maddenin yer aldığı ölçeekte, ilk dört (1-4) madde makyavelyanizmi, sonraki dört madde (5-8) psikopatiyi ve son dört madde (9-12) narsisizmi ölçmektedir. Ters yönlü puanlanan maddesi bulunmayan ölçeekte her bir faktörden alıbbilen en düşük puan dört ve en yüksek puan 20'dir. Faktörlerden alınan puanların yüksekliği, bireyin o faktörü tanımlayan kişilik özelliğine yakınlık derecesini göstermektedir (Özsoy ve Ardiç, 2017; Özsoy, Rauthmann, Jonason ve Ardiç, 2017; Paulhus ve Jones, 2015).

Kısaltılmış Karanlık Üçlü (KK3) Ölçeği (The Short Dark Triad (SD3) Scale): Karanlık üçlü yapılarını ölçmek amacıyla Jones ve Paulhus (2014) tarafından geliştirilen ve Türkçe uyarlaması da bulunan Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği makyavelyanizm, psikopati ve narsisizmi yedişer madde ile değerlendiren kısa bir ölçme aracı olarak tanımlanmaktadır. Hem geliştirme hem de Türkçe uyarlama çalışmalarında ölçeğin psikometrik özelliklerinin yeterli olduğu belirtilmektedir. Toplamda 27 madde bulunan ölçeekte, ilk dokuz madde (1-9) makyavelyanizmi, sonraki dokuz madde (10-18) narsisizmi ve son dokuz madde ise (19-27) psikopatiyi ölçmektedir. “1 = Kesinlikle Katılmıyorum” ile “5 = Kesinlikle Katılıyorum”

arasında beşli Likert tipinde derecelendirme yönetimiyle puanlanan ölçekte makyavelyanizmde ters yönlü puanlanan madde bulunmamasına karşın, narsisizmde üç madde (11, 15, 17) ve psikopatide iki madde (20, 25) ters yönlü puanlanmaktadır. Her bir faktörden elde edilebilecek puanlar en düşük dokuz ile en yüksek 45 arasında değişmekte ve faktörlerden elde edilen toplam puanının yüksekliği, bireyin ilgili kişilik özelliği düzeyinin yüksekliğine işaret etmektedir (Jones ve Paulhus, 2014; Özsoy, Rauthmann, Jonason ve Ardiç, 2017; Paulhus ve Jones, 2015).

Gözden Geçirilmiş Kısa Form Altı Faktörlü Kişilik Envanteri (HEXACO-KE-60) (HEXACO Personality Inventory Short Form-Revised): Lee ve Ashton (2004) tarafından geliştirilen ölçeğin 100 maddeden oluşan uzun ve 60 maddeden oluşan kısa formu bulunmaktadır. Ölçek, kişiliği değerlendiren altı üst düzey faktör (Dışadönüklük, Sorumluluk, Uyumluluk, Dürtülük-Alçakgönüllülük, Duygusallık ve Deneyime Açıklık) ve 24 alt boyuttan oluşmaktadır. Birçok dilde çevirisi yapılan ölçeğin Türkçe çevirisi de bulunmakta ve Türkçe formunun psikometrik özelliklerinin yeterli düzeyde olduğu belirtilmektedir (Tatar, 2018b). Beşli Likert tipinde derecelendirilen (1 = Kesinlikle Katılmıyorum, 5 = Kesinlikle Katılıyorum) ölçekte, her bir faktörü değerlendirmek için 10 madde bulunmakta ve her bir faktörden en düşük 10 en yüksek ise 50 puan elde edilebilmektedir. 60 maddeden oluşan kısa formda, Dışadönüklük faktöründe dört (10, 28, 46, 52), Sorumluluk faktöründe altı (14, 20, 26, 32, 44, 56), Uyumluluk faktöründe dört (9, 15, 21, 57), Dürüstlük-Alçakgönüllülük faktöründe altı (12, 24, 30, 42, 48, 60), Duygusallık faktöründe dört (35, 41, 53, 59) ve Deneyime Açıklık faktöründe beş (1, 19, 31, 49, 55) olmak üzere toplamda 29 madde ters yönlü puanlanmaktadır (Ashton ve Lee, 2009).

Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği (Buss-Perry Aggression Questionnaire): Saldırganlıkla ilgili alan yazında en yaygın kullanılan ölçme araçlarından biri olduğu ifade edilen ölçek, Buss ve Perry (1992) tarafından geliştirilmiştir. Birçok farklı dilde çeviri / uyarlama çalışmaları yapılan ölçeğin, Türkçe çeviri / uyarlama çalışmaları da yapılmış ve Türkçe formunun psikometrik özelliklerinin ilgili alan yazında kullanmak için yeterli olduğu ifade edilmiştir (Madran, 2012). Ölçek, saldırganlığı fiziksel saldırganlık, sözel saldırganlık, düşmalık ve öfke olarak isimlendirilen dört

alt boyut ve genel toplam puan üzerinden değerlendirmektedir. Beşli Likert tipinde derecelendirme yönlemiyle (1 = Hiç Uygun Değil / 5 = Tamamen Uygun) puanlanan ve toplamda 29 maddeden oluşan ölçekte, Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu'nda dokuz (2, 5, 8, 11, 13, 16, 22, 25, 29) Sözel Saldırganlık Alt Boyutu'nda beş (4, 6, 14, 21, 27, 28) Düşmanlık Alt Boyutu'nda sekiz (3, 7, 10, 15, 17, 20, 24, 26), Öfke Alt Boyutu'nda ise altı (1, 9, 12, 18, 19, 23) madde yer almaktadır. Ayrıca, ölçekte biri Öfke (9), diğeri ise Fiziksel Saldırganlık (16) alt boyutunda bulunan iki madde ters yönlü puanlanmakta ve ölçekten elde edilen toplam puanlar, Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu için 9-45, Sözel Saldırganlık Alt Boyutu için 5-25, Düşmanlık Alt Boyutu için 8-40, Öfke Alt Boyutu için 6-30, genel toplam puan için 29-145 arasında değişmektedir (Buss ve Perry, 1992; Madran, 2012).

Empati Ölçeği-Kısa Form (Empathy Quotient-Short Form): Baron-Cohen ve Wheelwright (2004) tarafından empati yeteneğini ölçmek amacıyla geliştirilen ölçeğin, Türkçe çeviri ve uyarlama çalışmaları Bora ve Baysan (2009) tarafından yürütülmüş ve Türkçe formunun empatinin ölçümünde güvenilir bir ölçek olduğu belirtilmiştir. Ölçeğin 60 maddeden oluşan uzun ve 40 maddeden oluşan kısa formları bulunmaktadır. 60 maddelik uzun formda 40 madde empatiyi ölçmeyi amaçlarken 20 madde bireyin, testin amacına yoğunlaşmasını engelleme açısından dolgu maddesi olarak işlev göstermektedir. Buna bağlı olarak, puanlama yalnızca 40 madde üzerinden genel toplam puan alınarak değerlendirilmektedir. Ölçeğin kısa formu ise uzun formda, empatiyi ölçmeyi amaçlayan 40 maddeden 22'sini ve dolgu maddesi işlevi gören 20 maddeden 18'ini içermektedir. Puanlama işlemi, dört cevap seçeneği içerisinde bulunan en az empatik iki yanıt seçeneğine 0, orta düzeyde empatik yanıt seçeneğine 1 ve en empatik yanıt seçeneğine 2 puan verilerek gerçekleştirilir. Ayrıca ölçekte yer alan altı madde ters yönlü puanlanmaktadır Dolayısıyla, ölçeğin kısa formundan alınabilen puanlar 0 ile 44 arasında değişmekte ve puanın yüksekliği bireyin empati kurabilme yeteneğinin yüksekliğini göstermektedir (Bora ve Baysan, 2009; Wakabayashi, Baron-Cohen, Wheelwright, Goldenfeld, Delaney, Fine, Smith ve Weil, 2006).

Belirti Tarama Listesi-90-Revize Edilmiş Formu (BTL-90-R) (Symptom Check List-90-Revised (SCL-90-R)): Ölçek, Hopkins Belirti Tarama Listesi'nden (Hopkins Symptom Check List-HSCL) yararlanılarak John Hopkins Üniversitesinde Leonard R. Derogatis ve arkadaşları tarafından psikiyatrik tarama amacıyla öz bildirim türü bir ölçme aracı olarak geliştirilmiştir. Çeşitli gözden geçirme çalışmaları yapılan ölçeğin son formu Derogatis (1977) tarafından düzenlenmiştir. Ölçeğin Türkçe formunun, geçerlik ve güvenirlik çalışmaları Dağ (1991) tarafından yapılmış ve psikiyatrik tarama amacıyla kullanılabileceği belirtilmiştir. Bir takım psikiyatrik belirti ve yakınmaları içeren ve 90 maddeden oluşan ölçek, bireylerdeki psikiyatrik / psikolojik belirtilerin düzeyini ve bu belirtilerin hangi alanlara yayıldığını belirlemektedir. Bu doğrultuda ölçek, “somatizasyon”, “obsesif-kompulsif”, “kişilerarası duyarlılık”, “depresyon”, “anksiyete”, “öfke-düşmalık”, “fobik anksiyete”, “paranoid düşünce”, “psikotizim” şeklinde isimlendirilen dokuz ayrı belirti boyutu üzerinden değerlendirme yapacak şekilde tasarlanmıştır. Her boyutta yer alan madde sayısı 6-13 arasında değişmekte ve ölçekte ters yönlü puanlanan madde bulunmamaktadır. "0 = Hiç ile 4 = İleri Derecede" arasında değişen beşli Likert tipinde derecelendirme yöntemiyle puanlanan ölçekte, dokuz alt boyuttan elde edilen puanlamanın dışında, yeme ve uyku bozuklukları, suçluluk duyguları gibi belirtileri içeren ve dokuz alt boyuta da girmeyen yedi madde, ek skala şeklinde puanlanmaktadır. Ölçekten alınan yüksek puanlar psikolojik sıkıntının yüksekliğine işaret etmektedir (Dağ, 1991; Kılıç, 1991; Yang, 2005).

Sosyo-demografik Form: Katılımcılar hakkında bilgi edinmek ve geliştirilen ölçekle ilgili olabileceği düşünülen sosyo-demografik bilgileri belirlemek amacıyla hazırlanan formda, katılımcılardan, cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim düzeyi ve gelir durumu gibi temel birkaç bilgiyi belirtmeleri istenmiştir.

2.4.3. Uygulama

Geçerlik çalışması sürecinin uygulaması, 20 günlük bir süre içerisinde yürütülmüştür. Uygulama formununun uzunluğu (300 madde) göz önüne alındığında, veri toplamak için iki ayrı yöntem kullanılarak olabildiğince çok katılımcıya ulaşılmaya çalışılmıştır. Buna bağlı olarak, katılımcıların bir kısmına basılı formlar verilmiş diğer kısmı ise internet üzerinden çevrimiçi olarak hazırlanan formu

doldurmuştur. Hem basılı hem de çevrimiçi olarak uygulanan formda katılımcılara öncelikle bilgilendirilmiş gönüllü onam formu sunulmuştur. Basılı form uygulamasında, bir kişinin oluşturulan formu doldurma süresi kişinin okuma hızına bağlı olarak ortalama 30-40 dakika sürmüştür.

2.4.4. Verilerin Analizi

Bu çalışmada elde edilen verilerin değerlendirilmesinde öncelikle, sosyo-demografik değişkenlerin sayı ve yüzde dağılımları, geliştirilen ölçeğin ve araştırmada kullanılan diğer ölçeklerin bütününe, alt boyutlarının ve / veya faktörlerinin betimleyici istatistikleri ve Cronbach Alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayıları hesaplanmıştır. Ayrıca, ikinci uygulamada olduğu gibi bu uygulamada da geliştirilen ölçeğin madde analizi ve faktörleri arası korelasyon katsayılarını hesaplamak için Pearson korelasyon analizi işlemleri tekrarlanmıştır. Daha sonra, ölçeğin yapı geçerliği Amos programı kullanılarak Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile değerlendirilmiştir. Sonrasında, ölçeğin ayırt edici geçerliğinin sınanması amacıyla uç gruplar arasında toplam puan açısından farklılık olup olmadığına bakılmıştır. Bu bağlamda, geliştirilen ölçeğin faktör toplam puanları, dağılımın % 33'ü uç gruplarda, % 34'ü ise orta grupta kalacak şekilde, ortalama ve standart sapma değerleri kullanılarak üç gruba bölünmüş ve uç grupların toplam puanları arasında farklılık olup olmadığına bakmak için düşük ve yüksek puan alan gruplar Farklı Gruplar için t-Testi ile karşılaştırılmıştır. Kriter bağıntılı geçerlik çalışması kapsamında ise araştırmada kriter olarak kullanılan ölçme araçlarıyla geliştirilen ölçeğin faktörleri arası korelasyon katsayılarını hesaplanmak için Pearson korelasyon analizi yapılmıştır. Son işlem olarak, geliştirilen ölçeğin faktör toplam puanları açısından sosyo-demografik değişken gruplarının karşılaştırması için Farklı Gruplar için t-Testi kullanılmıştır.

2.4.5. Sonuçlar

Araştırmanın bu kısmında, öncelikle bu çalışmaya katılan kişilerin cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, gelir durumu ve medeni durumu gibi sosyo-demografik değişkenler açısından oluşturulan grupların sayı ve yüzde dağılımları, geliştirilen ölçeğin ve araştırmada kullanılan diğer ölçeklerin betimleyici istatistikleri ile güvenirlik ve madde analizlerine ilişkin bulgular sunulmuştur. Sonrasında, araştırmanın amaçları doğrultusunda yapılan analiz sonuçlarına ve bu sonuçların açıklamalarına yer verilmiştir.

Tablo 7. Sosyo-demografik Değişkenlerin Sayı ve Yüzde Dağılımları

Değişkenler	Değişken Grupları	n	%
Cinsiyet	Kadın	210	56,5
	Erkek	162	43,5
	Toplam	372	100,0
Yaş	29 yaş ve altı	210	56,5
	30 yaş ve st	162	43,5
	Toplam	372	100,0
Eğitim Düzeyi	Lise ve altı	122	32,8
	niversite	249	66,9
	Toplam	371	99,7
Gelir Durumu	Kötü ve / veya orta	279	75,0
	İyi	93	25,0
	Toplam	372	100,0
Medeni Durum	Bekar	210	56,5
	Evli, dul ve / veya boşanmış	162	43,5
	Toplam	372	100,0

Bu araştırmanın katılımcıları % 56,5'i (n = 210) kadın ve % 43,5'i (n = 162) erkek olmak üzere toplamda 372 kişiden oluşmaktadır. Katılımcıların % 56,5'i (n = 210) 29 yaş ve altı grupta ve % 43,5'i (n = 93) ise 30 yaş ve üstü grupta yer almaktadır. Eğitim düzeyi dağılımına bakıldığında, katılımcıların % 4'ünün (n = 15) ilkokul, % 5,6'sının (n = 21) ortaokul, % 23,1'inin (n = 86) lise düzeyinde, % 66,9'unun (n = 249) niversite düzeyinde eğitime sahip oldukları ve % 3'ünün (n = 1) eğitim düzeyini belirtmediği görülmüştür. Gelir durumları incelendiğinde ise katılımcıların % 6,2'si (n = 23) gelir durumlarının kötü olduğunu, % 68,8'i (n = 256) gelir durumlarının orta düzeyde olduğunu ve % 25'i gelir durumlarının iyi olduğunu bildirmiştir. Son olarak, medeni durumlarına bakıldığında, katılımcıların %

58,6'sının (n = 218) bekar, % 41,4'ünün (n = 154) evli, % 0,8'inin (n = 3) dul ve % 1,3'ünün (n = 5) ise boşanmış olduğu görülmüştür. Bununla birlikte, sosyo-demografik değişken gruplarındaki kişiler dikkate alındığında, çeşitli gruplardaki kişi sayısının bu tez kapsamında yapılacak olan istatistiksel analiz için yeterli düzeyde olmadığı görülmüştür. Buna bağlı olarak, bazı sosyo-demografik değişken gruplarında, kişi sayısı temel alınarak makul birleştirmeler yapılmıştır. Yapılan yeni gruplamada, eğitim düzeyleri incelendiğinde, katılımcıların % 32,8'inin (n = 122) lise ve altı eğitim düzeyine sahip grupta ve % 66,9'unun (n = 249) üniversite düzeyinde eğitime sahip grupta yer aldığı görülmüştür. Bununla birlikte, katılımcıların % 75'inin (n = 279) gelir durumlarını kötü ve /veya orta düzeyde değerlendiren kişilerden ve % 25'inin (n = 93) ise gelir durumlarını iyi düzeyde değerlendiren kişilerden oluştuğu görülmüştür. Ayrıca, medeni durum gruplarında yapılan birleştirmede, katılımcıların % 56,5'i (n = 210) bekar ve % 43,5'i (n = 162) evli, dul ve / veya boşanmış kişilerden oluşan grupta yer almıştır (Bkz. Tablo 7).

Tablo 8. Kriter Olarak Kullanılan Ölçeklerin Betimleyici İstatistikleri

Kullanılan Ölçekler ve Alt Boyutları	n	En Küçük Değer	En Büyük Değer	Ort.±s
Kirli Düzine Ölçeği Makyavelyanizm Faktörü	372	4	20	7,19±3,598
Kirli Düzine Ölçeği Psikopati Faktörü	372	4	18	7,34±3,188
Kirli Düzine Ölçeği Narsisizm Faktörü	372	4	20	11,22±4,017
Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği Makyavelyanizm Faktörü	371	9	45	26,07±6,816
Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği Narsisizm Faktörü	371	10	42	25,85±4,773
Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği Psikopati Faktörü	371	9	40	20,31±6,115
Empati Ölçeği-Kısa Formu	371	1	43	22,20 ±9,522
Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği	372	33	131	70,78±19,981
Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu	372	8	39	20,24±6,449
Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu	372	9	44	19,05±7,463
Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu	372	7	34	18,18±6,045
Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu	372	5	25	13,31±3,832
HEXACO-KE-60 Dışadönüklük Faktörü	371	10	49	32,49±6,105
HEXACO-KE-60 Uyumluluk Faktörü	371	16	48	31,22±5,875
HEXACO-KE-60 Sorumluluk Faktörü	371	13	50	34,24±5,631
HEXACO-KE-60 Duygusallık Faktörü	371	11	49	32,64±6,316
HEXACO-KE-60 Deneyime Açıklık Faktörü	371	12	49	33,19±6,030
HEXACO-KE-60 Dürüstlük-Alçakgönüllülük Faktörü	371	19	50	36,20±5,836
BTL-90-R Somatizasyon Alt Boyutu	369	0	3,75	0,92±0,73
BTL-90-R Obsesif-Kompulsif Alt Boyutu	369	0	3,60	1,23±0,76
BTL-90-R Kişiler Arası Duyarlılık Alt Boyutu	369	0	3,78	1,06±0,79
BTL-90-R Depresyon Alt Boyutu	369	0	3,62	1,08±0,83
BTL-90-R Anksiyete Alt Boyutu	369	0	3,80	0,80±0,73
BTL-90-R Öfke / Düşmanlık Alt Boyutu	369	0	3,67	0,79±0,73
BTL-90-R Fobik Anksiyete Alt Boyutu	369	0	3,43	0,55±0,65
BTL-90-R Paranoid Düşünce Alt Boyutu	369	0	3,50	1,02±0,76
BTL-90-R Psikotizm Alt Boyutu	369	0	2,70	0,68±0,62
BTL-90-R Ek Skala	369	0	3,57	1,06±0,72

Bu çalışmada kriter ölçekleri olarak karanlık üçlü yapılarını değerlendirmek için Türkçe çevirisi bulunan Kirli Düzine Ölçeği ve Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği, empatiyi değerlendirmek için Empati Ölçeği-Kısa Formu, saldırganlığı değerlendirmek için Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği, genel kişilik özelliklerini

değerlendirmek için HEXACO-KE-60 ve klinik yapıları değerlendirmek için Belirti Tarama Listesi-90-R kullanılmıştır. Çalışmanın bu aşamasında kriter olarak kullanılan ölçekler için betimleyici istatistik değerleri hesaplanmıştır. Söz konusu ölçme araçlarına ilişkin, araştıma örnekleminde elde edilen en düşük puan, en yüksek puan, toplam puan ortalaması, standart sapma gibi temel betimleyici istatistik değerleri Tablo 8’de sunulmuştur.

Belirtilen işlem sonucunda, Kirli Düzine Ölçeği faktörleri için (n = 372) 7,19 ile 11,22 arasında değişen düzeylerde; Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği faktörleri (n = 371) için 20,31 ile 26,07 arasında değişen düzeylerde; Empati Ölçeği-Kısa Form (n = 371) için 22,20 düzeyinde; Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği’nin bütünü için (n = 372) 70,78 düzeyinde ve alt boyutları için 13,31 ile 20,24 arasında değişen düzeylerde; HEXACO-KE-60 faktörleri için (n = 371) 31,22 ile 36,20 arasında değişen düzeylerde; Belirti Tarama Lisetesi-90-R’nin alt boyutları için (n = 369) 0,55 ile 1,23 arasında değişen düzeylerde toplam puan ortalaması hesaplanmıştır (Bkz. Tablo 8).

Tablo 9. Kriter Olarak Kullanılan Ölçeklerin İç Tutarlılık Güvenirlik Analizi Sonuçları

Kullanılan Ölçekler ve Alt Boyutları	k	Cronbach Alfa
Kirli Düzine Ölçeği Makyavelyanizm Faktörü	4	0,878
Kirli Düzine Ölçeği Psikopati Faktörü	4	0,740
Kirli Düzine Ölçeği Narsisizm Faktörü	4	0,815
Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği Makyavelyanizm Faktörü	9	0,782
Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği Narsisizm Faktörü	9	0,553
Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği Psikopati Faktörü	9	0,702
Empati Ölçeği-Kısa Formu	22	0,887
Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği	29	0,922
Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu	8	0,795
Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu	9	0,857
Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu	7	0,809
Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu	5	0,669
HEXACO-KE-60 Dışadönüklük Faktörü	10	0,729
HEXACO-KE-60 Uyumluluk Faktörü	10	0,678
HEXACO-KE-60 Sorumluluk Faktörü	10	0,652
HEXACO-KE-60 Duygusallık Faktörü	10	0,711
HEXACO-KE-60 Deneyime Açıklık Faktörü	10	0,652
HEXACO-KE-60 Dürüstlük-Alçakgönüllülük Faktörü	10	0,641
BTL-90-R Somatizasyon Alt Boyutu	12	0,890
BTL-90-R Obsesif-Kompulsif Alt Boyutu	10	0,846
BTL-90-R Kişiler Arası Duyarlılık Alt Boyutu	9	0,871
BTL-90-R Depresyon Alt Boyutu	13	0,917
BTL-90-R Anksiyete Alt Boyutu	10	0,890
BTL-90-R Öfke / Düşmanlık Alt Boyutu	6	0,806
BTL-90-R Fobik Anksiyete Alt Boyutu	7	0,812
BTL-90-R Paranoid Düşünce Alt Boyutu	6	0,767
BTL-90-R Psikotizm Alt Boyutu	10	0,822
BTL-90-R Ek Skala	7	0,712

Araştırmada kullanılan ölçeklerin iç tutarlılık güvenilirlik analizleri gerçekleştirildiğinde, Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı “Kirli Düzine Ölçeği-Makyavelyanizm” faktörü için 0,878, “Kirli Düzine Ölçeği-Psikopati” faktörü için 0,740 ve “Kirli Düzine Ölçeği-Narsisizm” faktörü için 0,815 olarak hesaplanmıştır. Karanlık üçlünün değerlendirilmesinde kullanılan diğer bir ölçüm aracı olarak araştırmaya dahil edilen “Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği’nin” faktörlerinin güvenilirliklerine bakıldığında ise Makyavelyanizm faktörü için 0,782, Narsisizm faktörü için 0,553 ve Psikopati faktörü için 0,702 Cronbach Alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayıları elde edilmiştir (Bkz. Tablo 9).

Araştırmada kullanılan “Empati Ölçeği-Kısa Formu’na” ilişkin Cronbach Alfa iç tutarlılık ise güvenilirlik katsayısı 0,887 olarak hesaplanmıştır. Saldırganlığın

değerlendirilmesinde kullanılan “Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği” için hesaplanan güvenilirlik katsayısı ölçeğin bütünü için 0,922 olarak hesaplanmakla birlikte, ölçeğin alt boyutları incelendiğinde, bu katsayı “Düşmalık” alt boyutu için 0,795, “Fiziksel Saldırganlık” alt boyutu için 0,857, “Öfke” alt boyutu için 0,809 ve “Sözel Saldırganlık” alt boyutu için 0,669 olarak belirlenmiştir. HEXACO-KE-60’ın güvenilirlik analizlerine bakıldığında, Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları, “Dışadönüklük” faktörü için 0,729, “Uyumluluk” faktörü için 0,678, “Sorumluluk” faktörü için 0,652, “Duygusallık” faktörü için 0,711, “Deneyime Açıklık” faktörü için 0,652 ve “Dürüstlük-Alçakgönüllük” faktörü için 0,641 olarak elde edilmiştir (Bkz. Tablo 9).

Son olarak, karanlık üçlü yapılarının klinik değişkenlerle ilişkilerini incelemek amacıyla çalışmaya dahil edilen Belirti Tarama Listesi-90-R’nin güvenilirlik analizleri incelendiğinde, ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları “Somatizasyon” alt boyutu için 0,890, “Obsesif-Kompulsif” alt boyutu için 0,846, “Kişiler Arası Duyarlılık” alt boyutu için 0,871, “Depresyon” alt boyutu için 0,917, “Anksiyete” alt boyutu için 0,890, “Öfke / Düşmanlık” alt boyutu için 0,806, “Fobik Anksiyete” alt boyutu için 0,812, Paranoid Düşünce” alt boyutu için 0,767, “Psikotizm” alt boyutu için 0,822 ve “Ek Skala” için 0,712 hesaplanmıştır (Bkz. Tablo 9).

Tablo 10. Üçüncü Çalışmada K3 Ölçeği için Betimleyici İstatistikler ve İç Tutarlılık Güvenirlik Analizi Sonuçları

Faktörler	k	Tüm Grup (n = 372)		Kadınlar (n = 210)		Erkekler (n = 162)	
		Alfa	Ort.±s	Alfa	Ort.±s	Alfa	Ort.±s
Makyavelyanizm	22	0,916	26,07±5,972	0,909	25,68±5,416	0,921	26,57±6,609
Narsisizm Faktörü	22	0,892	37,94±8,337	0,875	37,32±7,724	0,909	38,73±9,033
Psikopati Faktörü	21	0,889	31,24±7,305	0,890	31,07±7,152	0,890	31,45±7,514

Üçüncü çalışma sonuçlarına göre, geliştirilen ölçeğin 22 maddelik Makyavelyanizm faktörünün Cronbach Alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı tüm grupta 0,916, kadın grubunda 0,909 ve erkek grubunda 0,921 olarak belirlenmiştir. Bu faktörden elde edilen toplam puan ortalaması ise tüm grupta 26,07 (\pm 5,972),

kadın grubunda 25,68 (\pm 5,416) ve erkek grubunda 26,57 (\pm 6,609) olarak hesaplanmıştır. Benzer şekilde 22 madde olan Narsisizm faktörünün Cronbach Alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı ise tüm grupta 0,898, kadın grubunda 0,875 ve erkek grubunda 0,909 olarak belirlenmiştir. Narsisizm faktöründen elde edilen toplam puan ortalaması ise tüm grupta 37,94 (\pm 8,337), kadın grubunda 37,32 (\pm 7,724) ve erkek grubunda 38,73 (\pm 9,033) olarak hesaplanmıştır. Son olarak, 21 maddelik Psikopati faktörünün Cronbach Alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı tüm grupta 0,889, kadın grubunda 0,890 ve erkek grubunda 0,890 olarak belirlenmiştir. Psikopati faktöründen elde edilen toplam puan ortalaması ise tüm grupta 31,24 (\pm 7,305), kadın grubunda 31,07 (\pm 7,152) ve erkek grubunda 31,45 (\pm 7,514) olarak hesaplanmıştır (Bkz. Tablo 10).

Tablo 11. K3 Ölçeği Makyavelyanizm Faktörü için Madde Analizi Sonuçları

Maddeler (n = 372)	Madde Çıkarıldığında Ölçek Ortalaması	Madde Çıkarıldığında Ölçek Varyansı	Madde-Ölçek Toplam Puan Korelasyonu	Madde Çıkarıldığında Ölçek Alfa'sı
Madde 3	24,67	32,058	0,463	0,915
Madde 4	24,52	32,331	0,402	0,918
Madde 7	24,86	32,555	0,545	0,912
Madde 8	24,90	32,577	0,575	0,912
Madde 9	24,83	32,484	0,504	0,913
Madde 10	24,95	33,366	0,454	0,914
Madde 12	24,83	32,242	0,555	0,912
Madde 14	25,01	34,181	0,403	0,915
Madde 16	24,90	32,601	0,513	0,913
Madde 18	24,95	32,477	0,677	0,910
Madde 20	24,98	33,366	0,543	0,913
Madde 23	24,90	32,419	0,592	0,911
Madde 26	24,87	32,138	0,649	0,910
Madde 29	24,94	32,164	0,713	0,909
Madde 32	24,94	32,485	0,683	0,910
Madde 35	24,85	32,630	0,506	0,913
Madde 38	24,97	33,435	0,505	0,913
Madde 41	24,84	32,240	0,575	0,912
Madde 44	24,88	32,034	0,659	0,910
Madde 47	24,97	32,657	0,673	0,910
Madde 50	25,01	33,272	0,644	0,911
Madde 53	24,86	32,164	0,603	0,911

İkinci çalışmada olduğu gibi bu çalışmada da araştırmada geliştirilen K3 Ölçeği'nin madde analizi işlemleri yürütülmüştür. Yapılan analiz sonucunda 22 maddelik Makyavelyanizm faktörünün madde ölçek toplam puan korelasyon katsayılarının 0,402 (madde 4) ile 0,683 (madde 32) arasında değiştiği belirlenmiştir. Madde içeriklerine bakıldığında ise madde 4'te yer alan "Ben merkezci" ifadesinin en düşük ve madde 32'de yer alan "Sömürücü" ifadesinin en yüksek madde ölçek toplam puan korelasyona sahip maddeler oldukları görülmüştür (Bkz. Tablo 11).

Tablo 12. K3 Ölçeği Narsisizm Faktörü için Madde Analizi Sonuçları

Maddeler (n = 372)	Madde Çıkarıldığında Ölçek Ortalaması	Madde Çıkarıldığında Ölçek Varyansı	Madde-Ölçek Toplam Puan Korelasyonu	Madde Çıkarıldığında Ölçek Alfa'sı
Madde 1	35,92	65,256	0,337	0,892
Madde 2	36,30	64,676	0,432	0,889
Madde 5	36,09	64,425	0,396	0,891
Madde 6	36,46	64,998	0,367	0,891
Madde 9	36,69	65,750	0,423	0,890
Madde 11	36,33	63,047	0,568	0,886
Madde 13	35,69	63,562	0,475	0,888
Madde 15	36,16	63,129	0,516	0,887
Madde 17	36,35	62,860	0,600	0,885
Madde 19	36,43	63,367	0,529	0,887
Madde 21	36,10	61,942	0,587	0,885
Madde 24	36,39	62,481	0,626	0,884
Madde 27	36,26	62,926	0,571	0,886
Madde 30	35,99	63,000	0,528	0,887
Madde 33	36,07	63,467	0,486	0,888
Madde 36	35,87	63,414	0,494	0,888
Madde 39	36,19	64,125	0,415	0,890
Madde 42	36,48	65,037	0,396	0,890
Madde 45	36,39	63,499	0,525	0,887
Madde 48	35,92	63,703	0,481	0,888
Madde 51	36,15	62,664	0,581	0,885
Madde 54	36,41	63,079	0,539	0,887

K3 Ölçeği için yapılan madde analiz sonucunda 22 maddelik Narsisizm faktörünün madde ölçek toplam puan korelasyon katsayılarının 0,337 (madde 1) ile 0,626 (madde 24) arasında değiştiği belirlenmiştir. Madde içeriklerine bakıldığında ise madde 1'de yer alan "Dik başlı" ifadesinin en düşük ve madde 24'de yer alan

“Büyüleyici” ifadesinin en yüksek madde ölçek toplam puan korelasyona sahip maddeler oldukları görülmüştür (Bkz. Tablo 12).

Tablo 13. K3 Ölçeği Psikopati Faktörü için Madde Analizi Sonuçları

Maddeler (n = 372)	Madde Çıkarıldığında Ölçek Ortalaması	Madde Çıkarıldığında Ölçek Varyansı	Madde-Ölçek Toplam Puan Korelasyonu	Madde Çıkarıldığında Ölçek Alfa'sı
Madde 1	29,23	48,558	0,447	0,887
Madde 2	29,60	49,264	0,412	0,884
Madde 3	29,84	48,757	0,491	0,885
Madde 4	29,69	48,865	0,455	0,888
Madde 5	29,40	48,914	0,391	0,884
Madde 6	29,76	48,162	0,499	0,885
Madde 7	30,03	49,929	0,488	0,887
Madde 8	30,07	50,688	0,393	0,884
Madde 9	29,99	49,396	0,517	0,884
Madde 22	29,74	48,286	0,510	0,884
Madde 25	29,85	48,734	0,517	0,887
Madde 28	29,50	48,687	0,417	0,885
Madde 31	29,50	48,456	0,477	0,885
Madde 34	29,82	48,865	0,463	0,883
Madde 37	29,84	48,175	0,553	0,881
Madde 40	29,84	47,825	0,595	0,879
Madde 43	29,51	46,127	0,655	0,881
Madde 46	29,78	47,587	0,626	0,887
Madde 49	29,88	49,749	0,384	0,883
Madde 52	29,99	49,030	0,564	0,881
Madde 55	29,84	47,886	0,628	0,887

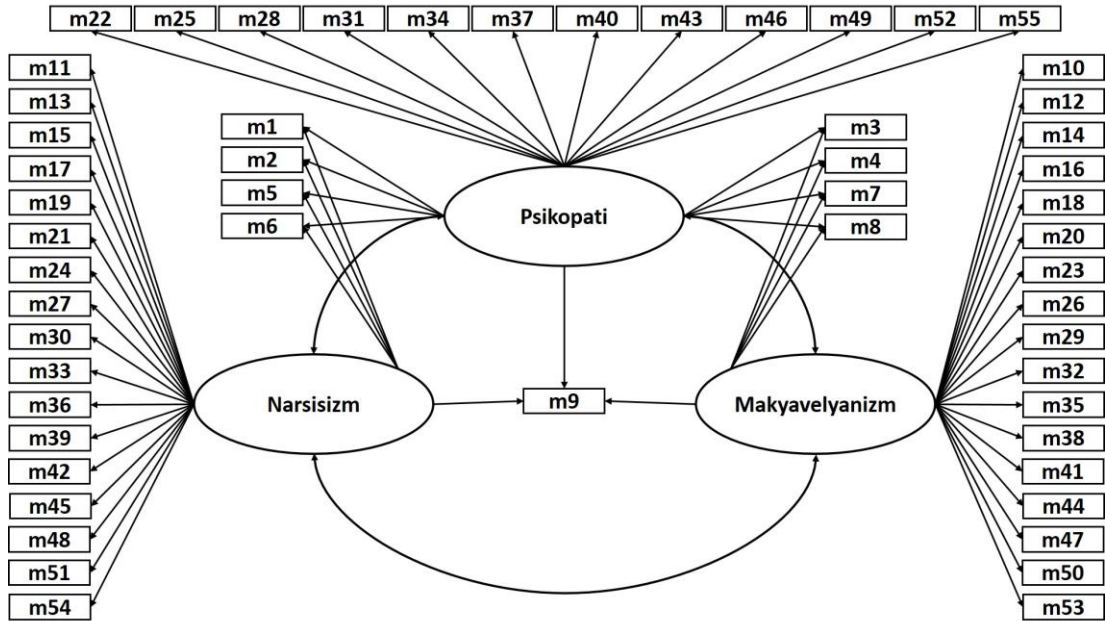
K3 Ölçeği için yapılan madde analiz sonucunda 21 maddelik Psikopati faktörünün madde ölçek toplam puan korelasyon katsayılarının 0,384 (madde 49) ile 0,655 (madde 43) arasında değiştiği belirlenmiştir. Madde içeriklerine bakıldığında ise madde 49'de yer alan “Buz gibi” ifadesinin en düşük ve madde 43'te yer alan “Başına buyruk” ifadesinin en yüksek madde ölçek toplam puan korelasyona sahip maddeler oldukları görülmüştür (Bkz. Tablo 13).

Tablo 14. K3 Ölçeği Faktörleri Arası Korelasyon Analizi Sonuçları

n = 372	Makyavelyanizm	Narsisizm
Makyavelyanizm	-	0,480***
Psikopati	0,738***	0,644***

***p < 0,001

Bu çalışmada da geliştirilen K3 Ölçeği'nin faktörleri arasındaki ilişkileri incelemek için Pearson korelasyon analizi tekrarlanmıştır. Analiz sonucunda, Makyavelyanizm faktörü ile Narsisizm faktörü arasında 0,480, Makyavelyanizm faktörü ile Psikopati faktörü arasında 0,738 ve Psikopati faktörü ile Narsisizm faktörü arasında 0,644 korelasyon katsayıları elde edilmiştir (Bkz. Tablo 14).

Şekil 2. K3 Ölçeği için Doğrulayıcı Faktör Analizi Şeması

Çalışmada bir sonraki işlem olarak, geliştirilen ölçeğin son halinin faktör yapısının test edilmesi amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır. Bu doğrultuda, yeterli kişi sayısına sahip olmak için ölçeğin madde seçimi çalışması sırasında ulaşılan 529 katılımcıdan elde edilen veriyle geçerlik çalışmasında ulaşılan 372 katılımcının verisi birleştirilmiştir. Bu işlem için öncelikle, ikinci çalışmada ulaşılan 529 katılımcının, madde seçimi işleminde uygulanan 220 maddeden ölçeğin

son formu için seçilen 55 maddeye verdiği cevaplarla ayrı bir veri seti oluşturulmuştur. Daha sonra, ilk uygulamada beşli Likert tipinde derecelendirme yöntemiyle puanlanan formdan elde edilen yanıtlar, geçerlik çalışmasında uygulanan formdan elde edilen yanıtlara benzemesi amacıyla üçlü Likert tipinde yeniden düzenlenmiştir. Sonrasında ise 529 katılımcının bulunduğu veri seti ile 372 katılımcının bulunduğu veri seti birleştirilmiş ve analiz için toplamda 901 kişinin bulunduğu birleştirilmiş veri seti kullanılmıştır. Geliştirilen 55 maddelik ölçek için tanımlanan DFA modeli Şekil 2’de gösterilmiştir.

Tablo 15. K3 Ölçeği için Doğrulayıcı Faktör Analizi Uyum İyiliği İstatistikleri

n	901
Ki-kare	4362,732
Serbestlik derecesi	1417
p	0,000
Ki-kare / Serbestlik derecesi	3,079
İyi Uyum İndeksi (GFI)	0,831
Düzeltilmiş İyi Uyum İndeksi (AGFI)	0,817
Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI)	0,820
Normlaştırılmış Uyum İndeksi (NFI)	0,756
Hata Kareleri Ortalamasının Karekökü (RMR)	0,025
Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (RMSEA)	0,048

DFA sonuçlarına göre kurulan üç faktörlü çözümlemede yaygın kullanılan uyum göstergelerinden İyi Uyum İndeksi (GFI) 0,831, Düzeltilmiş İyi Uyum İndeksi (AGFI) 0,817, Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI) 0,820, Normlaştırılmış Uyum İndeksi (NFI) 0,756, Hata Kareleri Ortalamasının Karekökü (RMR) 0,025, Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (RMSEA) 0,048 olarak bulunmuştur. Ki-kare (1417) = 4362,732; $p < 0,001$ ve Ki-kare / Serbestlik derecesi = 3,079 olarak hesaplanmıştır (Bkz. Tablo 15).

Tablo 16. K3 Ölçeği Faktörleri Toplam Puan Ortalamalarının Makyavelyanizm, Narsisizm ve Psikopati Uç Grupları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi Analizi Karşılaştırma Sonuçları

Faktörler	Gruplar	n	Ort.	s	t	sd	p
Makyavelyanizm	Ortalamanın altı	162	22,44	0,498	-14,176	68,234	0,000
	Ortalamanın üstü	69	35,81	7,830			
Narsisizm	Ortalamanın altı	140	29,69	3,191	-34,156	195,007	0,000
	Ortalamanın üstü	119	47,76	4,965			
Psikopati	Ortalamanın altı	162	24,93	2,134	-31,009	134,805	0,000
	Ortalamanın üstü	109	40,64	4,994			

Çalışmanın sonraki aşamasında, ölçeğin ayırt edici geçerliğini değerlendirmek için geliştirilen K3 Ölçeği'nin faktörlerinden elde edilen toplam puanlar, dağılımın % 33'ü uç gruplarda, % 34'ü ise orta grupta kalacak şekilde, ortalama ve standart sapma değerleri kullanılarak gruplara bölünmüş ve elde edilen uç gruplar faktör toplam puanlarıyla Farklı gruplar için t-Testi ile karşılaştırılmıştır. Analiz sonucunda, makyavelyanizm puanlarına göre oluşturulan grupların Makyavelyanizm faktörü toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık elde edilmiştir; ($t(68,234) = -14,176$; $p < 0,001$). Buna göre, ortalamanın üstünde olan grubun toplam puan ortalaması (ort. = 35,81), ortalamanın altında olan grubun toplam puan ortalamasından (ort. = 22,44) yüksektir. Benzer şekilde, narsisizm puanlarına göre oluşturulan grupların Narsisizm faktörü toplam puan ortalamaları arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık elde edilmiştir; ($t(195,007) = -34,156$; $p < 0,001$). Bu sonuca göre, narsisizm puanına göre ortalamanın üstünde olan grubun toplam puan ortalaması (ort. = 47,76), ortalamanın altında olan grubun toplam puan ortalamasından (ort. = 29,69) yüksektir. Son olarak, psikopati puanlarına göre oluşturulan grupların Psikopati faktörü toplam puan ortalamaları arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık elde edilmiştir; ($t(134,805) = -31,009$; $p < 0,001$). Diğer iki faktörde olduğu gibi bu faktörde de ortalamanın üstünde olan grubun toplam puan ortalamasının (ort. = 40,64), ortalamanın altında olan grubun toplam puan ortalamasından (ort. = 24,93) yüksek olduğu görülmüştür (Bkz. Tablo 16).

Tablo 17. K3 Ölçeği ve Kriter Olarak Alınan Diğer Karanlık Üçlü Ölçeklerinin Faktörleri Arası Korelasyon Analizi Sonuçları

	K3-M	K3-N	K3-P	KD-M	KD-N	KD-P	KK3-M	KK3-N	KK3-P
KD için n = 372									
KK3 için n=371									
KD-M	0,475***	0,281***	0,431***	-					
KD-N	0,223***	0,375***	0,310***	0,444***	-				
KD-P	0,451***	0,307***	0,474***	0,591***	0,364***	-			
KK3-M	0,345***	0,355***	0,366***	0,451***	0,320***	0,306***	-		
KK3-N	0,158**	0,449***	0,208***	0,162**	0,321***	0,208***	0,259***	-	
KK3-P	0,387***	0,333***	0,453***	0,364***	0,162**	0,426***	0,427***	0,269***	-

p < 0,01; *p < 0,001

K3-M: K3 Ölçeği Makyavelyanizm Faktörü; K3-N: K3 Ölçeği Narsisizm Faktörü; K3-P: K3 Ölçeği Psikopati Faktörü; KD-M: Kirli Düzine Ölçeği Makyavelyanizm Faktörü; KD-N: Kirli Düzine Ölçeği Narsisizm Faktörü; KD-P: Kirli Düzine Ölçeği Psikopati Faktörü; KK3-M:Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği Makyavelyanizm Faktörü; KK3-N:Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği Narsisizm Faktörü; KK3-P:Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği Psikopati Faktörü

Çalışmanın bu aşamasında, ilk olarak geliştirilen K3 Ölçeği ile araştırmada kullanılan diğer karanlık üçlü ölçekleri arasındaki ilişkileri görmek için Pearson korelasyon analizi yapılmıştır. Bu çalışmada her ne kadar geliştirilen K3 Ölçeği'nin faktörleri ile diğer ölçeklerde yer alan ve aynı yapıyı ölçen faktörler arasındaki ilişkiler önem taşısa da (örn. K3 Ölçeği-Makyavelyanizm faktörü ile KD Ölçeği-Makyavelyanizm faktörü arasındaki ve / veya KK3 Ölçeği-Makyavelyanizm faktörü arasındaki ilişki gibi) karanlık üçlü yapılarının kendi içlerinde ortak bir çekirdeği paylaştıkları sayılılarıyla faktörlerin tamamının birbirleriyle olan ilişkilerine yer verilmiştir. Bununla birlikte, çalışmada kriter olarak alınan karanlık üçlü ölçeklerinin kendi faktörleri arasındaki ilişkileri görmek ve her üç ölçekte (geliştirilen ve kriter olarak alınanlar) aynı yapıyı ölçen faktörleri karşılaştırabilmek amacıyla kriter olarak alınan karanlık üçlü ölçeklerinin faktörleri arasındaki ilişkiler de ayrıca analiz edilmiştir (Bkz. Tablo 17).

Analiz sonuçları incelendiğinde, K3 Ölçeği-Makyavelyanizm faktörü ile KD Ölçeği'nin Makyavelyanizm faktörü ($r = 0,475$; $p < 0,001$), Narsisizm faktörü ($r = 0,223$; $p < 0,001$) ve Psikopati faktörü ($r = 0,451$; $p < 0,001$) arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Bununla birlikte, K3 Ölçeği-Makyavelyanizm Faktörü ile KK3 Ölçeği'nin Makyavelyanizm faktörü ($r = 0,345$; p

< 0,001), Narsisizm faktörü ($r = 0,158$; $p < 0,01$) ve Psikopati faktörü ($r = 0,387$; $p < 0,001$) arasında da pozitif yönde anlamlı ilişkiler elde edilmiştir (Bkz. Tablo 17).

Geliştirilen K3 Ölçeği'nin Narsisizm faktörü ile diğer ölçeklerin faktörleri arasındaki ilişkiler incelendiğinde, K3 Ölçeği-Narsisizm faktörü ile KD Ölçeği'nin Makyavelyanizm faktörü ($r = 0,281$; $p < 0,001$), Narsisizm faktörü ($r = 0,375$; $p < 0,001$) ve Psikopati faktörü ($r = 0,307$; $p < 0,001$) arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Benzer şekilde, K3 Ölçeği-Narsisizm faktörü ile KK3 Ölçeği'nin Makyavelyanizm faktörü ($r = 0,355$; $p < 0,001$), Narsisizm faktörü ($r = 0,449$; $p < 0,001$) ve Psikopati faktörü ($r = 0,333$; $p < 0,001$) arasında da pozitif yönde anlamlı ilişkiler elde edilmiştir (Bkz. Tablo 17).

K3 Ölçeği'nin Psikopati faktörü ile diğer ölçeklerin faktörleri arasındaki ilişkilere bakıldığında, K3 Ölçeği-Psikopati faktörü ile KD Ölçeği'nin Makyavelyanizm faktörü ($r = 0,431$; $p < 0,001$), Narsisizm faktörü ($r = 0,310$; $p < 0,001$) ve Psikopati faktörü ($r = 0,474$; $p < 0,001$) arasında pozitif yönde anlamlı ilişkilerin olduğu görülmüştür. Ayrıca, K3 Ölçeği-Psikopati faktörü ile KK3 Ölçeği'nin Makyavelyanizm faktörü ($r = 0,366$; $p < 0,001$), Narsisizm faktörü ($r = 0,208$; $p < 0,001$) ve Psikopati faktörü ($r = 0,453$; $p < 0,001$) arasında da pozitif yönde anlamlı ilişkiler elde edilmiştir (Bkz. Tablo 17).

Bunların yanı sıra, kriter olarak alınan KD Ölçeği'nin faktörleri arasındaki ilişkiler incelendiğinde, Makyavelyanizm faktörü ile Narsisizm faktörü arasında ($r = 0,444$; $p < 0,001$), Makyavelyanizm faktörü ile Psikopati faktörü arasında ($r = 0,591$; $p < 0,001$) ve Narsisizm faktörü ile Psikopati faktörü arasında ($r = 0,364$; $p < 0,001$) pozitif yönde anlamlı ilişkiler elde edilmiştir. Benzer şekilde, kriter olarak alınan KK3 Ölçeği'nin faktörleri arasındaki ilişkiler incelendiğinde ise, Makyavelyanizm faktörü ile Narsisizm faktörü arasında ($r = 0,259$; $p < 0,001$), Makyavelyanizm faktörü ile Psikopati faktörü arasında ($r = 0,427$; $p < 0,001$) ve Narsisizm faktörü ile Psikopati faktörü arasında ($r = 0,269$; $p < 0,001$) pozitif yönde anlamlı ilişkilerin olduğu görülmüştür (Bkz. Tablo 17).

Diğer taraftan, kriter olarak alınan her iki ölçeğin (KD ve KK3) faktörleri arasındaki ilişkilere bakıldığında, KD Ölçeği-Makyavelyanizm faktörü ile KK3

Ölçeği-Makyavelyanizm faktörü ($r = 0,451$; $p < 0,001$), KK3 Ölçeği-Narsisizm faktörü ($r = 0,162$; $p < 0,01$), ve KK3 Ölçeği-Psikopati faktörü ($r = 0,364$; $p < 0,001$) arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler elde edilmiştir. Ayrıca, KD Ölçeği-Narsisizm faktörü ile KK3 Ölçeği-Makyavelyanizm faktörü ($r = 0,320$; $p < 0,001$), KK3 Ölçeği-Narsisizm faktörü ($r = 0,321$; $p < 0,001$), ve KK3 Ölçeği-Psikopati faktörü ($r = 0,162$; $p < 0,01$) arasında da pozitif yönde anlamlı ilişkilerin olduğu görülmüştür. Bunlara ek olarak, KD Ölçeği-Psikopati faktörü ile KK3 Ölçeği-Makyavelyanizm faktörü ($r = 0,306$; $p < 0,001$), KK3 Ölçeği-Narsisizm faktörü ($r = 0,208$; $p < 0,001$), ve KK3 Ölçeği-Psikopati faktörü ($r = 0,426$; $p < 0,01$) arasında da pozitif yönde anlamlı ilişkiler elde edilmiştir (Bkz. Tablo 17).

Tablo 18. K3 Ölçeği ile Kriter Olarak Alınan Empati, Saldırganlık ve Kişilik Ölçekleri Arası Korelasyon Analizi Sonuçları

Empati Ölçeği-Kısa Formu (n = 371) Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği (n = 372) HEXACO-KE-60 (n = 371)	K3 Ölçeği Makyavelyanizm Faktörü	K3 Ölçeği Narsisizm Faktörü	K3 Ölçeği Psikopati Faktörü
Empati Ölçeği-Kısa Formu	-0,168**	0,048	-0,154**
Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği	0,351***	0,444***	0,579***
Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği Düşmanlık Alt Boyutu	0,284***	0,248***	0,410***
Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği Fiziksel Saldırganlık Alt Boyutu	0,351***	0,467***	0,523***
Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği Öfke Alt Boyutu	0,266***	0,387***	0,534***
Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği Sözel Saldırganlık Alt Boyutu	0,247***	0,376***	0,466***
HEXACO-KE-60 Dışadönüklük Faktörü	-0,164**	0,228***	-0,141**
HEXACO-KE-60 Uyumluluk Faktörü	-0,271***	-0,333***	-0,487***
HEXACO-KE-60 Sorumluluk Faktörü	-0,206***	0,073	-0,196***
HEXACO-KE-60 Duygusallık Faktörü	-0,180**	-0,177**	-0,213***
HEXACO-KE-60 Deneyime Açıklık Faktörü	0,019	0,094	0,064
HEXACO-KE-60 Dürüstlük-Alçakgönüllülük Faktörü	-0,386***	-0,214***	-0,269***

p < 0,01; *p < 0,001

Çalışmada bir sonraki işlem olarak, geliştirilen “K3 Ölçeği” faktörleri ile araştırmada kullanılan “Empati Ölçeği-Kısa Formu”, “Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği” ve “HEXACO-KE-60” toplam puanları arasındaki ilişkileri belirlemek için Pearson korelasyon analizi yapılmıştır. Analiz sonucuna göre, “Empati Ölçeği-Kısa Formu” toplam puanı ile K3 Ölçeği’nin Makyavelyanizm faktörü ($r = -0,168$; $p <$

0,01) ve Psikopati faktörü ($r = -0,154$; $p < 0,01$) toplam puanı arasında negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki elde edilmiştir. Buna karşın, “Empati Ölçeği-Kısa Formu” toplam puanı ile K3 Ölçeği’nin Narsisizm faktörü toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmüştür ($r = 0,048$; $p > 0,05$) (Bkz. Tablo 18).

Diğer yandan, “Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği” genel toplam puanı ile K3 Ölçeği’nin Makyavelyanizm faktörü ($r = 0,351$; $p < 0,001$), Narsisizm faktörü ($r = 0,444$; $p < 0,001$) ve Psikopati faktörü ($r = 0,579$; $p < 0,001$) toplam puanları arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmuştur. “Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği’nin” alt boyutları ile K3 Ölçeği’nin faktörleri arasındaki ilişkilere bakıldığında da “Düşmanlık” alt boyutu toplam puanı ile Makyavelyanizm faktörü ($r = 0,284$; $p < 0,001$), Narsisizm faktörü ($r = 0,248$; $p < 0,001$) ve Psikopati faktörü ($r = 0,410$; $p < 0,001$) toplam puanı arasında; “Fiziksel Saldırganlık” alt boyutu toplam puanı ile Makyavelyanizm faktörü ($r = 0,351$; $p < 0,001$), Narsisizm faktörü ($r = 0,467$; $p < 0,001$) ve Psikopati faktörü ($r = 0,523$; $p < 0,001$) toplam puanı arasında; “Öfke” alt boyutu toplam puanı ile Makyavelyanizm faktörü ($r = 0,266$; $p < 0,001$), Narsisizm faktörü ($r = 0,387$; $p < 0,001$) ve Psikopati faktörü ($r = 0,534$; $p < 0,001$) toplam puanı arasında; “Sözel Saldırganlık” alt boyutu toplam puanı ile Makyavelyanizm faktörü ($r = 0,247$; $p < 0,001$), Narsisizm faktörü ($r = 0,376$; $p < 0,001$) ve Psikopati faktörü ($r = 0,466$; $p < 0,001$) toplam puanı arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür (Bkz. Tablo 18).

Bunların yanı sıra, “HEXACO-KE-60” ile “K3 Ölçeği” arasındaki ilişkiler incelendiğinde, Dışadönüklük faktörü toplam puanı ile Makyavelyanizm faktörü ($r = -0,164$; $p < 0,01$) ve Psikopati faktörü ($r = -0,141$; $p < 0,01$) toplam puanı arasında negatif yönde, Narsisizm faktörü ($r = 0,228$; $p < 0,001$) toplam puanı arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki elde edilmiştir. Bununla birlikte, Uyumluluk faktörü toplam puanı ile Makyavelyanizm faktörü ($r = -0,271$; $p < 0,001$), Narsisizm faktörü ($r = -0,333$; $p < 0,001$) ve Psikopati faktörü ($r = -0,487$; $p < 0,001$) toplam puanı arasında negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişkilerin olduğu görülmüştür. Benzer şekilde, Duygusallık faktörü toplam puanı ile

Makyavelyanizm faktörü ($r = -0,180$; $p < 0,01$), Narsisizm faktörü ($r = -0,177$; $p < 0,01$) ve Psikopati faktörü ($r = -0,213$; $p < 0,001$) toplam puanı arasında da negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca, Dürüstlük-Alçakgönüllülük faktörü toplam puanı ile Makyavelyanizm faktörü ($r = -0,386$; $p < 0,001$), Narsisizm faktörü ($r = -0,214$; $p < 0,001$) ve Psikopati faktörü ($r = -0,269$; $p < 0,001$) toplam puanı arasında da negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki elde edilmiştir. Bunların dışında, Sorumluluk faktörü toplam puanı ile Makyavelyanizm faktörü ($r = -0,206$; $p < 0,001$) ve Psikopati faktörü ($r = -0,196$; $p < 0,001$) toplam puanı arasında negatif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunurken, Narsisizm faktörü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($r = 0,073$; $p > 0,05$). Son olarak, Deneyime Açıklık faktörü toplam puanı ile Makyavelyanizm faktörü ($r = 0,019$; $p > 0,05$), Narsisizm faktörü ($r = 0,094$; $p > 0,05$), ve Psikopati faktörü ($r = 0,064$; $p > 0,05$), toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkilerin olmadığı görülmüştür (Bkz. Tablo 18).

Tablo 19. K3 Ölçeği ile Kriter Olarak Alınan Belirti Tarama Listesi-90-R Arası Korelasyon Analizi Sonuçları

(n = 369)	K3 Ölçeği Makyavelyanizm Faktörü	K3 Ölçeği Narsisizm Faktörü	K3 Ölçeği Psikopati Faktörü
BTL-90-R Somatizasyon Alt Boyutu	0,098	0,077	0,169**
BTL-90-R Obsesif-Kompulsif Alt Boyutu	0,213***	0,054	0,270***
BTL-90-R Kişiler Arası Duyarlılık Alt Boyutu	0,144**	0,010	0,223***
BTL-90-R Depresyon Alt Boyutu	0,194***	0,035	0,276***
BTL-90-R Anksiyete Alt Boyutu	0,232***	0,088	0,275***
BTL-90-R Öfke / Düşmanlık Alt Boyutu	0,222***	0,236***	0,399***
BTL-90-R Fobik Anksiyete Alt Boyutu	0,176**	0,029	0,210***
BTL-90-R Paranoid Düşünce Alt Boyutu	0,249***	0,180**	0,339***
BTL-90-R Psikotizm Alt Boyutu	0,289***	0,085	0,297***
BTL-90-R Ek Skala	0,206***	0,136**	0,259***

p < 0,01; *p < 0,001

Çalışmanın bu aşamasında, karanlık üçlü kişilik özelliklerinin klinik olgularla ilişkilerini incelemek amacıyla geliştirilen K3 Ölçeği ile Belirti Tarama Listesi-90-R toplam puanları arasındaki korelasyon katsayıları, Pearson korelasyon analiziyle hesaplanmıştır. Yapılan analiz sonuçlarına göre, “Somatizasyon” alt boyutu toplam

puanı ile Psikopati faktörü ($r = 0,169$; $p < 0,01$) toplam puanı arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunurken, Makyavelyanizm faktörü ($r = 0,098$; $p > 0,05$) ve Narsisizm faktörü ($r = 0,077$; $p > 0,05$) toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (Bkz. Tablo 19).

Buna karşın, “Obsesif-Kompulsif” alt boyutu toplam puanı ile Makyavelyanizm faktörü ($r = 0,213$; $p < 0,001$) ve Psikopati faktörü ($r = 0,270$; $p < 0,001$) toplam puanı arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler elde edilirken, Narsisizm faktörü ($r = 0,054$; $p > 0,05$) toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki elde edilmemiştir. “Kişiler Arası Duyarlılık” alt boyutu toplam puanı ile Makyavelyanizm faktörü ($r = 0,144$; $p < 0,01$) ve Psikopati faktörü ($r = 0,223$; $p < 0,001$) toplam puanı arasında da pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişkilerin olduğu görülürken, Narsisizm faktörü ($r = 0,010$; $p > 0,05$) toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmüştür. Ayrıca, “Depresyon” alt boyutu toplam puanı ile Makyavelyanizm faktörü ($r = 0,194$; $p < 0,001$) ve Psikopati faktörü ($r = 0,276$; $p < 0,001$) toplam puanı arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki elde edilirken, Narsisizm faktörü ($r = 0,035$; $p > 0,05$) toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki elde edilmemiştir. Bununla birlikte, “Anksiyete” alt boyutu toplam puanı ile Makyavelyanizm faktörü ($r = 0,232$; $p < 0,001$) ve Psikopati faktörü ($r = 0,275$; $p < 0,001$) toplam puanı arasında da pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunurken, Narsisizm faktörü ($r = 0,088$; $p > 0,05$) toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Benzer şekilde, “Fobik Anksiyete” alt boyutu toplam puanı ile Makyavelyanizm faktörü ($r = 0,176$; $p < 0,01$) ve Psikopati faktörü ($r = 0,210$; $p < 0,001$) toplam puanı arasında da pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişkilerin olduğu görülürken, Narsisizm faktörü ($r = 0,029$; $p > 0,05$) toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmüştür. Bunların yanı sıra, “Psikotizm” alt boyutu toplam puanı ile Makyavelyanizm faktörü ($r = 0,289$; $p < 0,001$) ve Psikopati faktörü ($r = 0,297$; $p < 0,001$) toplam puanı arasında da pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki elde edilirken, Narsisizm faktörü ($r = 0,085$; $p > 0,05$) toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki elde edilmemiştir (Bkz. Tablo 19).

Diğer yandan, “Öfke / Düşmanlık” alt boyutu toplam puanı ile Makyavelyanizm faktörü ($r = 0,222$; $p < 0,001$), Narsisizm faktörü ($r = 0,236$; $p < 0,001$) ve Psikopati faktörü ($r = 0,399$; $p < 0,001$) toplam puanı arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. “Paranoid Düşünce” alt boyutu toplam puanı ile Makyavelyanizm faktörü ($r = 0,249$; $p < 0,001$), Narsisizm faktörü ($r = 0,180$; $p < 0,01$) ve Psikopati faktörü ($r = 0,339$; $p < 0,001$) toplam puanı arasında da pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki elde edilmiştir. Benzer şekilde, “Ek Skala” toplam puanı ile Makyavelyanizm faktörü ($r = 0,206$; $p < 0,001$), Narsisizm faktörü ($r = 0,136$; $p < 0,01$) ve Psikopati faktörü ($r = 0,259$; $p < 0,001$) toplam puanı arasında da pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür (Bkz. Tablo 19).

Çalışmada son işlem olarak, karanlık üçlü yapılarını daha iyi anlayabilmek amacıyla geliştirilen ölçeğin faktörlerinden elde edilen toplam puanlar, sosyo-demografik gruplar açısından Farklı Gruplar için t-Testi ile karşılaştırılmıştır.

Tablo 20. Cinsiyet Gruplarının K3 Ölçeği Faktör Toplam Puanları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Faktörler	Değişken Gruplar	n	Ort.	s	t	sd	p
Makyavelyanizm	Kadın	210	25,68	5,416	-1,386	307,415	0,167
	Erkek	162	26,57	6,609			
Narsisizm	Kadın	210	37,32	7,724	-1,595	316,319	0,112
	Erkek	162	38,73	9,033			
Psikopati	Kadın	210	31,07	7,152	-0,496	370	0,620
	Erkek	162	31,45	7,514			

İlk olarak, cinsiyet grupları, K3 Ölçeği’nden elde edilen faktörlerin toplam puan ortalamaları açısından Farklı Gruplar için t-Testi ile karşılaştırılmıştır. Analiz sonucunda, cinsiyete göre oluşturulan grupların Makyavelyanizm faktörü ($t(307,415) = -1,386$; $p > 0,05$), Narsisizm faktörü ($t(316,319) = -1,595$; $p > 0,05$) ve Psikopati faktörü ($t(370) = -0,496$; $p > 0,05$) toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür (Bkz. Tablo 20).

Tablo 21. Yaş Gruplarının K3 Ölçeği Faktör Toplam Puanları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Faktörler	Değişken Gruplar	n	Ort.	s	t	sd	p
Makyavelyanizm	29 yaş ve altı	210	27,20	6,773	4,477	358,763	0,000
	30 yaş ve üstü	162	24,60	4,340			
Narsisizm	29 yaş ve altı	210	39,18	8,142	3,325	370	0,001
	30 yaş ve üstü	162	36,32	8,334			
Psikopati	29 yaş ve altı	210	32,59	7,626	4,247	366,539	0,000
	30 yaş ve üstü	162	29,48	6,478			

Sonrasında, katılımcıların yaşlarına göre oluşturulan iki grup, K3 Ölçeği faktör toplam puan ortalamaları açısından karşılaştırılmıştır. Yapılan analiz sonuçlarına göre, katılımcıların yaşlarına göre oluşturulan iki grubun Makyavelyanizm faktörü toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(358,763) = 4,477$; $p < 0,001$. 29 yaş ve altı grupta yer alan katılımcıların makyavelyanizm düzeylerinin (ort. = 27,20), 30 yaş ve üstü grupta yer alan katılımcıların makyavelyanizm düzeylerinden (ort. = 24,60) daha yüksek olduğu bulunmuştur (Bkz. Tablo 21).

Benzer şekilde, yaş gruplarının Narsisizm faktörü toplam puan ortalamaları arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık elde edilmiştir; $t(370) = 3,325$; $p < 0,01$. 29 yaş ve altı grupta yer alan katılımcıların narsisizm düzeyleri (ort. = 39,18), 30 yaş ve üstü grupta yer alan katılımcıların narsisizm düzeylerinden (ort. = 36,32) daha yüksektir (Bkz. Tablo 21).

Aynı şekilde yaşa göre oluşturulan grupların Psikopati faktörü toplam puan ortalamaları arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür; $t(366,539) = 4,247$; $p < 0,001$. Diğer iki faktörde olduğu gibi bu faktörde de 29 yaş ve altı grupta yer alan katılımcıların psikopati düzeylerinin (ort. = 32,59), 30 yaş ve üstü grupta yer alan katılımcıların psikopati düzeylerinden (ort. = 29,48) daha yüksek olduğu bulunmuştur (Bkz. Tablo 21).

Tablo 22. Eğitim Düzeyi Gruplarının K3 Ölçeği Faktör Toplam Puanları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Faktörler	Değişken Gruplar	n	Ort.	s	t	sd	p
Makyavelyanizm	Lise ve altı	122	25,05	4,781	-2,579	311,299	0,010
	Üniversite	249	26,58	6,432			
Narsisizm	Lise ve altı	122	37,07	8,556	-1,473	369	0,141
	Üniversite	249	38,42	8,178			
Psikopati	Lise ve altı	122	29,91	7,075	-2,508	369	0,013
	Üniversite	249	31,92	7,334			

Daha sonra, katılımcıların eğitim düzeylerine göre oluşturulan iki grup, K3 Ölçeği faktör toplam puan ortalamaları açısından karşılaştırılmıştır. Elde edilen analiz sonuçlarına göre, katılımcıların eğitim düzeylerine göre oluşturulan iki grubun Makyavelyanizm faktörü toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(311,299) = -2,579$; $p < 0,05$. Lise ve altı eğitim düzeyine sahip grupta yer alan katılımcıların makyavelyanizm düzeylerinin (ort. = 25,05), üniversite düzeyinde eğitime sahip grupta yer alan katılımcıların makyavelyanizm düzeylerinden (ort. = 26,58) daha düşük olduğu görülmüştür (Bkz. Tablo 22).

Bezer şekilde, katılımcıların eğitim düzeylerine göre oluşturulan iki grubun Psikopati faktörü toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık elde edilmiştir; $t(369) = -2,508$; $p < 0,05$. Lise ve altı eğitim düzeyine sahip grupta yer alan katılımcıların psikopati düzeyleri (ort. = 29,91), üniversite düzeyinde eğitime sahip grupta yer alan katılımcıların psikopati düzeylerinden (ort. = 31,92) daha düşüktür (Bkz. Tablo 22).

Buna karşın, katılımcıların eğitim düzeylerine göre oluşturulan iki grubun Narsisizm faktörü toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur; $t(369) = -1,473$; $p > 0,05$ (Bkz. Tablo 22).

Tablo 23. Gelir Durumu Gruplarının K3 Ölçeği Faktör Toplam Puanları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Faktörler	Değişken Gruplar	n	Ort.	s	t	sd	p
Makyaveyanizm	Kötü ve / veya orta	279	25,93	5,783	-0,776	370	0,438
	İyi	93	26,48	6,524			
Narsisizm	Kötü ve / veya orta	279	38,07	8,476	0,531	370	0,596
	İyi	93	37,54	7,935			
Psikopati	Kötü ve / veya orta	279	31,35	7,251	0,508	370	0,612
	İyi	93	30,90	7,494			

Sonrasında, katılımcıların gelir durumlarına göre oluşturulan iki grup, K3 Ölçeği faktör toplam puan ortalamaları açısından karşılaştırılmıştır. Analiz sonuçları incelendiğinde, gelir durumlarına göre oluşturulan grupların Makyaveyanizm faktörü ($t(370) = -0,776$; $p > 0,05$) Narsisizm faktörü ($t(370) = 0,531$; $p > 0,05$) ve Psikopati faktörü ($t(370) = 0,508$; $p > 0,05$) toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür (Bkz. Tablo 23).

Tablo 24. Medeni Durum Gruplarının K3 Ölçeği Faktör Toplam Puanları Açısından Farklı Gruplar için t-Testi Analizi ile Karşılaştırılması

Faktörler	Değişken Gruplar	n	Ort.	s	t	sd	p
Makyaveyanizm	Bekar	210	26,88	6,333	3,075	367,438	0,002
	Evli, dul ve / veya boşanmış	162	25,02	5,307			
Narsisizm	Bekar	210	39,20	8,059	3,377	370	0,001
	Evli, dul ve / veya boşanmış	162	36,30	8,429			
Psikopati	Bekar	210	32,57	7,461	4,082	370	0,000
	Evli, dul ve / veya boşanmış	162	29,51	6,738			

Son olarak, katılımcıların medeni durumlarına göre oluşturulan iki grup, K3 Ölçeği faktör toplam puan ortalamaları açısından karşılaştırılmıştır. Analiz sonuçlarına bakıldığında, katılımcıların medeni durumlarına göre oluşturulan iki grubun Makyaveyanizm faktörü toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık elde edilmiştir; $t(367,438) = 3,075$; $p < 0,01$. Bekar grupta yer alan katılımcıların makyaveyanizm düzeylerinin (ort. = 26,88), evli, dul ve / veya boşanmış grupta yer alan katılımcıların makyaveyanizm düzeylerinden (ort. = 25,02) daha yüksek olduğu bulunmuştur (Bkz. Tablo 24).

Benzer şekilde, medeni durum gruplarının Narsisizm faktörü toplam puan ortalamaları arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; $t(370) =$

3,377; $p < 0,001$. Bekar grupta yer alan katılımcıların narsisizm düzeyleri (ort. = 39,20), evli, dul ve / veya boşanmış grupta yer alan katılımcıların narsisizm düzeylerinden (ort. = 36,30) daha yüksektir (Bkz. Tablo 24).

Bunların yanı sıra, medeni duruma göre oluşturulan grupların Psikopati faktörü toplam puan ortalamaları arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür; $t(370) = 4,082$; $p < 0,001$. Diğer iki faktörde olduğu gibi bu faktörde de bekar grupta yer alan katılımcıların psikopati düzeylerinin (ort. = 32,57), evli, dul ve / veya boşanmış grupta yer alan katılımcıların psikopati düzeylerinden (ort. = 29,51) daha yüksek olduğu bulunmuştur (Bkz. Tablo 24).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. TARTIŞMA

Son yıllarda, hızlı bir ivme kazanarak popüler bir araştırma odağı haline gelen karanlık üçlü kişilik özellikleri, olumsuz davranışlar ve zihinsel performans kalıplarıyla ilişkilendirilmektedir. Diğer bir ifadeyle, makyavelyanizm, narsisizm ve psikopatiden oluşan bu üç kişilik özelliğinin, insan doğasının itici, rahatsız edici, istenmeyen, uyumsuz ve karanlık olarak nitelendirilen yönlerini yansıttığı ileri sürülmektedir. Bu bağlamda, özellikle kişilik araştırmalarında en sık kullanılan modellerden biri olan Beş Faktör Kişilik Modeli'nde temsil edilmediği ileri sürülen bu özelliklerin, kişiliğin karmaşık yapısını anlama açısından kritik bir önem taşıdığı bildirilmektedir (Muris, Merckelbach, Otgaar ve Meijer, 2017; Vize, Lynam, Collison ve Miller, 2018; Yu, Wu, Wang ve Wang, 2020). İlk olarak Paulhus ve Williams (2002) tarafından, kavramsal olarak ayrı ancak ampirik olarak örtüşen kişilik özelliklerinin bir takımıydığı şeklinde tanımlanan bu üç özellikten ikisi klinik (narsisizm ve psikopati), diğeri politik (makyavelyanizm) alan yazında kavramsallaştırılmasına karşın, karanlık üçlü çalışmaları bu özelliklerin subklinik popülasyondaki seviyeleriyle ilgilenmektedir (Aghababaei ve Błachnio, 2015).

Aşırı düzeyleri narsisistik kişilik bozukluğu olarak sınıflandırılan narsisizm, klinik alan yazında genel olarak büyüklenmeci ve kırılgan narsisizm şeklinde iki boyutta ele alınmaktadır. Bununla birlikte, karanlık üçlü çalışmalarında, narsisizmin büyüklenmeci boyutuna odaklanılmakta ve bu özellik, temelde abartılı bir büyüklenmecilik, öz-önem, üstünlük duygusu, hak iddia etme, kibir, kişilerarası ilişkilerde sömürü ile karakterize bir kişilik değişkenini yansıtmaktadır (Lee ve Ashton, 2005; Paulhus ve Jones, 2015; Southard ve Zeigler-Hill, 2016; Vize, Lynam, Collison ve Miller, 2018; Zhang, Zou, Wang ve Finy, 2015). Psikopati kavramı ise uzun yıllar boyunca yalnızca klinik ve adli psikoloji alan yazınında çalışılan bir yapı olarak kalmasına karşın, modern psikopati tanımlamalarıyla kavramın, subklinik

popülasyonda da bulunabilen bir özellik olabileceği ileri sürülmüştür (Arrigo ve Shipley, 2001; Jakobwitz ve Egan, 2006; Lee ve Salekin, 2010; Southard ve Zeigler-Hill, 2016). Geleneksel olarak, birincil ve ikincil olmak üzere iki alandan oluştuğu ileri sürülen psikopati kavramı, katılık / duygusuzluk, yüzeysel cazibe, dürtüsellik, heyecan arama, düşüncesiz, sorumsuz ve / veya suça eğilimli davranışlar sergileme gibi özelliklerle tanımlanmaktadır (Paulhus ve Williams, 2002; Vize, Collison, Miller ve Lynam, 2018; Wai ve Tiliopoulos, 2012). Karanlık üçlü içerisindeki diğer bir yapı olan makyavelyanizm ise politik bir olgu olan “Makyavelizm” kavramından ortaya çıkarak kişilik alan yazınına aktarılmıştır. Bu bağlamda, makyavelyanizm bir kişilik özelliği olarak ele alındığında, manipülatiflik, alaycı dünya görüşü, ahlak eksikliği gibi temalarla ilişkilendirilmektedir. Bunlara ek olarak, karanlık üçlüye yönelik yapılan sonraki çalışmalar, olgunun, bu olumsuz temaların yanı sıra, planlama, koalisyon ve itibar oluşturma gibi öğeleri de içerdiğini belirtmektedir. Ayrıca bu öğelerin, makyavelyanist bireyleri, psikopat bireylerden ayıran temel özellikler olduğuna işaret edilmektedir (Paulhus ve Jones, 2015).

Genişleyen bir araştırma hattına sahip olan karanlık üçlü içerisindeki yapılar bağlamında, geçerli ve güvenilir ölçüm gerçekleştirmeye yönelik çalışmalar zaman içerisinde önem kazanmıştır. Başlangıçta, her bir yapının ayrı ayrı geleneksel ölçüm araçları (MACH-IV, Narsistik Kişilik Envanteri, Öz-bildirim Psikopati Ölçeği) kullanılarak değerlendirildiği belirtilmesine karşın, bir süre sonra, katılımcı yorgunluğunu, isteksizliğini azaltmak, zamandan, emekten tasarruf sağlamak ve karanlık üçlü kişilik yapılarının ölçümünü standartlaştırmak gibi nedenlerden ötürü, bu üç yapıyı aynı anda verimli bir şekilde değerlendiren ölçüm araçlarının geliştirilmesine odaklanılmıştır (Jonason ve Webster, 2010; Jones ve Paulhus, 2014, Maples, Lamkin ve Miller, 2014). Bu doğrultuda yapılan çalışmalar, üç özelliğin hepsini bir arada ölçen, görece kısa, iki etkili ölçeğin (Kısaltılmış Karanlık Üçlü (KK3) Ölçeği ve Kirli Düzine (KD) Ölçeği) geliştirilmesine yol açmış ve bu ölçeklerin, karanlık üçlünün ölçümünde kullanılan daha uzun geleneksel ölçüm araçlarının makul alternatifleri olduğu belirtilmiştir (Lyons, 2019; Maples, Lamkin ve Miller, 2014). Karanlık üçlü kişilik özellikleriyle ilgili Türkçe alan yazında da karanlık üçlü yapılarının değerlendirilmesinde, bu iki ölçüm aracının Türkçe

uyarlama formları kullanılmaktadır. Son dönemlerde, Türkçe alan yazında da popüler bir araştırma konusu haline gelmeye başlayan karanlık üçlü kişilik özelliklerine yönelik çalışmalar gözden geçirildiğinde, bu üç yapıyı bir arada değerlendiren Türkçe bir ölçüm aracının olmadığı görülmüştür. Dolayısıyla, alan yazındaki bu eksiklik, bu araştırmanın temel amacını oluşturmuştur. Bu çalışmada, birincil amaç doğrultusunda, Türkçe bir karanlık üçlü ölçeğinin geliştirilmesine ve geliştirilen ölçeğin psikometrik özelliklerinin incelenmesine odaklanılmıştır.

Diğer yandan, karanlık üçlü araştırmaları çerçevesinde belirtildiği üzere, bu üç kişilik özelliği subklinik düzeyde ele alınmıyor olsa da, bu özelliklerin klinik yapılarla ilişkilerine yönelik çalışmalar alan yazında dikkat çekmektedir (Aghababaei ve Błachnio, 2015; Birkas, Lang, Martin ve Kallai, 2016; Cairncross, Veselka, Schermer ve Vernon, 2013; Jonason, Baughman, Carter ve Parker, 2015; Jones ve Neria, 2015; Lyons, Evans ve Helle, 2019; Shih, Chi, Wu ve Wang, 2019). Bu bağlamda, geliştirilen ölçeğin, klinik olgularla ilişkilerinin incelenmesi ve yapı geçerliliğinin sınanması gibi diğer geçerlik işlemleri bu araştırmanın ikincil amacını oluşturmuştur.

Madde Havuzunun Oluşturulması / Birinci Çalışma: Araştırmaya ilk olarak madde havuzunun oluşturulması işlemiyle başlanmıştır. Bu doğrultuda, öncelikle ölçeğin, soru / cümle temelli yaklaşım yerine psiko-sözcüksel (psycho-lexical) yaklaşımla kurgulanmasına karar verilmiştir. Buradaki temel amaçlarda biri, böyle bir yaklaşımın sağladığı çeşitlilikten faydalanarak olabildiğince geniş bir madde havuzu elde etmektedir. Diğeri ise böyle bir yaklaşım kullanılarak geliştirilen ölçeğin görece kısalığının, katılımcının yorgunluğu ve isteksizliğini azaltması, uygulama ve tarama çalışmalarında kullanım avantajı sağlamasıdır. Bu amaçlar doğrultusunda, madde havuzu için daha önce Tatar (2020) tarafından yürütülen bir çalışmada, kişiliği tanımlayan ifadelerden oluşan 4164 maddelik havuz temel alınmıştır. Bu havuz gözden geçirilmiş ve karanlık üçlü kişilik özellikleriyle ilgili kuramsal bilgi göz önünde bulundurularak, bu üç yapıyı tanımladığı düşünülen 197 ifade havuzdan alınmıştır. Ayrıca, daha önce konuyla ilgili geliştirilen ölçekler göz önünde bulundurulduğunda, ölçekte yer alması gerektiği düşünülen ancak 4164 maddelik havuzda bulunmayan 24 madde daha eklenerek toplamda 221 maddelik bir

havuz oluşturulmuştur. Oluşturulan bu havuzun uygulunun sınanması için yapılan çalışmada, uzmanlar tarafından değerlendirilen madde havuzunda, görüşler arasında farklılıkların olduğu görülmüş ve bir takım düzenlemelere gidilmiştir. Bu doğrultuda, öncelikle, her bir madde tek tek gözden geçirilerek fikir ayrılıklarının olduğu maddeler uzman görüşleri doğrultusunda yeniden düzenlenmiş, konuyla ilgisiz görülen maddeler havuzdan çıkarılmış ve ilgili olduğu düşünülen birkaç yeni madde eklenmiştir. Bütün bu süreçten sonra, karanlık üçlü kişilik özelliklerini değerlendirdiği düşünülen 220 psiko-sözcüksel ifadeden oluşan bir madde havuzu elde edilmiştir. Madde havuzunun son halinin oluşturulmasının ardından ise araştırmanın bir sonraki aşaması olan madde seçme sürecine (İkinci Çalışma'ya) geçilmiştir.

Madde Seçme Süreci / İkinci Çalışma: Oluşturulan madde havuzunun uygulaması, ölçeğin beşli Likert tipinde derecelendirme yöntemi kullanılarak uygun bir form düzeni haline getirilmesiyle gerçekleşmiştir. Bu bağlamda, çoğunluğu genel olarak olumsuz, itici ve hoş olmayan ifadeler şeklinde değerlendirilen maddelerin katılımcıda sosyal istenirlik olgusunu tetikleme ihtimali düşünülerek oluşturulan form, internet üzerinden çevrimiçi olarak uygulanmıştır. Uygulama sonucunda kolay örnekleme yöntemiyle 529 katılımcıya ulaşılmış ve katılımcı sayısının bu çalışma için görece yeterli olduğu değerlendirilmiştir. Böylece bu aşamada madde seçme süreci, Klasik Test Kuramına dayalı olarak madde analizi ve Varimax döndürme yöntemiyle yapılan AFA'nın iç içe geçmiş yineleyici bir döngü şeklinde kullanılmasıyla gerçekleşmiştir. İlk olarak AFA sonuçlarında 0,30'un altında faktör yüküne sahip olan maddeler havuzdan çıkarılmıştır. Bu maddeler çıkarıldıktan sonra, yapılan faktör analizinde ortaya çıkan her bir faktördeki maddeler, kendi içlerinde madde analiziyle test edilmişlerdir. Bu analiz sonucunda ise 0,30'un altında madde ölçek toplam puan korelasyonuna sahip maddeler atılmıştır. Bütün bu maddeler atıldıktan sonra faktör yapılarının kendi içlerinde incelenmesi amacıyla, benzer içeriğe sahip maddeler elenerek maddelerden biri tercih edilirken diğeri ve / veya diğeri çıkarılmıştır. Bununla birlikte, her bir madde atma aşamasında, bütün bu işlemler kademeli ve yineleyici bir düzen içinde uygulanmıştır. Atılan / çıkarılan her bir maddeden sonra, faktör ve madde analizleri tekrarlanmış, maddelerin faktör

yüklerindeki, faktörlere dağılımlarındaki ve madde ölçek toplam puan korelasyon katsayılarındaki değişimler gözden geçirilerek madde seçme işlemi yürütülmüştür. Toplamda 11 turluk döngüsel bir analiz sürecinden sonra, 220 maddeden oluşan havuzdan 55 madde seçilmiştir. Madde seçme sürecinde son aşama olarak ise ölçeğin yapı geçerliğini ortaya koymak amacıyla Varimax döndürme yöntemi kullanılarak yapılan AFA sonucu incelendiğinde, örneklem yeterliliği açısından yapılan Kaise-Meyer-Olkin değerine göre 55 maddeli ölçek verisinin faktör analizi yapmak için uygun olduğu belirlenmiştir. Bunun yanı sıra, Barlett Küresellik Test sonucuna göre ölçeğin 55 maddelik formundan faktör çıkarma işleminin anlamlı ve kabul edilebilir düzeyde olduğu görülmüştür. Bu değerler göz önünde bulundurulduğunda, ulaşılan katılımcı sayısının, oluşturulan ölçek formunu yapısal olarak değerlendirmek için yeterli olduğu anlaşılmıştır.

AFA ve Varimax döndürme tekniğiyle yapılan işlem sonrasında, özdeğerler dikkate alındığında üç faktörlü bir yapının daha net olarak ortaya çıktığı görülmüştür. Yamaç birikinti grafiğinde gözlenen kırılmalar da bu üç faktörlü çözümlenmeyi destekler niteliktedir (Bkz. Şekil 1). Analiz sonucunda ortaya çıkan bu üç faktörlü çözümlenme, geliştirilen ölçeğin, hem teorik yapıyla hem de benzer ölçme araçlarıyla örtüştüğünü göstermektedir (Jonason ve Webster, 2010; Jones ve Paulhus, 2014; Paulhus ve Williams, 2002). Daha sonrasında ise faktör içerikleri incelenmiş, ilgili kuramsal bilgi doğrultusunda bu faktörler, analizde elde edildikleri sırayla Makyavelyanizm (örnek maddeler, düzenbaz, numaracı, ikiyüzlü vb.), Narsisizm (örnek maddeler, göz kamaştırıcı, görkemli, eşsiz vb.) ve Psikopati (örnek maddeler, ayarsız, tatminsiz, tahammülsüz vb.) şeklinde isimlendirilmiştir. Diğer taraftan, karanlık üçlü kavramını ortaya koyan araştırmacılar tarafından belirtildiği üzere bu üç yapı belirli oranda örtüşmektedir (Paulhus ve Williams, 2002). Bu bilgi göz önünde bulundurularak ölçek kurgulanırken üç faktörden ikisinde ve / veya üçünde aynı anda 0,30'un üstünde faktör yüküne sahip maddeler, faktörler arasındaki kesişim noktalarını işaret ettiği düşünüldüğü için ölçekten çıkarılmamıştır. Madde seçimi sürecinde dikkate alınan bu durum sonucunda, ölçek maddelerinden dördünün (yalancı, acımasız, alaycı, ben merkezci), hem makyavelyanizmi hem de psikopatiyi, diğer dördünün (dik başlı, emredici, intikamcı, hırsız) hem psikopatiyi hem de

narsisizmi ve bir maddenin (teklikeli) ise üç yapıyı ortak olarak değerlendirebildiği görülmüştür. Buna karşın, ölçekte, hem makyavelyanizmi hem de narsisizmi ortak olarak değerlendiren madde bulunmamaktadır. Söz konusu bu durumun, oluşturulan madde havuzunun bu iki yapı arasındaki ortak varyansı kapsayacak genişlikte olmamasından kaynaklanıyor olabileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda, son formunda Makyavelyanizm faktörünü değerlendiren 22, Narsisizm faktörünü değerlendiren 22 ve Psikopati faktörünü değerlendiren 21 madde bulunan ve toplamda 55 maddeden oluşan ölçek, “K3 Ölçeği” şeklinde isimlendirilmiştir.

AFA sonucunda elde edilen üç faktörlü çözümlemede toplam varyansın % 39,53’ünün açıklandığı tespit edilmiştir. Üç faktörlü bir çözümleme için açıklanan varyansın görece düşük olduğu söylenebilir. Diğer taraftan, karanlık üçlü kişilik özelliklerini değerlendirmek üzere geliştirilen Kısaltılmış Karanlık Üçlü (KK3) ve Kirli Düziye (KD) Ölçekleri’nin geliştirildikleri özgün çalışmalarda, bu çalışmada olduğu gibi üç faktörlü bir ölçek kurgulanmasına karşın, açıklanan varyans oranına yönelik bilgi verilmemiştir. Dolayısıyla, bu çalışmada geliştirilen ölçek, açıklanan varyans oranı açısından diğer karanlık üçlü ölçeklerinin geliştirildiği özgün çalışmalarla karşılaştırılamamıştır. Buna karşın, Türkçe alan yazında karanlık üçlüyü ölçmek amacıyla tasarlanmış ölçeklerden biri olan Kirli Düziye Ölçeği’nin Türkçe formunun kullanıldığı bir çalışmada üç faktörden oluşan 12 maddelik ölçek için yapılan faktör analizleri sonucunda açıklanan toplam varyans değerinin % 70,6 olduğu görülmüştür (Özsoy ve Ardiç, 2017). Kirli Düziye Ölçeği’nin Türkçeye uyarlandığı bir başka çalışmada ise AFA sonucunda, ölçeğin üç faktörden oluşan açıklayıcılık oranının % 67,59 olduğu belirtilmiştir (Yaşlıoğlu ve Atılgan, 2018). Bu doğrultuda, bu çalışmada elde edilen açıklama oranının en azından Kirli Düziye Ölçeği’ne göre düşük olduğu söylenebilir.

İkinci çalışmada daha sonra, ölçeğin faktörleri için yapılan madde analizi sonuçları incelenmiştir. Bu çalışmada, Makyavelyanizm faktörü için madde-ölçek toplam puan korelasyon değerleri 0,479 ile 0,691 arasında gerçekleşmiştir. En düşük madde-ölçek toplam puan korelasyonuna sahip maddenin içeriği “Alaycı” ifadesinden oluşmaktadır. Makyavelyanistlerin alaycı bir dünya görüşüne sahip oldukları belirtilmesine karşın, bu alaycı bakış açısının, insan doğasına ve ahlaki

prensiplere yönelik olduğu ifade edilmektedir. Bu bireyler, söz konusu çıkarları doğrultusunda ahlakı, toplumsal kuralları ve insan doğasını ciddiye almazlar (Christie ve Geiss, 1970). Ancak, tek bir sözcük ile sorulan bu ifadenin, söz konusu bu durumu çok iyi yansıtamamış olabilmesi, ilgili maddenin en düşük madde-ölçek toplam puan korelasyonuna sahip olmasını açıklayabilir. Diğer taraftan, makyavelyanistler, kişisel çıkarları uğruna her türlü, taktik / stratejiye başvurdukları ve diğerleriyle ilişkilerinde aldatici bir kişilerarası tarza sahip oldukları belirtilmektedir (Lee, Ashton, Wiltshire, Bourdage, Visser ve Gallucci, 2013; O'Boyle, Forsyth, Banks, Story ve White, 2015). Bu bağlamda, "Numaracı" ifadesiyle Makyavelyanizm faktörü için en yüksek madde-ölçek toplam puanına sahip olan maddenin içeriği, makyavelyanistlerin temel doğasını yansıtmaktadır.

Ölçeğin diğer bir faktörü olan Narsisizm için madde-ölçek toplam puan korelasyon değerleri ise 0,418 ile 0,653 arasında gerçekleşmiştir. Bu faktörde, "Kendini beğenen" ve "Dik başlı" maddelerinin en düşük, "Göz kamaştırıcı" maddesinin ise en yüksek madde-ölçek toplam puan korelasyonuna sahip olduğu görülmüştür. Narsisistler, kendilerine yönelik yoğun bir ilgiyle karakterize olmalarına karşın, "Kendini beğenen" ifadesi narsisist olmayan bireyler için de uygun bir tanımlama olabilir (Zhang, Zou, Wang ve Finy, 2015). Buna bağlı olarak, maddenin narsisizm için ayırt edici özelliğinin düşük olduğu ve bu nedenle madde-ölçek toplam puan korelasyonunun, diğer maddelerle kıyaslandığında zayıf kaldığı söylenebilir. Bununla birlikte, kendi isteklerini elde etmek amacıyla dik başlı bir tutum içinde olabilen narsisistler için bu özelliğin yapının çekirdeğinde bulunmadığı ve bu nedenle düşük madde-ölçek toplam puan korelasyonu gösterdiği düşünülmektedir. Diğer taraftan, narsisistler, egolarını pekiştirmek için sürekli bir arayış içerisinde dirler (Jones ve Paulhus, 2014). "Göz kamaştırıcı" ifadesi de, içeriğiyle narsisistlerin büyüklenmeci doğasını yakalayarak egonun pekiştirilmesine yönelik bir uyarıcı görevi görmüş olabilir. Dolayısıyla, bu ifadenin, faktör içindeki en yüksek madde-ölçek toplam puan korelasyonuna sahip madde olması, makul bir durum olarak görünmektedir.

Bunların yanı sıra, Psikopati faktörünün madde-ölçek toplam puan korelasyon değerleri incelendiğinde, bu değerlerin, 0,434 ile 0,575 arasında değiştiği

görülmüştür. Madde içeriklerine bakıldığında, “Muhalif” maddesinin en düşük madde-ölçek toplam puan korelasyonuna sahip olduğu belirlenmiştir. Psikopatlar, dürtüsel, başkalarına karşı saygısız, uyumsuz, sosyal ve / veya yasal norm ve beklentileri ihlal eden bireyler olarak tanımlanırlar (Arrigo ve Shipley, 2001; Furnham, Richards ve Paulhus, 2013). Bu özellikler temelde bir parça muhaliflik taşısa da muhalif olmak her zaman için olumsuz özelliklerle ilişkilendirilmemektedir. Dolayısıyla, bu durum, ifadenin faktör içindeki en düşük madde-ölçek toplam puan korelasyonuna sahip olmasını açıklayabilir. Bununla birlikte, söz konusu ifade, düşük eğitim düzeyinde anlaşılabilirlik açısından zayıf kalmış olabilir. Bu ifade yerine “aykırı, karşıt, karşı çıkan” gibi ifadelerin kullanılması, maddenin daha anlaşılır olmasını sağlayabilir. Ayrıca, ifadenin duygusal yük açısından özellikle Türk toplumunda siyasi bir çağrışım yapması, düşük madde-ölçek toplam puan korelasyonunun muhtemel bir nedeni olabilir. Diğer taraftan, “Tehlikeli” maddesinin, Psikopati faktörü içerisinde, en yüksek madde-ölçek toplam puan korelasyonuna sahip olduğu görülmüştür. Alan yazında, psikopatinin, subklinik düzeyde bile karanlık üçlü kişilik özelliklerinin en kötü yandaşı olduğu, makyavelyanizm ve narsisizmle kıyaslandığında kişiliğin daha karanlık tarafını yansıttığı ve karanlık üçlü içerisindeki yapıların en tehlikelisi olduğu belirtilmektedir (Aghababaei ve Błachnio, 2015; Furnham, Richards ve Paulhus, 2013; Paulhus ve Williams, 2002; Rauthmann, 2012). Bu bağlamda, faktör içindeki en yüksek madde-ölçek toplam puan korelasyonuna sahip olan “Tehlikeli” maddesinin, içerik açısından psikopatinin çekirdek özelliğini yakaladığı düşünülmektedir. Bununla birlikte, bu madde daha öncede belirtildiği gibi ölçekte üç yapıyı ortak olarak değerlendirdiği görülen tek maddedir. Başka bir ifadeyle, her ne kadar “Tehlikeli” maddesi psikopati yapısının çekirdeğinde yer alsa da tehlikeli olmanın, karanlık üçlü kişilik özelliklerinin tamamında var olan bir özellik olduğu görülmektedir.

Bu çalışmada, geliştirilen ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı değerleri, hem tüm grupta hem de kadın-erkek gruplarında ayrı ayrı olacak şekilde incelenmiştir. Genel olarak, her gruptaki katılımcı sayısı ve faktörlerdeki madde sayıları dikkate alındığında, hem tüm grupta hem de kadın-erkek gruplarında, ölçeğin tüm faktörlerinden elde edilen iç tutarlılık güvenilirlik katsayılarının yüksek

düzeyde olduğu görülmüştür (Shrout, 1998). Bunun yanı sıra, geliştirilen K3 Ölçeği'nden elde edilen bu güvenilirlik değerleri, benzer ölçme araçlarıyla kıyaslandıklarında, hem Kısaltılmış Karanlık Üçlü (Makyavelyanizm, Narsisizm ve Psikopati sırasıyla; 0,71, 0,74, 0,77) hem de Kirli Düzine (Makyavelyanizm, Narsisizm ve Psikopati sırasıyla; 0,79, 0,84, 0,77) Ölçekleri'nin geliştirildikleri özgün çalışmalara göre daha yüksek düzeyde hesaplanmıştır (Jonason ve Webster, 2010; Jones ve Paulhus, 2014). Ayrıca, bu ölçeklerin Türkçe uyarlama çalışmasında elde edilen iç tutarlılık güvenilirlik katsayılarının Makyavelyanizm, Narsisizm ve Psikopati sırasıyla, Kısaltılmış Karanlık Üçlü için 0,70, 0,79, 0,79 ve Kirli Düzine için 0,81, 0,80, 0,67 olduğu bildirilmiştir (Özsoy, Rauthmann, Jonason ve Ardıç, 2017). Dolayısıyla, K3 Ölçeği'nden elde edilen güvenilirlik değerlerinin, diğer karanlık üçlü ölçeklerinin Türkçe uyarlama formlarından elde edilen güvenilirlik değerlerinden daha yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Bütün bu değerler dikkate alındığında, geliştirilen ölçeğin faktörleri için elde edilen katsayıların, ölçeğin faktörlerinde homojenliğin sağlandığını ortaya koyduğu anlaşılmaktadır.

Çalışmada bir sonraki işlem olarak geliştirilen ölçeğin faktörleri arası korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Karanlık üçlü yapıları arasındaki ilişki kuramsal olarak değerlendirildiğinde, bu sayıların beklenen yönde ancak diğer karanlık üçlü ölçeklerinin geliştirildikleri özgün çalışmalarla kıyasladıklarında, daha yüksek düzeyde olduğu görülmüştür (Jonason ve Webster, 2010; Jones ve Paulhus, 2014). Benzer şekilde, diğer karanlık üçlü ölçeklerinin Türkçe uyarlama çalışmasında elde edilen faktörler arası korelasyon katsayıları, bu çalışmada hesaplanarlardan daha düşük düzeyde bildirilmiştir (Özsoy, Rauthmann, Jonason ve Ardıç, 2017). Bu çalışmada geliştirilen K3 Ölçeği'nde, özellikle Makyavelyanizm ve Psikopati faktörleri arasında hesaplanan korelasyon katsayısı oldukça yüksektir ($r = 0,753$). İlgili yazında, makyavelyanizm ve psikopati yapılarının büyük oranda örtüşükleri, farklı teorik profillere rağmen iki yapı arasında yakın deneysel ilişkilerin bulunduğu, makyavelyanizmin mevcut araçlarının aslında subklinik psikopatiji ölçtüğü ve makyavelyanizm alan yazınının psikopati üzerine alternatif bir alan yazın olarak daha iyi anlaşılabilceği şeklinde ileri sürülen bir takım öneri ve iddialar, söz konusu bu korelasyon katsayısındaki yüksekliği açıklayabilir (Vize, Lynam, Collison

ve Miller, 2018). Ayrıca, daha önce de belirtildiği üzere, geliştirilen ölçekte iki yapıyı ortak olarak değerlendiren dört madde bulunmakta ve bu maddeler aradaki korelasyonu arttırmaktadır. Bununla birlikte, geliştirilen ölçekte Psikopati ve Narsisizm faktörlerini de ortak olarak değerlendiren dört madde bulunmaktadır. Dolayısıyla, Makyavelyanizm ve Psikopati faktörleri arasındaki korelasyon katsayısında gözlenen artışın benzeri bir durumun, Psikopati ve Narsisizm faktörleri arasında ($r = 0,629$) da ortaya çıktığı görülmüştür.

Özetle, bu çalışmada ölçeğin madde seçimi süreci tamamlanmış ve faktör yapısı incelenmiştir. Daha sonrasında ise araştırmada bir sonraki işlem olan geliştirilen K3 Ölçeği'nin geçerliğinin test edilmesi aşamasına (Üçüncü Çalışma'ya) geçilmiştir.

Geçerlik İncelemesi / Üçüncü Çalışma: Bu çalışmada, 220 maddelik havuzdan 55 madde seçilerek oluşturulan ölçeğin son formunun psikometrik özellikleri incelenmiştir. Bu bağlamda, bir önceki çalışmadan farklı bir veri seti kullanmak amacıyla yeni katılımcı grubuna ulaşılmıştır. Çalışmada kullanılan kriter ölçekleri ve araştırma kapsamında ele alınan sosyo-demografik bilgilere yönelik sorular da dahil edildiğinde, toplamda 300 maddeden oluşan bir anket formu hazırlanmıştır. Söz konusu formun uzunluğu dikkate alındığında, bu çalışmada olabildiğince çok katılımcıya ulaşmak için oluşturulan anket formları, hem kağıt üzerinden hem de internet üzerinden çevrimiçi olacak şekilde veri toplamaya hazır hale getirilmiş ve kolay örnekleme yöntemiyle ulaşılabilen katılımcılara dağıtılmıştır. Çalışma kapsamında toplamda 400 kişiye ulaşılmış ancak, soruların tamamını yanıtlamayan ve / veya formu doldurmayı yarıda bırakan katılımcıların verileri değerlendirmeye dahil edilmediğinde, analiz için toplamda 372 kişilik bir veri seti kullanılmıştır.

Çalışmada kullanılan ölçeklerin iç tutarlılık güvenilirlik katsayıları incelendiğinde, benzer ölçüm araçlarından KD ve KK3 Ölçekleri'nin faktörleri için hesaplanan güvenilirlik katsayıları içerisinde, Makyavelyanizm faktöründen, her iki ölçeğin geliştirildiği özgün çalışmalara göre daha yüksek düzeyde bir güvenilirlik katsayısı elde edilmiştir. Buna karşın, özellikle KK3 Ölçeği Narsisizm faktörü başta olmak üzere Psikopati ve Narsisizm faktörlerinden elde edilen katsayıların, özgün

çalışmalarla kıyaslandığında düşük düzeyde olduğu görülmüştür (Jonason ve Webster, 2010; Jones ve Paulhus, 2014). Bununla birlikte, faktörlerdeki madde sayıları ve kişi sayısı göz önünde bulundurulduğunda, Kısaltılmış Karanlık Üçlü Ölçeği Narsisizm faktöründen elde edilen iç tutarlılık güvenilirlik katsayısının, diğer faktörler için hesaplanan katsayılara oranla zayıf kaldığı belirlenmiştir. Ancak her iki ölçek için de kalan faktörlerden elde edilen güvenilirlik katsayılarının kabul edilebilir düzeyde olduğu görülmüştür (Shrout, 1998; Tavakol ve Dennick, 2011).

Çalışmada kriter ölçek olarak alınan Empati Ölçeği-Kısa Formu'nun Cronbach alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayısının (0,887) yüksek düzeyde hesaplandığı ve hem ölçeğin geliştirildiği özgün (0,90) çalışmayla hem de Türkçe uyarlama (0,815) çalışmasıyla büyük oranda benzerlik gösterdiği görülmüştür (Bora ve Baysan, 2009; Tavakol ve Dennick, 2011; Wakabayashi, Baron-Cohen, Wheelwright, Goldenfeld, Delaney, Fine, Smith ve Weil, 2006). Buna ek olarak, Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği'nden hesaplanan Cronbach alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayılarına bakıldığında ise bu katsayıların da Sözel Saldırganlık alt boyutu dışında yüksek ve hem ölçeğin geliştirildiği özgün çalışmada hem de Türkçe uyarlama çalışmasında elde edilenlere oldukça benzer düzeyde hesaplandığı görülmüştür. Ölçeğin özgün (0,72) ve uyarlama (0,48) çalışmalarında olduğu gibi bu çalışmada da hesaplanan en düşük güvenilirlik katsayısı Sözel Saldırganlık (0,669) alt boyunda gerçekleşmiştir (Buss ve Perry, 1992; Madran, 2012; Shrout, 1998). Bunların yanı sıra, HEXACO-KE-60'ın faktörlerinin Cronbach alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayıları incelendiğinde, bu katsayıların 0,641 ile 0,729 arasında değiştiği gözlenmiştir. Söz konusu bu katsayılar, ölçeğin özgün (0,73-0,80) ve Türkçe uyarlama (0,58-0,75) formunun geliştirildiği çalışmalarla benzerlik göstermektedir (Ashton ve Lee, 2009; Tatar, 2018b). Faktörlerdeki madde sayıları ve kişi sayısı dikkate alındığında, bu katsayıların yüksek olmamakla birlikte kabul edilebilir düzeyde olduğu söylenebilir (Shrout, 1998). Çalışmada ayrıca karanlık üçlü kişilik özelliklerinin klinik yapılarla ilişkilerini belirlemek amacıyla kriter ölçek olarak BTL-90-R kullanılmıştır. Bu ölçeğin alt boyutlarından elde edilen Cronbach alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayılarının ise 0,712 ile 0,917 arasında değiştiği görülmüştür. Elde edilen bu katsayılar genel olarak yüksek düzeyde kabul

edilmektedir (Shrout, 1998; Tavakol ve Dennick, 2011). Bununla birlikte, ölçeğin geliştirildiği özgün çalışmada bu katsayıların 0,770 ile 0,900 arasında değişim gösterdiği bildirilmiştir (Derogatis, Rickels ve Rock, 1976). Diğer bir ifadeyle, bu çalışmadan elde edilen güvenilirlik sonuçları ile özgün çalışmada bildirilen sonuçlar büyük oranda benzerlik taşımaktadır. Ayrıca, özgün çalışmada Ek Skala için iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı bilgisi bulunmamasına karşın, bu çalışmada söz konusu katsayı 0,712 olarak hesaplanmıştır.

Bunların dışında, bu çalışmada da bir önceki çalışmada olduğu gibi geliştirilen K3 ölçeğinin Cronbach Alfa iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı değerleri, hem tüm grupta hem de kadın-erkek gruplarında ayrı ayrı olacak şekilde incelenmiştir. Faktörlerden elde edilen katsayı değerlerinin ise hem tüm grupta hem de kadın-erkek gruplarında yüksek düzeyde olduğu ve ikinci çalışma sonuçlarıyla önemli derece örtüşme gösterdiği belirlenmiştir (Shrout, 1998; Tavakol ve Dennick, 2011). Güvenirlik analizine ek olarak, ikinci çalışmayla benzer şekilde bu çalışmada da geliştirilen ölçeğin faktörleri için madde analizi yapılmıştır. Bu çalışmada madde-ölçek toplam puan korelasyon değerleri, Makyavelyanizm faktörü için 0,402 ile 0,683 arasında, Narsisizm faktörü için 0,337 ile 0,626 arasında ve Psikopati faktörü için 0,384 ile 0,655 arasında gerçekleşmiştir. Bu sonuçlar, ikinci çalışmada elde edilen madde analizi sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Bununla birlikte, Narsisizm faktöründe yer alan “Dik başlı” maddesinin, ikinci çalışmada olduğu gibi bu çalışmada da en düşük madde-ölçek toplam puanına sahip olduğu görülmesine karşın, bu çalışmada söz konusu değer, ikinci çalışmaya göre daha düşük düzeyde hesaplanmıştır. Ölçekte yer alan “Dik başlı” maddesinin Narsisizm ile Psikopati faktörlerini ortak olarak değerlendiren madde olduğu da göz önünde bulundurulduğunda, elde edilen bu değer, ikinci çalışmada yapılan dik başlılığın narsisizm merkezi bir unsuru olmadığı yorumunu destekler niteliktedir. Ayrıca, bu çalışmada da geliştirilen K3 ölçeğinin faktörleri arası korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. İç tutarlılık güvenilirlik katsayıları ve madde-ölçek toplam puan korelasyon değerlerinde olduğu gibi bu çalışmadan elde edilen faktörler arası korelasyon katsayıları da ikinci çalışmayla büyük oranda benzerlik göstermiştir.

Çalışmada bir sonraki işlem olarak, Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile üç faktörlü model uyumu test edilmiştir. Bu amaçla, yeterli kişi sayısını elde etmek için ikinci ve üçüncü çalışmada ulaşılan katılımcıların verileri birleştirilmiş ve analiz toplamda 901 kişi ile yürütülmüştür. Sonrasında ise teorik bilgi göz önünde bulundurularak ölçeğin faktörleri için Şekil 2’de gösterilen model kurulmuştur. DFA sonuçları incelendiğinde, uyum indekslerinden Hata Kareleri Ortalamasının Karekökü ile Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü değerlerinin “iyi uyum” düzeyinde, Ki-kare / serbestlik derecesi oranının “kabul edilebilir uyum” düzeyinde, İyi Uyum İndeksi, Düzeltilmiş İyi Uyum İndeksi, Karşılaştırmalı Uyum İndeksi değerlerinin “kabul edilebilir uyum” düzeyine yakın, Normlaştırılmış Uyum İndeksi değerinin ise “kabul edilebilir uyum” düzeyinin altında olduğu görülmüştür (Byrne, 2010; Schermelleh-Engel, Moosbrugger ve Müller, 2003; Yaşlıoğlu, 2017). Diğer bir ifadeyle, bazı uyum değerleri kabul edilebilir düzeydeyken diğerleri, kabul edilebilir sınıra yakın görünmekte ve sonuçlar genel olarak çok güçlü olmayan bir model uyumuna işaret etmektedir. Bunun yanı sıra, bu çalışmada ortaya çıkan uyum indeksleri, KD ve KK3 Ölçekleri’nin geliştirildikleri özgün çalışmalarla karşılaştırıldığında, KD Ölçeği için kurulan modelden elde edilen değerler, bu çalışmada elde edilen değerlerden daha iyi uyum değerleri göstermiştir (Jonason ve Webster, 2010). Ancak KK3 Ölçeği (Jones ve Paulhus, 2014) uyum indekslerinin bu çalışmada elde edilen değerlere göre zayıf kaldığı görülmüştür. Bunlara ek olarak, bu çalışmada elde edilen uyum indeksleri, KD ve KK3 Ölçekleri’nin Türkçeye uyarlandığı çalışmayla da karşılaştırılmış ve karşılaştırma sonuçlarının özgün form karşılaştırmalarıyla benzer olduğu görülmüştür. Yani, bu çalışmada geliştirilen K3 Ölçeği’nin uyum indeksleri, KD Ölçeği’nin Türkçe formunun uyum indekslerinden daha zayıf, KK3 Ölçeği’nin Türkçe formunun uyum indekslerinden ise daha iyi düzeyde gerçekleşmiştir (Özsoy, Rauthmann, Jonason ve Ardic, 2017).

Çalışmada DFA’dan sonra ölçeğin ayırt edici geçerliğinin değerlendirmesi için uç grup karşılaştırma yöntemi yürütülmüştür. Bu yöntemde, geliştirilen K3 Ölçeği’nin faktörlerinden elde edilen toplam puanlar, normal dağılım grafiği dikkate alınarak dağılımın % 33’ü uç gruplarda ve % 34’ü orta grupta kalacak şekilde üç gruba bölünmüştür. Daha sonra faktör toplam puanları, elde edildikleri uç gruplar

açısından karşılaştırılmıştır. Her üç faktörde de uç grupların toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar elde edilmiş ve ortalamanın üstünde olan grupların toplam puan ortalamalarının, ortalamanın altında olan grupların toplam puan ortalamalarından yüksek olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar, geliştirilen K3 Ölçeği'nin uç gruplar arasında ayırım yapabildiğinin bir göstergesi olarak değerlendirilmiştir.

Yapı ve ayırt edici geçerlik işlemlerinden sonra çalışmada kriter geçerliğinin test edilmesi aşamasına geçilmiştir. Öncelikle, geliştirilen K3 Ölçeği'nin faktörleri ile alan yazında belirtilen ve bu çalışmaya dahil edilen benzer ölçüm araçlarının (KD ve KK3 Ölçekleri) faktörleri arası korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. K3 Ölçeği ile KD Ölçeği'nin faktörleri arasında beklenen yönde, ne çok düşük ne de çok yüksek düzeyde anlamlı ilişkiler elde edilmiştir. Bu ilişkiler incelendiğinde, K3 Ölçeği'nin Makyavelyanizm faktörü ile KD Ölçeği'nin Makyavelyanizm faktörü arasında ($r = 0,475$) ve K3 Ölçeği'nin Psikopati faktörü KD Ölçeği'nin Psikopati faktörü arasında ($r = 0,474$) daha güçlü ilişkiler gözlenirken, K3 Ölçeği'nin Narsisizm faktörü ile KD Ölçeği'nin Narsisizm faktörü arasında ($r = 0,375$) görece daha zayıf bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Sonrasında, K3 Ölçeği ile KK3 Ölçeği'nin faktörleri arasındaki ilişkiler incelenmiş ve elde edilen bu korelasyon katsayıların da beklenen yönde ne çok düşük ne de çok yüksek düzeyde oldukları görülmüştür. Bu ilişkilere bakıldığında ise K3 Ölçeği'nin Narsisizm faktörü ile KK3 Ölçeği'nin Narsisizm faktörü arasında ($r = 0,449$) ve K3 Ölçeği'nin Psikopati faktörü ile KK3 Ölçeği'nin Psikopati faktörü arasında ($r = 0,453$) daha güçlü ilişkiler elde edilirken, K3 Ölçeği'nin Makyavelyanizm faktörü ile KK3 Ölçeği'nin Makyavelyanizm faktörü arasında ($r = 0,345$) görece daha zayıf bir ilişki ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte, geliştirilen K3 Ölçeği'nin faktörlerinin KD Ölçeği ile daha yüksek düzeyde ilişkili oldukları görülmüştür.

Diğer yandan, bu sonuçlar karşılaştırmalı olarak ele alındığında, karanlık üçlü yapılarının değerlendirilmesinde, K3 ve KK3 Ölçekleri'nin Narsisizm faktörleri, KD Ölçeği'nin Narsisizm faktörüyle kıyaslandığında, yapının benzer varsıyan alanlarını ölçüyor görünmektedir. KD Ölçeği, narsisizmin hem kırılğan hem de büyüklenmeci boyutunu ele alırken KK3 Ölçeği yalnızca büyüklenmeci boyuta odaklanmıştır

(Maples, Lamkin ve Miller, 2014). Karanlık üçlü içerisinde ele alınan narsisizm yapısının, büyüklenmeci boyutu içerdiği ve kırılğan narsisizmin, klinik yapının bir bileşeni olduğu görüşü dikkate alındığında, bu çalışmada da ölçek kurgulanırken büyüklenmeci boyut temel alınmıştır (Vize, Lynam, Collison ve Miller, 2018). Dolayısıyla, geliştirilen K3 Ölçeği ile KK3 Ölçeği'nin Narsisizm faktörleri arasındaki ilişki düzeyinin muhtemel bir nedeni, söz konusu bu durumdan kaynaklanıyor olabilir. Buna karşın, K3 ve KD Ölçekleri'nin Makyavelyanizm faktörlerinin, KK3 Ölçeği'nin Makyavelyanizm faktörüyle kıyaslandığında, yapının benzer varsıans alanlarını değerlendirdikleri görünmektedir. Makyavelyanizm, katı / duygusuz malipülasyon, ikiyüzlülük, ilkesizlik, kişisel çıkarları her şeyin üzerinde tutma ile karakterize bir kişilik özelliği olarak tanımlanmakla birlikte, Jones ve Paulhus (2009) yapının aynı zamanda ileriye yönelik düşünme, kişisel çıkarlara hizmet edecek ittifaklar kurma, itibar kazanma ve oluşturulan itibarı korumaya önem verme gibi unsurları da içerdiğini belirtmişlerdir. Daha sonrasında ise geliştirdikleri KK3 Ölçeği'nde yapıyı değerlendirirken bu özellikleri de dikkate aldıklarını bildirmişlerdir (Jones ve Paulhus, 2014). Bu çalışmada, K3 ve KD Ölçekleri'nin Makyavelyanizm faktörleri arasındaki ilişkinin, K3 ve KK3 Ölçekleri'nin Makyavelyanizm faktörleri arasındaki ilişkiden daha yüksek düzeyde olması, hem bu çalışmada geliştirilen K3 Ölçeği'nin hem de KD Ölçeği'nin, makyavelyanizmin belirtilen bu özelliklerini yakalayamamasından kaynaklanıyor gibi görünmektedir. Bunların yanı sıra, K3 ve KD Ölçekleri'nin Psikopati faktörleri arasındaki ilişki ($r = 0,474$) ile K3 ve KK3 Ölçekleri'nin Psikopati faktörleri arasındaki ilişkinin ($r = 0,453$) benzer düzeyde olduğu ve geliştirilen K3 Ölçeği'nin Psikopati faktörünün hem KD hem de KK3 Ölçekleri'nin Psikopati faktörleriyle orta düzeyde bir örtüşme gösterdiği bulunmuştur.

Bunun yanı sıra, her üç karanlık üçlü ölçeğinde yer alan ve aynı yapıyı değerlendiren faktörler arasındaki ilişkiler karşılaştırıldığında, K3 Ölçeği-Makyavelyanizm faktörü ile KD Ölçeği-Makyavelyanizm faktörü arasındaki ilişkinin ($r = 0,475$), hem KD Ölçeği-Makyavelyanizm faktörü ile KK3 Ölçeği-Makyavelyanizm faktörü arasındaki ($r = 0,451$) ilişkiden hem de K3 Ölçeği-Makyavelyanizm faktörü ile KK3 Ölçeği-Makyavelyanizm faktörü arasındaki ($r =$

0,345) ilişkiden daha güçlü olduğu gözlenmiştir. Narsisizm faktörü açısından yapılan ilişkiyel karşılaştırmada, K3 Ölçeği-Narsisizm faktörü ile KK3 Ölçeği-Narsisizm faktörü arasındaki ilişkinin ($r = 0,449$), hem K3 Ölçeği-Narsisizm faktörü ile KD Ölçeği-Narsisizm faktörü arasındaki ilişkiden ($r = 0,375$) hem de KK3 Ölçeği-Narsisizm faktörü ile KD Ölçeği-Narsisizm faktörü arasındaki ilişkiden ($r = 0,321$) daha güçlü olduğu belirlenmiştir. Son olarak, Psikopati faktörü açısından belirlenen ilişkiler düzey açısından karşılaştırıldığında, K3 Ölçeği-Psikopati faktörü ile KD Ölçeği-Psikopati faktörü arasındaki ilişkinin ($r = 0,474$), hem K3 Ölçeği-Psikopati faktörü ile KK3 Ölçeği-Psikopati faktörü arasındaki ($r = 0,453$) ilişkiden hem de KK3 Ölçeği-Psikopati faktörü ile KD Ölçeği-Psikopati faktörü arasındaki ($r = 0,421$) ilişkiden daha güçlü olduğu görülmektedir.

Ayrıca, elde edilen bu ilişkiler genel olarak değerlendirildiğinde, ölçekler aynı yapıyı ölçmelerine karşın, faktörler arasındaki korelasyon katsayılarının çok yüksek düzeyde olmadığı görülmüştür. Bu durum, karanlık üçlünün ölçümünde var olan bir güçlüğü yansıtmaktadır. Her ne kadar yapılar belli bir oranda örtüşme gösterse de karanlık üçlü, temelde üç farklı yapı olarak ele alınmakta, bu da ölçülmesi gereken varyansın son derece geniş olmasına neden olmaktadır. Dolayısıyla yapıların ölçümünde, bu geniş varyans alanı dikkate alındığında, ölçeklerin farklı varyans alanlarını ölçüyor olmaları anlaşılır bir durumdur. Bununla birlikte, geliştirilen K3 Ölçeği ile mevcut ölçeklerin farklı varyans alanlarını yakalamalarının ise yapıların daha iyi anlaşılması açısından alan yazına önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Çalışmada bir sonraki işlem olarak, kriter ve ayırt edici geçerlik işlemleri için araştırmada kullanılan diğer ölçüm araçlarından elde edilen toplam puanlarla (Empati Ölçeği-Kısa Formu, Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği ve HEXACO-KE-60) geliştirilen K3 Ölçeği'nin faktörleri arası korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Bu amaçla, öncelikle Empati Ölçeği-Kısa Formu ile K3 Ölçeği arasındaki ilişkiler test edilmiştir. Alan yazındaki çalışmalar incelendiğinde, karanlık üçlü kişilik özelliklerinin genel olarak empati eksikliğiyle ilişkili oldukları belirtilmektedir (Book, Visser ve Volk, 2015; Jonason ve Krause, 2013). Buna karşın, empati daha detaylı bir şekilde ele alındığında (bilişsel ve duygusal), söz konusu çalışma bulguları çeşitlilik

göstermektedir (Pajevic, Vukosavljevic-Gvozden, Stevanovic ve Neumann, 2018; Turner, Foster ve Webster, 2019; Wai ve Tiliopoulos, 2012). Bu çalışmada ise karanlık üçlü kişilik özelliklerinden Makyavelyanizm ve Psikopati faktörlerinin, empati ile negatif yönde, zayıf düzeyde ilişkili oldukları görülürken Narsisizm faktörü ile empati arasında anlamlı bir ilişki elde edilememiştir. Çalışmada, genel empati puanı veren bir ölçüm aracı tercih edilmiştir. Dolayısıyla, bu çalışmada Narsisizm faktörü ile empati arasında anlamlı bir ilişkinin bulunmaması, empatinin genel toplam puan üzerinden değerlendirilmesiyle açıklanabilir. Elde edilen bu sonuç, alan yazında narsisizmin, genel empati puanıyla anlamlı ilişkisinin bulunmadığı buna karşın, empatinin duygusal ve bilişsel boyut şeklinde ele alındığında sonuçların farklılaştığı çalışmalarla tutarlı görünmektedir (Pajevic, Vukosavljevic-Gvozden, Stevanovic ve Neumann, 2018; Wai ve Tiliopoulos, 2012). Bu bağlamda, empatinin detaylı değerlendirmesini veren bir ölçüm aracı kullanıldığında, Narsisizm faktörü ile empati arasındaki ilişkinin daha belirgin hale geleceği düşünülmektedir.

Karanlık üçlü ile empati arasındaki ilişkilerin incelenmesinden sonra Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği ile K3 Ölçeği arasındaki ilişkiler test edilmiştir. İlgili yazında, karanlık üçlünün saldırganlığın genel bir öngörücüsü olduğu belirtilmekte, bununla birlikte karanlık üçlü kişilik özellikleri, sergiledikleri saldırganlık davranışları açısından farklılık göstermektedir (Jonason ve Webster, 2010; Jones ve Paulhus, 2010; Koehn, Okan ve Jonason, 2019; Paulhus, Curtis ve Jones, 2018). Bu bağlamda analiz sonuçlarına bakıldığında, karanlık üçlü kişilik özelliklerinin hepsiyle saldırganlığın genel toplam puanı arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler elde edilmiştir. Saldırganlık ile söz konusu bu ilişki, en güçlü Psikopati faktörüyle ($r = 0,579$), ardından Narsisizm faktörüyle ($r = 0,444$) ve en zayıf Makyavelyanizm faktörüyle ($r = 0,351$) gerçekleşmiştir. Psikopatinin, karanlık üçlü yapıları içerisinde saldırganlığın ve suça yönelik davranışın en güçlü yordayıcısı olduğu, narsisistlerin saldırganlık için dışlanma, hakarete uğrama ve / veya isteklerinden mahrum bırakılma gibi bir ego tehdidinde ihtiyaç duydukları, makyavelyanistlerin ise doğrudan saldırganlıkla en zayıf ilişkiye sahip oldukları, ego tehdidi ve / veya kışkırtma karşısında dürtülerine hakim olabildikleri, saldırganlığı kendilerine fayda sağlayan

durumlarda kullandıkları belirtilmektedir (Baughman, Dearing, Giammarco ve Vernon, 2012; Jones ve Neria, 2015; Jones ve Olderbak, 2014; Jones ve Paulhus, 2010; Paulhus, Curtis ve Jones, 2018). Dolayısıyla, genel saldırganlık ile karanlık üçlü faktörleri arasında elde edilen ilişkilerin gücü, ilgili çalışmaların bulgularıyla tutarlı görünmektedir.

Bu çalışmada ayrıca, karanlık üçlü kişilik özelliklerinin saldırganlığı ifade ediş şekilleri arasındaki ilişkiler de incelenmiştir. Analiz sonuçları incelendiğinde, Psikopati faktörünün, en güçlü fiziksel saldırganlık ($r = 0,523$), ardından öfke ($r = 0,534$), sözel saldırganlık ($r = 0,466$) ve en zayıf düşmanlık ($r = 0,410$) boyutuyla ilişkili olduğu ve bu boyutların hepsiyle diğer iki faktörden daha yüksek düzeyde ilişkilere sahip olduğu görülmüştür. Narsisizm faktörünün ise Psikopati faktörüyle benzer şekilde en güçlü fiziksel saldırganlık ($r = 0,467$), ardından öfke ($r = 0,378$), sözel saldırganlık ($r = 0,376$) ve en zayıf düşmanlık ($r = 0,248$) boyutuyla ilişkili olduğu belirlenmiştir. Diğer taraftan, Makyavelyanizm faktörünün en güçlü fiziksel saldırganlık ($r = 0,351$), ardından düşmanlık ($r = 0,284$), öfke ($r = 0,266$) ve en zayıf sözel saldırganlık ($r = 0,247$) boyutuyla ilişkili olduğu bulunmuştur. Elde edilen sonuçlar alan yazın bulgularıyla karşılaştırıldığında, bu çalışmada, diğer çalışmalardan farklı olarak saldırganlık boyutlarının tümüyle, karanlık üçlü kişilik özelliklerinin hepsi arasında anlamlı ilişkiler elde edilmiş ve bu ilişkilerin gücü, faktörler açısından farklılık göstermiştir (Jonason ve Webster, 2010; Jones ve Neria, 2015). Bununla birlikte, her üç faktörün de saldırganlığın boyutları arasında fiziksel saldırganlıkla, en güçlü ilişkiye sahip olması dikkat çekicidir. Bu sonucun, karanlık üçlü kişilik özelliklerinin tehlikeli doğasını yansıttığı düşünülmektedir.

Çalışmada empati ve saldırganlığın ardından karanlık üçlü kişilik özellikleriyle HEXACO-KE-60 arasındaki ilişkiler test edilmiştir. Alan yazında, altı faktörlü kişilik modelinde yer alan özelliklerden Dürüstlük-Alçakgönüllülük faktörünün ve hem Beş Faktör Kişilik hem de HEXACO Modeli'nde yer alan Uyumluluk faktörünün, karanlık üçlü kişilik özelliklerinin temel öğelerini içerdikleri belirtilmektedir (Stead ve Fekken, 2014). Bununla birlikte, karanlık üçlü kişilik özelliklerinin, kişilik ile ilgili alan yazında en sık kullanılan modellerden biri olan Beş Faktör Kişilik Modeli çerçevesinde tam olarak anlaşılacağı buna karşın,

HEXACO Modeli'nde yer alan altıncı faktörün (Dürüstlük-Alçakgönüllülük) bu üç özellikle güçlü bir kavramsal benzerlik gösterdiği bildirilmektedir (Book, Visser ve Volk, 2015; Lee ve Ashton, 2005; Lee ve Ashton, 2014). İlgili yazındaki bu bilgiler doğrultusunda, bu çalışmada, normal kişilik özellikleri ile karanlık üçlü kişilik özellikleri arasındaki ilişkileri incelemek için Beş Faktör Kişilik Modeli yerine, HEXACO Modeli tercih edilmiştir. Analiz sonuçlarında, Psikopati ve Makyavelyanizm faktörlerinin, Deneyime Açıklık faktörü dışında, modeldeki diğer faktörlerle (Dışadönüklük, Uyumluluk, Sorumluluk, Duygusallık ve Dürüstlük-Alçakgönüllülük) negatif yönde ilişki gösterdikleri belirlenmiştir. Narsisizm faktörü ise diğer karanlık üçlü yapılarıyla benzer şekilde Deneyime Açıklık faktörüyle ilişkili bulunmamıştır. Bu sonuçlar, her üç yapının Deneyime Açıklık faktörüyle ilişkili bulunmadığı çalışma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir (Lee ve Ashton, 2005; Pailing, Boon ve Egan, 2014). Bunun yanı sıra, Narsisizm faktörü ile Sorumluluk faktörü arasında da anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmüştür. Diğer yandan, Narsisizm faktörü, diğer karanlık üçlü kişilik özellikleriyle benzer şekilde Uyumluluk ve Dürüstlük-Alçakgönüllülük faktörleriyle negatif, onlardan farklı olarak ise Dışadönüklük faktörü ile pozitif yönde ilişkili bulunmuştur. Narsisistlerin, genellikle diğerlerinin düşüncelerine yönelik çok az endişe taşıyan, çekici ve sosyal bireyler oldukları göz önünde bulundurulduğunda, Narsisizm ile Dışadönüklük faktörü arasında ($r = 0,228$) elde edilen bu zayıf ancak pozitif yönlü ilişkinin, beklenen yönde ve ilgili çalışma sonuçlarıyla tutarlı olduğu görülmüştür (Lee ve Ashton, 2005; Lee, Ashton, Wiltshire, Bourdage, Visser ve Gallucci, 2013; Muris, Merckelbach, Otgaar ve Meijer, 2017).

HEXACO Modeli ve karanlık üçlü kişilik özellikleri arasındaki ilişkilerin incelendiği alan yazındaki çalışma sonuçlarından farklı olarak, bu çalışmada Psikopati ($r = -0,487$) ve Narsisizm ($r = -0,333$) faktörlerinin, Dürüstlük-Alçakgönüllülük faktörüyle değil, Uyumluluk faktörüyle en güçlü ilişkilere sahip oldukları belirlenmiştir. Buna karşın, Makyavelyanizm faktörünün, Dürüstlük-Alçakgönüllülük faktörüyle en yüksek korelasyon katsayısına ($r = -0,386$) sahip karanlık üçlü yapısı olarak ortaya çıktığı ve bu sonucun benzer çalışmalarla tutarlı olduğu görülmüştür (Aghababaei, Mohammadtabar ve Saffarinia, 2014; Lee, Ashton,

Wiltshire, Bourdage, Visser ve Gallucci, 2013; Muris, Merckelbach, Otgaar ve Meijer, 2017). Daha önce de belirtildiği üzere makyavelyanistler, kişisel kazançları için manipülasyona, aldatmaya ve hileye başvuran, ikiyüzlü, ilkesiz, hilekar, geleneksel ahlak anlayışından yoksun bireylerdir. Söz konusu bu özelliklerin Dürüstlük-Alçakgönüllük faktörünün içeriğini yansıttığı düşünüldüğünde, elde edilen bu sonuç oldukça makul görünmektedir. Diğer taraftan, Psikopati ve Narsisizm faktörlerinin, en yüksek Uyumluluk faktörüyle ilişkili oldukları görülmüştür. Öfke ve sabırsızlığın bir göstergesi olan Uyumluluk faktörünün negatif kutbu, kavgacı, anti-sosyal, kötü huylu, sinirli gibi özellikleri içermenin yanı sıra, kötü muameleye kolayca yanıt verme özelliğini de yansıtmaktadır (Dinic ve Wertag, 2018; Tatar, 2018b). Psikopati ve Narsisizm faktörlerinin, Dürüstlük-Alçakgönüllük faktörü yerine Uyumluluk faktörüyle daha güçlü ilişkiye sahip olmaları, makyavelyanistlere kıyasla, psikopat ve narsisistlerin, provokasyona ve ego tehdidine karşılık veren, doğrudan saldırganlığa yaktın ve daha dürtüsel bireyler olmalarından kaynaklanıyor olabilir. Ayrıca elde edilen bu katsayıların ne Dürüstlük-Alçakgönüllük ne de Uyumluluk faktörleri için çok yüksek düzeyde olmadıkları görülmüştür. Dolayısıyla alan yazından farklı olarak, bu özelliklerin karanlık üçlü yapılarının ortak özelliklerini yansıtmalarına karşın, karanlık üçlünün kapsamlı bir değerlendirmesini sunmadıkları düşünülmektedir.

Çalışmada bir sonraki işlem olarak ikincil amaç doğrultusunda, karanlık üçlü kişilik özellikleriyle klinik yapılar arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Bu bağlamda, klinik olguların değerlendirilmesi için BTL-90-R kullanılmıştır. Yapılan analiz sonucunda, özellikle Psikopati faktörünün BTL-90-R'nin bütün alt boyutlarıyla zayıf düzeyde ancak anlamlı pozitif ilişkilere sahip olduğu görülmüştür. İlgili alan yazında, psikopati özellikleri taşıyan bireylerin, duygusal zekalarının düşük düzeyde olduğu buna bağlı olarak da duygularına daha az dikkat ettikleri, olumsuz duyguları onarmakta güçlük çektikleri ve ruh hallerini düzenlemede problem yaşadıkları belirtilmiştir (Zhang, Zou, Wang ve Finy, 2015). Ayrıca psikopatinin depresyonla ilişkili olduğu ve bu bireylerin, depresyonun kişilerarası ve bilişsel belirtilerini deneyimleyebildikleri ifade edilmektedir (Shih, Chi, Wu ve Wang, 2019). Bunun yanı sıra, ilgili yazında psikopati stresle başa çıkmada, durumu değiştirmek için belli

bir oranda düşmanlık içerebilen agresif çabaları tanımlayan yüzleştirici başa çıkma ve strese tepki olarak ruminasyon veya duygusal olma davranışlarıyla karakterize edilen duygusal destekli başa çıkma süreci ile pozitif, stresli durumlarda aktif bir şekilde problem çözme yaklaşımı olan görev yönelimli başa çıkma ve stres karşısında duygusal, bilgilendirici ve / veya somut destek arama yöntemi olan sosyal destek arama ile negatif yönde ilişkili bulunmuştur (Birkas, Gacs ve Csatho, 2016). Ayrıca, psikopatinin anksiyete duyarlılığı, uyku problemleri ve belirsizliğe tahammülsüzlükle pozitif yönde ilişkili olduğu da bildirilmektedir (Sabouri, Gerber, Lemola, Becker, Shamsi, Shakouri ve ark., 2016). Psikopati ile anksiyete duyarlılığı arasındaki ilişkide ise söz konusu bu duyarlılığın, endişeli düşüncelerin ve semptomların varlığından ziyade, başkalarını sömürme, yüksek riskli davranışlarda bulunma, düşmanca ve / veya baskın manipülatif taktikleri kullanmaya bağlı olarak bilişsel ve fiziksel kaygı ile ilişkili olduğu belirtilmektedir (Birkas, Lang, Martin ve Kallai, 2016). Bu bağlamda, psikopatik bireylerin stresli olaylar, kaygı ve olumsuz duygular karşısında verdikleri tepkiler değerlendirildiğinde, Psikopati faktörü ile BTL-90-R alt boyutları arasındaki pozitif yönlü ilişkiler anlaşılabilir. Ayrıca Psikopati faktörünün BTL-90-R alt boyutları içerisinde Öfke / Düşmanlık alt boyutu ile en güçlü ilişkiye ($r = 0,399$) sahip olduğu görülmüştür. Yapının saldırganlıkla ilişkisi düşünüldüğünde, elde edilen bu ilişki düzeyi beklenen bir sonuçtur. Öfke / Düşmanlık alt boyutunun ardından, Psikopati faktörü ile en yüksek korelasyon katsayısının elde edildiği alt boyutun Paranoid Düşünce olduğu görülmüştür. Bu alt boyut, yansıtıcı, şüpheli, düşmanca düşüncelerle, otonomi kaybı korkusu, grandiyozite gibi sanrısız belirtileri yansıtmaktadır (Dağ, 1991). Dolayısıyla, psikopatinin genel özellikleri düşünüldüğünde, elde edilen bu ilişki katsayısı da şaşırtıcı değildir.

Psikopati faktörünün yanı sıra, Makyavelyanizm faktörünün de Somatizasyon alt boyutu dışında kalan bütün alt boyutlarla zayıf ancak pozitif yönlü ilişkiler gösterdiği bulunmuştur. Daha önce de belirtildiği gibi alan yazında, makyavelyanist bireylerin hedeflerine ulaşabilmek için başkalarını manipüle ettikleri, aldattıkları ve sömürdükleri bildirilmektedir. Aynı zamanda bu bireylerin, hedeflerine ulaşmak amacıyla sosyal olabilecekleri ve bu sosyal ilişkiler sayesinde kurdukları ittifakların,

onlar için hedefe giden yolda bir araç olabileceği ifade edilmektedir. Diğer taraftan, belirtilen bu stratejilerin geri tepmesi onların itibarlarını, ittifaklarını ve kişisel kazançlarını etkileyebilir. Dolayısıyla, bu gibi sosyal zorluklar sonucunda makyavelyanist bireylerin, sessizleşme, içe kapanma, sınırlı sosyal ilişkiler kurma gibi kişiler arası zorluklarla ilgili depresif belirtiler gösterebildikleri belirtilmektedir (Shih, Chi, Wu ve Wang, 2019). Psikopati ile benzer şekilde, makyavelyanizmin de stresle başa çıkmada görev yönelimli başa çıkma stratejisiyle negatif yönde ilişkili olduğu bildirilmektedir. Bu bireyler, stresin kaynağını ortadan kaldırmak için aktif problem çözme stratejileri uygulamamaktadır. Ek olarak, makyavelyanizmin, stres karşısında sosyal destek arayışı ile de negatif yönde ilişki gösterdiği ifade edilmektedir. Söz konusu bu durum, makyavelyanistlerin alaycı ve sömürücü sosyal tutumları sebebiyle başkalarına güvenmedikleri şeklinde açıklanmıştır (Birkas, Gacs ve Csatho, 2016). Ayrıca psikopatının yanı sıra, makyavelyanizmin de anksiyete duyarlılığı, uyku problemleri ve belirsizliğe tahammülsüzlükle pozitif yönde ilişkili olduğu belirtilmektedir (Sabouri, Gerber, Lemola, Becker, Shamsi, Shakouri ve ark., 2016). Makyavelyanist bireylerin hedeflerine ulaşmak için sosyal itibarlarına önem verdikleri, bu önemin kişisel çatışmalardan kaçınmalarına ve kaygının sosyal sonuçlarına karşı duyarlı olmalarına neden olduğu da bildirilmektedir. Bu bağlamda, makyavelyanizm ile anksiyete duyarlılığı arasındaki ilişkide duyarlılığın, sosyal kaygı boyutuyla ilgili olduğu ifade edilmektedir (Birkas, Lang, Martin ve Kallai, 2016). İlgili yazında belirtilen bu sonuçlar doğrultusunda, bu çalışmada Makyavelyanizm faktörü ile BTL-90-R alt boyutları arasındaki ilişkilerin beklenen yönde olduğu görülmüştür. Bununla birlikte, analiz sonucunda, Makyavelyanizm faktörü ile en yüksek korelasyon katsayısı Psikotizm alt boyutunda elde edilmiştir. Bu alt boyut, sosyal çevreden uzaklaşma, kişilerarası yabancılaşma, şizoid yaşam biçimi, şizofrenik sanrı ve varsanılar gibi oldukça geniş bir yelpazede yer alan belirtileri içermektedir (Dağ, 1991). Bu çalışmada elde edilen bu ilişkinin ise makyavelyanistlerin, diğerlerine güvensizlikleri sonucunda kurdukları ilişkilerin yüzeysel kalması ve kendi içlerine kapanmalarıyla ilişkili olduğu düşünülmektedir.

Daha sonra, Narsisizm faktörü ile BTL-90-R alt boyutları arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Analiz sonuçlarına bakıldığında, Narsisizm faktörünün, Psikopati ve

Makyavelyanizm faktörlerinden farklı olarak BTL-90-R'nin alt boyutlarından yalnızca Öfke / Düşmanlık, Paranoid Düşünce ve Ek Skala alt boyutlarıyla zayıf düzeyde ancak pozitif yönde ilişkili olduğu görülmüştür. En yüksek korelasyon katsayısı ise Narsisizm faktörü ile Öfke / Düşmanlık alt boyutu arasında ($r = 0,236$) gerçekleşmiştir. Hem saldırganlık ile narsisizm arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmalarda sunulan sonuçlar hem de bu çalışmada saldırganlık ile Narsisizm faktörü arasındaki ilişkilerin incelendiği analiz sonuçları göz önünde bulundurulduğunda elde edilen bu ilişkinin beklenen ve anlaşılabilir bir sonuç olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, Narsisizm ile Paranoid Düşünce alt boyutu arasında elde edilen korelasyon katsayısının, bu alt boyutun içerdiği grandiyözite ile narsisizmin büyülenmeci doğası arasındaki ilişkiden kaynaklandığı düşünülmektedir. Son olarak, Narsisizm faktörü ile Ek Skala arasında pozitif yönde bir ilişkinin olduğu görülmüştür. BTL-90-R içerisinde Ek Skala alt boyutunun, yeme, uyku bozuklukları ve suçluluk duyguları gibi genel semptomları içerdiği belirtilmektedir. Buna karşın, ilgili yazında narsisizm ile uyku bozuklukları arasında ilişki bulunmadığı, suçluluk duygusu arasında ise negatif yönde bir ilişki olduğu bildirilmektedir (Giammarco ve Vernon, 2015; Sabouri, Gerber, Lemola, Becker, Shamsi, Shakouri ve ark., 2016). Dolayısıyla, Narsisizm faktörü ile Ek Skala alt boyutu arasındaki bu ilişkinin anlaşılır hale gelmesi için daha detaylı ölçümlere ihtiyaç duyulmaktadır. Bunların yanı sıra, ilgili yazında Narsisizm faktörü ile öznel ve psikolojik iyi oluş arasında pozitif yönde ilişkiler bildirilmekte, bu faktörden yüksek puan alan bireylerin, Psikopati ve Makyavelyanizm faktörlerinden yüksek puan alan bireylere göre daha yüksek benlik saygısı ve iyi oluş düzeylerine sahip oldukları belirtilmektedir (Aghababaei ve Błachnio, 2015; Jonason, Baughman, Carter ve Parker, 2015). Ayrıca, bu çalışmada Depresyon ile Narsisizm faktörü arasında bir ilişki bulunamamasına karşın, alan yazında iki yapı arasında negatif yönde ilişkiler bildirilmekte ve narsisizmin, makyavelyanizm ve psikopatiye kıyasla görece olumlu ve sağlıklı bir özellik olabileceği ileri sürülmektedir (Papageorgiou, Denovan ve Dagnall, 2019; Shih, Chi, Wu ve Wang, 2019). Elde edilen bu sonuçlara bağlı olarak, narsisizmin, psikopati ve makyavelyanizme göre karanlık üçlünün daha “aydınlık” tarafı olduğu ifade edilmektedir (Aghababaei ve Błachnio, 2015; Papageorgiou, Gianniou, Wilson, Moneta, Bilello ve Clough, 2019; Shih, Chi, Wu ve

Wang, 2019). Bu çalışmada da Narsisizm faktörünün diğer iki karanlık üçlü faktörüne kıyasla, BTL-90-R'nin alt boyutlarından yalnızca üçü ile anlamlı pozitif ilişkiler göstermesi söz konusu bu görüşü destekler niteliktedir.

Çalışmada son olarak, karanlık üçlü kişilik özelliklerinin daha iyi anlaşılması için geçerlik işlemi olarak geliştirilen K3 Ölçeği'nden elde edilen faktör toplam puanları açısından sosyo-demografik grupların karşılaştırılması işlemi yürütülmüştür. Yapılan analiz sonucunda, karanlık üçlü kişilik özellikleri açısından cinsiyet grupları arasında farklılık bulunamamıştır. İlgili yazında, cinsiyet farklılıklarının, bu özelliklere sahip olma düzeyi açısından önemli bir kriter olarak ortaya çıktığı belirtilmektedir. Bu bağlamda, karanlık üçlü kişilik özelliklerinin daha az kadınsılık ve daha fazla erkeksilik ile ilişkili yapılar oldukları ifade edilmektedir. Söz konusu bu ilişkide, erkeklerin kadınlarla kıyaslandıklarında karanlık üçlü kişilik özelliklerine daha fazla eğilimli oldukları ve / veya bu özellikleri daha fazla sergiledikleri bildirilmektedir (Furnham, Richards ve Paulhus, 2013; Jonason ve Davis, 2018; Jonason ve Webster, 2010; Paulhus ve Williams, 2002). Bununla birlikte, karanlık üçlü kişilik özelliklerinde ortaya çıkan cinsiyet farklılıklarının üç özellik açısından değişkenlik gösterdiği de belirtilmektedir. Diğer bir ifadeyle, bu cinsiyet farklılıklarının karanlık üçlü kişilik özelliklerinin hepsi için geçerli olmadığı bildirilmektedir. Geniş çaplı bir meta-analiz çalışmasında, cinsiyet farklılıklarının etkisinin psikopati için orta düzeyde narsisizm ve makyavelyanizm için ise düşük düzeyde olduğu görülmektedir. Dahası, üç yapı arasında paylaşılan varyans kontrol edildiğinde ise cinsiyet farklılıklarının yalnızca psikopati de ortaya çıktığı bildirilmektedir. Yani, karanlık üçlü kişilik özelliklerinde erkeklerin öne çıktığı tek özelliğin psikopati olduğu ifade edilmektedir (Muris, Merckelbach, Otgaar ve Meijer, 2017). Bu çalışmada, kadın grubundaki katılımcı sayısının, erkek grubundan fazla olması alan yazında belirtilenlerden farklı bir sonucun ortaya çıkmasında etkili olmuş olabilir. Bununla birlikte, karanlık üçlü kişilik özellikleri açısından cinsiyet farklılıklarının elde edilememesinin kültürel bir sonuç olabileceği de düşünülmektedir. Avustralya ve Türkiye örnekleminin karanlık üçlü açısından karşılaştırıldığı bir çalışmada, Türkiye örnekleminde Narsisizm ve Makyavelyanizm faktörleri açısından cinsiyet farklılıklarının bulunmadığı bildirilmiştir (Jonason, Okan

ve Özsoy, 2019). Dolayısıyla, Türkiye örneklerinde karanlık üçlü açısından cinsiyet farklılıklarının daha detaylı incelenmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Benzer şekilde, karanlık üç kişilik özellikleri açısından gelir durumu grupları arasında da farklılıklar gözlenmemiştir. Buna karşın alan yazında, narsisizm ve psikopati kişilik özellikleri ile yıllık kazanç arasında pozitif yönde ilişkilerin olduğu bildirilmektedir. Bu özelliklere sahip bireylerin, baskınlık, hakimiyet ve risk ile karakterize edilen işlerde yüksek performans göstermelerinin, olası kazançlarını arttıracığı beklenmektedir (Jonason, Koehn, Okan ve O'Connor, 2018). Diğer taraftan, makyavelyanistler, kişisel başarıya çok önem veren ve kendi çıkarlarını her şeyden ve herkesten önemli tutan bireyler olarak tanımlanmaktadır (O'Connor ve Athota, 2013; Wai ve Tiliopoulos, 2012). Bu bağlamda, kişisel başarılarının bir göstergesinin maddi kazanç olabileceği düşünüldüğünde, bu kazancı elde etmek için her türlü girişimde bulunmaları beklenmektedir. Dolayısıyla, her üç kişilik özelliğinin de yüksek gelir düzeyine sahip olma açısından pozitif bir etkisi olabileceği düşünülmeye karşın, bu çalışmada böyle bir sonuç elde edilememiştir. Bunun olası bir nedeni gelir durumu grupları arasındaki dağılım oranıdır. Çalışmada seçilen analiz yöntemi için gelir durumu gruplarında birleştirme işlemi yapılmış, gelir durumu kötü ve orta düzeyde olanlar bir grup olarak alınmıştır. Ancak yapılan bu birleştirme işlemi elde edilen sonuçları etkilemiş olabilir. Bununla birlikte, olası diğer bir açıklama da bu sonuçların karanlık üçlü kişilik özelliklerinin çok yönlü doğasından kaynaklanabileceğidir. Bu özelliklerin makul düzeyleri ve yönleri belirli alanlarda işlevsel olmasına karşın, genel olarak olumsuz birçok yönü barındırdıkları ve aşırı düzeylerde hem kişinin kendisi hem de etrafındakiler için yıkıcı olabildikleri görülmektedir. Dolayısıyla, gelir durumu ile karanlık üçlü kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi etkileyen birçok faktörün olduğu düşünülmektedir.

Diğer yandan, tüm karanlık üçlü kişilik özellikleri açısından yaş grupları arasında anlamlı farklılıklar elde edilmiştir. Üç karanlık üçlü kişilik özelliğinde de 29 yaş ve altı grubun daha yüksek düzeyde bu özelliklere sahip olduğu belirlenmiştir. Kişilik gelişimi çerçevesinde ileri sürülen teorilerden biri olan “olgunluk ilkesi” insanların, yaşları arttıkça olgunlaştıklarını ileri sürmektedir. Beş Faktör Kişilik Modeli'ne dayanarak değerlendirilen bu ilkeye göre, insanların yaşlandıkça daha

uyumlu, duygusal olarak karalı ve sorumluluk sahibi olmaları beklenmektedir. Ek olarak, altı faktörlü modelde yer alan dürüstlük-alçak gönüllük özelliği açısından da benzer bir eğilimin görüldüğü bildirilmektedir. Dolayısıyla, uyumluluk, sorumluluk ve dürüstük-alçak gönüllülük özellikleriyle olumsuz bağlantılar gösteren karanlık üçlü kişilik özellikleri ile yaşlanma arasındaki negatif yönlü ilişkinin makul bir sonuç olduğu belirtilmektedir (Kawamoto, Shimotsukasa ve Oshio, 2019; Klimstra, Jeronimus, Sijtsema ve Denissen, 2020). Bu çalışmadan elde edilen sonuçların da bu durumu destekler nitelikte olduğu görülmüştür.

Yaş grupları ile benzer şekilde medeni durum grupları arasında da karanlık üçlü kişilik özellikleri açısından anlamlı farklılıklar olduğu gözlenmiştir. Üç karanlık üçlü kişilik özelliği açısından da bekar grubun bu özellikleri daha yüksek düzeyde taşıdığı belirlenmiştir. İlgili yazında, yüksek düzeylerde narsisizm, psikopati ve makyavelyanizm bildiren bireylerin, romantik partner çatışmalarının yüksek düzeyde olduğu, bu özelliklerin ilişki memnuniyetini olumsuz yönde etkiledikleri ve özellikle Makyavelyanizm ve Psikopati faktörlerinin düşmanca ve yoğun romantik partner çatışmalarını öngördüğü, samimi ilişkiler kurma ve bağlılık ile negatif yönde ilişkili oldukları belirtilmektedir (Ali ve Chamorro-Premuzic, 2010; Horan, Guinn ve Banghart, 2015; Muris, Merckelbach, Otgaar ve Meijer, 2017; Yu, Wu, Wang ve Wang, 2020). Bununla birlikte, karanlık üçlü kişilik özelliklerine sahip bireylerin, sömürücü, kısa süreli çiftleşme stratejisine daha eğilimli oldukları bildirilmektedir (Jonason, Li ve Buss, 2010; Jonason, Li, Webster ve Schmitt, 2009). Ayrıca, karanlık üçlü kişilik özellikleri ile ciddi romantik ilişki tercihleri arasında negatif yönde ilişkilerin bulunduğu da ifade edilmektedir (Jonason, Luevano ve Adams, 2012; Koladich ve Atkinson, 2016). Dolayısıyla, bu çalışmada bekar grubun her üç karanlık üçlü kişilik özelliği açısından da evli, dul ve / veya boşanmış gruptan daha yüksek toplam puan ortalamasına sahip olması şaşırtıcı bir sonuç değildir.

Bunların yanı sıra, çalışmada karanlık üçlü kişilik özellikleri açısından eğitim grupları arasındaki ilişkiler de incelenmiştir. Analiz sonucunda, Makyavelyanizm ve Psikopati faktörleri açısından eğitim grupları arasında anlamlı farklılıklar elde edilmiş ve her iki faktörde de üniversite düzeyinde eğitime sahip olan gruba kıyasla, lise ve altı eğitim düzeyine sahip grupta bu özelliklerin daha düşük düzeyde olduğu

görülmüştür. Buna karşın, Narsisizm faktörü açısından eğitim grupları arasında farklılık gözlenmemiştir. Özellikle Psikopati faktörü ele alındığında, belirli bir eğitim düzeyinin üstünde olan bu kişiler psikopatik özelliklerini maskeleyerek genel popülasyona karışabilir. Eğitim düzeyinin azalmasıyla birlikte psikopatik özelliklerin maskelenmesi de zorlaşabilir. Bu çalışmada, üniversite düzeyinde eğitime sahip olan grupta Psikopati faktörünün toplam puan ortalamasının daha yüksek düzeyde olması bu düşüncüyü destekler niteliktedir. Makyavelyanizm faktörü ile ilgili sonuçlar ele alındığında ise makyavelyanist bireylerin, güce ve başarıya odaklı oldukları göz önünde bulundurulduğunda, eğitim düzeylerinin yüksek olması kişisel kazançlarını olumlu yönde etkileyecektir. Ayrıca bu bireyler itibar kazanımına da önem vermektedir (Jones ve Paulhus, 2009). Toplumda eğitim düzeyinin bir itibar göstergesi olduğu düşünüldüğünde, bu çalışmada üniversite düzeyinde eğitime sahip olan grupta Makyavelyanizm faktörünün toplam puan ortalamasının daha yüksek olması anlaşılabilir gibi görünmektedir.

Araştırma sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde, bu çalışmada, ilgili yazında Türkçe bir karanlık üçlü ölçeğinin bulunmamasına bağlı olarak Türkçe bir ölçüm aracının geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda, uygulama ve tarama çalışmalarında kolaylık sağlaması gibi nedenlerden dolayı geliştirilen ölçekte, soru / cümle temelli ölçme yaklaşımı yerine psiko-sözcüksel yaklaşım tercih edilmiştir. Araştırma farklı süreçleri içeren üç ayrı çalışma yürütülerek gerçekleştirilmiştir. Birinci çalışmada madde havuzunun oluşturulması ve gözden geçirilmesi, ikinci çalışmada madde seçimi ve üçüncü çalışmada ise geçerlik işlemleri yürütülmüştür. Bütün bu işlemler sonucunda toplamda 55 maddeden ve üç faktörden oluşan K3 Ölçeği geliştirilmiş ve geliştirilen ölçeğin toplam varsyansın % 39,527'lik kısmını açıkladığı belirlenmiştir. Makyavelyanizm, Narsisizm ve Psikopati şeklinde isimlendirilen faktörlerin iç tutarlılık güvenirlik katsayıları madde seçimi çalışmasında (ikinci çalışma) sırasıyla 0,926, 0,898, 0,894 olarak ve geçerlik çalışmasında (üçüncü çalışma) ise 0,916, 0,892, 0,889 olarak hesaplanmıştır. Bununla birlikte, ölçeğin geçerlik çalışmasında, kriter bağıntılı geçerlik ve ayırt edici geçerlik analizleri sonucunda elde edilen bulguların büyük oranda beklenen yönde oldukları görülmüştür. Bu belirtilenler doğrultusunda, geliştirilen K3 Ölçeği'nin,

karanlık üçlü kişilik özelliklerinin ölçülmesinde ve değerlendirilmesinde kullanılmak üzere temel psikometrik gereklilikleri karşıladığı görülmektedir.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu araştırmada öncelikle psiko-sözcüksel yaklaşıma dayalı bir karanlık üçlü ölçeğinin geliştirilmesi ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bununla birlikte, geliştirilen bu ölçeğin klinik olgularla ilişkilerinin incelenmesi, araştırmanın ikincil amacını oluşturmaktadır. Bu çalışmada temelde karanlık üçlü yapılarını değerlendiren bir ölçeğin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Geliştirilen ölçeğin, açıklanan varyans oranının çok yüksek olmamakla birlikte kabul edilebilir düzeyde olduğu görülmüştür. Ayrıca geliştirilen ölçeğin, kriter olarak alınan ölçeklerle beklenen yönde ve / veya düzeyde korelasyon katsayıları gösterdiği belirlenmiştir. Bu doğrultuda geliştirilen K3 Ölçeği kullanılarak karanlık üçlünün klinik olgularla ilişkileri incelenmiştir. Analiz sonuçlarında, alan yazındaki bulgularla tutarlı olarak karanlık üçlü içerisinde Psikopati ve Makyavelyanizm faktörlerinin, Narsisizm faktörüne göre daha karanlık tarafta oldukları gözlenmiştir. Bu iki faktörün, Narsisizm faktörüne göre birçok klinik yapıyla pozitif yönde korelasyon gösterdikleri belirlenmiştir.

Bu araştırmada belirlenen amaç karşılanmış olmakla birlikte, araştırmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Araştırmanın en önemli sınırlılıklarından ve eksikliklerinden biri, geliştirilen ölçeğin test-tekrar test güvenilirliğinin sınırlı olmasıdır. Ayrıca, araştırmada kriter olarak alınan Empati Ölçeği-Kısa Formu'nun, bu çalışmanın koşullarını karşılamak için uygun olmadığına anlaşılması, empati ile karanlık üçlü yapıları arasındaki ilişkilerin detaylı bir şekilde incelenmesini engellemiş ve bu durum araştırmanın diğer bir sınırlılığını oluşturmuştur. Bununla birlikte, karanlık üçlünün klinik yapılarla ilişkilerinin incelenmesi için bu çalışmada BTL-90-R kullanılmıştır. Böyle bir ölçeğin tercih edilmesindeki temel nedeni, birçok klinik olguyu bir arada değerlendiren bir ölçeğin kullanılmasıyla uygulama kolaylığının sağlanması oluşturmaktadır. Bunun sonucunda, her ne kadar alan yazıyla tutarlı sonuçlar elde edilmiş olsa da yapılar arasındaki ilişkilerin daha detaylı

incelenmesine ihtiyaç duyulduğu görülmüştür. Dolayısıyla, klinik olguları ayrı ayrı değerlendiren ölçüm araçlarının kullanılmaması, araştırmada başka bir sınırlılık olarak ortaya çıkmıştır. Ayrıca, bu çalışmada karanlık üçlü kişilik özellikleri ile klinik olgular arasındaki ilişkilerin incelenmesi sürecinde klinik tanı almış gruplara araştırma örnekleminde yer verilmemiştir. Her ne kadar çalışmada BTL-90-R'nin ölçme kapsamında yer alan klinik olgular ile karanlık üçlü kişilik özellikleri arasındaki ilişkiler belirlenmeye çalışılmış olsa da klinik tanı almış olma durumunun geçerlik kriteri olarak kullanılmamış olması araştırma için başka bir sınırlılığı oluşturmaktadır. Bu bağlamda, takip eden çalışmalarda klinik tanı almış grupların kullanılmasının, karanlık üçlü ile klinik olgular arasındaki ilişkilerin daha iyi anlaşılması açısından fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Son olarak, sosyo-demografik özelliklere ilişkin grup karşılaştırmalarında, farklı sosyo-demografik gruplarda yeterli sayıda katılımcının bulunmaması, araştırmada kullanılan istatistiksel analiz yöntemi açısından sınırlandırıcı etkiye sahip bir problem olarak görünmekle beraber, grup karşılaştırması yapmayı engelleyecek boyutta bir sınırlılık oluşturmamıştır. Bununla birlikte, t-testi yapabilmek amacıyla sosyo-demografik özellikler açısından oluşturulan gruplar için birleştirme / düzenleme işlemi gerçekleştirildiği göz önünde bulundurulduğunda, elde edilen sonuçların bu işlemde etkilenmiş olabileceği de düşünülmektedir.

Yukarıda sunulanlar değerlendirildiğinde, geliştirilen ölçek her ne kadar temel ölçek gerekliliklerini ve psikometrik özellikleri karşılarsa da ölçeğin, başka geçerlik çalışmalarıyla desteklenmesine ihtiyaç duyulduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra, daha geniş bir örnekleme, karanlık üçlü kişilik özellikleri açısından sosyo-demografik grup karşılaştırmalarının yapılması, bu çalışmanın sonuçlarını genişletebilir. Diğer taraftan, ölçeğin farklı gruplar üzerinde test edilmesi ölçek geçerliğine katkı sağlayacaktır. Ayrıca, ölçek alan yazında geliştirilen ilk Türkçe karanlık üçlü ölçeği olmakla birlikte, ölçeğin psiko-sözcüksel yaklaşım temel alınarak geliştirilmesi farklı dillere çeviri yapılmasını kolaylaştırabilir. Bu bağlamda, geliştirilen ölçeğin kültürler arası çalışmalarda kullanılabilirliği düşünülmektedir. İleride yapılacak olan bu tarz çalışmaların da konunun daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacağı açıktır. Sonuç olarak, psiko-sözcüksel yaklaşım temelli geliştirilen

görece kısa “K3 Ölçeği”, karanlık üçlü kişilik özelliklerinin değeriendirilmesinde kullanılabilircek makul bir ölçüm aracı olarak görünmektedir.

KAYNAKÇA

- Ackerman R. (2016) Narcissistic Personality Inventory. In V. Zeigler-Hill, & T. K. Shackelford (Eds.), *Encyclopedia of personality and individual differences*. Springer, Cham.
- Ackerman, R. A., Witt, E. A., Donnellan, M. B., Trzesniewski, K. H., Robins, R. W., & Kashy, D. A. (2011). What does the narcissistic personality inventory really measure?. *Assessment*, 18(1), 67-87.
- Aghababaei, N., & Błachnio, A. (2015). Well-being and the dark triad. *Personality and Individual Differences*, 86, 365-368.
- Aghababaei, N., Mohammadtabar, S., & Saffarinia, M. (2014). Dirty Dozen vs. the H factor: comparison of the Dark Triad and Honesty-Humility in prosociality, religiosity, and happiness. *Personality and Individual Differences*, 67, 6-10.
- Akhtar, S., & Thomson, J. A. (1982). Overview: narcissistic personality disorder. *The American Journal of Psychiatry*, 139(1), 12-20.
- Al Ain, S., Carre, A., Fantini-Hauwel, C., Baudouin, J. Y., & Besche-Richard, C. (2013). What is the emotional core of the multidimensional Machiavellian personality trait?. *Frontiers in Psychology*, 4(454), 1-8.
- Ali, F., & Chamorro-Premuzic, T. (2010). Investigating theory of mind deficits in nonclinical psychopathy and Machiavellianism. *Personality and Individual Differences*, 49(3), 169-174.
- Ali, F., Amorim, I. S., & Chamorro-Premuzic, T. (2009). Empathy deficits and trait emotional intelligence in psychopathy and machiavellianism. *Personality and Individual Differences*, 47(7), 758-762.
- Allison, C., Baron-Cohen, S., Wheelwright, S. J., Stone, M. H., & Muncer, S. J. (2011). Psychometric analysis of the Empathy Quotient (EQ). *Personality and Individual Differences*, 51(7), 829-835.
- American Psychiatric Association (1980). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (3rd ed.). Washington: DC: American Psychiatric Association.
- American Psychiatric Association (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (5th ed.). Washington: DC: American Psychiatric Association.

- American Psychiatric Association. (1952). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders*. Washington, DC: American Psychiatric Association.
- American Psychiatric Association. (1968). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (2nd ed.). Washington, DC: American Psychiatric Association.
- American Psychiatric Association. (1994). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (4th ed.). Washington, DC: American Psychiatric Association.
- Ames, D. R., Rose, P., & Anderson, C. P. (2006). The NPI-16 as a short measure of narcissism. *Journal of Research in Personality*, 40(4), 440-450.
- Anderson, J., & Cheers, C. (2018). Does the dark triad predict prejudice?: the role of Machiavellianism, psychopathy, and narcissism in explaining negativity toward asylum seekers. *Australian Psychologist*, 53(3), 271-281.
- Andrade, J. T. (2008). The inclusion of antisocial behavior in the construct of psychopathy: a review of the research. *Aggression and Violent Behavior*, 13(4), 328-335.
- Anlı, İ. (2016). *Psikanaliz: temel alanları ve kuramcıları*. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevi.
- Anlı, İ., & Bahadır, G. (2007). Kendilik psikolojisine göre narsisistik ve sınır kişilik bozukluğu. *Psikoloji Çalışmaları*, 27, 1-12.
- Arrigo, B. A., & Shipley, S. (2001). The confusion over psychopathy (I): historical considerations. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 45(3), 325-344.
- Ashton, M. C., & Lee, K. (2009). The HEXACO-60: a short measure of the major dimensions of personality. *Journal of Personality Assessment*, 91(4), 340-345.
- Aydoğan, E., & Serbest, S. (2016). İş yerinde karanlık üçlü: bir kamu kuruluşunun iç denetim biriminde araştırma. *Sayıştay Dergisi*, 101, 97-116.
- Bagozzi, R. P., Verbeke, W. J., Dietvorst, R. C., Belschak, F. D., van den Berg, W. E., & Rietdijk, W. J. (2013). Theory of mind and empathic explanations of Machiavellianism: a neuroscience perspective. *Journal of Management*, 39(7), 1760-1798.
- Barlett, C. P. (2016). Exploring the correlations between emerging adulthood, Dark Triad traits, and aggressive behavior. *Personality and Individual Differences*, 101, 293-298.

- Baron-Cohen, S., & Wheelwright, S. (2004). The empathy quotient: an investigation of adults with Asperger syndrome or high functioning autism, and normal sex differences. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 34(2), 163-175.
- Baughman, H. M., Dearing, S., Giammarco, E., & Vernon, P. A. (2012). Relationships between bullying behaviours and the Dark Triad: a study with adults. *Personality and Individual Differences*, 52(5), 571-575.
- Bejan, C. (2017). *English words: structure, origin and meaning*. New York: Addleton Academic Publishers.
- Benning, S. D., Patrick, C. J., Hicks, B. M., Blonigen, D. M., & Krueger, R. F. (2003). Factor structure of The Psychopathic Personality Inventory: validity and implications for clinical assessment. *Psychological Assessment*, 15(3), 340-350.
- Berg, J. M., Smith, S. F., Watts, A. L., Ammirati, R., Green, S. E., & Lilienfeld, S. O. (2013). Misconceptions regarding psychopathic personality: implications for clinical practice and research. *Neuropsychiatry*, 3(1), 63-74.
- Berki, R. N. (1971). *Machiavellism: a philosophical defense*. *Ethics*, 81(2), 107-127.
- Birkas, B., Gacs, B., & Csatho, A. (2016). Keep calm and don't worry: different Dark Triad traits predict distinct coping preferences. *Personality and Individual Differences*, 88, 134-138.
- Birkas, B., Lang, A., Martin, L., & Kallai, J. (2016). Disturbing concerns for dark personalities: anxiety sensitivity and the Dark Triad. *International Journal of Advances in Psychology*, 5, 1-5.
- Blackburn, R. (1975). An empirical classification of psychopathic personality. *The British Journal of Psychiatry*, 127(5), 456-460.
- Blais, J., & Ritchie, M. B. (2016). Psychopathy Checklist-Revised (PCL-R). In V. Zeigler-Hill, & T. K. Shackelford (Eds.), *Encyclopedia of personality and individual differences*. Springer, Cham.
- Book, A., Visser, B. A., & Volk, A. A. (2015). Unpacking "evil": claiming the core of the Dark Triad. *Personality and Individual Differences*, 73, 29-38.
- Bora, E., & Baysan, L. (2009). Empati Ölçeği-Türkçe Formu'nun üniversite öğrencilerinde psikometrik özellikleri. *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni*, 19(1), 39-47.
- Bragado-Jimenez, M. D., & Taylor, P. J. (2012). Empathy, schizophrenia and violence: a systematic review. *Schizophrenia Research*, 141(1), 83-90.

- Buss, A. H., & Perry, M. (1992). The Aggression Questionnaire. *Journal of Personality and Social Psychology*, 63(3), 452-459.
- Buzina, N. (2012). Psychopathy-historical controversies and new diagnostic approach. *Psychiatria Danubina*, 24(2.), 134-142.
- Byrne, B. M. (2010). *Multivariate applications series. Structural equation modeling with AMOS: basic concepts, applications, and programming* (2nd ed.). New York, NY, US: Routledge/Taylor and Francis Group.
- Cairncross, M., Veselka, L., Schermer, J. A., & Vernon, P. A. (2013). A behavioral genetic analysis of alexithymia and the Dark Triad traits of personality. *Twin Research and Human Genetics*, 16(3), 690-697.
- Calvete, E., Orue, I., Estevez, A., Villardon, L., & Padilla, P. (2010). Cyberbullying in adolescents: modalities and aggressors' profile. *Computers in Human Behavior*, 26(5), 1128-1135.
- Campbell, W. K., & Foster, J. D. (2007). The narcissistic self: background, an extended agency model, and ongoing controversies. In C. Sedikides, & S. J. Spencer (Eds.), *The self* (pp. 115-138). New York, NY, US: Psychology Press.
- Carter, G. L., Campbell, A. C., & Muncer, S. (2014). The dark triad personality: attractiveness to women. *Personality and Individual Differences*, 56, 57-61.
- Cerami, C., Dodich, A., Canessa, N., Crespi, C., Marcone, A., Cortese, F., Chierchia, G., Scola, E., Falini, A., & Cappa, S. F. (2014). Neural correlates of empathic impairment in the behavioral variant of frontotemporal dementia. *Alzheimer's and Dementia*, 10(6), 827-834.
- Cevizci, A. (2015). *Felsefe tarihi*. İstanbul: Say Yayınları.
- Cevizci, A. (2017). *Felsefe sözlüğü*. İstanbul: Say Yayınları.
- Christie, R., & Geis, F. (1970). *Studies in Machiavellianism*. New York: Academic Press.
- Cleckley, H. (1988). *The mask of sanity* (5th ed.). Augusta, GA: Emily S. Cleckley (Scanned facsimile produced for non-profit educational use).
- Cooke, D. J., & Michie, C. (2001). Refining the construct of psychopathy: towards a hierarchical model. *Psychological Assessment*, 13(2), 171-188.
- Corry, N., Merritt, R. D., Mrug, S., & Pamp, B. (2008). The factor structure of the Narcissistic Personality Inventory. *Journal of Personality Assessment*, 90(6), 593-600.
- Costa, P. T., McCrae, R. R., & Dye, D. A. (1991). Facet scales for agreeableness and conscientiousness: a revision of The NEO Personality Inventory. *Personality and Individual Differences*, 12(9), 887-898.

- Cratsley, K. (2016). Revisiting Freud and Kohut on narcissism. *Theory and Psychology*, 26(3), 333-359.
- Crego, C., & Widiger, T. A. (2014). Psychopathy and the DSM. *Journal of Personality*, 83(6), 665-677.
- Crockatt, P. (2006). Freud's 'On narcissism: an introduction'. *Journal of Child Psychotherapy*, 32(1), 4-20.
- Dağ, İ. (1991). Belirti Tarama Listesi (SCL-90-R)'nin üniversite öğrencileri için güvenilirliği ve geçerliği. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 2(1), 5-12.
- Dane, L. K., Jonason, P. K., & McCaffrey, M. (2018). Physiological tests of the cheater hypothesis for the Dark Triad traits: testosterone, cortisol, and a social stressor. *Personality and Individual Differences*, 121, 227-231.
- Derntl, B., Finkelmeyer, A., Voss, B., Eickhoff, S. B., Kellermann, T., Schneider, F., & Habel, U. (2012). Neural correlates of the core facets of empathy in schizophrenia. *Schizophrenia Research*, 136(1), 70-81.
- Derogatis, L. R. (1977) *SCL-90 Administration, scoring and procedures manual-I for the revised version*. Baltimore, MD: Johns Hopkins University School of Medicine, Clinical Psychometrics Unit.
- Derogatis, L. R., Rickels, K., & Rock, A. F. (1976). The SCL-90 and the MMPI: a step in the validation of a new self-report scale. *The British Journal of Psychiatry*, 128(3), 280-289.
- Dickinson, K. A., & Pincus, A. L. (2003). Interpersonal analysis of grandiose and vulnerable narcissism. *Journal of Personality Disorders*, 17(3), 188-207.
- Dinic, B. M., & Wertag, A. (2018). Effects of Dark Triad and HEXACO traits on reactive/proactive aggression: exploring the gender differences. *Personality and Individual Differences*, 123, 44-49.
- Domes, G., Spenthof, I., Radtke, M., Isaksson, A., Normann, C., & Heinrichs, M. (2016). Autistic traits and empathy in chronic vs. episodic depression. *Journal of Affective Disorders*, 195, 144-147.
- Donnellan, M. B., Trzesniewski, K. H., Robins, R. W., Moffitt, T. E., & Caspi, A. (2005). Low self-esteem is related to aggression, antisocial behavior, and delinquency. *Psychological Science*, 16(4), 328-335.
- Douglas, H., Bore, M., & Munro, D. (2012). Distinguishing the dark triad: evidence from the Five-factor Model and The Hogan Development Survey. *Psychology*, 3(3), 237-242.

- Egan, V., Chan, S., & Shorter, G. W. (2014). The Dark Triad, happiness and subjective well-being. *Personality and Individual Differences*, 67, 17-22.
- Eldoğan, D. (2016). Hangi narsizm? Büyüklenmeci ve kırılgan narsizmin karşılaştırılmasına ilişkin bir gözden geçirme. *Türk Psikoloji Yazıları*, 19(37), 1-10.
- Ellard, J. (1988). The history and present status of moral insanity. *Australian and New Zealand Journal of Psychiatry*, 22(4), 383-389.
- Ellis, H. (1898). Auto-erotism: a psychological study. *Alienist and Neurologist*, 19(2), 260-299.
- Emmons, R. A. (1987). Narcissism: Theory and measurement. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(1), 11-17.
- Engeler, A. (2005). *Psikopati ve antisosyal kişilik bozukluğu*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İştanbul Üniversitesi, Adli Tıp Enstitüsü, İştanbul.
- Eraslan-apan, B., Satıcı, S. A., Yılmaz, M. F., & Kayış, A. R. (2015). Karanlık l leği: Türkçeye uyarlama alışması. 13. *Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresinde sunulmuştur*, 7-10 Ekim, Mersin, Türkiye.
- Ermış, S. A., şahin, M., & Demirus, B. (2018). The adaptation of Short Dark Triad (SD3) Inventory to the Turkish sample: the study of validity and reliability. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 138-156.
- Fanti, K. A., Frick, P. J., & Georgiou, S. (2009). Linking callous-unemotional traits to instrumental and non-instrumental forms of aggression. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 31(4), 285-298.
- Ferrero, G. (1939). *Machiavelli and Machiavellism*. *Foreign Affairs*, 17(3), 569-577.
- Flight, J. I., & Forth, A. E. (2007). Instrumentally violent youths: The roles of psychopathic traits, empathy, and attachment. *Criminal Justice and Behavior*, 34(6), 739-751.
- Forth, A. E., Brown, S. L., Hart, S. D., & Hare, R. D. (1996). The assessment of psychopathy in male and female noncriminals: reliability and validity. *Personality and Individual Differences*, 20(5), 531-543.
- Freud, S. (1957). *On narcissism: an introduction*. In J. Strachey (Ed. and Trans.), *Standard edition of the complete works of Sigmund Freud* (Vol. 14, pp. 73-102). London: Hogarth Press. (Original work published 1914)
- Furnham, A. (2017). Measuring the dark side. In B. Cripps (Ed.), *Psychometric testing: Critical perspectives*, (pp. 197-221). John Wiley and Sons.

- Furnham, A., Richards, S. C., & Paulhus, D. L. (2013). The dark triad of personality: a 10 year review. *Social and Personality Psychology Compass*, 7(3), 199-216.
- Gao, Y., & Raine, A. (2010). Successful and unsuccessful psychopaths: a neurobiological model. *Behavioral Sciences and the Law*, 28(2), 194-210.
- Gentile, B., Miller, J. D., Hoffman, B. J., Reidy, D. E., Zeichner, A., & Campbell, W. K. (2013). A test of two brief measures of grandiose narcissism: The Narcissistic Personality Inventory-13 and The Narcissistic Personality Inventory-16. *Psychological Assessment*, 25(4), 1120-1136.
- Giammarco, E. A., & Vernon, P. A. (2015). Interpersonal guilt and the dark triad. *Personality and Individual Differences*, 81, 96-101.
- Glenn, A. L., & Sellbom, M. (2015). Theoretical and empirical concerns regarding the dark triad as a construct. *Journal of Personality Disorders*, 29(3), 360-377.
- Grenyer, B. (2013). Historical overview of pathological narcissism. In J. S. Ogronczuk (Ed.), *Understanding and treating pathological narcissism* (pp. 15-26). Washington, DC: American Psychological Association.
- Grühn, D., Rebucal, K., Diehl, M., Lumley, M., & Labouvie-Vief, G. (2008). Empathy across the adult lifespan: longitudinal and experience-sampling findings. *Emotion*, 8(6), 753-765.
- Hall, J. R., & Benning, S. D. (2006). The “successful” psychopath: adaptive and subclinical manifestations of psychopathy in the general population. In C. J. Patrick (Ed.), *The handbook of psychopathy* (pp. 459-478). New York: Guilford Press.
- Hare, R. D. (1980). A research scale for the assessment of psychopathy in criminal populations. *Personality and Individual Differences*, 1 (2), 111-117.
- Hare, R. D. (1985). Comparison of procedures for the assessment of psychopathy. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 53(1), 7-16.
- Hare, R. D. (1991). *The Hare Psychopathy Checklist - Revised*. Toronto, Canada: Multi-Health Systems.
- Hare, R. D. (1996). Psychopathy and antisocial personality disorder: a case of diagnostic confusion. *Psychiatric Times*, 13(2), 39-40.
- Hare, R. D. (2003). *The Hare Psychopathy Checklist - Revised* (2nd ed.). Toronto, Canada: Multi-Health Systems.
- Hare, R. D., & Neumann, C. S. (2008). Psychopathy as a clinical and empirical construct. *The Annual Review of Clinical Psychology*, 4, 217-246.

- Hare, R. D., Clark, D., Grann, M., & Thornton, D. (2000). Psychopathy and the predictive validity of The PCL-R: an international perspective. *Behavioral Sciences and the Law*, 18(5), 623-645.
- Harms, P. D., Roberts, B. W., & Kuncel, N. (2004). The Mini-Markers of Evil: using adjectives to measure the Dark Triad of personality. *Presented at the meeting of the Society for Personality and Social Psychology*, Austin, TX.
- Harris, P. H. (1948). *Within Machiavellism*. *Italica*, 25(1), 28-41.
- Hicklin, J., & Widiger, T. A. (2005). Similarities and differences among antisocial and psychopathic self-report inventories from the perspective of general personality functioning. *European Journal of Personality: Published for the European Association of Personality Psychology*, 19(4), 325-342.
- Hicks, B. M., Markon, K. E., Patrick, C. J., Krueger, R. F., & Newman, J. P. (2004). Identifying psychopathy subtypes on the basis of personality structure. *Psychological Assessment*, 16(3), 276-288.
- Hodson, G., Book, A., Visser, B. A., Volk, A. A., Ashton, M. C., & Lee, K. (2018). Is the Dark Triad common factor distinct from low Honesty-Humility?. *Journal of Research in Personality*, 73, 123-129.
- Horan, S. M., Guinn, T. D., & Banghart, S. (2015). Understanding relationships among the dark triad personality profile and romantic partners' conflict communication. *Communication Quarterly*, 63(2), 156-170.
- Jakobwitz, S., & Egan, V. (2006). The dark triad and normal personality traits. *Personality and Individual Differences*, 40(2), 331-339.
- Johnson, V. A., Beehr, T. A., & O'Brien, K. E. (2015). Determining the relationship between employee psychopathy and strain: Does the type of psychopathy matter?. *International Journal of Stress Management*, 22(2), 111-136.
- Jolliffe, D., & Farrington, D. P. (2006). Development and validation of The Basic Empathy Scale. *Journal of Adolescence*, 29(4), 589-611.
- Jonason, P. K., & Davis, M. D. (2018). A gender role view of the Dark Triad traits. *Personality and Individual Differences*, 125, 102-105.
- Jonason, P. K., & Krause, L. (2013). The emotional deficits associated with the Dark Triad traits: cognitive empathy, affective empathy, and alexithymia. *Personality and Individual Differences*, 55(5), 532-537.
- Jonason, P. K., & Kroll, C. H. (2015). A multidimensional view of the relationship between empathy and the dark triad. *Journal of Individual Differences*, 36(3), 150-156.

- Jonason, P. K., & Middleton, J. P. (2015). Dark triad: the “dark side” of human personality. In J. D. Wright (Ed.), *International encyclopedia of the social and behavioral sciences* (2nd ed.), (pp. 671-675). Oxford: Elsevier.
- Jonason, P. K., & Webster, G. D. (2010). The Dirty Dozen: a concise measure of the dark triad. *Psychological Assessment*, 22(2), 420-432.
- Jonason, P. K., Baughman, H. M., Carter, G. L., & Parker, P. (2015). Dorian Gray without his portrait: Psychological, social, and physical health costs associated with the Dark Triad. *Personality and Individual Differences*, 78, 5-13.
- Jonason, P. K., Duineveld, J. J., & Middleton, J. P. (2015). Pathology, pseudopathology, and the Dark Triad of personality. *Personality and Individual Differences*, 78, 43-47.
- Jonason, P. K., Icho, A., & Ireland, K. (2016). Resources, harshness, and unpredictability: the socioeconomic conditions associated with the Dark Triad traits. *Evolutionary Psychology*, 14(1), 1-11.
- Jonason, P. K., Koehn, M. A., Okan, C., & O'Connor, P. J. (2018). The role of personality in individual differences in yearly earnings. *Personality and Individual Differences*, 121, 170-172.
- Jonason, P. K., Li, N. P., & Buss, D. M. (2010). The costs and benefits of the Dark Triad: Implications for mate poaching and mate retention tactics. *Personality and Individual Differences*, 48(4), 373-378.
- Jonason, P. K., Li, N. P., Webster, G. D., & Schmitt, D. P. (2009). The dark triad: Facilitating a short-term mating strategy in men. *European Journal of Personality*, 23(1), 5-18.
- Jonason, P. K., Luevano, V. X., & Adams, H. M. (2012). How the Dark Triad traits predict relationship choices. *Personality and Individual Differences*, 53(3), 180-184.
- Jonason, P. K., Lyons, M., Bethell, E. J., & Ross, R. (2013). Different routes to limited empathy in the sexes: examining the links between the Dark Triad and empathy. *Personality and Individual Differences*, 54(5), 572-576.
- Jonason, P. K., Okan, C., & Özsoy, E. (2019). The Dark Triad traits in Australia and Turkey. *Personality and Individual Differences*, 149, 123-127.
- Jones, D. N., & Neria, A. L. (2015). The Dark Triad and dispositional aggression. *Personality and Individual Differences*, 86, 360-364.
- Jones, D. N., & Olderbak, S. G. (2014). The associations among dark personalities and sexual tactics across different scenarios. *Journal of Interpersonal Violence*, 29(6), 1050-1070.

- Jones, D. N., & Paulhus, D. L. (2009). Machiavellianism. In M. R. Leary, & R. H. Hoyle (Eds.), *Handbook of individual differences in social behavior* (pp.93-108). New York: the Guilford Press.
- Jones, D. N., & Paulhus, D. L. (2010). Different provocations trigger aggression in narcissists and psychopaths. *Social Psychological and Personality Science*, 1(1), 12-18.
- Jones, D. N., & Paulhus, D. L. (2014). Introducing The Short Dark Triad (SD3): a brief measure of dark personality traits. *Assessment*, 21(1), 28-41.
- Jones, D. N., & Paulhus, D.L. (2011). Differentiating the Dark Triad within the interpersonal circumplex. In L. M. Horowitz, & S. Strack (Eds.), *Handbook of interpersonal psychology: theory, research, assessment, and therapeutic interventions* (pp.249-269). New York: Wiley and Sons.
- Karaaziz, M., & Atak, İ. E. (2013). Narsisizm ve narsisizmle ilgili araştırmalar üzerine bir gözden geçirme. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 1(2), 44-59.
- Kardum, I., Hudek-Knezevic, J., Gračanin, A., & Mehic, N. (2017). Assortative mating for psychopathy components and its effects on the relationship quality in intimate partners. *Psychological Topics*, 26(1), 211-239.
- Karpman, B. (1941). On the need of separating psychopathy into two distinct clinical types: the symptomatic and the idiopathic. *Journal of Criminal Psychopathology*, 3, 112-137.
- Kawamoto, T., Shimotsukasa, T., & Oshio, A. (2020). Cross-sectional age differences in the Dark Triad traits in two Japanese samples. *Psychology and Aging*, 35(1), 91-96.
- Kendall, M. G., & Smith, B. B. (1939). The problem of m rankings. *Annals of Mathematical Statistics*, 10(3), 275-287.
- Kernberg, O. F. (2012). *Sınır durumlar ve patolojik narsisizm* (3. Baskı). (M. Atakay, Çev.). İstanbul: Metis Yayınları. (Özgün kitabın basım tarihi, 1975).
- Kessler, S. R., Bandelli, A. C., Spector, P. E., Borman, W. C., Nelson, C. E., & Penney, L. M. (2010). Re-examining Machiavelli: a three-dimensional model of Machiavellianism in the workplace. *Journal of Applied Social Psychology*, 40(8), 1868-1896.
- Kılıç, M. (1991). Belirti Tarama Listesi (SCL-90-R)'nin geçerlilik ve güvenilirliği. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 1(2), 45-52.
- Kılıç, Ö., & Balcıoğlu, İ. (2012). Seri cinayet ve cinsel sadizm. *Adli Tıp Dergisi*, 27(1), 54-63.

- Kızıltan, H. (2000). *Narcissistic Personality Inventory (NPI) ölçeğinin Türkçe formu dil eşdeğerliliği, güvenilirlik ve geçerlilik çalışmaları*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kirkman, C. A. (2002). Non-incarcerated psychopaths: why we need to know more about the psychopaths who live amongst us. *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing*, 9(2), 155-160.
- Klimstra, T. A., Jeronimus, B. F., Sijtsma, J. J., & Denissen, J. J. (2020). The unfolding dark side: age trends in dark personality features. *Journal of Research in Personality*, 85, 103915.
- Koehn, M. A., Okan, C., & Jonason, P. K. (2019). A primer on the Dark Triad traits. *Australian Journal of Psychology*, 71(1), 7-15.
- Kohut, H. (2004). *Kendiliğın çözümlenmesi* (2. Baskı). (C. Atbaşoğlu, B. Büyükkal ve C. İşcan, Çev.). İstanbul: Metis Yayınları. (Özgün kitabın basım tarihi, 1971).
- Koladich, S. J., & Atkinson, B. E. (2016). The dark triad and relationship preferences: A replication and extension. *Personality and Individual Differences*, 94, 253-255.
- Kowalski, C. M., Kwiatkowska, K., Kwiatkowska, M. M., Ponikiewska, K., Rogoza, R., & Schermer, J. A. (2018). The dark triad traits and intelligence: Machiavellians are bright, and narcissists and psychopaths are ordinary. *Personality and Individual Differences*, 135, 1-6.
- Kraepelin, E. (1915). *Psychiatrie: Ein lehrbuch* (8th ed., Vol. 4). Leipzig, Germany: Barth.
- Lau, K. S., & Marsee, M. A. (2013). Exploring narcissism, psychopathy, and Machiavellianism in youth: examination of associations with antisocial behavior and aggression. *Journal of Child and Family Studies*, 22(3), 355-367.
- LeBreton, J. M., Binning, J. F., & Adorno, A. J. (2006). Subclinical psychopaths. In J. C. Thomas, & D. L. Segal (Eds.), *Comprehensive handbook of personality and psychopathology: volume 1* (pp. 388-411). Hoboken, NJ: John Wiley and Sons, Inc.
- Lee, K., & Ashton, M. C. (2004). Psychometric properties of the HEXACO personality inventory. *Multivariate Behavioral Research*, 39(2), 329-358.
- Lee, K., & Ashton, M. C. (2005). Psychopathy, Machiavellianism, and narcissism in the Five-Factor Model and the HEXACO model of personality structure. *Personality and Individual Differences*, 38(7), 1571-1582.

- Lee, K., & Ashton, M. C. (2014). The dark triad, the Big Five, and the HEXACO model. *Personality and Individual Differences*, 67, 2-5.
- Lee, K., Ashton, M. C., Wiltshire, J., Bourdage, J. S., Visser, B. A., & Gallucci, A. (2013). Sex, power, and money: prediction from the Dark Triad and Honesty-Humility. *European Journal of Personality*, 27(2), 169-184.
- Lee, Z., & Salekin, R. T. (2010). Psychopathy in a noninstitutional sample: differences in primary and secondary subtypes. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*, 1(3), 153-169.
- Lee, Z., Salekin, R. T., & Iselin, A. M. R. (2010). Psychopathic traits in youth: is there evidence for primary and secondary subtypes?. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 38(3), 381-393.
- Levenson, M. R., Kiehl, K. A., & Fitzpatrick, C. M. (1995). Assessing psychopathic attributes in a noninstitutionalized population. *Journal of Personality and Social Psychology*, 68(1), 151-158.
- Lilienfeld, S. O., & Andrews, B. P. (1996). Development and preliminary validation of a self-report measure of psychopathic personality traits in noncriminal population. *Journal of Personality Assessment*, 66(3), 488-524.
- Lilienfeld, S. O., & Widows, M. (2005). *Professional manual for The Psychopathic Personality Inventory-Revised (PPI-R)*. Lutz, Florida: Psychological Assessment Resources.
- Lyons, M. (2019). Introduction to the Dark Triad. In M. Lyons (Ed.), *The dark triad of personality: narcissism, machiavellianism, and psychopathy in everyday life* (pp. 1-37). Academic Press.
- Lyons, M., Evans, K., & Helle, S. (2019). Do “dark” personality features buffer against adversity? The associations between cumulative life stress, the dark triad, and mental distress. *Sage Open*, 9(1), 1-13.
- MacNeil, B. M., Whaley, I., & Holden, R. R. (2007). A confirmatory factor analysis of The Dark Triad Screening measure. *Presented at the meeting of the Canadian Psychological Association*, Ottawa, Canada.
- Madran, H. A. D. (2012). Buss-Perry Saldırganlık Ölçeği'nin Türkçe formunun geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 24(2), 1-6.
- Mahmut, M. K., Menictas, C., Stevenson, R. J., & Homewood, J. (2011). Validating the factor structure of The Self-Report Psychopathy scale in a community sample. *Psychological Assessment*, 23(3), 670-678.
- Maples, J. L., Lamkin, J., & Miller, J. D. (2014). A test of two brief measures of the dark triad: The Dirty Dozen and Short Dark Triad. *Psychological Assessment*, 26(1), 326-331.

- Mehrabian, A., & Epstein, N. (1972). A measure of emotional empathy. *Journal of Personality*, 40(4), 525-543.
- Miller, J. D., & Campbell, W. K. (2008). Comparing clinical and social-personality conceptualizations of narcissism. *Journal of Personality*, 76(3), 449-476.
- Miller, J. D., Dir, A., Gentile, B., Wilson, L., Pryor, L. R., & Campbell, W. K. (2010). Searching for a vulnerable dark triad: comparing factor 2 psychopathy, vulnerable narcissism, and borderline personality disorder. *Journal of Personality*, 78(5), 1529-1564.
- Miller, J. D., Hoffman, B. J., Gaughan, E. T., Gentile, B., Maples, J., & Campbell, W. K. (2011). Grandiose and vulnerable narcissism: a nomological network analysis. *Journal of Personality*, 79(5), 1013-1042.
- Millon, T., Simonsen, E., & Birket-Smith, M. (1998). Historical conceptions of psychopathy in the United States and Europe. In T. Millon, E. Simonsen, M. Birket-Smith, & R. D. Davis (Eds.), *Psychopathy: antisocial, criminal, and violent behavior* (pp. 3-31). New York: Guilford.
- Moreira, D., Almeida, F., Pinto, M., & Favero, M. (2014). Psychopathy: a comprehensive review of its assessment and intervention. *Aggression and Violent Behavior*, 19(3), 191-195.
- Morrison, A. S., Mateen, M. A., Brozovich, F. A., Zaki, J., Goldin, P. R., Heimberg, R. G., & Gross, J. J. (2016). Empathy for positive and negative emotions in social anxiety disorder. *Behaviour Research and Therapy*, 87, 232-242.
- Muris, P., Merckelbach, H., Otgaar, H., & Meijer, E. (2017). The malevolent side of human nature: a meta-analysis and critical review of the literature on the dark triad (narcissism, Machiavellianism, and psychopathy). *Perspectives on Psychological Science*, 12(2), 183-204.
- Neumann, C. S., Hare, R. D., & Newman, J. P. (2007). The super-ordinate nature of The Psychopathy Checklist-Revised. *Journal of Personality Disorders*, 21(2), 102-117.
- O'Boyle, E. H., Forsyth, D., Banks, G. C., & Story, P. A. (2013). A meta-analytic review of the dark triad-intelligence connection. *Journal of Research in Personality*, 47(6), 789-794.
- O'Connor, P. J., & Athota, V. S. (2013). The intervening role of agreeableness in the relationship between trait emotional intelligence and Machiavellianism: reassessing the potential dark side of EI. *Personality and Individual Differences*, 55(7), 750-754.

- O'Boyle, E. H., Forsyth, D. R., Banks, G. C., & McDaniel, M. A. (2012). A meta-analysis of the dark triad and workbehavior: a social exchange perspective. *Journal of Applied Psychology, 97*(3), 557-579.
- O'Boyle, E. H., Forsyth, D. R., Banks, G. C., Story, P. A., & White, C. D. (2015). A meta-analytic test of redundancy and relative importance of the dark triad and Five-factor Model of personality. *Journal of Personality, 83*(6), 644-664.
- Özsoy, E., & Ardıç, K. (2017). Karanlık Üçlü'nün (Narsisizm, Makyavelizm Ve Psikopati) iş tatminine etkisinin incelenmesi. *Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 24*(2), 391-406
- Özsoy, E., Rauthmann, J. F., Jonason, P. K., & Ardıç, K. (2017). Reliability and validity of the Turkish versions of Dark Triad Dirty Dozen (DTDD-T), Short Dark Triad (SD3-T), and Single Item Narcissism Scale (SINS-T). *Personality and Individual Differences, 117*, 11-14.
- Öztürk, M. O., & Uluşahin, A. (2016). *Ruh sağlığı ve bozuklukları* (14. Baskı). Ankara: Nobel Tıp Kitabevleri.
- Paal, T., & Bereczkei, T. (2007). Adult theory of mind, cooperation, Machiavellianism: the effect of mindreading on social relations. *Personality and Individual Differences, 43*(3), 541-551.
- Pabian, S., De Backer, C. J., & Vandebosch, H. (2015). Dark Triad personality traits and adolescent cyber-aggression. *Personality and Individual Differences, 75*, 41-46.
- Pailing, A., Boon, J., & Egan, V. (2014). Personality, the Dark Triad and violence. *Personality and Individual Differences, 67*, 81-86.
- Pajević, M., Vukosavljević-Gvozden, T., Stevanović, N., & Neumann, C. S. (2018). The relationship between the Dark Tetrad and a two-dimensional view of empathy. *Personality and Individual Differences, 123*, 125-130.
- Papageorgiou, K. A., Denovan, A., & Dagnall, N. (2019). The positive effect of narcissism on depressive symptoms through mental toughness: narcissism may be a dark trait but it does help with seeing the world less grey. *European Psychiatry, 55*, 74-79.
- Papageorgiou, K. A., Gianniou, F. M., Wilson, P., Moneta, G. B., Bilello, D., & Clough, P. J. (2019). The bright side of dark: exploring the positive effect of narcissism on perceived stress through mental toughness. *Personality and Individual Differences, 139*, 116-124.
- Partridge, G. E. (1930). Current conceptions of psychopathic personality. *American Journal of Psychiatry, 87*(1), 53-99.

- Paulhus, D. L. (2014). Toward a taxonomy of dark personalities. *Current Directions in Psychological Science*, 23(6), 421-426.
- Paulhus, D. L., & Jones, D. N. (2015). Measures of dark personalities. In G. J. Boyle, D. H. Saklofske, & G. Matthews (Eds.), *Measures of personality and social psychological constructs* (pp. 562-594). Academic Press.
- Paulhus, D. L., & Williams, K. M. (2002). The dark triad of personality: narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. *Journal of Research in Personality*, 36(6), 556-563.
- Paulhus, D. L., Curtis, S. R., & Jones, D. N. (2018). Aggression as a trait: the Dark Tetrad alternative. *Current Opinion in Psychology*, 19, 88-92.
- Paulhus, D. L., Neumann, C. S., & Hare, R. D. (2009). *Manual for The Self Report Psychopathy (SRP) Scale*. Toronto: Multi-Health Systems.
- Paunonen, S. V., & Jackson, D. N. (2000). What is beyond the Big Five? Plenty! *Journal of Personality*, 68(5), 821-835.
- Raskin, R. N., & Hall, C. S. (1979). A Narcissistic Personality Inventory. *Psychological Reports*, 45(2), 590-590.
- Raskin, R., & Terry, H. (1988). A principal-components analysis of The Narcissistic Personality Inventory and further evidence of its construct validity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54(5), 890-902.
- Rauthmann, J. F. (2013). Investigating the MACH-IV with item response theory and proposing the trimmed MACH. *Journal of Personality Assessment*, 95(4), 388-397.
- Reidy, D. E., Zeichner, A., & Martinez, M. A. (2008). Effects of psychopathy traits on unprovoked aggression. *Aggressive Behavior: Official Journal of the International Society for Research on Aggression*, 34(3), 319-328.
- Reidy, D. E., Zeichner, A., & Seibert, L. A. (2011). Unprovoked aggression: effects of psychopathic traits and sadism. *Journal of Personality*, 79(1), 75-100.
- Roeckelein, J. E. (2006). *Dictionary of Psychological Theories*. Fountain Hills, USA: Elsevier.
- Rogoza, R., & Ciecuch, J. (2018). Dark Triad traits and their structure: an empirical approach. *Current Psychology*, 1-16.
- Rosenthal, S. A., Montoya, R. M., Ridings, L. E., Rieck, S. M., & Hooley, J. M. (2011). Further evidence of The Narcissistic Personality Inventory's validity problems: a meta-analytic investigation-response to Miller, Maples, and Campbell (this issue). *Journal of Research in Personality*, 45(5), 408-416.

- Runes, D. D. (1942). *The dictionary of philosophy*. New York, N. Y: Philosophical Library.
- Russell, G. A. (1985). Narcissism and the narcissistic personality disorder: a comparison of the theories of Kernberg and Kohut. *British Journal of Medical Psychology*, 58(2), 137-148.
- Sabouri, S., Gerber, M., Lemola, S., Becker, S. P., Shamsi, M., Shakouri, Z., Bahmani, D. S., Kalak, N., Holsboer-Trachsler, E., & Brand, S. (2016). Examining Dark Triad traits in relation to sleep disturbances, anxiety sensitivity and intolerance of uncertainty in young adults. *Comprehensive Psychiatry*, 68, 103-110.
- Salekin, R. T., Trobst, K. K., & Krioukova, M. (2001). Construct validity of psychopathy in a community sample: a nomological net approach. *Journal of Personality Disorders*, 15(5), 425-441.
- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H., & Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of Psychological Research Online*, 8(2), 23-74.
- Schreiter, S., Pijnenborg, G. H. M., & Aan Het Rot, M. (2013). Empathy in adults with clinical or subclinical depressive symptoms. *Journal of Affective Disorders*, 150(1), 1-16.
- Schulsinger, F. (1972). Psychopathy: heredity and environment. *International Journal of Mental Health*, 1(1-2), 190-206.
- Shih, S. I., Chi, N. W., Wu, C. C., & Wang, S. Y. (2019). When dark meets blue: the relations between dark triad personality and depression symptoms. *Current Psychology*, 1-8.
- Shiple, S., & Arrigo, B. A. (2001). The confusion over psychopathy (II): implications for forensic (correctional) practice. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 45(4), 407-420.
- Shrout, P. E. (1998). Measurement reliability and agreement in psychiatry. *Statistical Methods in Medical Research*, 7(3), 301-317.
- Smith, S. F., & Lilienfeld, S. O. (2013). Psychopathy in the workplace: the knowns and unknowns. *Aggression and Violent Behavior*, 18(2), 204-218.
- Somer, O., Korkmaz, M., & Tatar, A. (2002). Beş Faktör Kişilik Envanteri'nin geliştirilmesi-I: ölçek ve alt ölçeklerin oluşturulması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 17(49), 21-33.
- Southard, A. C., & Zeigler-Hill, V. (2016). Measuring the dark side of personality. In U. Kumar (Ed.), *The wiley handbook of personality assessment* (1st ed.), (pp. 119-133). John Wiley and Sons.

- Spreng, R. N., McKinnon, M. C., Mar, R. A., & Levine, B. (2009). The Toronto Empathy Questionnaire: Scale development and initial validation of a factor-analytic solution to multiple empathy measures. *Journal of Personality Assessment*, 91(1), 62-71.
- Stead, R., & Fekken, G. C. (2014). Agreeableness at the core of the Dark Triad of Personality. *Individual Differences Research*, 12, 131-141.
- Stotland, E. (1969). Exploratory studies in empathy. In L. Berkowitz (Ed.), *Advances in experimental social psychology* (Vol. 4, pp. 271-314). New York: Academic Press.
- Swogger, M. T., & Kosson, D. S. (2007). Identifying subtypes of criminal psychopaths: a replication and extension. *Criminal Justice and Behavior*, 34(8), 953-970.
- Tatar, A. (2018a). Çok Boyutlu Kişilik Envanterinin geliştirilmesi: madde seçimi ve faktör yapısının oluşturulması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 19(Ek 2), 5-13.
- Tatar, A. (2018b). Gözden Geçirilmiş Uzun ve Kısa Form Altı Faktörlü Kişilik Envanteri (HEXACO-PI-R) Türkçe Formunun psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 19(1), 5-13.
- Tatar, A. (2020). Türkçe’de psikolojik sözcük temelli yaklaşımla kişilik tanımlayan terimlerin belirlenmesi. *Social Mentality and Researcher Thinkers Journal*, 6(27), 82-114.
- Tavakol, M., & Dennick, R. (2011). Making sense of Cronbach's alpha. *International Journal of Medical Education*, 2, 53-55.
- Thomas, J., Hashmi, A. A., Chung, M. C., Morgan, K., & Lyons, M. (2013). The narcissistic mask: an exploration of ‘the defensive grandiosity hypothesis’. *Personality and Mental Health*, 7(2), 160-167.
- Turner, I. N., Foster, J. D., & Webster, G. D. (2019). The Dark Triad's inverse relations with cognitive and emotional empathy: high-powered tests with multiple measures. *Personality and Individual Differences*, 139, 1-6.
- Verbeke, W. J., Rietdijk, W. J., van den Berg, W. E., Dietvorst, R. C., Worm, L., & Bagozzi, R. P. (2011). The making of the Machiavellian brain: a structural MRI analysis. *Journal of Neuroscience, Psychology, and Economics*, 4(4), 205-216.
- Veselka, L., Schermer, J. A., & Vernon, P. A. (2012). The Dark Triad and an expanded framework of personality. *Personality and Individual Differences*, 53(4), 417-425.
- Vien, A., & Beech, A. R. (2006). Psychopathy: theory, measurement, and treatment. *Trauma, Violence, and Abuse*, 7(3), 155-174.

- Visser, B. A., & Campbell, S. (2018). Measuring the dark side of personality. In V. Zeigler-Hill, & T. K. Shackelford (Eds.), *The SAGE handbook of personality and individual differences* (pp. 573-591). SAGE Publications Ltd.
- Vize, C. E., Collison, K. L., Miller, J. D., & Lynam, D. R. (2018). Examining the effects of controlling for shared variance among the dark triad using meta-analytic structural equation modelling. *European Journal of Personality*, 32(1), 46-61.
- Vize, C. E., Lynam, D. R., Collison, K. L., & Miller, J. D. (2018). Differences among dark triad components: a meta-analytic investigation. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*, 9(2), 101-111.
- Wai, M., & Tiliopoulos, N. (2012). The affective and cognitive empathic nature of the dark triad of personality. *Personality and Individual Differences*, 52(7), 794-799.
- Wakabayashi, A., Baron-Cohen, S., Wheelwright, S., Goldenfeld, N., Delaney, J., Fine, D., Smith, R., & Weil, L. (2006). Development of short forms of the Empathy Quotient (EQ-Short) and the Systemizing Quotient (SQ-Short). *Personality and Individual Differences*, 41(5), 929-940.
- Wastell, C., & Booth, A. (2003). Machiavellianism: an alexithymic perspective. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 22(6), 730-744.
- Webster, G. D., Gesselman, A. N., Gesselman, L. C., Brunell, A. B., Jonason, P. K., Hadden, B. W., & Smith, C. V. (2016). An actor-partner interdependence model of the Dark Triad and aggression in couples: relationship duration moderates the link between psychopathy and argumentativeness. *Personality and Individual Differences*, 101, 196-207.
- Williams, K. M., Paulhus, D. L., & Hare, R. D. (2007). Capturing the four-factor structure of psychopathy in college students via self-report. *Journal of Personality Assessment*, 88(2), 205-219.
- Yang, C. K., Choe, B. M., Baity, M., Lee, J. H., & Cho, J. S. (2005). SCL-90-R and 16PF profiles of senior high school students with excessive internet use. *The Canadian Journal of Psychiatry*, 50(7), 407-414.
- Yaşlıoğlu, D. T., & Atılgan, Ö. (2018). Karanlık Üçlü Ölçeği: Türkçe'ye uyarlama, güvenilirlik ve geçerlilik çalışması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5(3), 725-739.
- Yaşlıoğlu, M. M. (2017). Sosyal bilimlerde faktör analizi ve geçerlilik: Keşfedici ve doğrulayıcı faktör analizlerinin kullanılması. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 46, 74-85.

- Yu, Y., Wu, D., Wang, J. M., & Wang, Y. C. (2020). Dark personality, marital quality, and marital instability of Chinese couples: an actor-partner interdependence mediation model. *Personality and Individual Differences*, 154, 109689.
- Zagon, I. K., & Jackson, H. J. (1994). Construct validity of a psychopathy measure. *Personality and Individual Differences*, 17(1), 125-135.
- Zhang, W., Zou, H., Wang, M., & Finy, M. S. (2015). The role of the Dark Triad traits and two constructs of emotional intelligence on loneliness in adolescents. *Personality and Individual Differences*, 75, 74-79.

EKLER

Ek 1. Ön Uygulama İçin Seçilen Madde Havuzu

1. Acımasız
2. Ağzı sıkı
3. Ahlsız
4. Alaycı
5. Alçakgönüllü
6. Aldatıcı
7. Aldırışsız
8. Alkışçı
9. Anlaşılabilir
10. Anlaşılabilir
11. Arabulucu
12. Arzu edilen
13. Aşığılayıcı
14. Ayarsız
15. Ayrıcalıklı
16. Barışsever
17. Baş döndürücü
18. Başarılı
19. Başarıya güdümlü
20. Başına buyruk
21. Başkalarını düşünen
22. Ben merkezci
23. Bencil
24. Bireysel
25. Bozuk ahlaklı
26. Burnu havada
27. Buyurgan
28. Buz gibi
29. Büyüleyici
30. Caydırıcı
31. Cazibeli
32. Çıkarıcı
33. Dalavereci
34. Dışadönük
35. Diğerlerini küçümseyen
36. Dik başlı
37. Dişli
38. Doğru sözlü
39. Dolandırıcı
40. Dolap çeviren
41. Duyarsız
42. Duygudaş
43. Duygusal
44. Duygusuz
45. Dürüst
46. Düşüncesiz
47. Düzenbaz
48. Eleştiriye tahammülsüz
49. Empati kuramayan
50. Emredici
51. Emsalsiz
52. Endişesiz
53. Entrikacı
54. Eşsiz
55. Eylemci
56. Ezik
57. Fark edilen
58. Farkında olan
59. Farkındalığı olmayan
60. Faydacı
61. Fedakar
62. Fevri
63. Fırsatçı
64. Gaddar
65. Gelecekçi
66. Gerçekçi
67. Görkemli
68. Gösterişçi
69. Göz alıcı
70. Göz boyayan
71. Göz kamaştırıcı
72. Göze batmayan
73. Göze çarpan
74. Güce önem veren
75. Güce ve statüye odaklı
76. Güvenilir
77. Güvenilmez
78. Güvensiz
79. Hakkaniyetli
80. Hakyemez
81. Havacı
82. Hayalci
83. Hayranlık uyandıran
84. Hazcı
85. Hedef odaklı
86. Her şeye gücü yeten
87. Hesapçı
88. Heyecan arayan
89. Hileci
90. Hilekar
91. Hor gören
92. Huysuz
93. İçten pazarlıklı
94. İhtiyatlı
95. İkiyüzlü
96. İkna edici
97. İleri görüşlü
98. İlkesiz
99. İltifatı seven
100. İnandırıcı
101. İnsafsız
102. İnsancıl
103. İntikamcı
104. İyi huylu
105. Kanuna karşı gelen
106. Kavgacı
107. Kaygısız
108. Kayıtsız
109. Kendinden emin
110. Kendine fazla güvenen
111. Kendini beğenen
112. Kendini beğenmiş
113. Kendini gizleyen
114. Kendini idealleştiren
115. Kendini öven
116. Ketum
117. Kibirli
118. Kinci
119. Kontrol edici
120. Korkusuz
121. Koruyucu
122. Kötü huylu
123. Kötümser
124. Kuralsız
125. Kurnaz
126. Kuşkucu
127. Küstah
128. Lider
129. Maceracı
130. Maceraperest
131. Maddecı
132. Manipülatif
133. Maskeli
134. Materyalist
135. Menfaatçi
136. Merhametsiz
137. Mesuliyetsiz

- 138.Muhalif
139.Mütevazi
140.Nezaketli
141.Numaracı
142.Olağanüstü
143.Onay arayan
144.Onurlu
145.Otoriter
146.Öç alıcı
147.Ödün vermez
148.Öncül
149.Önemli kişi
150.Övünge
151.Özel
152.Pervasız
153.Pısırk
154.Pişmanlık duyabilen
155.Plancı
156.Planlı
157.Politik
158.Pragmatik
159.Prensip sahibi olmayan
160.Rahatsız edici
161.Rekabetçi
162.Sabırlı
163.Sabırsız
164.Sade
165.Sağduyulu
166.Sahtekar
167.Saldırgan
168.Samimi
169.Samimiyetsiz
170.Savaşçı
171.Saygıdeğer
172.Saygın
173.Sebatkar
174.Seçici
175.Sempatik
176.Serinkanlı
177.Sığıntı
178.Sıkılğan
179.Sınır tanımayan
180.Sır saklayan
181.Sıradan
182.Sıradanlığı sevmeyen
183.Silik
184.Sinsi
185.Soğuk
186.Soğukkanlı
187.Sorumsuz
188.Sosyal
189.Sömürücü
190.Söz dinlemez
191.Stratejik
192.Şakşakçı
193.Şan-şöhret arzusu
duyan
194.Şefkatli
195.Şiddete meyilli
196.Şüpheli
197.Tahammülsüz
198.Takdire layık
199.Tatminsiz
200.Tehlikeli
201.Temkinli
202.Teşhirci
203.Tez canlı
204.Toplumcu
205.Tutkulu
206.Umursamaz
207.Umut verici
208.Utanmaz
209.Uyumsuz
210.Uzlaşmacı
211.Üstün
212.Vicdanlı
213.Yağcı
214.Yalancı
215.Yetenekli
216.Yönetici
217.Yönlendirici
218.Yumuşak kalpli
219.Zalim
220.Zayıf yönlerini
gizleyen

Ek 2. Birinci Çalışmada Uygulanan Madde Havuzu Formu

Aşağıda bazı ifadeler bulunmaktadır. Lütfen her bir ifadenin size ne kadar uygun olduğunu ifadenin yanındaki cevaplardan uygun olanını işaretleyerek belirtiniz.		Beni iyi tanımlıyor	Beni tanımlıyor	Kararsızım	Beni tanımlamıyor	Beni hiç tanımlamıyor
1.	İyi huylu					
2.	Göz alıcı					
3.	Onurlu					
4.	Sabırsız					
5.	Kayıtsız					
6.	İhtiyatlı					
7.	Güvenilir					
8.	Hakkaniyetli					
9.	Kuşkucu					
10.	Kendini beğenen					
11.	Toplumcu					
12.	Duygusuz					
13.	Mütevazı					
14.	İlkesiz					
15.	Temkinli					
16.	Önemli kişi					
17.	Pişmanlık duyabilen					
18.	Havacı					
19.	Kendine fazla güvenen					
20.	Planlı					
21.	Maddeci					
22.	Heyecan arayan					
23.	Kibirli					
24.	Dürüst					
25.	Stratejik					
26.	Her şeye gücü yeten					
27.	Huysuz					
28.	Başkalarını düşünen					
29.	Arzu edilen					
30.	Kinci					
31.	Kötümser					
32.	İnsancıl					
33.	Farkında olan					
34.	Kanuna karşı gelen					
35.	Uyumsuz					
36.	Ağzı sıkı					
37.	Öç alıcı					

Aşağıda bazı ifadeler bulunmaktadır. Lütfen her bir ifadenin size ne kadar uygun olduğunu ifadenin yanındaki cevaplardan uygun olanını işaretleyerek belirtiniz.		Beni iyi tanımlıyor	Beni tanımlıyor	Kararsızım	Beni tanımlamıyor	Beni hiç tanımlamıyor
38.	Serinkanlı					
39.	Rahatsız edici					
40.	Sade					
41.	Buz gibi					
42.	Mesuliyetsiz					
43.	Söz dinlemez					
44.	Endişesiz					
45.	Politik					
46.	Savaşçı					
47.	Kötü huylu					
48.	Üstün					
49.	Caydırıcı					
50.	Ödün vermez					
51.	Sıradanlığı sevmeyen					
52.	Vicdanlı					
53.	Otoriter					
54.	Maceraperest					
55.	İnsafsız					
56.	Maskeli					
57.	Küstah					
58.	İleri görüşlü					
59.	Güvensiz					
60.	İltifatı seven					
61.	Tutkulu					
62.	Yalancı					
63.	Korkusuz					
64.	Silik					
65.	Eleştiriye tahammülsüz					
66.	Dolandırıcı					
67.	Bireysel					
68.	Umut verici					
69.	Duygudaş					
70.	Anlaşılabilir					
71.	Arabulucu					
72.	Sahtekar					
73.	Ketum					
74.	Yumuşak kalpli					

Aşağıda bazı ifadeler bulunmaktadır. Lütfen her bir ifadenin size ne kadar uygun olduğunu ifadenin yanındaki cevaplardan uygun olanını işaretleyerek belirtiniz.		Beni iyi tanımlıyor	Beni tanımlıyor	Kararsızım	Beni tanımlamıyor	Beni hiç tanımlamıyor
75.	Övüngen					
76.	Başına buyruk					
77.	Sıradan					
78.	Soğuk					
79.	Ayarsız					
80.	Düzenbaz					
81.	Başarıya güdülü					
82.	Emsalsiz					
83.	Takdire layık					
84.	Sebatkar					
85.	Yönlendirici					
86.	Bencil					
87.	Sınır tanımayan					
88.	Kendinden emin					
89.	İçten pazarlıklı					
90.	Manipülatif					
91.	Hayalci					
92.	Ahlaksız					
93.	Gerçekçi					
94.	Acımasız					
95.	Eylemci					
96.	Hedef odaklı					
97.	Emredici					
98.	Soğukkanlı					
99.	Özel					
100.	Samimi					
101.	Başarılı					
102.	Duygusal					
103.	Maceracı					
104.	İnandırıcı					
105.	Pervasız					
106.	Yönetici					
107.	Tez canlı					
108.	Farkındalığı olmayan					
109.	Güce önem veren					
110.	Alaycı					
111.	Olağanüstü					
112.	Faydacı					
113.	Saygıdeğer					
114.	Göze çarpan					
115.	Aldatıcı					

Aşağıda bazı ifadeler bulunmaktadır. Lütfen her bir ifadenin size ne kadar uygun olduğunu ifadenin yanındaki cevaplardan uygun olanını işaretleyerek belirtiniz.		Beni iyi tanımlıyor	Beni tanımlıyor	Kararsızım	Beni tanımlamıyor	Beni hiç tanımlamıyor
116.	Fırsatçı					
117.	Barışsever					
118.	Kendini öven					
119.	Materyalist					
120.	Alkışçı					
121.	Gösterişçi					
122.	Sinsi					
123.	Bozuk ahlaklı					
124.	Sığıntı					
125.	Şefkatli					
126.	Fark edilen					
127.	Doğru sözlü					
128.	Umursamaz					
129.	Göz boyayan					
130.	Fevri					
131.	Entrikacı					
132.	Tatminsiz					
133.	Sömürücü					
134.	Sır saklayan					
135.	Rekabetçi					
136.	Empati kuramayan					
137.	Pısrırık					
138.	Sabırlı					
139.	Saygın					
140.	Uzlaşmacı					
141.	Zayıf yönlerini gizleyen					
142.	Plancı					
143.	Hor gören					
144.	Kaygısız					
145.	Dalavereci					
146.	Ayrıcalıklı					
147.	Şüpheli					
148.	Cazibeli					
149.	Merhametsiz					
150.	Numaracı					
151.	Göze batmayan					
152.	Hakyemez					
153.	Seçici					
154.	Büyüleyici					
155.	Koruyucu					

Aşağıda bazı ifadeler bulunmaktadır. Lütfen her bir ifadenin size ne kadar uygun olduğunu ifadenin yanındaki cevaplardan uygun olanını işaretleyerek belirtiniz.		Beni iyi tanımlıyor	Beni tanımlıyor	Kararsızım	Beni tanımlamıyor	Beni hiç tanımlamıyor
156.	İkna edici					
157.	Yetenekli					
158.	İntikamcı					
159.	Aşağılayıcı					
160.	Dolap çeviren					
161.	Güce ve statüye odaklı					
162.	Menfaatçi					
163.	Gelecekçi					
164.	Dişli					
165.	Kuralsız					
166.	Şakşakçı					
167.	Buyurgan					
168.	Prensip sahibi olmayan					
169.	Muhalif					
170.	Hayranlık uyandıran					
171.	Tahammülsüz					
172.	Kendini beğenmiş					
173.	Sağduyulu					
174.	Fedakar					
175.	Kurnaz					
176.	Sıkılğan					
177.	Zalim					
178.	Teşhirci					
179.	Sorumsuz					
180.	Eşsiz					
181.	Duyarsız					
182.	Öncül					
183.	Göz kamaştırıcı					
184.	Hesapçı					
185.	Onay arayan					
186.	Kendini idealleştiren					
187.	İkiyüzlü					
188.	Kontrol edici					

Aşağıda bazı ifadeler bulunmaktadır. Lütfen her bir ifadenin size ne kadar uygun olduğunu ifadenin yanındaki cevaplardan uygun olanını işaretleyerek belirtiniz.		Beni iyi tanımlıyor	Beni tanımlıyor	Kararsızım	Beni tanımlamıyor	Beni hiç tanımlamıyor
189.	Hileci					
190.	Dik başlı					
191.	Şan-şöhret arzusu duyan					
192.	Sempatik					
193.	Alçakgönüllü					
194.	Düşüncesiz					
195.	Şiddete meyilli					
196.	Aldırışsız					
197.	Baş döndürücü					
198.	Tehlikeli					
199.	Diğerlerini küçümseyen					
200.	Hazcı					
201.	Hilekar					
202.	Görkemli					
203.	Kavgacı					
204.	Lider					
205.	Utanmaz					
206.	Ezik					
207.	Saldırgan					
208.	Güvenilmez					
209.	Ben merkezci					
210.	Gaddar					
211.	Çıkarcı					
212.	Dışadönük					
213.	Samimiyetsiz					
214.	Burnu havada					
215.	Anlaşılamaz					
216.	Yağcı					
217.	Pragmatik					
218.	Nezaketli					
219.	Sosyal					
220.	Kendini gizleyen					

Ek 3. Geliştirilen K3 Ölçeği Son Formu

Aşağıda bazı ifadeler yer almaktadır. Lütfen her bir ifadeyi dikkatlice okuduktan sonra bu ifadenin size ne kadar uygun olduğunu ifadenin yanındaki seçeneklerden birine çarpı (X) işareti koyarak belirtiniz. İfadelerin doğru veya yanlış cevabı bulunmamaktadır. Sizden, kendinizi dürüst, açık ve samimi bir şekilde tanımlamanız beklenmektedir.

	Bana Çok Uygun	Bana Biraz Uygun	Bana Hiç Uygun Değil
1. Dik başlı			
2. Emredici			
3. Alaycı			
4. Ben merkezci			
5. Hazcı			
6. İntikamcı			
7. Acımasız			
8. Yalancı			
9. Tehlikeli			
10.Samimiyetsiz			
11.Görkemli			
12.Çıkarıcı			
13.Kontrol edici			
14.Güvenilmez			
15.Kendini idealleştiren			
16.Utanmaz			
17.Göz kamaştırıcı			
18.Hileci			
19.Eşsiz			
20.İkiyüzlü			
21.Dişli			
22.Anlaşılamaz			
23.Duyarsız			
24.Büyüleyici			
25.Kavgacı			
26.Numaracı			
27.Cazibeli			
28.Tahammülsüz			

	Bana Çok Uygun	Bana Biraz Uygun	Bana Hiç Uygun Değil
29.Dalavereci			
30.Rekabetçi			
31.Muhalif			
32.Sömürücü			
33.Güce önem veren			
34.Kuralsız			
35.Göz boyayan			
36.Yönetici			
37.Tatminsiz			
38.Bozuk ahlaklı			
39.Ödün vermez			
40.Ayarsız			
41.Fırsatçı			
42.Caydırıcı			
43.Başına buyruk			
44.İçten pazarlıklı			
45.Her şeye gücü yeten			
46.Söz dinlemez			
47.Düzenbaz			
48.Stratejik			
49.Buz gibi			
50.Sahtekar			
51.Kendine fazla güvenen			
52.Uyumsuz			
53.Maskeli			
54.Kendini beğenen			
55.Huysuz			

Ek 4. K3 Ölçeği Puanlama Anahtarı

Ölçeğin Adı	K3 Ölçeği
Ölçek Puanlaması	Bana Hiç Uygun Değil = 1 Bana Biraz Uygun = 2 Bana Çok Uygun = 3 Faktörlerden alınan yüksek puanlar faktörün içerdiği kişilik özelliği düzeyinin yüksekliğini gösterir.
Ters Yönlü Madde	Ölçek ters yönlü madde içermez.
Makyavelyanizm Faktörü Maddeleri	22 madde 3, 4, 7, 8, 9, 10, 12, 14, 16, 18, 20, 23, 26, 29, 32, 35, 38, 41, 44, 47, 50, 53
Narsisizm Faktörü Maddeleri	22 madde 1, 2, 5, 6, 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 24, 27, 30, 33, 36, 39, 42, 45, 48, 51, 54
Psikopati Faktörü Maddeleri	21 madde 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 22, 25, 28, 31, 34, 37, 40, 43, 46, 49, 52, 55
Faktörler Arası Ortak Maddeler	1, 2, 5, 6 maddeleri hem narsisizm hem psikopati faktöründe, 3, 4, 7, 8 maddeleri hem makyavelyanizm hem psikopati faktöründe, 9 maddesi her üç faktörde de yer almaktadır.
Makyavelyanizm Faktörü Toplam Puanı	22-66 arasında değişmektedir.
Narsisizm Faktörü Toplam Puanı	22-66 arasında değişmektedir.
Psikopati Faktörü Toplam Puanı	21-63 arasında değişmektedir.